

Den ekonomiska långsiktsplaneringen ägnas fortlöpande särskild uppmärksamhet.

Det finansiella biståndet till u-länderna har ökat. Detta har skett såväl inom ramen för de internationella organens verksamhet som genom bistånd med varor och utvecklingskrediter.

Bidrag och ersättningar till kommunerna

Genom beslut av 1957 och 1961 års riksdagar har ortsavdragen vid beskattningen höjts som ett led i en sänkning av kommunalskatten. För att kompensera kommunerna för den inkomstminskning, som ortsavdragsreformerna medför, utgår f. n. statsbidrag i form av skatteersättning. Denna ersättning är utformad som ett av staten tillskjutet skatteunderlag, som i vanlig ordning deltar i den kommunala utdebiteringen. För 1957 års ortsavdragshöjning utgår skatteersättning under åren 1958—1965 och för 1961 års ortsavdragsreform under åren 1962—1965. De sammanlagda utgifterna för denna compensation till kommunerna har, inräknat anslaget för innevarande budgetår, uppgått till mer än 5 000 milj. kr. Vidare erhåller kommunerna skattelindringsbidrag. Dessa har kraftigt förstärkts fr. o. m. kalenderåret 1963. Detta har i förening med höjda kommunala utdebiteringssatser medfört, att det sammanlagda bidragsbeloppet, som år 1962 utgjorde ca 15 milj. kr., stigit till ca 52 milj. kr. år 1963, ca 84 milj. kr. år 1964 och ca 99 milj. kr. år 1965. För innevarande budgetår uppgår anslagen till skatteersättning och skattelindringsbidrag till sammanlagt 760 milj. kr.

1958 års skatteutjämningskommitté har i sitt betänkande Kommunal skatteutjämning (SOU 1964: 19) föreslagit, att nuvarande skatteersättningar och skattelindringsbidrag till kommunerna fr. o. m. år 1966 skall ersättas med ett allmänt skatteutjämningsbidrag. Utredningens förslag är efter remissbehandling f. n. föremål för beredning inom finansdepartementet.

Såsom framhållits vid anmälan av finansplanen avses förslag sedermera skola framläggas om proposition till årets riksdag angående den kommunala skatteutjämnningen. I avvaktan härpå har nu ifrågavarande anslag i riksstatsförslaget upptagits med preliminära belopp. Med hänsyn till bl. a. höjda utdebiteringar inom kommunerna har anslagen uppräknats med 85 milj. kr. till 845 milj. kr.

Förslaget angående den kommunala skatteutjämnningen innebär även att staten skall överta en betydande del av kommunernas folkpensionskostnader. Under socialdepartementets huvudtitel har därför preliminärt upptagits drygt 300 milj. kr. i anslagsökning för detta ändamål. Totalt har sålunda preliminärt beräknats en utgiftsökning av i runt tal 400 milj. kr. till följd av skatteutjämningsreformen.

Beträffande bidrag och ersättningar till kommunerna må vidare erinras

om att föregående års riksdag fattat beslut om avveckling av vissa av städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten, m. m. Härigenom har bl. a. kostnaderna i samband med förstatligandet av rådhusrätterna reglerats. Beslutet innebär vidare, att städernas donationsjord skall avvecklas samt att den tidigare tolaggersättningen har avskaffats vid utgången av år 1964. Som kompensation för den mistade tolaggersättningen har vissa städer under en avvecklingsperiod tillerkänts särskild ersättning. På grund härav beräknas för nästa budgetår inte någon förändring av utgifterna under huvudtiteln i denna del. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget till städers friheter har slopats.

Rationalisering och revision

Enligt beslut av 1960 års riksdag omändrades statskontoret till centralt rationaliseringsorgan för statsförvaltningen. Rationaliseringsarbetet har därefter fortlöpande intensifierats. Såsom ett led i detta arbete har åt statskontoret uppdragits att i samråd med riksrevisionsverket verkställa utredning rörande bokföring, kostnadsredovisning och programbudgetering inom den statliga verksamheten. Syftet med utredningen är bl. a. att försöka finna lämpliga metoder för att mäta statsförvaltningens effektivitet.

Genom beslut av 1963 års riksdag har statskontoret vidare, till en del provisoriskt, blivit centralt organ även för frågor rörande den automatiska databehandlingen inom statsverksamheten. I fråga om den administrativa databehandlingen skall statskontoret även för framtiden svara för de centrala uppgifterna. Vad åter gäller den matematiska databehandlingen har slutlig ställning inte tagits till frågan om den framtida centrala ledningen.

I enlighet med vad som förutsatts i prop. 1963: 85 har statskontoret, i samband med överväganden rörande ledningen av dataverksamheten, framlagt förslag till viss omorganisation av ämbetsverket. Detta förslag avses liksom anslagsfrågorna för verket sedermera skola anmälas för att kunna underställas riksdagen i särskild proposition.

På Kungl. Maj:ts uppdrag har statskontoret vidare genom ett till ämbetsverket knutet expertråd framlagt förslag avseende förstärkning av databehandlingsresurserna för utbildning och forskning vid universitet och högskolor. Även detta förslag avses skola anmälas för särskild proposition. Preliminärt beräknas ett investeringsanslag av 10 milj. kr. för inrättande av en statens datamaskinfond.

Riksrevisionsverket omändrades enligt beslut av 1960 års riksdag till centralt statsorgan för den kamerala och sakrevisionella verksamheten. För innevarande budgetår har ämbetsverket erhållit resurser för att följa utvecklingen av den automatiska databehandlingen på det revisionstekniska området samt för att intensifiera den sakrevisionella verksamheten. Dessa utvecklingsarbeten avses skola fortsättas under nästa budgetår.

Statistikproduktion

I enlighet med ett av 1960 års riksdag fattat principbeslut pågår fortlöpande en centralisering av den statliga statistikproduktionen till statistiska centralbyrån. Centraliseringen syftar till att nedbringa kostnaderna för statistikproduktionen och till att förbättra statistikens kvalitet. Under åren 1962 och 1963 överflyttades till centralbyrån främst den statistikproduktion som tidigare åvilat kommerskollegium och socialstyrelsen. Under år 1964 har slutligt överförts bl. a. de nationalräkenskapsarbeten som förut ombesörjts av konjunkturinstitutet och den yrkes- och utbildningsprognosverksamhet som tidigare bedrivits av arbetsmarknadsstyrelsen. Ytterligare överflyttningar har föreslagits skola ske åren 1965 och 1966. Vidare har framlagts förslag om anskaffning av en ny datamaskin till datamaskincentralen. Huvudparten av dessa förslag avses skola behandlas i särskild proposition. Preliminärt beräknas 8 milj. kr. för den föreslagna maskinanskaffningen.

Under de senaste åren har medel anvisats för inrättande av ett centralt företagsregister. Arbetet med uppläggningsen av detta register är nu i allt väsentligt avslutat. Medelsanvisning föreslås för löpande arbete med registret. Vidare föreslås bl. a. medel för en sågverksinventering.

Enligt principbeslut av föregående års riksdag skall en ny folk- och bostadsräkning äga rum år 1965 och en ny jordbruksräkning företas år 1966. Förslag till planer för dessa räkningar har nu framlagts. För nästa budgetår föreslås medel skola anvisas till genomförande av räkningarna.

Skatte- och kontrollväsen m. m.

Beträffande flera av departementets myndigheter vidtas fortlöpande åtgärder för att rationalisera och effektivisera verksamheten. Detta gäller bl. a. tullverket. Trots ökad trafik har den sammanlagda personalstyrkan i tullverket sålunda under tioårsperioden 1954—1963 minskats med i runt tal 440 tjänstemän, varav omkring 80 enbart under år 1963. En ytterligare personalreducering med omkring 25 tjänstemän har beräknats under år 1964. För nästa budgetår beräknas rationaliseringarna medföra ett minskat medelsbehov av omkring 1,5 milj. kr. Tullverket föreslås liksom för innevarande budgetår få särskilt anslag för fortsatt upprustning av båtbeståndet m. m.

Enligt beslut av 1963 års riksdag skall automatiska datamaskiner införas som hjälpmedel inom folkbokföring och för arbetet med bl. a. uppbörd och redovisning av de direkta skatterna. Med anledning av att särskilda datakontor inrättas vid länsstyrelserna fr. o. m. den 1 januari 1966 minskas medelsbehovet för den försöksverksamhet som för innevarande budgetår bedrivits av centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden.

Beträffande skatteväsendet må erinras om att föregående års riksdag

fattat principbeslut om förstatligande av uppbördsverken i de städer som nu har egen uppbördsförvaltning. Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden har erhållit i uppdrag att framlägga förslag rörande det slutliga genomförandet av reformen.

Finansiellt utvecklingsbistånd

Det finansiella utvecklingsbiståndet föreslås ökat med ca 25 milj. kr., eller ungefär lika mycket som föregående år.

För innevarande budgetår har uppförts ca 36 milj. kr. för multilateralt finansiellt bistånd i form av ordinarie bidrag (ca 10 milj. kr.) och extra bidrag (ca 26 milj. kr.) till Internationella utvecklingsfonden (IDA) samt 70 milj. kr. för bilateralt finansiellt bistånd i form av gåvoleveranser och utvecklingskrediter. Av sistnämnda belopp utnyttjas ca 15 milj. kr. för en förnyad gåva av skolbokspapper till Burma, Indien, Indonesien och Pakistan samt för en motsvarande pappersgåva till Afghanistan. Ca 5 milj. kr. har utbetalats i anledning av en tidigare lämnad utvecklingskredit till Turkiet. Nya utvecklingskrediter är under förberedande till Pakistan, Sudan, Tanzania och Tunisien till ett sammanlagt belopp av omkring 50 milj. kr.

För finansiellt utvecklingsbistånd föreslås för nästa budgetår totalt ca 131 milj. kr. Av höjningen i förhållande till innevarande budgetår hänförs sig ca 5 milj. kr. till det multilaterala och 20 milj. kr. till det bilaterala finansiella biståndet. Utöver det till ca 26 milj. kr. höjda ordinarie bidraget till IDA föreslås sålunda ytterligare ett extrabidrag, denna gång på ca 15 milj. kr. För det bilaterala finansiella biståndet begäres 90 milj. kr. Härav avses högst en tredjedel kunna användas för gåvobistånd, i första hand i form av ytterligare pappersleveranser. Återstoden är avsedd för utvecklingskrediter. Bland planerna märks här en upprepning av innevarande budgetårs kredit till Indien på 24 milj. kr.

Sammanfattning

Förändringarna inom finansdepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1964/65 framgår av följande sammanställning. Beloppen anges i milj. kr.

	Anvisat 1964/65	Förslag 1965/66	Ökning eller minskning
DRIFTBUDGETEN			
A. Finansdepartementet m. m.	11,2	11,9	+ 0,7
B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m...	46,0	60,6	+ 14,6
C. Skatte- och kontrollväsen	164,7	176,6	+ 11,9
D. Bidrag och ersättningar till kommunerna	801,0	886,0	+ 85,0
E. Finansiellt utvecklingsbistånd	70,0	90,0	+ 20,0
F. Diverse	4,6	9,7	+ 5,1
Summa för driftbudgeten	1 097,5	1 234,8	+ 137,3

	Anvisat 1964/65	Förslag 1965/66	Ökning eller minskning
KAPITALBUDGETEN			
III. Statens allmänna fastighetsfond	0,0	0,0	—
VI. Fonden för låneunderstöd	36,1	41,4	+ 5,3
VII. Fonden för statens aktier	7,5	—	— 7,5
VIII. Fonden för förslag till statsverket ..	35,0	50,0	+ 15,0
IX. Diverse kapitalfonder	—	10,0	+ 10,0
Summa för kapitalbudgeten	78,6	101,4	+ 22,8
Totalt för finansdepartementet	1 176,1	1 336,2	+ 160,1

De förslag som framlägges innebär alltså på driftbudgeten en anslagsökning med ca 137 milj. kr. Främst beror detta på att reformeringen av den kommunala skatteutjämningen beräknas medföra ett ökat anslagsbehov av 85 milj. kr. Vidare ökar anslaget till finansiellt utvecklingsbistånd med 20 milj. kr. Beträffande huvudtiteln i övrigt beräknas anslagsökningen till ca 32 milj. kr. Härvid bör dock erinras om att ett antal anslag, i avbidan på särskilda propositioner, föreslås skola uppföras endast med preliminära belopp.

På kapitalbudgeten innebär förslagen en medelsanvisning av sammanlagt ca 101 milj. kr. Beloppet hänför sig till anslag till internationell biståndsverksamhet, till förskottering av projekteringskostnader för statliga husbyggnadsföretag och till inrättande av en statens datamaskinfond.

DRIFTBUDGETEN

Sjunde huvudtiteln

A. Finansdepartementet m. m.

A 1. Finansdepartementet: Avlöningar. För innevarande budgetår har till Finansdepartementet: Avlöningar och Finansdepartementet: Omkostnader anvisats förslagsanslag av 6 155 000 kr. resp. 1 916 000 kr. Vidare har till Kommittéer och utredningar genom sakkunniga och till Extra utgifter anvisats reservationsanslag av 3 000 000 kr. resp. 175 000 kr.

Med hänvisning till vad chefen för justitiedepartementet tidigare denna dag anfört vid anmälan av anslaget till Statsrådsberedningen: Avlöningar torde nu ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen böra uppföras endast med preliminära belopp. Jag föreslår, att härvid beräknas till Finansdepartementet: Avlöningar ett förslagsanslag av 6 700 000 kr., till Finansdepartementet: Omkostnader ett förslagsanslag av 1 950 000 kr., till Kommittéer m. m. ett reservationsanslag av 3 000 000 kr. samt till Extra utgifter ett reservationsanslag av 275 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Finansdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 6 700 000 kr.

A 2. Finansdepartementet: Omkostnader. Under återopande av vad jag anfört under punkten A 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Finansdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 1 950 000 kr.

A 3. Kommittéer m. m. Under återopande av vad jag anfört under punkten A 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

A 4. Extra utgifter. Under åberopande av vad jag anført under punkten A 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Extra utgifter* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 275 000 kr.

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.**B 1. Kammarkollegiet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 550 000	1 346 757
1964/65	1 591 000	
1965/66 (förslag)	1 944 000	

Kammarkollegiet föreslår, att anslaget ökas med 145 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
Administrativa sektionen	
1 kamrerare Ao 17; minskning med 1 kontorsskrivare Ao 13	+ 5 160
Minskning med 1 amanuens Af 17/Ae 21	— 30 648
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar	+ 7 128
b) Viss arvodesfråga	+ 2 100
3. Löneomräkning	+ 161 260
	+ 145 000

Motiv

1. Genom omläggning av arbetsrutinerna inom administrativa sektionen kan vissa uppgifter överföras från en förste byråsekreterare till en kamrerare. Då förste byråsekreteraren härigenom beredes mer tid för handläggning av byråärenden kan en amanuensjänst dras in.

2. a) Kollegiet föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen en kontorsskrivare i Ao 13 på arkivet till assistent i Ao 17 och en förste expeditionsvakt i Ao 9 till materialförvaltare i Ao 11.

2. b) Medel bör beräknas för särskilt arvode till generaldirektörens ställföreträdare.

Kollegiet anmäler vidare, att det även under budgetåret 1965/66 föreligger behov av en särskild förste advokatfiskal för bevakande av kronans talan i fiskeersättningsmål enligt 1950 års fiskelagstiftning. Likaledes anmäles för dessa mål ett fortsatt behov av att förordna en befattningshavare att bestrida göromål, som eljest ankommer på advokatfiskal.

Departementschefen

Kammarkollegiets förslag till personal- och tjänsteförändringar kan jag tillstyrka såtillvida att jag förordar, att en tjänst som assistent i Ag 17 på administrativa sektionen och en tjänst som assistent i Ag 15 på arkivet inrättas. Härvid bör en amanuens tjänst dras in och två tjänster som kontorsskrivare i Ao 13 tills vidare inte uppehållas.

I detta sammanhang vill jag beröra vissa utökningar av kammarkollegiets arbetsuppgifter. Såsom chefen för justitiedepartementet tidigare denna dag föreslagit vid sin anmälan av avlöningsanslaget för hovrätterna bör de arbetsuppgifter som f. n. handlägges inom hovrätt av advokatfiskal fr. o. m. den 1 juli 1965 överflyttas till kammarkollegiet. För de arbetsuppgifter som sålunda överflyttas erfordras en förstärkning av kollegiets personal. Vidare har riksdagen beslutat om en avveckling av städernas donationsjord (prop. 1964: 157; SU 164; rskr 342). Denna avveckling kommer såväl under innevarande som nästa budgetår att medföra vissa ökade arbetsuppgifter för kollegiet. Härutöver har åt kollegiet uppdragits att föra kronans talan i mål om ersättning eller inlösen enligt naturvårdslagen. Jag vill därjämte anmäla, att jag har för avsikt att sedermera föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga proposition angående bevakning, avskrivning och eftergift av statsverkets fordringar. Även detta förslag förutsätter vissa ökade arbetsuppgifter för kollegiet.

Det totala personalbehovet för de nya arbetsuppgifterna kan ännu inte med säkerhet överblickas. Vid bifall till förslaget om överflyttning av de arbetsuppgifter som f. n. handlägges inom hovrätt av advokatfiskal bör dock nu inrättas följande tjänster, nämligen en tjänst som advokatfiskal i Ao 27, en tjänst som fiskal i Ae 23, en tjänst som kanslist i Af 9/Ae 15 samt en tjänst som kontorist i Ao 9. För de personalförstärkningar som härutöver kan visa sig erforderliga beräknar jag 115 000 kr. såsom en reserv att efter Kungl. Maj:ts medgivande ställas till kollegiets förfogande. Slutligen förordar jag, att den i kollegiets avlöningsstat uppförda anslagsposten till ersättning till expertis, som f. n. är avsedd för expertis i mål angående ersättning för mistad fiskerätt enligt 1950 års fiskelagstiftning, till följd av att kollegiet tillföres nya arbetsuppgifter får användas även för expertis i andra frågor än fiskemål. Anslagsposten, som bör vara förslagsvis betecknad, torde med hänsyn till hittillsvarande ringa belastning kunna nedräknas med 25 000 kr. till 50 000 kr.

Anslaget torde böra uppföras med (1 591 000 + 353 000) 1 944 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kammarkollegiet som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för kammarkolle-

giet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	711 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	600
3. Ersättning till expertis, <i>förslagsvis</i>	50 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	499 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	683 400

Summa kr. 1 944 000

c) till *Kammarkollegiet*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 944 000 kr.

B 2. Kammarkollegiet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	125 000	119 278
1964/65	132 000	
1965/66 (förslag)	188 000	

Kammarkollegiet föreslår, att anslaget ökas med 12 500 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66 Mynd.	Dep:t
1. Sjukvård m. m.	4 000	—	+ 1 000
2. Reseersättningar	38 000	+ 2 000	+ 4 000
3. <i>Expenser</i> : övriga <i>expenser</i>	76 500	+ 9 500	+ 50 000
4. <i>Utgifter</i> för fast egendom under kammarkollegiets inseende och vård	—	+ 1 000	+ 1 000
		+ 12 500	+ 56 000

Motiv

4. Kammarkollegiet har i vissa fall påförts skatt för fast egendom, som är ställd under kollegiets inseende och vård. Även andra utgifter för sådan egendom kan åvila kollegiet. Särskilda medel erfordras för att bestrida ifrågavarande omkostnader.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upp-
tar jag anslaget till 188 000 kr. I anledning av att kammarkollegiet, enligt
vad jag under föregående punkt anmält, under budgetåret 1965/66 torde

komma att tillföras ökade arbetsuppgifter har jag vid beräkningen beaktat härav föranledd ökning av omkostnaderna. Jag har härvid inräknat 37 000 kr. för engångsanskaffning av inventarier m. m. Vidare har jag under anslagsposten till reseersättningar beräknat 1 000 kr. för internordiska tjänsteresor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarkollegiet: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 188 000 kr.

B 3. Kammarrätten: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	4 192 000	3 828 782
1964/65	4 608 000	
1965/66 (förslag)	5 285 000	

Kammarrätten föreslår, att anslaget ökas med 455 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
1 expeditionsvakt Ae 7	+ 16 488
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar	+ 9 564
b) Ordinariesättningar	—
c) Viss arvodesfråga	+ 600
3. Löneomräkning	+ 428 348
	+ 455 000

Motiv

1. Fr. o. m. innevarande budgetår har kammarrätten tillförts en ny dömande avdelning. Vidare har domstolen erhållit utvidgade lokaler. Med hänsyn härtill och till domstolens speciella arbetsförhållanden med omfattande framtagning, återläggande och sändning av akter föreligger behov av ytterligare en expeditionsvakt.

2. a) Kammarrätten föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen en byrådirektör i Ao 27 till byråchef i Bo 1 och en förste expeditionsvakt i Ao 9 till materialförvaltare i Ao 11.

2. b) En kanslisttjänst i Af 9/Ae 15 föreslås ordinariesatt i Ao 15. Vidare anses en kontoristtjänst i Ae 9 böra ordinariesättas.

2. c) Arvodet till ordföranden på den särskilda avdelningen föreslås höjt med 600 kr.

Departementschefen

Av kammarrättens förslag till personal- och tjänsteförändringar kan jag tillstyrka de begärda ordinariesättningarna (2. b).

Med bifall till prop. 1964:200 angående vissa anslag för budgetåret 1964/65 till underrätterna, m. m., har riksdagen (SU 194; rskr 379) godkänt en den 10 november 1964 träffad förhandlingsöverenskommelse angående avlönings- och anställningsvillkor för personal inom domstolsorganisationen m. m. Denna överenskommelse innebär bl. a. vissa tjänsteförändringar inom kammarrätten. Sålunda har kammarrättsfiskaler fr. o. m. den 1 januari 1965 uppflyttats från A 21 till A 23. Vidare skall fr. o. m. den 1 juli 1965 kammarrättsråd uppflyttas från B 1 till B 3, tjänst som kammarrättsråd och divisionsordförande vara förenad med avlöningsförstärkning av 2 400 kr. för år samt utgående befattningsarvoden till vissa kammarrättsråd ändras. Under erinran härom beräknar jag medel för de merkostnader som uppstår i anledning av överenskommelsen samt förordar att personalförteckningen ändras i enlighet härmed.

Anslaget torde böra uppföras med (4 608 000 + 677 000) 5 285 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kammarrätten som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 671 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 682 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 899 900
Summa kr.	5 285 000

c) till *Kammarrätten: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 5 285 000 kr.

B 4. Kammarrätten: Omkostnader

	Auslag	Nettoutgift
1963/64	157 000	147 699
1964/65	190 000	
1965/66 (förslag)	210 000	

Kammarrätten föreslår, att anslaget ökas med 14 000 kr. Vidare föreslår domstolen, att under särskilt anslag anvisas 12 000 kr. till anskaffning av vissa inventarier m. m.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66 Mynd.	Dep:t
1. Reseersättningar	10 000	—	— 4 000
2. Expenser: övriga expenser	144 000	+ 13 000	+ 23 000
3. Kammarrättens årsbok	10 000	+ 1 000	+ 1 000
		+ 14 000	+ 20 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 210 000 kr. Jag har därvid inräknat 12 000 kr. för slutförande av den upprustning av kammarrättens inventariebestånd, var- till under de tre senaste budgetåren anvisats reservationsanslag av sam- manlagt 349 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarrätten: Omkostnader* för budgetåret 1965/
66 anvisa ett förslagsanslag av 210 000 kr.

B 5. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet. Till avlöningar och omkostnader för statistiska centralbyråns verksamhet i allmänhet har för innevarande budgetår anvisats förslags- anslag av 10 404 000 kr. resp. 6 336 000 kr. Vidare har till särskilda under- sökningar för budgetåret anvisats ett reservationsanslag av 1,6 milj. kr. Ämbetsverket har i vanlig ordning inkommit med förslag om medelsanvis- ningar för nästa budgetår till nämnda ändamål. Samtidigt har central- byrån föreslagit, att medel anvisas under särskilda anslag dels till en hus- hållsbudgetundersökning år 1966, dels till en varustatistik för den ekono- miska försvarsberedskapen. Till vissa arbeten på dessa båda områden har för innevarande budgetår beräknats medel under anslaget till särskilda undersökningar. Härutöver har, bl. a. från delegationen för statistikfrågor, framlagts ett antal förslag om överflyttning och omläggning av vissa delar av den statliga statistikproduktionen, m. m. Ett genomförande av dessa förslag kommer att påverka storleken av nu ifrågavarande anslag för nästa budgetår. Då beredningen av samtliga dessa frågor ännu inte kunnat av- slutas, torde anslagen i riksstatsförslaget för budgetåret 1965/66 uppföras med preliminära belopp. Därvid synes anslagen böra upptas med oföränd- rade belopp med undantag för att avlöningsanslaget bör uppräknas med hänsyn till inträffade lönehöjningar.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag i förevarande samman- hang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Sta-
tistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verk-*

samheten i allmänhet för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 11 770 000 kr.

B 6. Statistiska centralbyrån: Omkostnader för verksamheten i allmänhet. Under återopande av vad jag anført under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Statistiska centralbyrån: Omkostnader för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 6 336 000 kr.

B 7. Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar. Under återopande av vad jag anført under punkten B 5 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 1 600 000 kr.

B 8. Statistiska centralbyrån: Utredningsinstitutet

	Anslag	Nettoinkomst
1963/64	1 000	17 158
1964/65	1 000	
1965/66 (förslag)	1 000	

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget uppföres med 1 000 kr. Härvid lämnar ämbetsverket bl. a. följande upplysningar angående utredningsinstitutets verksamhet.

Utredningsinstitutet är självförsörjande. Det sysselsätter för närvarande ca 30 personer i akademikerkarriären och ca 30 personer i biträdeskarriären. Organisatoriskt är institutet uppdelat på fyra sektioner, nämligen en sektion för urvalsplanering, en fältsektion, en bearbetningssektion och en administrativ sektion, samt tre utredningsgrupper. Till institutet är knuten en riksomfattande fältorganisation av intervjuare, vid det senaste budgetårsskiftet 442 personer. Organisationen har under budgetåret utökats med 92 personer. Omslutningen har under de senaste åren ökat kraftigt och uppgick under budgetåret 1963/64 till 2 834 845 kr. Verksamheten lämnade ett kassamässigt överskott av 17 158 kr.

Under budgetåret 1963/64 har 31 nya projekt påbörjats och 20 projekt slutförts. I 35 av dessa projekt har fältundersökningar ingått. Dessa un-

dersökningar har i 31 fall utförts åt statlig beställare, i ett fall åt kommunalt organ och i tre fall åt privat uppdragsgivare. Av övriga projekt har 12 gjorts åt statlig, ett åt kommunal och tre åt privat beställare.

Institutets utestående fordringar, som vid ingången av budgetåret 1963/64 utgjorde 420 671 kr., hade vid budgetårets slut ökat till 509 508 kr. Samtidigt ökade utestående skulder och reservationer från 390 796 kr. till 480 839 kr.

Departementschefen

Vad statistiska centralbyrån anfört rörande utredningsinstitutets verksamhet föranleder ingen erinran från min sida. Centralbyråns medelsberäkning för nästa budgetår kan jag godta. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Utredningsinstitutet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

B 9. Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1965 års folk- och bostadsräkning

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	150 000 ¹	—
1964/65	800 000	
1965/66 (förslag)	3 800 000	

¹ Anslag till Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1965 års folkräkning.

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget uppföres med 4 000 000 kr.

Motiv

I sin anslagsframställning för budgetåret 1964/65 redovisade statistiska centralbyrån en preliminär plan för en folk- och bostadsräkning år 1965. Kungl. Maj:t föreslog i föregående års statsverksproposition att en sådan räkning skulle äga rum. De närmare riktlinjerna för räkningens utförande skulle dock få slutligt prövas i samband med att Kungl. Maj:t fastställde plan för räkningen. Kungl. Maj:ts förslag godtogs av riksdagen.

Centralbyrån framlägger nu förslag till plan för 1965 års folk- och bostadsräkning. Förslaget innebär, att räkningen blir av mindre omfattning än 1960 års räkning. Enligt centralbyråns mening bör 1965 års räkning begränsas med hänsyn till dels att 1960 års folk- och bostadsräkning var mycket omfattande, dels att en ny större räkning bör göras 1970. De tekniska förutsättningarna för genomförande av totala räkningar i Sverige torde till år 1970 ha förändrats genom de planerade omläggningarna av folkbokföringen och uppbördsorganisationen.

I maj 1964 utförde statistiska centralbyrån en provundersökning, varvid

olika utformningar av blankett och anvisningar prövades. Erfarenheterna från denna undersökning har utnyttjats vid utformningen av det nu framlagda förslaget.

Folk- och bostadsräkningens uppläggning. Folk- och bostadsräkningen avses äga rum i samband med mantalsskrivningen år 1965. Underlaget för räkningen kommer liksom vid 1960 års räkning att utgöras dels av uppgifter i mantalslängden, dels av skriftliga uppgifter från allmänheten.

De folkmängdsuppgifter som redovisas kommer att avse den för år 1966 mantalsskrivna befolkningen i enlighet med bosättningen den 1 november 1965.

De från allmänheten direkt inhämtade uppgifterna bör liksom år 1960 avse förhållandena under en viss vecka. Denna vecka bör vara enhetlig över hela landet. Enligt gällande bestämmelser om mantalsskrivningen skall mantalsuppgiften avlämnas i stad och köping den 5 oktober och på landet den 5 november, om dessa dagar är helgfria. Länsstyrelse äger dock, utom såvitt angår Stockholm och Göteborg, bestämma annan dag. Enligt centralbyråns uppfattning är det angeläget att få till stånd en sådan ändring av gällande bestämmelser, att mantalsuppgiften år 1965 samt uppgiften till folk- och bostadsräkningen skall avlämnas vid samma tidpunkt i hela landet. Som räkningsperiod föreslås veckan 3—9 oktober 1965.

För den grundläggande redovisningen av data avses en regional uppdelning efter kommun, församling och tätort. Uppgifterna kan sedan sammanföras till större områdesindelningar. Centralbyrån räknar med att redovisning kommer att ske efter i stort sett samma indelningsgrunder som år 1960 med tillägg av redovisning på kommunblock.

Folk- och bostadsräkningens omfattning. I 1964 års statsverksproposition underströks angelägenheten av att kostnaderna för folk- och bostadsräkningen begränsades. Därvid framhölls vikten av att möjligheterna till urvalsundersökningar och urvalsbearbetningar för vissa delar av räkningmaterialet noggrant undersöktes. Centralbyrån har i anledning härav övervägt att i större utsträckning än tidigare basera folk- och bostadsräkningen på urvalsundersökningar. Sålunda har möjligheterna prövats att övergå till hälften- eller tredjedelsurval för bearbetning av samtliga ekonomiska data. En analys av tabellmaterialet från 1960 års folkräkning visar, att slumpfelen i nämnda urval blir jämförelsevis betydande och att en väsentlig inskränkning av redovisningen jämfört med 1960 års räkning till följd därav skulle bli nödvändig. Möjligheterna till samkörning med annat urvalsmaterial blir även begränsade.

För att få synpunkter på en eventuell övergång till urvalsbearbetning har centralbyrån haft kontakt med ett antal konsumenter av regionala data. Det har därvid visat sig, att dessa i allmänhet ställer sig negativa till frågan om övergång till redovisning grundad på urval.

Av redovisade skäl har centralbyrån i sina anslagsberäkningar utgått från att urvalsbearbetningen måste begränsas till variabler, som antingen bygger på sampel utanför räkningen (t. ex. inkomststatistik) eller erfordrar redovisning endast på riksplånet. Därest centralbyrån under de fortsatta förberedelsearbetena skulle finna anledning att frångå detta förslag, kommer verket att göra anmälan om storleken av de besparingar en övergång till urvalsbearbetning i större skala kan beräknas medföra.

Mot bakgrund av det anförda föreslår centralbyrån, att 1965 års folk- och bostadsräkning ges följande omfattning.

Räkningen bör bestå av tre delar, nämligen en totalräkning, en urvalsundersökning och en intervjuundersökning.

Till totalräkningen hänförs huvudparten av variablerna vid 1965 års folk- och bostadsräkning. Sålunda bör följande folkräkningsvariabler ingå, nämligen kön, ålder, civilstånd, vigselår, födelseland, sysselsättning, näringsgren, yrkeställning, arbetsplatsens belägenhet, hushållets storlek m. m. samt bilinnehav. Vidare bör följande bostadsräkningsvariabler ingå, nämligen fastighetens ägare, jordbruksfastighet — annan fastighet, antal lägenheter i bostadsfastighet m. m. samt byggnadsår. Därjämte bör uppgifter inhämtas om lägenhetens upplåtelseform, om lägenhetens storlek och om lägenhetens utrustning såsom förekomst av vattenledning, avlopp, bad, centralvärme, wc, elektrisk spis och kylskåp.

Urvalsundersökningen är avsedd att omfatta bearbetning av uppgifterna om yrke och inkomst. Inkomstuppgifterna erhålles härvid genom maskinell samkörning med den årliga inkomststatistikens material. Urvalsräkningen planeras omfatta 1/30 av landets befolkning och avse samma personer som ingår i det urvalsregister som upplagts inom centralbyrån.

Intervjuundersökningen är bl. a. avsedd att tjäna som underlag för en kvalitetskontroll av de uppgifter som skriftligen lämnats av allmänheten. Vid intervjuundersökningen kommer därjämte att inhämtas uppgifter om vissa förhållanden, såsom bostadskostnader och utbildning, beträffande vilka det inte ansetts möjligt eller lämpligt att inhämta skriftliga uppgifter. Intervjuundersökningens fältarbete kommer att handhas av centralbyråns utredningsinstitut.

Uppgiftsinsamling och organisation. I likhet med förhållandet vid 1960 års folk- och bostadsräkning erfordras en särskild folk- och bostadsräkningsblankett. Denna torde enligt centralbyråns bedömande även kunna användas som mantalsuppgift. Dessutom erfordras liksom år 1960 en särskild fastighetsblankett för fastigheter, som innehåller mer än en bostadslägenhet. Fastighetsblanketten bör i likhet med år 1960 i regel kunna ersätta huvudförteckningen vid mantalsskrivningen.

Liksom vid tidigare folk- och bostadsräkningar måste insamling och granskning av de uppgifter som skall inhämtas från allmänheten ske genom kommunernas försorg. De arbetsuppgifter som skall utföras av kom-

munerna är distribution av blanketter, handledning och hjälp åt allmänheten med att fylla i blanketterna samt granskning, komplettering och numrering av det insamlade uppgiftsmaterialet m. m. En avstämning av blanketternas personredovisning bör före insändandet ske mot mantalslängden. I denna längd skall i förekommande fall personer som bor i tätort förprickas.

Kommunerna anses böra få relativt stor frihet att själva organisera arbetet med hänsyn till de lokala förutsättningarna. Inom varje kommun bör en granskningsledare utses, vilken även skall vara kontaktman. Kommunen bör ha ansvaret för det lokala granskningsarbetet.

För att granskningen skall kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt är det nödvändigt, att granskningsledarna blir omsorgsfullt instruerade om granskningsuppgifterna. Det anses inte möjligt att uppnå en tillfredsställande utbildning av granskningsmännen enbart genom att distribuera tryckta instruktioner. Centralbyrån räknar därför med att — liksom vid 1960 års räkning — anordna utbildningskurser för granskningsledarna.

Bearbetning och publicering. Bearbetningen av 1960 års räkning har varit mycket omfattande med utförliga tabelleringar även för små regionala enheter. Råtabeller, som framställdes i fem exemplar, har kostnadsfritt överlämnats till berörda kommuner och länsstyrelser. Av tabellmaterialet har en mycket stor del publicerats. För 1965 års räkning planeras en begränsning i fråga om såväl tabellframställning som publicering.

De första resultaten från 1965 års folk- och bostadsräkning avseende riksdataberäknas föreligga våren 1966 i form av resultat från intervjuundersökningen. Resultaten beträffande flertalet variabler i totalräkningen beräknas föreligga för de första länen i slutet av år 1966 och för samtliga län ungefär tre kvartal senare. Denna tidsplan förutsätter dock, att erforderliga resurser i fråga om personal och lokaler står till förfogande.

Erforderliga föreskrifter. För att räkningen skall kunna genomföras, krävs föreskrifter om skyldighet att lämna uppgifter till räkningen och om åläggande för kommunerna att ombesörja granskning och komplettering av uppgifterna m. m. Centralbyrån avser att sedermera i samråd med centrala folkbokförings- och uppborðsnämnden framlägga förslag till kungörelse innehållande sådana föreskrifter.

Kostnadsberäkningar. Kostnaderna för hela folk- och bostadsräkningen beräknas preliminärt komma att uppgå till 11,8 milj. kr., varav avlöningskostnader 5,3 milj. kr., maskinkostnader 4,2 milj. kr., intervjuundersökningen 800 000 kr. och övriga utgifter 1,5 milj. kr.

Av det totala medelsbehovet beräknas 4 milj. kr. hänförligt till budgetåret 1965/66. Härav avser 1,5 milj. kr. avlöningskostnader, 1,5 milj. kr. maskinkostnader, 400 000 kr. kostnader för intervjuundersökningen samt 600 000 kr. övriga utgifter.

I kostnadsberäkningarna ingår inte lokalhyror, ej heller kostnader för tryckning av ett exemplar av mantalslängden för folkräkningen och vissa

arbetskostnader vid länsstyrelserna. Någon ersättning av statsmedel till kommunerna för de arbetsuppgifter dessa har att svara för har inte upptagits i kalkylen.

Yttrande

Delegationen för statistikfrågor är inte överlygad om att inte en urvals-uppläggning av 1965 års räkning i större omfattning varit berättigad. Det påpekas, att en övergång till ett sådant förfarande enligt beräkningar av centralbyrån torde medföra besparingar om 1,2—1,8 milj. kr. Delegationen ifrågasätter om centralbyrån vid sin prövning av frågan tillräckligt allsidigt beaktat alla föreliggande omständigheter. Sålunda framhåller delegationen, att centralbyrån inte behandlat frågan om ett urvalsförfarande vid insamlandet av data utan endast vid bearbetning av data. Delegationen påpekar också, att det inte är ägnat att förvåna, att de av centralbyrån i frågan hörda konsumenterna — vilka inte belastas av kostnader för undersökningen — hellre väljer en totalstatistik än en urvalsstatistik. En omläggning av planen med övergång till ett urvalsförfarande torde emellertid i nuvarande läge inte tidsmässigt kunna lösas, om räkningen skall äga rum vid föreslagen tidpunkt. Med hänsyn härtill accepterar delegationen att 1965 års folk- och bostadsräkning ges den av centralbyrån föreslagna formen av totalundersökning.

Vidare anser delegationen det beklagligt att en fullständig plan för intervjuundersökningen inte nu presenterats. Tillräckligt rådrum för prövning av alternativa möjligheter till denna undersöknings uppläggning saknas härigenom. Beträffande undersökningen av bostadskostnaderna kan det enligt delegationen ifrågasättas om en intervjuundersökning i föreslagen omfattning är tillräcklig. Delegationen förutsätter dock, att frågan om intervjuundersökningens slutliga utformning prövas av Kungl. Maj:t i samband med att planen fastställs.

Departementschefen

Folkräkningar äger normalt rum vart femte år. Den senaste folkräkningen skedde år 1960. Denna var samordnad med en bostadsräkning. Enligt beslut av föregående års riksdag (prop. 1964: 1 bil. 9 s. 36; SU 7 s. 7; rskr 7) skall en ny folk- och bostadsräkning äga rum år 1965. Till förberedelser för denna räkning har under de två senaste budgetåren anvisats sammanlagt 950 000 kr.

Vid min anmälan av förevarande anslag i prop. 1964: 1 (bil. 9 s. 36) förutsatte jag, att de närmare riktlinjerna för räkningens utförande finge prövas slutligt i samband med att Kungl. Maj:t fastställde plan för räkningen. Jag framhöll i samband härmed angelägenheten av att kostnaderna för räkningen begränsades. Särskilt underströk jag vikten av att möjligheterna

till urvalsundersökningar och urvalsbearbetningar noggrant prövades vid den fortsatta planläggningen.

Det av statistiska centralbyrån nu framlagda förslaget till plan för 1965 års räkning innebär, att denna blir av mindre omfattning än 1960 års räkning. Häremot har jag ingen erinran. Förslaget innebär vidare, att räkningen i huvudsak skall utföras som en totalräkning, vilken kompletteras med en begränsad urvalsundersökning och en intervjuundersökning. Centralbyrån har härvid tills vidare inte ansett sig böra förorda en övergång till urvalsuppläggning i större skala. Delegationen för statistikfrågor har gjort vissa erinringar mot centralbyråns överväganden i denna del liksom mot att fullständig plan för intervjuundersökningen ännu inte framlagts. Såsom framgår av vad centralbyrån anfört i sin anslagsframställning har verket dock ännu inte tagit slutlig ställning till i vilken utsträckning ett urvalsförfarande bör tillämpas. Jag har inhämtat att centralbyrån, med beaktande av vad delegationen anfört, undersöker möjligheterna att vidta vissa ytterligare kostnads- och tidsbesparande åtgärder. Med hänsyn härtill förutsätter jag, att räkningens omfattning skall kunna något begränsas i förhållande till centralbyråns nu framlagda förslag. Jag har även inhämtat, att centralbyrån överväger utformningen av intervjuundersökningen. Jag vill i detta sammanhang betona vikten av att bostadskostnaderna ges en tillfredsställande belysning. Jag avser att sedermera för slutligt fastställande underställa Kungl. Maj:t plan för folk- och bostadsräkningen.

Centralbyråns kostnadsberäkningar innebär, att 1965 års räkning till följd av att den enligt förslaget ges mindre omfattning än 1960 års räkning väntas bli mindre kostnadskrävande än denna. Sålunda beräknas för 1965 års räkning ett sammanlagt medelsbehov av 11,8 milj. kr., medan för 1960 års räkning hittills tagits i anspråk ca 14,5 milj. kr. Såsom förut nämnts torde dock vissa ytterligare kostnadsbesparande åtgärder kunna vidtas. Jag beräknar därför ett något lägre sammanlagt medelsbehov än det av centralbyrån i anslagsframställningen föreslagna. Jag föreslår, att för budgetåret 1965/66 anvisas ett belopp av 3,8 milj. kr.

Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att i särskild proposition framlägga förslag rörande bl. a. den medverkan från kommunernas sida som kan finnas erforderlig i samband med granskningen av de uppgifter som lämnats till folk- och bostadsräkningen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1965 års folk- och bostadsräkning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 3 800 000 kr.

B 10. Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1966 års jordbruksräkning

	Anslag
1964/65	100 000
1965/66 (förslag)	400 000

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget uppföres med 430 000 kr.

Motiv

För förberedelsearbeten med en ny jordbruksräkning år 1966 har för in-
nevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 100 000 kr.

Efter överläggningar med lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk och Jordbrukets utredningsinstitut har centralbyrån utarbetat ett förslag till plan för räkningen. Förslaget innebär att 1966 års räkning ges större omfattning än den närmast föregående räkningen, som utfördes år 1961. Denna utvidgning har ansetts motiverad bl. a. med hänsyn till de krav som vid de nämnda överläggningarna framförts om utvidgad statistik till belysande av de snabba förändringar som nu präglar jordbruket. Vidare har utvidgningen till en del föranletts av en strävan att så nära som möjligt anknyta uppgiftsinsamling, granskning och bearbetning till de rutiner, grundade på automatisk databehandling, som införts i de årliga jordbruksinventeringarna. Om 1966 års räkning ges den föreslagna större omfattningen anses den lämpligen böra uppdelas på tre delavsnitt, nämligen dels en allmän jordbruksräkning med åtföljande kontrollundersökning, dels vissa specialundersökningar och dels en bearbetning av längderna från 1965 års fastighetstaxering.

Den allmänna räkningen föreslås äga rum i september 1966. Den bör utföras enligt ungefär samma plan som tillämpades för 1961 års räkning. Antalet poster som upptas på blanketterna anses dock böra ökas från 59 år 1961 till högst 75. Vidare bör i den kommande räkningen brukningsenheter-na med högst 2 hektar åker medtas. Dessa var år 1961 endast föremål för en stickprovsundersökning. Räkningen föreslås liksom år 1961 i första hand omfatta uppgifter om antal brukningsenheter, ägareförhållanden, åkerjordens storlek och användning samt antalet viktigare husdjur, maskiner och anläggningar. Av de förslag till utvidgning, som framkommit vid centralby-råns överläggningar med konsumenterna, bör enligt verkets mening följande prövas närmare, nämligen specificering av icke utnyttjad åkerjord, uppdelning av oljeväxter på olika växtslag, uppdelning av potatis efter avsedd användning, viss utvidgning av antalet redovisningsgrupper beträffande hus-djuren samt redovisning av slaghackar och rörmjölkningsanläggningar. Förslag har även framförts att i räkningen ta in uppgifter om lagerutrym-men för spannmål, antalet lösdriftsladugårdar, utgödslings- och utford-ringsanordningar samt elektriska motorer. På grund av bl. a. de definitions-

svårigheter, som i dessa fall synes föreligga, anser sig centralbyrån emellertid inte kunna föreslå att de införes i jordbruksräkningen.

Vad gäller den allmänna räkningen föreslår centralbyrån vidare, att blanketterna sänds ut, samlas in och vidarebefordras till ämbetsverket av kommunernas styrelser. Bearbetningen föreslås bli utvidgad med vissa frekvensuppgifter samt med uppgifter för kommunblock och skördeuppskattningsområden. Genom att räkningen i tekniskt avseende nära anknytes till nuvarande rutiner för de årliga jordbruksinventeringarna, vilka bygger på ett ADB-förfarande, beräknas resultaten framkomma väsentligt snabbare än vid tidigare räkningar. En särskild kontrollundersökning av räkningens resultat föreslås bli utförd liksom 1961.

Specialundersökningarna avses skola tillgodose vissa vid konsumentöverläggningarna framförda önskemål, som lämpligen inte bör inordnas i den allmänna räkningen. Dessa specialundersökningar föreslås bli av begränsad natur och anses i huvudsak böra baseras på redan existerande material eller på kompletterande uppgiftsinsamling i anslutning till jordbruksinventeringarna. Planeringen av specialundersökningarna bör inriktas på att få fram statistiskt material om bl. a. storleksfördelningen för nötkreaturs- resp. svinbesättningarna, omfattningen och karaktären av de »brutto»-förändringar i fråga om nedläggningar och sammanslagningar av jordbruk som ligger bakom de »netto»-förändringar som framkommer vid jämförelser mellan två jordbruksräkningar, åldersfördelningen för jordbrukarna och vissa andra demografiska uppgifter, sysselsättningen vid sidan av jordbruket samt frekvensen av brukare- och ägareskiftet.

Bearbetningen av längderna från 1965 års fastighetstaxering avses skola belysa främst sambandet mellan jord- och skogsinnehav. Detta kan inte närmare studeras genom huvudundersökningen. Behovet av en sådan bearbetning har understrukits från konsumenthåll. Den föreslagna bearbetningen måste helt baseras på den avgränsning av taxeringsenheterna som tillämpas vid fastighetstaxeringarna. Detta medför vissa olikheter mot det brukningsenhetsbegrepp som används inom jordbruksstatistiken. Ett annat förfarande, som ger ett mer exakt jämförbart resultat, skulle emellertid stöta på alltför stora svårigheter.

De sammanlagda kostnaderna för 1966 års jordbruksräkning har beräknats till 1 430 000 kr. Av dessa kostnader faller 950 000 kr. på delavsnittet avseende den allmänna jordbruksräkningen med kontrollundersökningen, 200 000 kr. på delavsnittet avseende specialundersökningarna samt 280 000 kr. på delavsnittet avseende bearbetning av längderna från fastighetstaxeringen 1965. Till dessa belopp kommer det för budgetåret 1964/65 redan anslagna beloppet av 100 000 kr. för planeringsarbete.

Av de totala kostnaderna för jordbruksräkningen belöper sig 430 000 kr. på budgetåret 1965/66. Härav faller 100 000 kr. på den allmänna jordbruksräkningen med kontrollundersökningen, 50 000 kr. på specialundersök-

ningar samt 280 000 kr. på bearbetning av längderna från fastighetstaxeringen 1965.

Departementschefen

De allmänna jordbruksräkningarna är av väsentlig betydelse för jordbruksstatistiken. Genom dessa räkningar inhämtas nämligen sådana grundläggande uppgifter som inte kan erhållas genom de årliga på urvalsbasis upplagda jordbruksinventeringarna. Jordbruksräkningarna har som regel företagits vart femte år. Den senaste räkningen ägde rum år 1961. Enligt beslut av föregående års riksdag (prop. 1964: 1 bil. 9 s. 40; SU 7 s. 9; rskr 7) skall en ny jordbruksräkning äga rum år 1966. Omfattningen och den närmare utformningen av denna räkning har förutsatts skola redovisas i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1965/66. Till förberedelser för den kommande räkningen har för budgetåret 1964/65 anvisats ett belopp av 100 000 kr.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1964 uppdragit åt statens jordbruksnämnd och statistiska centralbyrån att i samråd med lantbruksstyrelsen och skördestatistiska nämnden utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av övergång till obligatorisk anmälan till skördeskadeskyddet. Enligt uppdraget bör vid utredningen särskilt beaktas bl. a. möjligheterna till samordning av anmälningsförfarandet med annan statistikinsamling. Därest en obligatorisk anmälan till skördeskadeskyddet kommer till stånd, kan sålunda förutsättningar komma att föreligga för att i samband därmed årligen inhämta vissa av de uppgifter, som nu blir kända endast genom jordbruksräkningarna. Då utredningen emellertid inte väntas bli klar i sådan tid, att eventuella ändringar i anmälningsförfarandet kan genomföras före år 1966, torde de nu redovisade förhållandena inte böra påverka utformningen av 1966 års jordbruksräkning.

Enligt centralbyråns nu framlagda förslag till plan för 1966 års jordbruksräkning avses denna bli av större omfattning än 1961 års räkning. Utökningen har ansetts angelägen bl. a. med hänsyn till den pågående strukturella omvandlingen inom jordbruket. Till en del har utvidgningen även föranletts av en strävan att för jordbruksräkningen och de årliga inventeringarna tillämpa enhetliga rutiner, baserade på automatisk databehandling. Härigenom avses en bättre samordning av de båda statistikformerna kunna uppnås.

Jag är angelägen att understryka vikten av att jordbruksstatistiken ges en sådan utformning, att den på ett ändamålsenligt sätt belyser den nu pågående strukturella omvandlingen inom jordbruket. Jag finner det också angeläget, att möjligheterna till en fortlöpande samordning av olika former av jordbruksstatistik tillvaratas. Ur dessa synpunkter är centralbyråns förslag tillfredsställande. Emellertid avses enligt förslaget vissa uppgifter skola in-

hämtas, vilka inte oundgängligen behöver ingå i räkningen för att de angivna syftena skall tillgodoses. Sålunda torde i några fall tillräckligt noggranna statistiska uppgifter kunna inhämtas på annat håll. Vidare torde vissa förhållanden inte vara av den ekonomiska betydelse, att uppgift här om bör medtas i en jordbruksräkning. Jag anser därför att jordbruksräkningens omfattning i någon mån bör begränsas. Frånsett dessa mindre begränsningar, vilka närmare torde få prövas i samband med att Kungl. Maj:t fastställer plan för räkningen, kan jag tillstyrka att 1966 års jordbruksräkning ges den av centralbyrån föreslagna omfattningen.

Vad centralbyrån i övrigt föreslagit beträffande räkningens uppläggning föranleder inte någon erinran från min sida. Jag avser sedermera att för Kungl. Maj:t lägga fram förslag till de författningsbestämmelser som erfordras för räkningens genomförande.

Kostnaderna för 1966 års jordbruksräkning har av centralbyrån med utgångspunkt från ämbetsverkets förslag beräknats till sammanlagt 1 430 000 kr. Härtill kommer det för innevarande budgetår anvisade beloppet av 100 000 kr. till förberedelsearbeten. Centralbyråns kostnadsberäkningar kan jag i huvudsak godta. Med anledning av att jag i det föregående föreslagit vissa begränsningar av jordbruksräkningens omfattning beräknar jag dock ett något lägre sammanlagt medelsbehov än det av centralbyrån föreslagna. Jag föreslår, att anslaget för budgetåret 1965/66 uppföres med 400 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1966 års jordbruksräkning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

B 11. Statistiska centralbyrån: Centralt företagsregister m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 400 000	579 054
1964/65	800 000	
1965/66 (förslag)	860 000	

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget uppföres med 1 035 000 kr., varav 580 000 kr. för det centrala företagsregistret, 325 000 kr. för pågående handelsräkning samt 130 000 kr. för en sågverksinventering.

Motiv

För vissa förberedelser för uppläggning av ett centralt företagsregister anvisades för budgetåret 1962/63 under anslaget till Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar sammanlagt 400 000 kr. Efter förslag av delegationen för statistikfrågor anvisades därefter för budgetåret 1963/64

1 400 000 kr. för bl. a. en grundläggande uppbyggnad av ett sådant register. Av beloppet beräknades 580 000 kr. för en kompletterande uppgiftsinsamling på handelns område i form av en handelsräkning samt 150 000 kr. för vissa utvecklingsarbeten rörande statistiken över industrin. För innevarande budgetår har anvisats 800 000 kr., varav 400 000 kr. för fortsatt uppläggning av företagsregistret, 330 000 kr. för vidare arbeten med handelsräkningen och 70 000 kr. för arbeten rörande statistiken över industrin.

För det fortsatta arbetet med aktualisering av registret erfordras för budgetåret 1965/66 515 000 kr. Härav avser 200 000 kr. lönekostnader, 75 000 kr. ersättning till lokala myndigheter, 40 000 kr. ersättning till riksförsäkringsverket, 150 000 kr. maskinkostnader samt 50 000 kr. övriga expenser. Dessutom beräknas 15 000 kr. för att pröva möjligheterna att ur registermaterialet redovisa vissa data av företagsräkningskaraktär och 50 000 kr. för registeridentifiering och urvalsuppläggningar, vilka syftar till att avstämma olika företagsstatistiska grenar med det centrala registret.

För fortsatt arbete med handelsräkningen beräknas ett belopp om högst 325 000 kr. för budgetåret 1965/66. Av beloppet hänför sig 200 000 kr. till vissa fördyringar jämfört med de ursprungliga beräkningarna samt 125 000 kr. till vissa specialbearbetningar m. m. som önskats från konsumenthåll, såsom uppgifter om omsättning per anställd, graden av inköpssamverkan o. d. De nämnda fördyringarna har bl. a. orsakats av att undersökningen fått utvidgas och omläggas med hänsyn till den dyrortsundersökning som centralbyrån erhållit i uppdrag att utföra.

För genomförande av en sågverksinventering avseende förhållandena år 1965 beräknar centralbyrån ett medelsbehov av 130 000 kr.

Departementschefen

För budgetåren 1962/63, 1963/64 och 1964/65 har statistiska centralbyrån anvisats sammanlagt 2,6 milj. kr. för att inrätta ett centralt företagsregister samt för att i anslutning härtill genomföra en begränsad företagsräkning för handeln och utveckla statistiken över industrin.

Arbetet med den grundläggande uppbyggnaden av centrala företagsregistret är nu i allt väsentligt avslutat. För den fortsatta verksamheten med registret, främst den löpande aktualiseringen, beräknar centralbyrån för nästa budgetår en kostnad av 515 000 kr. Mot denna beräkning har jag ingen erinran. Vidare kan jag tillstyrka centralbyråns förslag, att 15 000 kr. beräknas för att pröva möjligheterna att ur registret redovisa vissa data av företagsräkningskaraktär. Däremot är jag inte beredd att tillstyrka att särskilda medel beräknas för registeridentifiering och urvalsuppläggningar.

Den begränsade företagsräkningen för handeln kommer under innevarande budgetår att i stort sett vara genomförd. Vissa omständigheter, som tidigare inte kunnat förutses, har emellertid medfört att den tidigare beräknade kostnadsramen inte kunnat hållas. Jag biträder centralbyråns förslag att

200 000 kr. beräknas för att täcka ifrågavarande kostnadsökningar. Däremot anser jag mig inte böra tillstyrka, att under anslaget medel beräknas för de föreslagna specialbearbetningarna.

Beträffande förslaget om en ny sågverksinventering vill jag erinra om att riksdagen föregående år i skrivelse givit Kungl. Maj:t tillkänna vad statsutskottet i anledning av väckta motioner i ämnet anfört (SU 1964: 48; rskr 149). Jag förordar att det föreslagna beloppet av 130 000 kr. anvisas för ändamålet.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Centralt företagsregister m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 860 000 kr.

B 12. Datamaskincentralen

	Anslag	Nettoinkomst
1963/64	1 000	832 980
1964/65	1 000	
1965/66 (förslag)	1 000	

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget uppföres med 1 000 kr. Härvid lämnar ämbetsverket bl. a. följande upplysningar angående datamaskincentralens verksamhet.

Datamaskincentralen är självförsörjande. Den sysselsätter f. n. ca 190 personer. Omslutningen uppgick under budgetåret 1963/64 till 8 757 700 kr. och nettoinkomsten till 832 980 kr. Härvid har årets resultat belastats med utgifter om 309 290 kr., som är hänförliga till budgetåret 1962/63.

För budgetåret 1962/63 anvisades 3 750 000 kr. till inköp av datamaskin. Detta anslag har betraktats som lån. Under budgetåret 1963/64 redovisas amortering på detta lån med sammanlagt 1 340 000 kr.

Den 30 juni 1964 uppgick datamaskincentralens bokförda tillgångar till 3 510 669 kr. och dess skulder till 1 590 610 kr. Nettotillgångarna utgjorde alltså 1 920 059 kr., vilket innebär en ökning sedan föregående år med 436 573 kr.

Under budgetåret har arbeten utförts åt 81 statliga myndigheter, vetenskapliga institutioner samt statliga kommittéer, 11 kommunala myndigheter och 60 privata beställare, vartill kommer det egna verket, 1960 års folk- och bostadsräkningar samt en utländsk kund.

Av årets fakturering på 8,4 milj. kr. belöper sig 8,4 procent på 1960 års folk- och bostadsräkningar, 47,0 procent på statistiska centralbyråns övriga arbeten, 31,5 procent på andra statliga uppdragsgivare, 4,4 procent på kommunala myndigheter, 8,5 procent på enskilda beställare och 0,2 procent på utländska kunder.

Departementschefen

Vad statistiska centralbyrån anfört rörande datamaskincentralens verksamhet föranleder ingen erinran från min sida. Centralbyråns medelsberäkning för nästa budgetår kan jag ävenledes godta. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Datamaskincentralen* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

B 13. Datamaskincentralen: Anskaffning av datamaskiner. Statistiska centralbyrån föreslår, att för budgetåret 1965/66 anvisas ett anslag av 8 milj. kr. till inköp av en ny datamaskinanläggning till datamaskincentralen. En inom centralbyrån i samråd med statskontoret bedriven utredning angående den nya maskinens storlek m. m. har först helt nyligen slutförts. Då beredningen av anslagsfrågan ännu inte kunnat avslutas, torde anslag till ändamålet i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra uppföras med preliminärt beräknat belopp. Anslaget torde härvid böra uppföras med det av centralbyrån föreslagna beloppet av 8 milj. kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Datamaskincentralen: Anskaffning av datamaskiner* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 8 000 000 kr.

B 14. Konjunkturinstitutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	811 000	873 140
1964/65	787 000	
1965/66 (förslag)	905 000	

Konjunkturinstitutet föreslår, att anslaget ökas med 211 200 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar m. m.	
a) 1 forskningsassistent högst Ae 23	+ 35 784
b) 1 amanuens Af 17/Ae 21	+ 30 648
c) 1 amanuens Af 17/Ae 21	+ 30 648
d) Medel för tillsyn av biblioteket	+ 15 000
2. Tjänsteförändringar	
Lönegradsförändringar	+ 9 540
3. Löneomräkning	+ 89 580
	+ 211 200

Motiv

1. a—b) Konjunkturinstitutets arbete har till följd av förbättrade data-behandlingsmetoder och ökad tillgång på statistik gradvis fått en mer markerad inriktning mot ekonometrisk analys- och prognosteknik. Detta har medfört en kraftigt ökad arbetsbelastning för befattningshavaren på ekonometrikertjänsten. För att denne skall kunna fylla den dubbla funktionen som rådgivande expert och självständig forskare är det av största vikt att han endast ges arbetsuppgifter av högt kvalificerad art. Institutet hemställer därför att en tjänst som forskningsassistent i högst Ae 23 och en tjänst som amanuens i reglerad befordringgång inrättas för att biträda ekonometrikern.

1. c) Under senare år har tillströmningen av löpande information om den internationella ekonomiska utvecklingen liksom av prognosmaterial rörande kortsiktiga och långsiktiga utvecklingsperspektiv för olika länder vuxit starkt. Samtidigt har inom institutet kraven på sådan information stigit genom den successiva utbyggnad av prognosmetodiken rörande den svenska exporten som pågår. Behovet av personella resurser för såväl den löpande internationella konjunkturövervakningen som för arbetet med exportprognoser har i samband härmed ökat kraftigt. Institutet hemställer därför att en tjänst som amanuens i reglerad befordringgång inrättas för ifrågavarande arbetsuppgifter.

1. d) För tillsyn av biblioteket disponerar institutet sedan budgetåret 1962/63 10 000 kr. Beloppet ifråga täcker emellertid endast en del av kostnaderna för biträdespersonalen i biblioteket. För budgetåret 1963/64 uppgick dessa till 24 400 kr. Institutet hemställer därför om ytterligare 15 000 kr. för ändamålet.

2. Konjunkturinstitutet föreslår uppflyttning i lönegrad av en kanslist i Ao 15 till redaktör i högst Ae 21 och en kansliskrivare i Ao 11 till kontorskrivare i Ao 13.

Departementschefen

I anledning av konjunkturinstitutets förslag till personalförändringar m. m. förordar jag att en tjänst som forskningsassistent i Ae 23 inrättas (1. a) samt att ytterligare 2 000 kr. beräknas för tillsyn av biblioteket (1. d). Jag beräknar vidare medel för den lönegradsförändring som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Anslaget torde böra uppföras med (787 000 + 118 000) 905 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för konjunkturinstitutet som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för konjunkturinstiti-

tutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	113 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	472 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	319 400
Summa kr.	905 000

c) till *Konjunkturinstitutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 905 000 kr.

B 15. Konjunkturtinstitutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	165 000	121 699
1964/65	158 000	
1965/66 (förslag)	145 000	

Konjunkturinstitutet föreslår, att anslaget minskas med 7 300 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Mynd.	Dep:t
1. Sjukvård m. m.	2 800	+ 500	+ 500
2. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten	9 200	+ 200	+ 200
b) Övriga expenser	43 000	+ 7 000	+ 1 300
3. Publikationstryck	100 000	— 15 000	— 15 000
		— 7 300	— 13 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 145 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konjunkturinstitutet*: *Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 145 000 kr.

B 16. Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	390 000	415 558
1964/65	330 000	
1965/66 (förslag)	375 000	

I. Konjunkturinstitutets anslagsframställning

Konjunkturinstitutet föreslår, att anslaget uppföres med 555 000 kr.

1. Konjunkturbarometern	190 000
2. Investerings- och kreditmarknadsundersökningar	60 000
3. Metodstudier, modeller och input-outputstudier	150 000
4. Studier av internationella varumarknader	55 000
5. Systemarbete och maskinbearbetningar	100 000
	555 000

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1963/64 en reservation av 273 440 kr. Härav var 255 000 kr. disponerade för olika undersökningar. Medelsförbrukningen under budgetåret 1964/65 har av konjunkturinstitutet beräknats till 474 000 kr.

Motiv

1. Konjunkturinstitutet har under budgetåret 1963/64 inom ramen för sin s. k. konjunkturbarometerverksamhet genomfört fyra barometerundersökningar omfattande dels den egentliga industrin, dels byggnads- och anläggningssektorn. Till täckande av kostnaderna för den löpande barometerverksamheten samt för utvecklings- och forskningsarbete under innevarande budgetår har institutet anvisats medel till ett belopp av 170 000 kr.

För budgetåret 1965/66 beräknas kostnaderna för konjunkturbarometern uppgå till 199 000 kr. För den löpande verksamheten utom analysarbetet har därvid kostnaderna uppskattats till 124 000 kr., varav personalkostnader 94 000 kr. Detta motsvarar lön för en byrådirektör i Ag 25, en kanslist i Ag 15, en kontorist i Ag 9 samt ett kanslibiträde i Ag 7 under åtta månader. Därjämte beräknas kostnaderna för det löpande analysarbetet uppgå till 25 000 kr. För fortsatta undersökningar av sambandet mellan kvantitativ statistik och barometerstatistik samt för s. k. sambandsstudier på det ackumulerade barometermaterialet har slutligen upptagits 50 000 kr., innefattande lönekostnader för en förste aktuarie i Ag 21 samt kostnader för maskinbearbetningar o. d. Förslaget innebär, att någon förändring i personalbesättningen i förhållande till budgetåret 1964/65 inte anses påkallad.

Konjunkturinstitutet hemställer, att 190 000 kr. ställes till förfogande för konjunkturbarometerverksamheten under budgetåret 1965/66, varvid beaktats att en reservation av 9 000 kr. kan utnyttjas.

2. Inom institutet pågår eller planeras ett flertal undersökningar inom området för investeringar och kreditmarknad. Ett projekt, som påbörjades under 1963, utgör en studie av verkningarna av investeringsfondernas frisläppande dels för byggnads- och anläggningsinvesteringar enligt arbetsmarknadsstyrelsens principbeslut i maj 1962, dels för maskiner, inventarier och fartyg enligt beslut i november samma år. Ett andra projekt, vilket sker i samarbete med statistiska centralbyrån, omfattar en studie av företagens planerings- och arbetsrutiner vad gäller investeringsverksamheten och en analys av orsakerna till förekommande avvikelser mellan plan- och utfallsuppgifter. Ett tredje projekt, vilket nyligen startats, utgöres av en tidsserieanalys av industrins investeringar. I ett fjärde projekt planerar institutet att studera metodiken för de kortsiktiga kreditmarknadsprognoser, som f. n. göres i nationalbudgeterna.

Kostnaderna för nämnda projekt under budgetåret 1965/66 beräknas inte i sin helhet kunna inrymmas inom ramen för avlöningsanslaget. Institutet hemställer därför att ett belopp av 60 000 kr. ställs till förfogande för nämnda undersökningar inom anslaget för särskilda undersökningar. Detta belopp beräknas täcka lönekostnaderna för en heltidsanställd tjänsteman i lönegrad 23 och en amanuens under en tid av sex månader samt utgifter för allmänna omkostnader och maskinbearbetningar.

3. Under innevarande budgetår har anslag på sammanlagt 55 000 kr. ställts till institutets förfogande för metodstudier m. m.

Arbete pågår med uppbyggande av en makroekonomisk modell. Detta har under budgetåret 1963/64 huvudsakligen varit inriktat på metodstudier och utprovande av enskilda ekvationssamband. I första hand har modellen inriktats på de olika posterna i försörjningsbalansen samt på arbetslöshets-, sysselsättnings- och produktionsutveckling. Avsikten med modellen är, att den skall kunna användas dels för prognosändamål och dels för att analysera verkningarna av ekonomisk-politiska ingrepp och av andra exogena förändringar. För det fortsatta arbetet under budgetåret 1965/66 uppskattar institutet kostnaderna till 50 000 kr.

För innevarande budgetår har anslagits ett belopp av 30 000 kr. för ett vidarearbete med den input-outputundersökning som utförts vid Stockholms universitet. Institutet hemställer att ett belopp av samma storlek anvisas för det fortsatta arbetet under 1965/66.

Under senare år har ett forskningsarbete pågått i syfte att utarbeta en för prognosarbete användbar ekonomisk modell för korttidsprognoser (kvar-talsprognoser), som avsevärt skiljer sig från den inom institutet utarbetade mera traditionella modellen. Detta arbete har tidvis varit förlagt till Uppsala universitet. Önskemål har under hand framförts att projektet skulle övertas av institutet för vidareutveckling och för testning av modellens prognosförmåga. Institutet har vid dessa förfrågningar i princip ställt sig positivt till

förslaget i fråga. Då ett sådant arbete för närvarande inte kan inrymmas inom institutets ordinarie resursram är emellertid en förutsättning härför att institutet tilldelas särskilda medel för projektet. För budgetåret 1965/66 skulle det vara tillräckligt att för arbetet anställa en forskningsassistent jämte nödvändig biträdeshjälp. Kostnaderna härför jämte allmänna omkostnader och kostnader för maskinbearbetningar beräknar institutet till 70 000 kr.

Anslagsbehovet för budgetåret 1965/66 under denna punkt beräknas således till sammanlagt (50 000 + 30 000 + 70 000) 150 000 kr.

4. Under budgetåret 1963/64 påbörjade institutet en undersökning rörande internationell handel. Målsättningen var att undersökningen skulle ligga till grund för bedömningar av den svenska exportens långsiktiga utvecklingstendenser. Denna undersökning kommer att fortsättas under innevarande budgetår och finansieras då utanför institutets ordinära medelsram. Då undersökningen bör fortsättas även under nästa budgetår har institutet under anslaget för särskilda undersökningar inräknat ett belopp av 55 000 kr. för detta ändamål. Detta utgör ersättning för en tjänsteman i Ag 21 samt ett kanslibiträde i A 7 jämte omkostnader.

5. De medel som står till institutets förfogande för maskinbearbetningar och systemarbete under innevarande budgetår uppgår, inräknat förefintlig reservation, till ca 76 000 kr. Under nästa budgetår väntas en stark expansion äga rum inom detta område. Institutet beräknar att kostnaderna kommer att uppgå till 100 000 kr.

II. Förslag av delegationen för statistikfrågor

Delegationen för statistikfrågor har framlagt förslag angående den framtida förläggningen av den konjunkturbarometerstatistik som för närvarande utarbetas av konjunkturinstitutet och arbetsmarknadsstyrelsen. Sådan statistik utarbetas av institutet beträffande flertalet industribranscher samt byggnads- och anläggningsbranschen och av styrelsen beträffande parti- och detaljhandeln (varuhandelsbarometern), samt beträffande skogsbruket (skogsenkäterna). Vidare behandlas i förslaget vissa av institutet halvårsvis bedrivna undersökningar angående järn-, stål- och verkstadsindustrins faktiska och förväntade exportleveranser m. m. (exportenkäterna). Slutligen beröres vissa av institutet tillfälligt utförda undersökningar, främst beträffande hushållens sparande.

Delegationen föreslår att ansvaret för produktionen av konjunkturbarometerstatistiken för industrin samt byggnads- och anläggningssektorn överföres från konjunkturinstitutet till statistiska centralbyrån. Produktionsorienterat analys- och utvecklingsarbete skall därvid ankomma på centralbyrån, medan det konsumentorienterade analysarbetet och vissa sambandsstudier skall ankomma på institutet. Institutet skall bl. a. såsom hittills ut-

arbета redogörelser för resultaten. Ansvar för exportenkäterna bör överflyttas från institutet till centralbyrån för att där inordnas i det system av korttidsstatistik som är under uppbyggnad. Vidare föreslås, att i de fall sparundersökningar eller motsvarande aktualiseras, dessa i framtiden förläggs till statistiska centralbyrån. Vad beträffar arbetsmarknadsstyrelsens ifrågavarande verksamhet anser delegationen, att ansvaret för varuhandelsbarometern bör överföras till centralbyrån, medan skogsenkäterna även fortsättningsvis bör utföras av styrelsen.

Såsom skäl för de föreslagna förändringarna beträffande barometerundersökningarna och exportenkäterna anför delegationen bl. a., att likartad verksamhet med korttidsstatistik på berörda områden bedrivs eller planeras inom statistiska centralbyrån och att en samordning torde kunna medföra besparingar ur kostnads- och arbetssynpunkt, inte minst för uppgiftslämnarna. Vidare framhåller delegationen de fördelar som står att vinna genom att centrala företagsregistret nu utbyggs och kan utnyttjas för ifrågavarande verksamhetsgrenar.

Yttranden

Statistiska centralbyrån, statskontoret och arbetsmarknadsstyrelsen har i huvudsak tillstyrkt delegationens förslag.

Konjunkturinstitutet har förklarat sig i princip inte ha något att erinra mot förslaget i vad avser exportenkäterna och sparundersökningarna men avstyrker i huvudsak vad gäller institutets barometerverksamhet. I denna del framhåller institutet, att en partiell överföring på sätt föreslagits skulle medföra vissa betydande nackdelar, bl. a. i följd av att uppgiftsinsamling, granskning av materialet och analys är intimt sammankopplade och inte utan olägenhet kan delas på olika myndigheter. Vidare framhåller institutet, att möjligheterna till en samordning av barometerverksamheten och centralbyråns korttidsstatistik är begränsade, bl. a. med hänsyn till grundläggande olikheter mellan de båda statistikformerna i fråga om lämplig tidpunkt för datainsamling.

Departementschefen

Det av delegationen för statistikfrågor framlagda förslaget om en överföring till statistiska centralbyrån av ansvaret för exportenkäterna, varuhandelsbarometern och eventuella framtida sparundersökningar kan jag tillstyrka. Tidpunkten för överflyttningen bör lämpligen bestämmas till den 1 juli 1965. Till den minskning av konjunkturinstitutets medelsbehov för nästa budgetår, som bortfallet av bestyret med exportenkäterna innebär, återkommer jag i det följande vid min beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag.

Vad gäller konjunkturinstitutets barometerverksamhet finner jag de av

institutet anförda skälen mot den föreslagna överföringen bärande. Även om det framstår som principiellt riktigt att den del av verksamheten som utgöres av statistikproduktion överflyttas till det centrala statistikorganet synes, som institutet framhållit, fördelarna av en sådan överflyttning i detta fall vara begränsade. Härtill kommer de påtalade nackdelarna vid en splittring av verksamheten på två myndigheter. Med hänsyn till vad som sålunda framkommit är jag inte beredd tillstyrka att institutets barometerstatistik överflyttas till centralbyrån. Utredningen ger dock enligt min mening vid handen, att vissa fördelar kan stå att vinna på ett ökat samarbete mellan institutet och centralbyrån i fråga om barometerverksamheten, bl. a. vad gäller urvalet av de företag som bör ingå i undersökningen samt registrering och utnyttjande av primärdata. Jag förutsätter att de berörda myndigheterna kommer att beakta möjligheterna att samordna korttidsstatistiken.

Jag övergår här efter till konjunkturinstitutets anslagsframställning.

För innevarande budgetår har under anslaget anvisats 330 000 kr. Vid ingången av detta budgetår förelåg en reservation av 273 440 kr. Totalt disponeras sålunda för budgetåret 1964/65 i runt tal 600 000 kr. Institutet har bedömt att under budgetåret kommer att förbrukas i runt tal 475 000 kr. Vid detta budgetårs utgång skulle sålunda föreligga en reservation av ca 125 000 kr. Av denna beräknar institutet att under budgetåret 1965/66 förbruka ca 20 000 kr., medan återstående reserverade medel i huvudsak betraktas som bundna vid särskilda projekt och inte anses då böra tas i anspråk. Den totala medelsförbrukningen för nästa budgetår uppskattar institutet till ca 575 000 kr., varvid vissa utvidgningar av verksamheten planerats. Anslagsbehovet beräknas sålunda till 555 000 kr.

Konjunkturinstitutets förslag om fortsatt arbete med redan påbörjade projekt kan jag i huvudsak godta. Jag kan även tillstyrka en viss utvidgning av arbetet med ekonomiska modeller. Med beaktande av uppkommande kostnadsfördyringar samt av att vissa resterande arbeten avseende nationalräkenskaper och bestyret med exportenkäterna bortfaller beräknar jag medelsförbrukningen vid en verksamhet av ifrågavarande omfattning till i runt tal 500 000 kr. Dessa kostnader torde till en del kunna täckas genom ianspråktagande av vid budgetårets ingång reserverade medel, vilka således inte bör betraktas som bundna för särskilda projekt. Med hänsyn härtill föreslår jag, att anslaget uppföres med 375 000 kr.

Liksom hittills torde Kungl. Maj:t sedermera efter förslag av konjunkturinstitutet böra fastställa dispositionsplan för anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 375 000 kr.

B 17. Statskontoret: Avlöningar. Till avlöningar och omkostnader för statskontoret har för innevarande budgetår anvisats förslagsanslag av 7 950 000 kr. resp. 1 397 000 kr. Under år 1964 har inom statskontoret bedrivits en utredning angående ämbetsverkets framtida organisation. Ett på utredningen grundat förslag till omorganisation av statskontoret har framlagts i samband med att ämbetsverket den 5 december 1964 inkommit med slutligt förslag om medelsanvisningar för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål. Då beredningen av dessa anslagsfrågor ännu inte avslutats, torde anslagen i riksstatsförslaget för budgetåret 1965/66 böra upptas med preliminära belopp. Därvid synes anslagen böra uppföras med oförändrade belopp med undantag för att avlöningsanslaget bör uppräknas med hänsyn till inträffade lönehöjningar.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statskontoret: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 8 600 000 kr.

B 18. Statskontoret: Omkostnader. Under åberopande av vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statskontoret: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 1 397 000 kr.

B 19. Riksrevisionsverket: Avlöningar

	Anslag	Nettcutgift
1963/64	4 648 000	4 376 195
1964/65	5 083 000	
1965/66 (förslag)	5 833 000	

Riksrevisionsverket föreslår, att anslaget ökas med 768 000 kr.

Ökning

1. Personalförändringar m. m.

a) Sektionen för databehandling och stickprovsgranskning	
2 förste revisorer högst Ae 23	+ 11 568
b) Dubblering av vissa tjänster m. m.	—
c) Medel för expertis	+ 30 000

2. Tjänsteförändringar

Lönegradsförändringar	+ 23 400
-----------------------------	----------

3. Löneomräkning

+ 768 000

Motiv

1. a) Fr. o. m. innevarande budgetår har för att följa den revisionstekniska utvecklingen på databehandlingens och stickprovsgranskningens område inrättats en byrådirektörstjänst i högst Ae 27 och en sådan tjänst i högst Ae 25. För att bereda de båda byrådirektörerna biträde av kvalificerade revisorer har för förstärkning av revisorspersonalen anvisats 60 000 kr. Riksrevisionsverket föreslår, att i stället för ifrågavarande medelsanvisning inrättas två tjänster som förste revisor i högst Ae 23.

1. b) För innevarande budgetår har för planering och intensifiering av den sakrevisionella verksamheten anvisats ett belopp av 200 000 kr. för dubbling av vissa tjänster. Detta belopp avser att även täcka behovet av förstärkning på budgetbyrån med en byrådirektör i högst A 25 samt dubblingar av vissa byråchefs- och byrådirektörstjänster. Då det är synnerligen angeläget att den sakrevisionella verksamheten kan intensifieras och då behovet av förstärkning av budgetbyrån kvarstår, bör enligt riksrevisionsverkets mening en medelstilldelning med oförändrat belopp stå till ämbetsverkets förfogande för budgetåret 1965/66.

1. c) För ersättning till expertis har för innevarande budgetår anvisats 60 000 kr. På grund av pågående och planerade större undersökningar beräknas emellertid belastningen för innevarande budgetår till i runt tal 95 000 kr. För nästa budgetår föreslår riksrevisionsverket att anslagsposten upptas till 90 000 kr.

2. Riksrevisionsverket föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

en kontorsskrivare i Ao 13 på kansliet till kamrerare i Ao 17, sju kansli-biträden i Ae 7 till kontorister i Ae 9 och tre expeditionsvakter i Ao 7 till förste expeditionsvakter i Ao 9.

Departementschefen

Vid min anmälan av förevarande anslag i prop. 1964: 1 (bil. 9 s. 52) framhöll jag angelägenheten av att riksrevisionsverket gavs resurser för att följa den revisionstekniska utvecklingen på databehandlingens och stickprovsgranskningens område. För ändamålet inrättades vissa tjänster. Därjämte beräknades 60 000 kr. för tillfälliga personalförstärkningar. De sålunda beräknade medlen var avsedda att medge en viss flexibilitet i verksamheten. Mot denna bakgrund är jag inte beredd tillstyrka ämbetsverkets förslag att i stället för en motsvarande medelsberäkning för nästa budgetår två tjänster inrättas (1. a). För innevarande budgetår har riksrevisionsverket erhållit resurser för planering och intensifiering av den sakrevisionella verksamheten m. m. I sådant syfte har Kungl. Maj:t anvisat 200 000 kr. för dubbling av vissa tjänster. Ämbetsverkets förslag om en motsvarande medelsberäkning för nästa budgetår kan jag tillstyrka (1. b). Även den föreslagna ökningen av medel för ersättning till expertis kan jag biträda (1. c).

Jag beräknar vidare medel för de lönegradsförändringar som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Anslaget torde böra uppföras med (5 083 000 + 750 000) 5 833 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för riksrevisionsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	902 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	50 000
3. Ersättning till expertis, <i>förslagsvis</i>	90 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	2 724 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 067 000
Summa kr. 5 833 000	

- b) till *Riksrevisionsverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 5 833 000 kr.

B 20. Riksrevisionsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	787 000	865 087
1964/65	882 000	
1965/66 (förslag)	964 000	

Riksrevisionsverket föreslår, att anslaget ökas med 82 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Mynd.	Dep:t
1. Sjukvård m. m.	19 000	+ 1 000	+ 1 000
2. Reseersättningar			
a) Ersättningar för resor inom riket	50 000	+ 10 000	+ 10 000
b) Ersättningar för resor utom riket	25 000	+ 25 000	+ 25 000
3. Expenser: övriga expenser			
a) för eget behov	219 000	— 5 000	— 5 000
b) för annat än eget behov	375 000	+ 25 000	+ 25 000
4. Publikationstryck	220 000	+ 20 000	+ 20 000
5. Övriga utgifter			
Transportkostnader	9 000	+ 6 000	+ 6 000
		+ 82 000	+ 82 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 964 000 kr. Jag föreslår, att till ersättningar för resor utom riket liksom hittills beräknas 25 000 kr. för kostnader i samband med inventeringsförrättningar utomlands, internordiska tjänsteresor samt resor för deltagande i det internationella samarbetet med de högsta revisionsorganen i andra länder. Härutöver bör beräknas 25 000 kr. för att enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande disponeras för utrikes resor i syfte att studera den revisionstekniska utvecklingen på databehandlingens område m. m. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksrevisionsverket: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 964 000 kr.

B 21. Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen m. m. Till ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 2 milj. kr. Anslaget har nära anknytning till statskontorets verksamhet. Sålunda bestrids från anslaget bl. a. kostnader för försöksverksamhet i samband med statskontorets rationaliseringsundersökningar samt kostnader för försöksverksamhet med automatisk databehandling inom statsförvaltningen. Statskontoret har inkommit med förslag till medelsanvisning för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål. Såsom jag anförde under punkten B 17 har beredningen av statskontorets anslagsfrågor ännu inte avslutats. Anslaget torde därför böra uppföras i riksstatsförslaget för nästa budgetår med endast preliminärt belopp. Jag föreslår, att anslaget därvid upptas med oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen m. m.* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

C. Skatte- och kontrollväsen**C 1. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	5 017 000	4 850 804
1964/65	5 288 000	
1965/66 (förslag)	6 273 000	

Generaltullstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 1 026 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) Personalbyrån	
1 förste byråinspektör Ao 23	+ 37 680
b) Kameralbyrån	
1 byrådirektör Ao 27	+ 46 332
1 förste revisor Ao 23	+ 37 680
c) Revisionsbyrån	
1 förste aktuarie Ao 23	+ 37 680
d) Ökning av medel för icke-ordinarie personal	+ 31 400
2. Tjänsteförändringar	
Lönegradsförändringar	+ 41 304
3. Löneomräkning	+ 793 924
	+ 1 026 000

Motiv

1. a) Utvecklingen under senare år beträffande trafikomfattning och personaltillgång har medfört, att den till personalbyrån hörande organisationsavdelningen måst ägna allt större uppmärksamhet åt rationaliseringsåtgärder i fråga om arbetsrutiner och disposition av tillgänglig personal. För att avdelningen skall kunna lösa dessa uppgifter bör den förstärkas med en tjänst som förste byråinspektör i Ao 23.

1. b) Skyldigheten för stapelstäderna att hålla tullhus har upphört fr. o. m. den 1 januari 1965. Från denna tidpunkt svarar staten för kostnaderna för tullverkets administrationslokaler. Det ankommer härvid på generaltullstyrelsen att verkställa en rationell och långsiktig planering av lokalanskaffningen samt att förvalta tullokalerne jämte inventarier. Detta kommer att medföra en betydande ökning av arbetsuppgifterna för kameralbyråns byggnadskontor. För ändamålet bör inrättas en byrådirektörs-tjänst i Ao 27 och en förste revisorstjänst i Ao 23.

1. c) Revisionsbyråns statistiska avdelning svarar för generaltullstyrelsens arbete med utrikeshandelsstatistiken. Med hänsyn till bl. a. ökad arbetsbelastning till följd av utrikeshandelns expansion bör avdelningen tillföras en ny tjänst som förste aktuarie i Ao 23.

1. d) För att öka verkets möjligheter att vid behov inrätta icke-ordinarie tjänster bör anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 200 000 kr. och anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med 180 000 kr.

2. Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på kameralbyrån en revisor i Ao 19 till förste revisor i Ao 21,

på revisionsbyrån två byrådirektörer i Ao 25 till Ao 27, varav en på statistiska avdelningen, en förste revisor i Ao 21 till Ao 23 och två kontorister i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11 på statistiska avdelningen,

på tullbehandlingsbyrån två byråinspektörer i Ao 21 till förste byråinspektörer i Ao 23, samt

på gränschefens expedition en förste byråinspektör i Ao 23 till byrådirektör i Ao 25 och en byråingenjör i Ae 21 till Ae 23.

Vidare föreslås att inom styrelsen skall få inrättas tjänster som ingenjör i högst Ae 19.

Enligt styrelsens förslag bör övergångsstaten för nästa budgetår uppta en förste maskinoperatör i Ao 12 och ett kontorsbiträde i Ao 5.

Departementschefen

I anledning av generaltullstyrelsens förslag om förstärkning på personalbyrån förordar jag, att en tjänst som förste byråinspektör i Ao 23 inrättas. I samband därmed bör en tjänst som byråinspektör i Ao 21 utbytas mot en tjänst som byråinspektör i Ae 21 (1. a).

Enligt beslut av riksdagen (prop. 1964: 157; SU 164; rskr 342) har den tidigare gällande skyldigheten för stapelstäderna att hålla tullhus upphört vid utgången av år 1964. Från denna tidpunkt svarar staten för kostnaderna för tullverkets administrationslokaler. Jag biträder generaltullstyrelsens förslag om att för de ökade uppgifter, som därigenom kommer att åvila styrelsen, inrättas en byrådirektörstjänst och en tjänst som förste revisor. Tjänsterna bör dock vara extra-ordinarie och placeras i Ae 27 resp. Ae 23 (1. b).

Vidare förordar jag att en tjänst som förste aktuarie i Ao 23 inrättas och att i samband därmed en sådan tjänst i Ao 21 utbytes mot en tjänst som förste aktuarie i Ae 21 (1. c).

Förslaget om ökade medel för icke-ordinarie personal kan jag biträda (1. d). Jag har heller ingen erinran mot vad styrelsen anfört i fråga om tjänster på övergångsstat.

Styrelsens förslag till lönegradsförändringar (2.) torde få prövas i annat sammanhang.

Anslaget torde böra uppföras med (5 288 000 + 985 000) 6 273 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för generaltullstyrelsen som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för generaltullstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 348 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	2 100
3. Avlöningar till tillfälliga biträden m. m. vid statistiska avdelningen, <i>förslagsvis</i>	21 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 695 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 206 700
Summa kr. 6 273 000	

c) till *Tullverket*: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 6 273 000 kr.

C 2. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare inom tullstaten

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	79 560 000	78 432 931
1964/65	80 390 000	
1965/66 (förslag)	87 622 000	

I. Generaltullstyrelsens anslagsframställning

Generaltullstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 7 397 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
a) 1 tullöverkontrollör Ao 23, 1 kansliskrivare Ao 11 och 1 tullmästare Ao 15 vid biltullavdelningen i Stockholm	+ 82 896
b) 1 kontorist Ao 9 vid tullkammaren i Trelleborg	+ 16 260
c) Omorganisation av Östersunds gränsdistrikt m. m. ..	+ 34 272
d) Personalminskning	— 1 570 000
e) Ökat antal kammarskrivarelever	+ 200 000

	Ökning eller minskning
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar m. m.	+ 162 842
b) Minskning av antalet ordinarie tjänster m. m.	— 153 360
3. Löneomräkning	+ 8 624 090
	+ 7 397 000

Motiv

1. a) För expediering av utrikes bilgods till Stockholm har fr. o. m. den 1 oktober 1964 inrättats en tullavdelning i Västberga. Personalbehovet kan delvis tillgodoses genom överflyttning av tjänstemän från andra tullavdelningar i Stockholm. Därutöver erfordras en tullöverkontrollörstjänst i Ao 23, en kansliskrivartjänst i Ao 11 och en tullmästartjänst i Ao 15.

1. b) Vid tulltaxeringssektionen i Trelleborg har vissa mera rutinbetonade arbetsuppgifter, vilka hittills fullgjorts av kammarskrivarutbildad personal, överflyttats till tjänsteman i biträdesgrad. För ändamålet bör inrättas en kontoristtjänst i Ao 9.

1. c) Expedieringen i tullhänseende av järnvägstrafiken på linjen Trondheim—Ånge har på prov överflyttats från tullavdelningen i Storlien till tullkammaren i Östersund. Erfarenheterna av provet är goda. Expedieringen av denna trafik kommer därför att definitivt överflyttas till tullkammaren. Efter överflyttningen kommer tullavdelningen att ha till huvudsaklig uppgift att klarera landsvägstrafiken på mellanriksvägen över Storlien. Då motsvarande arbetsuppgifter vid övriga mellanriksvägar utföres av tullstationer, bemannade med gränsbevakningstjänstemän, avser styrelsen att fr. o. m. den 1 juli 1965 förändra tullavdelningen i Storlien till en under tullkammaren i Östersund lydande tullstation. Av de vid tullavdelningen placerade tjänsterna, vilka tillhör lokaltullförvaltningen, bör tre tjänster som förste tulluppsyningsman i Ao 11 ändras till gränsöveruppsyningsmantjänster i Ao 13 och övriga tjänster, däribland även den vid tullavdelningen placerade tullmästartjänsten i Ao 15, ändras till tjänster i motsvarande grader vid gränsbevakningen. Till följd av förändringarna i Storlien och med hänsyn även till storleken av Östersunds gränsdistrikt bör distriktet uppdelas i två gränstullmästarområden, vilka bör förestås av gränstullmästare. För ändamålet erfordras en ny gränstullmästartjänst i Ao 17. Innehavaren av denna tjänst skall även vara föreståndare för den nya tullstationen i Storlien.

Sammanfattningsvis föreslås följande personalförändringar, nämligen inrättande av en gränstullmästartjänst i Ao 17, en gränstullmästartjänst i Ao 15, tre gränsöveruppsyningsmanstjänster i Ao 13, tre förste gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 11 och två gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 9

samt indragning av en tullmästartjänst i Ao 15, sex förste tulluppsyningsmanstjänster i Ao 11 och två tulluppsyningsmanstjänster i Ao 9.

1. d) Genomförda rationaliseringar medför att anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg kan minskas med 1 milj. kr. resp. 570 000 kr.

1. e) Anordnandet av kammarskrivarkurser medför, att medelsbehovet för arvoden åt kammarskrivarelever kommer att med omkring 200 000 kr. överstiga det belopp, som beräknats för dylika arvoden under innevarande budgetår.

2. a) Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

en tullförvaltare i Ao 25 till Ao 27 i Arlanda,

fem tullöverkontrollörer i Ao 21 till Ao 23, varav två vid tulldirektionen i Göteborg, en vid tulldirektionen i Malmö och två vid tulldirektionen i Stockholm,

tre kontorister i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11 vid tullkammaren i Arlanda samt centraltullkamrarna i Göteborg och Malmö,

en kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ao 11 vid tullkammaren i Hälsingborg,

sju tullmästare i Ao 15 till Ao 17 vid tullkamrarna i Halmstad, Karlshamn, Karlstad och Uddevalla, frihamnstillavdelningen i Malmö samt sjö-tullavdelningen och tullavdelningen Skeppsbron i Stockholm,

39 tullöveruppsyningsmän i Ao 13 till tullmästare i Ao 15 vid tullkamrarna i Arlanda, Gävle, Halmstad, Haparanda, Hudiksvall, Hälsingborg (två tjänster), Härnösand, Karlshamn, Karlskrona, Karlstad, Kristinehamn, Landskrona, Lidköping, Luleå, Lysekil, Norrköping, Piteå, Simrishamn, Strömstad, Sundsvall, Söderhamn, Södertälje, Trelleborg, Visby, Västervik och Åhus, sjö-tullavdelningen och tullavdelningen Majnabbe i Göteborg, frihamnstillavdelningen och tullavdelningen Nyhamnen i Malmö, sjö-tullavdelningen (två tjänster), järnvägstullavdelningen, frihamnstillavdelningen och tullavdelningen Stadsgården III i Stockholm, tullstationerna i Degerhamn, Münsterås och Oxelösund, samt

två förste kustuppsyningsmän i Ao 11 till kustöveruppsyningsmän i Ao 13 i norra och östra kustdistrikten.

Vidare föreslås att vid tullverkets kust- och gränsbevakning skall få inrättas tjänster som ingenjör i högst Ae 17.

2. b) 90 tulluppsyningsmanstjänster i Ao 9 föreslås utbytta mot lika många tullvaktjänster i Ae 7. I samband därmed bör 70 tulluppsyningsmän i Ao 9 uppföras på övergångsstat.

Enligt styrelsens förslag bör övergångsstaten för nästa budgetår uppta en kammarskrivare i Ao 14, en tullmästare i Ao 14, tre tullkontorister i Ao 12, tio gränsuppsyningsmän i Ao 9, 16 kustuppsyningsmän i Ao 9, 70

tulluppsyningsmän i Ao 9, 29 kustvakter i Ao 8, 28 tullvakter i Ao 8, fyra tullvakter i Ao 7, en tullvakt Ao 6 samt 46 kontorsbiträden i Ao 5. I personalförteckningen bör anmärkas att en tullöveruppsyningsmanstjänst i Ao 13 må tillsättas endast i den mån en tullmästare på övergångsstat avgår från sin befattning samt att tre tullkontoristtjänster i Ao 13 må tillsättas endast i den mån tre tullkontorister i Ao 12 avgår från sina befattningar.

II. Förslag rörande övervakning av sjötrafik m. m.

*Utredningsmannen med uppdrag att utreda möjligheterna till en förbättrad övervakning i fråga om efterlevnaden av sjötrafikens regler m. m.*¹ har framlagt förslag om en förstärkning av kustbevakningens personal samt ökning av tullverkets båtbestånd.

Utredningsmannen erinrar inledningsvis om att tullverkets kustbevakning sedan år 1962 inom Stockholms län och sedan år 1963 längs hela kusten försöksvis utfört viss polisbevakning i form av sjötrafikövervakning. Erfarenheterna av försöksverksamheten har varit övervägande goda. Ytterligare övervakning har emellertid ansetts erforderlig.

Kustbevakningens arbetsuppgifter omfattar i första hand trafikövervakning för tullverkets räkning. Tillsynen utövas framför allt genom patrullering med båtar och bilar. Tullkontrollen på fartyg i hamn ankommer däremot i princip på lokaltullförvaltningen. En utredning rörande ökad samverkan mellan lokaltullförvaltning och kustbevakning pågår f. n. inom tullverket. Kustbevakningen har f. n. en total personalstyrka av omkring 315 man.

Kustbevakningens personella och materiella resurser är avpassade för uppgifterna i tulltjänsten. Hänsyn har dock tagits till behovet av beredskapskapacitet. Med utnyttjande av denna kapacitet används kustbevakningen för vissa närliggande uppgifter. Förutom den nu ifrågavarande sjötrafikövervakningen ombesörjes sålunda gränsövervakning, utlänningskontroll, polisiär samverkan med marinen samt jakt- och fisketillsyn. Vidare medverkar kustbevakningen i sjöräddning och andra humanitära uppgifter samt vid efterspaning av rymlingar, stulna båtar m. m.

En lösning av frågan om polisiär tillsyn till sjöss kan enligt utredningsmannen erhållas genom att tillsynen, ungefär som skett under försökstiden, i huvudsak ålägges tullverkets kustbevakning. Alternativt kan uppgifterna anförtros åt polismyndigheterna, som då får förses med tillräckliga resurser härför. Av olika skäl anser sig utredningsmannen ännu inte böra avge något slutligt förslag i frågan. Vissa åtgärder i syfte att täcka de brister som föreligger i fråga om personal och materiel inom kustbevakningen anses dock redan nu böra vidtas.

¹ Utredningsman är f. d. underståthållaren Erik Ros.

Beträffande personal innebär utredningsmannens förslag en förstärkning med sammanlagt 44 man. Härvid beräknas 14 tjänster som kustöveruppsyningsman i A 13. Övriga 30 tjänster fördelas på förste kustuppsyningsman i A 11, kustuppsyningsman i A 9 och kustvakt i A 7. De totala lönekostnaderna för denna förstärkning uppgår till ca 820 000 kr.

Det behov av tillskott till tullverkets båtbestånd, som erfordras för de mest påtagliga bristerna i den sjöpolisiära tillsynen, anges av utredningsmannen till 14 båtar för en sammanlagd kostnad av 700 000 kr. Kostnaderna fördelas på en tulljakt för 340 000 kr., en tullracer för 130 000 kr., fyra prejbåtar för 120 000 kr. samt åtta små snabba båtar för 110 000 kr. Båtarna förutsättes bli av tullverkets gängse typer. Dessa är väl lämpade även för polisiärt bruk och kan därför överföras för användning inom polislivsändet, om så sedermera skulle finnas lämpligt.

Den föreslagna personalförstärkningen kan beräknas medföra att kostnaderna för patrulleringstraktamenten vid kustbevakningen ökar med omkring 50 000 kr. för år. Likaså kan tillkomsten av de föreslagna nya båtarna väntas leda till att kostnaderna för drift- och underhåll av kustbevakningens båtmateriel stiger med ungefär samma belopp.

Yttranden

Över utredningsmannens förslag har yttranden avgivits av generaltullstyrelsen, statskontoret, sjöfartsstyrelsen samt länsstyrelserna i Stockholm, Östergötlands, Göteborgs och Bohus samt Norrbottens län. Därjämte har inkommit en skrift i ämnet från vissa föreningar.

Generaltullstyrelsen är beredd att låta tullverkets kustbevakning ombesörja sjötrafikövervakning och andra sjöpolisiära uppgifter i den ökade omfattning som kan komma att möjliggöras genom tillskott av personal och materiel enligt utredningsmannens förslag. Enligt styrelsens beräkningar skulle förslaget medföra en ökning av avlöningskostnaderna för budgetåret 1965/66 med ca 588 000 kr. Styrelsen erinrar om att frågan om samverkan mellan lokaltullförvaltning och kustbevakning f. n. utredes inom tullverket. Det förutsättes att utredningen inte kommer att leda till någon minskning av kustbevakningens kapacitet för uppgifter vid sidan av tulltjänsten. Styrelsen anser det emellertid möjligt att en viss minskning av personalbehovet kan bli följden av utredningen. Det skulle därför enligt styrelsen vara önskvärt att inte behöva företa den nu ifrågasatta förstärkningen av kustbevakningspersonalen, innan det visar sig om det nya personalbehovet kan balanseras genom minskning av behovet på andra håll inom bevakningsorganisationen. Styrelsen understryker dock att det utan förstärkning är svårt att i längden ombesörja sjötrafikövervakningen vid den nivå som hittills nåtts.

Styrelsen finner det svårt att bedöma angelägenhetsgraden av de övervakningsbehov, som skulle eftersättas genom ett uppskov. Det anses även

svårt att nu bedöma, hur långt ett uppskov skulle behöva bli. Styrelsen vill därför inte resa hinder mot en förstärkning nu.

Den tidigare nämnda utredningen inom tullverket beräknas inte påverka behovet av båtar. Styrelsen erinrar i detta sammanhang om att tullverkets anslag till materielanskaffning inte gjort det möjligt att hålla kustbevakningens båtbestånd helt i nivå med vad som planerats.

Statskontoret erinrar om den pågående utredningen inom tullverket rörande en ökad samverkan mellan lokaltullförvaltning och kustbevakning. Härvid torde komma att framläggas rationaliseringsförslag som innebär möjligheter till personalbesparingar. Redan med hänsyn härtill anser statskontoret skäl inte föreligga att f. n. överväga åtgärder som föreslås av utredningsmannen, i varje fall inte såvitt avser personalförstärkningar. Ämbetsverket framhåller vidare, att ett ställningstagande till kustbevakningsorganisationens omfattning måste förutsätta en redovisning av övervakningssystemets uppbyggnad samt möjligheterna till en samordning med likartad verksamhet inom polisväsendet och marinen.

Sjöfartsstyrelsen vitsordar behovet av en effektiv sjötrafikövervakning och understryker att den föreslagna personalen och den nya båtmaterielen endast täcker en ringa del av behovet för en effektiv övervakning. Däremot anser sig styrelsen inte kunna bedöma huruvida kustbevakningens nuvarande personal och båtmateriel kan utnyttjas för ändamålet eller om en förstärkning är påkallad.

Länsstyrelsen i Stockholms län har i princip inte något att erinra mot det av utredningsmannen framlagda förslaget. Länsstyrelsen anser det emellertid oriktigt, att i den situation som nu föreligger anslå de av utredningsmannen föreslagna medlen till förstärkning av den begränsade och i tullens regi bedrivna polisverksamheten, innan ställning tagits till frågan om vilka resurser som i sin helhet krävs för att tillgodose polisverksamheten inom länets skärgårdsområden.

Länsstyrelserna i Östergötlands samt Göteborgs och Bohus län har ingen erinran mot det framlagda förslaget.

Länsstyrelsen i Norrbottens län ifrågasätter om det är lämpligt att förstärka tullverkets kustbevakningspersonal i den omfattning som föreslagits, innan ställning tagits till frågan om vem som skall vara huvudman för den polisiära tillsynen till sjöss. Länsstyrelsen anser därför att den begärda personalförstärkningen bör anstå. Mot förslaget i vad det avser tullverkets båtbestånd har länsstyrelsen i huvudsak ingen erinran.

Departementschefen

Innan jag övergår till att behandla personalorganisationen inom tullstaten för nästa budgetår torde jag få något beröra personal- och trafikutvecklingen inom tullverket under de senaste åren.

Under tioårsperioden 1954—1963 har importkvantiteten ökat från 17,6

till 29,4 milj. ton och exportkvantiteten från 23,8 till 34,5 milj. ton. Under samma tid har antalet varuanmälningar till direkt förtullning, exklusive postpaket, ökat från 963 000 per år till 1 414 000 och antalet rubricerade varuposter från 1 765 000 till 2 454 000. Den årliga uppbörden av tullmedel har samtidigt stigit från 507 milj. kr. till 995 milj. kr.

Trots den ökade trafiken har den sammanlagda personalstyrkan i tullverket under samma tid minskats med i runt tal 440 tjänstemän, varav omkring 80 enbart under år 1963. En ytterligare personalreducering med omkring 25 tjänstemän har beräknats under år 1964.

Dessa betydande minskningar av personalstyrkan har möjliggjorts genom olika rationaliseringsåtgärder. I fråga om nyligen genomförda rationaliseringar må nämnas att det förenklade systemet för tullkontrollen av resandes effekter genomförts vid ytterligare ett antal tullflygplatser och färjelägen för utrikestrafik. Vidare har i fråga om restitutionsrörelsen genomförts vissa förenklingar, däribland införande av tullbefrielse för varvs-material och lättnader beträffande tullkontrollen vid utförsel av restitutionsgoods. Utredning pågår vidare angående möjligheterna att genom centralisering av uppbörds- och redovisningsgöromålen åstadkomma ett rationellare förfarande än det nuvarande. En sådan centralisering beräknas kunna successivt genomföras med början fr. o. m. budgetåret 1966/67. Vidare har frågan om införande av ett deklarationsförfarande vid förtullning utretts. Genomförandet av ett sådant förfarande torde få betydelse beträffande arbetsorganisationen och personalbehovet.

Sedan år 1962 utför tullverkets kustbevakning såsom en försöksverksamhet även vissa polisiära uppgifter i form av sjötrafikövervakning. Frågan om den framtida organisationen för denna övervakning utredes f. n. av en inom inrikesdepartementet tillkallad utredningsman. Utan att nu ta ställning till den kommande organisationen har utredningsmannen framlagt förslag om en förstärkning av kustbevakningens personalorganisation.

Erfarenheterna av den nuvarande försöksverksamheten är goda. Jag finner det därför angeläget, att denna verksamhet kan fortsätta. Såsom utredningsmannen erinrat om pågår f. n. utredning inom tullverket rörande samverkan mellan lokaltullförvaltningen och kustbevakningen. En sådan samverkan kan möjliggöra en minskning av personalbehovet. Mot bakgrunden härav anser jag i likhet med generaltullstyrelsen och statskontoret att det tills vidare bör anstå med ett ställningstagande till frågan om en utvidgning av kustbevakningens personalorganisation. Jag utgår ifrån att kustbevakningen, i avvidan på en slutlig lösning av frågan om huvudmannaskapet för sjötrafikövervakningen, liksom hittills svarar för dessa uppgifter inom ramen för nuvarande personalresurser. Beträffande en upprustning av tullverkets båtbestånd återkommer jag vid min anmälan av anslaget till Tullverket: Anskaffning av viss materiel.

Vad härefter gäller generaltullstyrelsens anslagsframställning kan jag tillstyrka styrelsens förslag i fråga om personalförändringar (1. a—e). Jag tillstyrker vidare att 90 tulluppsyningsmanstjänster i Ao 9 utbytes mot lika många tullvaktjänster i Ae 7 samt att 70 tulluppsyningsmän i Ao 9 uppföres på övergångsstat (2. b). Jag har heller ingen erinran mot vad styrelsen i övrigt föreslagit rörande övergångsstaten.

Styrelsens förslag till lönegradsförändringar (2. a) torde få prövas i annat sammanhang.

Anslaget torde böra uppföras med (80 390 000 + 7 232 000) 87 622 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tullstaten som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för tullstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	43 864 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	13 343 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	30 415 000
Summa kr. 87 622 000	

c) till *Tullverket*: Avlöningar till befattningshavare inom tullstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 87 622 000 kr.

C 3. Tullverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	8 860 000	9 318 615
1964/65	9 748 000	
1965/66 (förslag)	11 446 000	

Generaltullstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 1 698 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring Mynd.	1965/66 Dep:t		
1. Reseersättningar.....	1 730 000	+	20 000	+	20 000
2. Expenser: övriga expenser	2 900 000	+	550 000	+	550 000
3. Publikationstryck	310 000	—	15 000	—	15 000

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66 Mynd.	Dep:t
4. Övriga utgifter			
a) Drift och underhåll av fort- skaffningsmateriel.....	2 200 000	+ 400 000	+ 400 000
b) Utbildning i tulltjänsten	453 000	+ 683 000	+ 683 000
c) Hyra för hålkortsanläggning..	70 000	+ 5 000	+ 5 000
d) Diverse utgifter	525 000	+ 55 000	+ 55 000
		+ 1 698 000	+ 1 698 000

Motiv

2. Utgifterna för renhållning och städning beräknas öka med 85 000 kr. Försäljningen av blanketter till trafikanter har ökat. På grund härav och med hänsyn till stegrade tryckningskostnader beräknas utgifterna för blanketter öka med 30 000 kr. Telefonkostnaderna väntas stiga med 60 000 kr. Härvid har beräknats 70 000 kr. för installation av telefoner i nya lokaler och för utbyggnad av telefonväxlar samt 25 000 kr. för fortsatt anskaffning av snabbtelefoner till vissa större tullkamrar.

För reparation och underhåll av inventarier samt för erforderlig anskaffning av nya inventarier för tullhusen i städerna beräknar generaltullstyrelsen för nästa budgetår ett belopp av 400 000 kr. Kostnaden för reparation, underhåll och anskaffning av möbler för styrelsens lokaler samt vissa tullokaler anges till 50 000 kr. Utgifterna för reparation och underhåll av kontorsmaskiner beräknas till 40 000 kr. För utbyte av kontorsmaskiner, vilka efter användning under minst tio år är starkt förslitna, erfordras 140 000 kr. Erforderlig utökning av antalet kontorsmaskiner beräknas kosta 40 000 kr. De sammanlagda utgifterna för möbler och maskiner beräknas sålunda till 670 000 (+ 365 000) kr.

För bokinköp m. m. beräknar styrelsen en höjning med 10 000 kr.

4. a) Arbetslönerna i fråga om underhåll av tullverkets båtar, motorfordon och telemateriel beräknas öka med 100 000 kr. Ökningen av antalet tjänstebilar och utbyggnaden av radionätet föranleder ökade utgifter med 100 000 kr. Styrelsen beräknar vidare en kostnadsökning för reparationer av båtmaterielen med 200 000 kr.

4. b) Kostnaderna för tullverkets utbildningskurser m. m. beräknas öka med 678 000 kr. Vidare föreslår styrelsen ytterligare 5 000 kr. för särskild korrespondensundervisning av bevakningspersonalen.

I kostnaderna för utbildningskurser m. m. har bl. a. inräknats medel för två kammarskrivarkurser, som avslutas i mars resp. juni 1966. Utgifterna för dessa beräknas till 500 000 kr. Vidare har med hänsyn till avgången av tulltaxeringsutbildad personal m. m. medel beräknats för en tullkontoristkurs, som avslutas 1966, och två kammarskrivarkurser, som avslutas 1967. Utgifterna för dessa kurser beräknas under budgetåret till 280 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 11 446 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tullverket: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 11 446 000 kr.

C 4. Tullverket: Anskaffning av viss materiel

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 400 000	1 061 446
1964/65	1 000 000	
1965/66 (förslag)	1 000 000	

Generaltullstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 1,6 milj. kr.

1. Större motorbåtar	1 350 000
2. Mindre motorbåtar, motorfordon m. m.	125 000
3. Telemateriel	125 000
	1 600 000

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1963/64 en reservation av 556 394 kr.

Motiv

1. Den år 1960 fastställda bemanningsplanen för kustdistrikten innebär, att bevakningen sammanföres i färre men i regel mera slagkraftiga enheter än tidigare samt att personalstyrkan minskas från något mer än 400 till inte fullt 320 man. För att kustbevakningen trots personalminskningen skall kunna bibehålla sin effektivitet har det förutsatts, att kustbevakningen erhåller en viss materiell upprustning. Såvitt angår båtmaterielen avser upprustningen framför allt en ökning av fartresurserna. Antalet stora och medelstora motorbåtar har förutsatts skola utgöra omkring 50.

Antalet stora och medelstora båtar kommer att uppgå till 48, sedan två tulljakter som är under byggnad färdigställt. Av de nu befintliga större båtarna är sju så hårt förslitna att de inte för rimliga kostnader kan bibehållas i sjövärdigt skick. För innevarande budgetår har medel anvisats till nybyggnad av en tulljakt och två medelstora tullracerbåtar. Enligt generaltullstyrelsen är det nödvändigt, att den förslitna båtmaterielen snarast utbytes mot modern materiel. Styrelsen föreslår därför att för nästa budgetår medel anvisas för anskaffning av fyra tulljakter. Kostnaderna beräknas till omkring 340 000 kr. för varje tulljakt eller sammanlagt omkring 1 350 000 kr.

2. En viss ökning av bilbeståndet anses vara en förutsättning för fortsatt rationalisering av bevakningsarbetet genom övergång från fast till rörlig bevakning.

3. För fortsatt utbyggnad av tullverkets radionät samt för anskaffning av bärbar radiomateriel och annan teleteknisk utrustning beräknas för nästa budgetår ett belopp av 125 000 kr.

Departementschefen

För att intensifiera upprustningen av tullverkets båtbestånd och övriga tekniska utrustning har verket för budgetåren 1963/64 och 1964/65 erhållit en i förhållande till tidigare budgetår ökad medelsanvisning till anskaffning av materiel. Jag anser det angeläget, att denna upprustning kan fortsätta. Jag förordar, att för nästa budgetår anvisas 1 milj. kr. för ändamålet. Liksom tidigare skett bör Kungl. Maj:t sedermera efter förslag av generaltullstyrelsen fastställa dispositionsplan för anslaget med beaktande av då föreliggande omständigheter.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tullverket: Anskaffning av viss materiel* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

C 5. Kontrollstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	3 048 000	2 473 415
1964/65	3 008 000	
1965/66 (förslag)	3 442 000	

Kontrollstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 444 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) Tredje byrån	
1 förste byråinspektör Ao 23	+ 37 680
2 kontorister Ao 9	+ 36 624
1 kanslibiträde Ao 7	+ 16 488
b) Indragning av 6 kontorsbiträden Ao 5 på övergångsstat ..	—
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar	+ 12 012
b) Viss arvodesfråga	+ 7 790
3. Löneomräkning	+ 333 406
	+ 444 000

Motiv

1. a) Kontrollstyrelsen har fr. o. m. den 1 januari 1965 övertagit den centrala administrationen av stämpelskatt och expeditionsavgift. För fullgörande av denna förvaltningsuppgift erfordras inom styrelsens tredje byrå

fyra nya befattningshavare, nämligen en förste byråinspektör, två kontorister och ett kanslibitråde. Vidare beräknas sedermera ett kontorsbiträde kunna överföras från annan avdelning inom byrån. På grund av stämpelskattens permanenta karaktär föreslås ordinariesättning av de nyinrättade tjänsterna.

1. b) På grund av personalavgång kan sex kontorsbiträdestjänster i Ao 5 på övergångsstat avföras från personalförteckningen.

2. a) Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av en byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Be 1 på styrelsens skattejuridiska avdelning samt en kontorsskrivare i Ae 13 till förste kontorsskrivare i Ao 15 och en kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11 på styrelsens straffregisteravdelning.

2. b) Medel för arvode till den sakkunnige för kontroll över skatten på vissa pålsvaror bör överföras från icke-ordinarieposten till arvodesposten.

Departementschefen

Jag biträder styrelsens förslag till personalförändringar, dock att de nya tjänsterna bör inrättas som extra-ordinarie. Vidare beräknar jag medel för den lönegradsförändring som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Anslaget torde böra uppföras med (3 008 000 + 434 000) 3 442 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kontrollstyrelsen som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	714 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	19 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 466 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 243 000
Summa kr. 3 442 000	

c) till *Kontrollstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 442 000 kr.

C 6. Kontrollstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	360 000	327 006
1964/65	377 000	
1965/66 (förslag)	386 000	

Kontrollstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 9 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring Mynd.	1965/66 Dep:t
1. Sjukvård m. m.	10 000	+ 2 000	+ 2 000
2. Expenser: övriga expenser	311 000	+ 6 000	+ 6 000
3. Publikationstryck	10 000	+ 1 000	+ 1 000
		+ 9 000	+ 9 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 386 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontrollstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 386 000 kr.

C 7. Kontrollstyrelsens lokalförvaltning: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 497 000	2 356 801
1964/65	2 348 000	
1965/66 (förslag)	2 557 000	

Kontrollstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 209 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
Indragning av 1 assistent högst Ae 15	— 22 488
2. Tjänsteförändringar	
Lönegradsförändringar	+ 7 850
3. Kontrollen över sprittillverkningen	+ 8 000
4. Löneomräkning	+ 215 638
	+ 209 000

Motiv

1. Sedan arbetet med den särskilda varuskatten på glass numera avvecklats, kan en assistenttjänst i högst Ae 15 dras in.

2. För att kunna bereda därtill kvalificerade assistenter tjänster i reglerad befordringsgång beräknar styrelsen en ökad medelsanvisning av 5 000 kr. I samband härmed föreslås att ett belopp motsvarande lönen till två kontrollörer i Ao 19 på övergångsstat överföres från ordinarie till icke-ordinarieposten.

3. Med utgångspunkt från en normal tillverkningsvolym och med hänsyn till arvodeshöjningar beräknas anslagsposten böra uppräknas med 8 000 kr. till 100 000 kr.

Enligt styrelsens förslag bör ur personalförteckningen utgå två på övergångsstat uppförda kontorsbiträdestjänster i Ao 5.

Departementschefen

Jag tillstyrker kontrollstyrelsens förslag. Anslaget torde bära uppföras med (2 348 000 + 209 000) 2 557 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för kontrollstyrelsens lokalförvaltning som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsens lokalförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	294 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	100 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 271 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	892 000
Summa kr. 2 557 000	

c) till *Kontrollstyrelsens lokalförvaltning*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 557 000 kr.

C 8. Kontrollstyrelsens lokalförvaltning: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	695 000	696 108
1964/65	637 000	
1965/66 (förslag)	658 000	

Kontrollstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 21 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66 Mynd.	Dep:t
1. Reseersättningar	547 000	+ 12 000	+ 12 000
2. Expenser: övriga expenser	80 000	+ 9 000	+ 9 000
		+ 21 000	+ 21 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 658 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontrollstyrelsens lokalförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 658 000 kr.

C 9. Mynt- och justeringsverket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 227 000	2 268 175
1964/65	2 378 000	
1965/66 (förslag)	2 831 000	

Mynt- och justeringsverket föreslår, att anslaget ökas med 453 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) Avdelningen för kontroll av ädelmetaller	
Tillfällig personal	+ 86 350
b) Avdelningen för tillverkning av mynt och medaljer	
1 gravörelev	+ 20 000
c) Experter och sakkunniga	+ 12 000
2. Löneomräkning	+ 334 650
	+ 453 000

Motiv

1. a) Arbetet med kontrollstämplingen av ädelmetaller har ökat kraftigt till följd av ökad godsmängd. Verkets inkomster av kontrollstämplingen har i motsvarande mån stigit. Ytterligare medel erfordras för att vid behov anställa tillfällig arbetskraft för ifrågavarande göromål.

1. b) Behov föreligger av ytterligare en utbildad efterträdare vid nuvarande gravörers pensionsavgång.

1. c) Medel erfordras för att vid behov kunna anlita utomstående experter och sakkunniga, bl. a. för att tillförsäkra verket vetenskaplig orientering och för utrednings- och översättningsarbeten.

Departementschefen

Mynt- och justeringsverkets förslag om ökad medelsanvisning för tillfällig personal på avdelningen för kontroll av ädelmetaller kan jag biträda. I anslutning härtill vill jag erinra om att jag med stöd av Kungl. Maj:ts den 6 november 1964 givna bemyndigande tillkallat en sakkunnig för översyn

av bestämmelserna om statlig kontroll på ädelmetallarbeten m. m. Verkets förslag i övrigt kan jag likaledes tillstyrka.

Anslaget torde böra uppföras med (2 378 000 + 453 000) 2 831 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för mynt- och justeringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	417 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	153 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	688 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	629 000
5. Avlöningar till förmän och arbetare, <i>förslagsvis</i>	944 000

Summa kr. 2 831 000

b) till *Mynt- och justeringsverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 831 000 kr.

C 10. Mynt- och justeringsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	253 000	266 557
1964/65	293 000	
1965/66 (förslag)	301 000	

Mynt- och justeringsverket föreslår, att anslaget ökas med 8 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Mynd.	Dep:t
1. Expenser: övriga expenser	81 000	+ 4 200	+ 4 200
2. Övriga utgifter			
Omkostnader för myntutväxlingen	8 200	+ 2 800	+ 2 800
3. Särskilda uppbördsmedel			
Bränsle och lyse	3 000	+ 1 000	+ 1 000
		+ 8 000	+ 8 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upp-
tar jag anslaget till 301 000 kr. Jag har därvid inräknat 20 000 kr. för en-

gångsanskaffning av inventarier. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket: Omkostnader* för
budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 301 000 kr.

C 11. Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	270 000	297 861
1964/65	340 000	
1965/66 (förslag)	65 000	

Mynt- och justeringsverket föreslår, att anslaget uppföres med 65 000 kr.

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1963/64 en reservation av 62 863 kr.

Motiv

Den inom petroleumindustrin pågående utvecklingen mot ökad lagring och större distribution av petroleumprodukter har medfört ökad efterfrågan på justering av mätapparater och märkning av tankbilar. Detta har gjort att den nuvarande likarutrustningen blivit helt otillräcklig. För att täcka det mest överhängande behovet beräknar verket medel för anskaffning av 25 likare av traditionell typ.

Departementschefen

Mynt- och justeringsverkets förslag kan jag tillstyrka. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kr.

C 12. Statens justerare: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 083 000	1 109 156
1964/65	1 174 000	
1965/66 (förslag)	1 390 000	

Mynt- och justeringsverket föreslår, att anslaget ökas med 216 000 kr.

1. Personalförändringar

Ersättningar till verkstadsvakter och arbetsbiträden + 32 700

2. Löneomräkning + 183 300

+ 216 000

Motiv

1. För att avlasta justerarpersonalen göromål som inte kräver justerarutbildning föreslås en uppräknig av medlen till avlönande av verkstadsvakter och arbetsbiträden med 8 700 kr. resp. 24 000 kr.

Departementschefen

Jag tillstyrker mynt- och justeringsverkets förslag. Anslaget torde alltså böra uppföras med (1 174 000 + 216 000) 1 390 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens justerare, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	885 000
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	505 000
Summa kr.	1 390 000

b) till Statens justerare: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 390 000 kr.

C 13. Statens justerare: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	146 000	145 739
1964/65	155 000	
1965/66 (förslag)	190 000	

Mynt- och justeringsverket föreslår, att anslaget ökas med 35 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66 Mynd.	Dep:t
1. Reseersättningar	88 000	+ 7 000	+ 7 000
2. Övriga expenser.....	57 500	+ 27 000	+ 27 000
3. Kostnader för förhyrda justeringslokaler.....	6 000	+ 1 000	+ 1 000
		+ 35 000	+ 35 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 190 000 kr. Jag har därvid inräknat ett engångsbelopp av 20 000 kr. för upprustning av justerarnas inventariebostånd. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens justerare: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kr.

C 14. Riksskattenämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	876 000	892 412
1964/65	970 000	
1965/66 (förslag)	1 072 000	

Riksskattenämnden föreslår, att anslaget ökas med 110 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) Kanslibyrån	
Medel för tillfälliga och extra föredragande	+ 5 000
b) Kontrollbyrån	
1 kansliskrivare Ae 11; minskning av medel för extra personal	+ 15 280
Arvode till sakkunnig	+ 2 400
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar	+ 11 388
b) Ordinariesättning	—
3. Löneomräkning	+ 75 932
	+ 110 000

Motiv

1. a) Nämndens kostnader för extra och tillfälliga föredragande har under budgetåret 1963/64 uppgått till 28 450 kr. Med hänsyn härtill och till att kostnaderna kan beräknas öka, har nämnden beräknat motsvarande medelsbehov för nästa budgetår till 30 000 kr.

1. b) För att bl. a. biträda vid de taxeringsrevisioner som utföres av kontrollbyrån föreslås att en kansliskrivartjänst i Ae 11 inrättas. Genom inrättandet av nämnda tjänst beräknas kostnaderna för extra personal minska med 5 000 kr.

De större företagen övergår numera alltmer till datamaskinbokföring. För att biträda med frågor, som uppkommer i samband med taxeringsrevision av sådana företag, har nämnden anlitat en särskild sakkunnig. För arvode till denne beräknas 2 400 kr.

2. a) Nämnden föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen på kanslibyrån en byråsekreterare i Ae 19 till förste byråsekreterare i Ae 23, en expeditionsvakt i Ao 7 till förste expeditionsvakt i Ao 9 (gemensam för byråerna) och ett kontorsbiträde i Ae 5 till kanslibiträde i Ae 7 samt på varuskattebyrån ett kanslibiträde i Ag 7 till kontorist i Ae 9.

2. b) Nämnden föreslår, att tjänsten som chef för varuskattebyrån ordinarie sättes i likhet med vad som gäller för motsvarande tjänst på kontrollbyrån.

Departementschefen

Riksskattenämndens förslag i fråga om personalförändringar kan jag tillstyrka (1. a—b).

Vidare beräknar jag medel för de lönegradsförändringar som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Anslaget torde böra uppföras med (970 000 + 102 000) 1 072 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för riksskattenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	124 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	90 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	554 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	304 000
Summa kr. 1 072 000	

b) till Riksskattenämnden: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 072 000 kr.

C 15. Riksskattenämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	95 000	98 091
1964/65	110 000	
1965/66 (förslag)	117 000	

Riksskattenämnden föreslår, att anslaget ökas med 7 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring Mynd.	1965/66 Dep:t
1. Reseersättningar	50 000	+ 3 000	+ 3 000
2. Publikationstryck	12 000	+ 4 000	+ 4 000
		+ 7 000	+ 7 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 117 000 kr. Jag har därvid under anslagsposten till

reseersättningar beräknat 3 000 kr. för internordiska tjänsteresor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksskattenämnden: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 117 000 kr.

C 16. Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden: Avlöningar

	Anslag
1964/65	3 000 000
1965/66 (förslag)	3 410 000

Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden föreslår, att anslaget ökas med 472 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) Administrativa byrån	
1 amanuens Af 17/Ae 21'	+ 30 648
Medel för vissa tjänster	—
b) Medel för vikariats- och övertid ersättningar	+ 152 000
2. Tjänsteförändringar	
Vissa arvodesfrågor	+ 5 200
3. Löneomräkning	+ 284 152
	+ 472 000

Motiv

1. a) Till följd av arbetsbelastningen vid folkbokföringssektionen bör enligt nämnden en amanuens tjänst inrättas.

Medel för avlöning till tre amanuenser i Af 17/Ae 21 på folkbokföringssektionen och en byråsekreterare i Ae 19 på uppbördssektionen föreslås skola överföras från anslagsposten Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft till anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

1. b) I anslagen för innevarande budgetår har inga medel beräknats för vikariats- och övertid ersättningar. Nämnden föreslår att härför upptas sammanlagt 152 000 kr.

2. Nämnden föreslår, att medel beräknas för arvode till organisationsföredragande med 1 200 kr., för översättningsarvoden vid folkbokföringssektionen med 3 000 kr. samt för arvode för tillsyn över ämbetslokaler och städning med 1 000 kr.

Departementschefen

Centrala folkbokförings- och uppbördsnämndens förslag om inrättande av en amanuens tjänst samt om beräkningen av medel för vissa tjänster

på administrativa byrån kan jag biträda (1. a). Jag förordar vidare att under anslaget inräknas 44 000 kr. för vikariats- och övertidsersättningar samt ytterligare 50 000 kr. för ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft (1. b). För vissa översättnings- och tillsynsarvoden beräknar jag slutligen 4 000 kr. (2.).

Anslaget torde böra uppföras med (3 000 000 + 410 000) 3 410 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	103 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	160 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	2 339 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	477 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	331 000

Summa kr. 3 410 000

b) till *Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 410 000 kr.

C 17. Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden: Omkostnader

	Anslag
1964/65	942 000
1965/66 (förslag)	955 000

Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden föreslår, att anslaget ökas med 13 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring Mynd.	Föreslagen ändring Dep:t
1. Reseersättningar	75 000	+ 50 000	+ 50 000
2. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten	35 000	— 10 000	— 10 000
b) Övriga expenser	415 000	— 125 000	— 125 000
3. Kursverksamhet m. m.	402 000	+ 98 000	+ 98 000
		+ 13 000	+ 13 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 955 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 955 000 kr.

C 18. Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden: Försöksverksamhet med datamaskiner för folkbokföring och uppbörd

	Anslag
1964/65	2 079 000
1965/66 (förslag)	1 130 000

Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden föreslår, att anslaget minskas med 949 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66 Mynd.	Dep:t
I. Försöksverksamheten i Stockholms län			
A. Avlöningar	323 000	— 114 000	— 114 000
B. Omkostnader			
1. Sjukvård	2 000	— 1 000	— 1 000
2. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten..	9 000	— 3 000	— 3 000
b) Övriga expenser	50 000	— 25 000	— 25 000
3. Övriga utgifter			
a) Maskinhyror	593 000	— 333 000	— 333 000
b) Stansning i service hos Stockholms stad	25 000	— 25 000	— 25 000
4. Anskaffning och underhåll av inventarier	20 000	— 10 000	— 10 000
5. Anskaffning av magnet- band	6 000	+ 10 000	+ 10 000
		— 501 000	— 501 000
II. Försöksverksamheten i Östergöt- lands län			
A. Avlöningar	223 000	— 88 000	— 88 000
B. Omkostnader			
1. Reseersättningar m. m. ..	8 000	— 4 000	— 4 000
2. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten..	12 000	— 6 000	— 6 000
b) Övriga expenser	45 000	— 20 000	— 20 000

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66 Mynd.	Dep:t
3. Övriga utgifter			
Maskinhyror	735 000	— 335 000	— 335 000
4. Anskaffning och underhåll av inventarier	15 000	— 5 000	— 5 000
5. Anskaffning av magnet- band	8 000	+ 10 000	+ 10 000
		— 448 000	— 448 000
Summa under I och II		— 949 000	— 949 000

Motiv

Anslaget för innevarande budgetår avser helt budgetår. För budgetåret 1965/66 erfordras anslag endast för tiden 1 juli—31 december 1965. För tiden 1 januari—30 juni 1966 beräknas verksamheten komma att drivas vid då inrättade datakontor i resp. län.

För innevarande budgetår har räknats med en operatör vid vardera försökslänet. Erfarenheterna från den hittillsvarande verksamheten har visat att detta antal är otillräckligt. För budgetåret 1965/66 förutses komma att erfordras tre operatörer vid vart och ett av försökslänen.

I övrigt har räknats med en personal som till numerären nära överensstämmer med beräkningarna för budgetåret 1964/65.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 1 130 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala folkbokförings- och uppborðsnämnden: Försöksverksamhet med datamaskiner för folkbokföring och uppborð* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 130 000 kr.

C 19. Folkbokföringen: Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	85 000	76 973
1964/65	85 000	
1965/66 (förslag)	90 000	

Centrala folkbokförings- och uppborðsnämnden föreslår, att anslaget ökas med 5 000 kr.

Motiv

Under anslaget har beräknats 46 560 kr. för arvoden, 10 000 kr. för sammankomst med kyrkobokföringsinspektörerna samt 33 440 kr. för mistade

avlöningsförmåner, resekostnadsersättningar, traktamenten och expenskostnader.

Departementschefen

Centrala folkbokförings- och uppborðsnämndens förslag till medelsanvisning kan jag biträda. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kr.

C 20. Folkbokföringen: Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	152 000	152 000
1964/65	191 000	
1965/66 (förslag)	152 000	

Centrala folkbokförings- och uppborðsnämnden föreslår, att anslaget minskas med 39 000 kr.

Motiv

Såsom bidrag till kostnaderna för de tryckande registren som föres hos uppborðsverken i städerna Stockholm, Göteborg och Malmö utgår till dessa städer dels årligt statsbidrag, dels särskilda gottgörelser för vissa arbeten. Bidragens storlek regleras i särskilda avtal. För budgetåret 1965/66 beräknas medel endast för utbetalning av årliga statsbidrag med resp. 59 000, 62 000 och 31 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder centrala folkbokförings- och uppborðsnämndens förslag till medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 152 000 kr.

C 21. Folkbokföringen: Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 358 000	2 404 558
1964/65	2 456 000	
1965/66 (förslag)	2 506 000	

Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden föreslår, att anslaget ökas med 50 000 kr.

Motiv

Som ett led i övergången till automatisk databehandling inom folkbokföring och uppbörd beräknas särskilda datakontor komma att inrättas vid länsstyrelserna fr. o. m. år 1966. De nuvarande folkbokföringsdetaljerna vid länsstyrelserna kommer i samband därmed att uppgå i datakontoren. Verksamheten vid folkbokföringsdetaljerna kommer emellertid att i huvudsak pågå i oförändrad form under hela budgetåret 1965/66.

Beräkningen av anslaget sker med fördelning på kostnader för reparationer och underhåll av maskinparken, kostnader för maskintransporter samt kostnader för löner för den vid länsstyrelsernas folkbokföringsdetaljer anställda personalen till den del kostnaderna inte belastar elfte huvudtiteln.

Under delposten till reparationer och underhåll av maskinparken beräknas medelsbehovet till 130 000 kr. Detta innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 61 000 kr. Delposten till maskintransporter föreslås uppförd med oförändrat 1 000 kr. Beträffande lönekostnaderna har länsstyrelserna begärt en total personalminskning motsvarande 27 biträdesmånader. Nämnden föreslår en ytterligare reducering med 22, vilket motsvarar en sammanlagd minskning med 49 biträdesmånader, men samtidigt höjning med 3 000 kr. avseende övertidsersättningar och kallortstilllägg. Totalt beräknas medelsbehovet under löneposten öka med 111 000 kr. till 2 375 000 kr.

Departementschefen

Centrala folkbokförings- och uppbördsnämndens förslag till medelsanvisning kan jag tillstyrka. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 506 000 kr.

C 22. Avsättning till banktillsynens fond. De intäkter som inflyter på inkomstiteln Bidrag till bankinspektionen bör genom fyra särskilda avsättningsanslag under sjunde huvudtiteln omföras till de särskilda fonderna för bankinspektionens olika tillsynsfunktioner. Avsättningsanslagen bör för nästa budgetår upptas med följande belopp, nämligen 800 000 kr. till banktillsynens fond, 80 000 kr. till fondtillsynens fond, 185 000 kr. till jordbrukskassetillsynens fond och 1 milj. kr. till sparbankstillsynens fond.

Beträffande de tre sistnämnda anslagen återkommer jag i det följande. Under denna punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till banktillsynens fond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kr.

C 23. Avsättning till fondtillsynens fond. Med åberopande av vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fondtillsynens fond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kr.

C 24. Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond. Med hänvisning till vad jag anfört under punkten C 22 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 185 000 kr.

C 25. Avsättning till sparbankstillsynens fond. Med åberopande av vad jag anfört under punkten C 22 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till sparbankstillsynens fond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

C 26. Revision av sparbankernas förvaltning. Från detta anslag bestrides ersättning åt revisor, ombud eller likvidationsrevisor, som förordnats enligt 81 § eller 82 § 1 mom. lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker. För sparbankernas bidrag till dessa kostnader är på riksstatsens inkomstsida upptagen en motsvarande inkomsttitel, benämnd Bidrag för revision av sparbankerna. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Revision av sparbankernas förvaltning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kr.

C 27. Avsättning till försäkringsinspektionens fond

	Anslag	Nettoinkomst som tillgodo- förts fonden	Nettoutgift för försäk- ringsinspek- tionen
1963/64	1 970 000	1 947 613	1 788 725
1964/65	1 970 000		
1965/66 (förslag)	1 832 000		

Avsättningen till försäkringsinspektionens fond utgöres av bidrag från försäkringsbolagen, vissa understödsföreningar och staten.

Försäkringsbolagens bidrag skall täcka kostnaderna för inspektionens bolagsavdelning. I fonden beräknas vid ingången av nästa budgetår finnas avsatta för bolagsavdelningens räkning ca 968 000 kr., utgörande överskott på avdelningens verksamhet under tidigare år.

Understödsföreningarnas och statens bidrag skall täcka kostnaderna för försäkringsinspektionens understödsförenings- och stiftelseavdelning. För denna avdelning beräknas en behållning av ca 180 000 kr. vid ingången av budgetåret 1965/66.

För budgetåret 1965/66 räknar *försäkringsinspektionen* vid oförändrade bidragssatser med 1 425 000 kr. i bidrag från försäkringsbolagen och med 107 000 kr. från understödsföreningarna. Enligt sin anslagsframställning kommer försäkringsinspektionen för nästa budgetår fram till en utgiftssumma av 1 587 000 kr. för bolagsavdelningen och 602 000 kr. för understödsförenings- och stiftelseavdelningen.

Beträffande bolagsavdelningen skulle sålunda det inflytande bidragsbeloppet vara ca 162 000 kr. lägre än vad som erfordras för att bestrida avdelningens kostnader. Denna nedgång sammanhänger med pågående fusioner inom försäkringsväsendet. Den på bolagsavdelningen belöpande andelen av försäkringsinspektionens fond kommer därför att vid utgången av budgetåret 1965/66 ha minskat till ca 806 000 kr. Om statsbidraget till understödsförenings- och stiftelseavdelningens verksamhet för nästa budgetår begränsas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 300 000 kr., kan avdelningens kostnader för budgetåret 1965/66 beräknas överstiga summan av bidragen från understödsföreningarna och staten med ca 195 000 kr. Underskottet kan till ett belopp av 180 000 kr. täckas av avdelningens andel i fonden. Bristen, d. v. s. 15 000 kr., måste täckas av det jämförelsevis stora överskott, som belöper på bolagsavdelningens andel i fonden.

I enlighet härmed föreslår inspektionen, att till avsättning till försäkringsinspektionens fond för nästa budgetår anvisas ett belopp av (1 425 000 + 107 000 + 300 000) 1 832 000 kr.

Inspektionens utgiftsstat slutar f. n. på en utgiftssumma av 1 990 000 kr. I denna föreslår inspektionen följande ändringar.

	Ökning
1. Tjänsteförändringar	
Lönegradsförändringar	+ 4 973
2. Löneomräkning m. m.	+ 160 641
3. Omkostnader	
a) Arbetsgivaravgift till den allmänna sjukförsäkringen	
m. m.	+ 900
b) Arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggspensioneringen	+ 19 000
c) Kungörelsekostnader	+ 2 000
d) Expenser: övriga expenser	+ 8 000
e) Publikationstryck	+ 3 200
	+ 198 714

Motiv

1. Försäkringsinspektionen föreslår, att tjänsten som byråchef i Bp 3 fortsättningsvis redovisas i personalförteckningen såsom överinspektör i Bp 3.

Vidare föreslås uppflyttning i lönegrad av en tjänst som kansliskrivare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13 och en assistenttjänst i Ao 15 till Ao 17.

3. d) Delposten till övriga expenser har uppräknats med hänsyn till kostnadshöjningar med 6 000 kr. Vidare har upptagits 2 000 kr. för anordnande av utbildningskurser för inspektionens personal.

Departementschefen

I enlighet med försäkringsinspektionens förslag tillstyrker jag, att avsättningen till försäkringsinspektionens fond beräknas till 1 832 000 kr.

Av försäkringsinspektionens förslag till tjänsteförändringar tillstyrker jag, att tjänsten som byråchef i Bp 3 ändras till tjänst som överinspektör i samma lönegrad. Vidare förordar jag, att en tjänst som kontorsskrivare i Ag 13 ändras till kontorsskrivartjänst i Ao 13. Härvid bör en kansliskrivartjänst i Ao 11 dras in (1.).

Jag kan vidare biträda inspektionens förslag till löneomräkning m. m. och till medelsanvisning för omkostnader (2.—3. a—e). Härutöver förordar jag att 55 000 kr. upptas för tillfälliga personalförstärkningar.

Nettoutgiften beräknar jag till avrundat (1 990 000 + 251 000) 2 241 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försäkringsinspektionen som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande stat för försäkringsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Stat*Utgifter***Avlöningar och pensioner**

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	572 000	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 600	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	581 000	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	606 000	
5. Pensioner, <i>förslagsvis</i>	120 000	1 889 600

Omkostnader

1. Arbetsgivaravgift till den allmänna sjukförsäkringen m. m., <i>förslagsvis</i>	13 900
--	--------

2. Arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggpensioneringen, <i>förslagsvis</i> ..	85 000	
3. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	4 200	
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	33 000	
5. Kungörelsekostnader, <i>förslagsvis</i> ...	6 000	
6. Expenser, <i>förslagsvis</i>	108 800	
7. Hyror, <i>förslagsvis</i>	51 100	
8. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	50 000	352 000
		Summa kr. 2 241 600

Särskilda uppbördsmedel

Försålda publikationer	600	600
		Nettoutgift kr. 2 241 000

c) till *Avsättning till försäkringsinspektionens fond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 832 000 kr.

C 28. Stämpelomkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 255 000	1 291 040
1964/65	1 320 000	
1965/66 (förslag)	895 000	

Från anslaget bestrides kostnaderna för postverkets och bankinspektionens befattning med stämpelväsendet.

Den 1 januari 1965 har stämpelskatteförordningen den 21 maj 1964 (nr 308) och expeditionskungörelsen den 29 oktober 1964 (nr 618) trätt i kraft. Stämpelskatt skall i regel redovisas med stämpelmärken. Detsamma gäller avgift enligt expeditionskungörelsen. Vidare förekommer stämpelbeläggning enligt förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

I samband med ikraftträdandet av den nya stämpelskatteförordningen och expeditionskungörelsen har kontrollstyrelsen övertagit generalpoststyrelsens tidigare uppgift som central administrativ myndighet för stämpelväsendet. Försäljningen av stämpelmärken kvarligger dock inom postverket. Under en viss övergångstid kommer poststyrelsen därjämte att handlägga ärenden, för vilka den äldre stämpelförordningen är tillämplig. Bankinspektionens befattning med stämpelväsendet, nämligen kontrollen över fondstämpelns riktiga beräkning, har inte ändrats genom stämpelskattereformen.

Enligt en inom *generalpoststyrelsen* upprättad promemoria beräknas postverkets direkta stämpelomkostnader för år 1965 till 204 000 kr. samt per-

sonalkostnaderna och andra indirekta kostnader för handhavandet av stämpelväsendet till 650 000 kr. Sammanlagt uppskattas verkets stämpelomkostnader sålunda till avrundat 855 000 (— 425 000) kr. Härtill kommer bankinspektionens stämpelomkostnader. För detta ändamål beräknas oförändrat 40 000 kr. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med 895 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stämpelomkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 895 000 kr.

C 29. Kostnader för årlig taxering m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	24 000 000	23 481 874
1964/65	25 000 000	
1965/66 (förslag)	26 000 000	

Beträffande de utgiftsändamål som tillgodoses under förevarande anslag vill jag hänvisa till vad jag anfört i prop. 1959: 1 (bil. 9 s. 79).

Såsom ersättningar till ordförande och kronoombud i taxeringsnämnder för medverkan i arbetet med inkomst- och förmögenhetstaxeringen samt taxeringen till allmän varuskatt under år 1964 har Kungl. Maj:t till överståthållarämbetets och länsstyrelsernas förfogande ställt ett belopp av sammanlagt 17 110 000 kr. Detta innebär i jämförelse med de ersättningsbelopp, som anvisades under år 1963, en ökning med 1 048 000 kr. eller i runt tal 6,5 procent. Större delen härav får anses hänföra sig till en reell arvodesförhöjning, medan återstoden huvudsakligen utgör kompensation för taxeringsmaterialets tillväxt. Härutöver har länsstyrelserna liksom tidigare beordrigats att enligt av Kungl. Maj:t angivna grunder utbetala ersättningar till taxeringskonsulenter.

Vidare har Kungl. Maj:t för år 1964 anvisat sammanlagt 3 967 410 kr. som gottgörelse till städer för medverkan i taxeringsarbetet enligt 16 § 1 mom. taxeringsförordningen samt bidrag till kostnader för dessa städers medverkan enligt 16 § 2 mom. samma förordning. Detta belopp överstiger med 332 410 kr. det för år 1963 anvisade beloppet.

Totalt kan belastningen på förevarande anslag under nu löpande budgetår uppskattas till drygt 25 milj. kr. Detta innebär i jämförelse med närmast föregående budgetår en ökning med ca 1,5 milj. kr. För budgetåret 1965/66 bör liksom tidigare, utöver under innevarande budgetår inträffad kostnadsstegring, räknas med en viss automatisk ökning av belastningen på anslaget. Detta synes därför böra uppföras med (25 000 000 + 1 000 000) 26 000 000 kr.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för årlig taxering m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 000 kr.

C 30. Kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1965

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	200 000	427 049
1964/65	5 500 000	
1965/66 (förslag)	4 000 000	

Vid 1963 års riksdag fattades beslut rörande vissa förenklingar i förfarandet vid allmän fastighetstaxering (prop. 1963: 197; BevU 62; rskr 415), vilka tillämpas fr. o. m. 1965 års fastighetstaxering. I främsta rummet innebär dessa förenklingar, att systemet med två nämnder i första instans på landet (beredningsnämnder och fastighetstaxeringsnämnder) har ersatts med en ennämndsorganisation efter i huvudsak samma regler som tidigare gällt för städerna.

Kostnaderna för den år 1957 genomförda fastighetstaxeringen uppgick till ca 7 286 000 kr., varav 160 000 kr. belöpte på budgetåret 1955/56, 4 407 000 kr. på budgetåret 1956/57 och 2 719 000 kr. på budgetåret 1957/58.

Med utgångspunkt från dessa siffror samt med beaktande av inträffad pris- och lönestegring, nämnda förenkling av taxeringsarbetet, väntad ökning av deklarationsmaterialet i förhållande till 1957 års taxering samt den tidigare fördelningen av kostnaderna på olika budgetår torde medelsbehovet för budgetåret 1965/66 kunna uppskattas till 4 milj. kr. Jag förordar, att anslaget uppföres med detta belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1965* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.

C 31. Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	11 000 000	11 399 913
1964/65	11 500 000	
1965/66 (förslag)	13 600 000	

Enligt en inom *generalpoststyrelsen* upprättad promemoria beräknar styrelsen att under budgetåret 1965/66 komma att rekvirera ersättning *dels* för distribution av debetsedlar avseende preliminär skatt, tillkommande skatt

och slutlig skatt, vilka avlämnas till postbefordran under tiden den 1 november 1964—31 oktober 1965, *dels* för uppbörd och redovisning av den skatt som kommer att inbetalas genom postverket och vissa penninginrättningar under uppbördsåret 1965/66, *dels* för utbetalning genom postanstalterna av överskjutande preliminär skatt under tiden november 1965—januari 1966, *dels ock* för bestyret med den allmänna varuskatten.

Med hänsyn främst till ökade lönekostnader har i promemorian ersättningen kalkylerats efter ändrade grunder. Med utgångspunkt härifrån beräknas medelsbehovet för ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden för nästa budgetår till 13,6 milj. (+ 2,1 milj.) kr. I detta belopp ingår även ersättning som utbetalas genom postverket till de penninginrättningar som medverkar vid skatteuppbörden.

Departementschefen

Efter framställning av generalpoststyrelsen har Kungl. Maj:t genom beslut den 6 november 1964 fastställt ändrade grunder för ersättning till postverket för bestyret med skatteuppbörden m. m. De priser som styrelsen utgått ifrån vid sin uppskattning av medelsbehovet överensstämmer med de av Kungl. Maj:t fastställda ersättningsgrunderna. Med hänsyn härtill och då jag inte heller i övrigt har något att erinra mot beräkningarna hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 13 600 000 kr.

C 32. Anmärkningsarvoden

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 000	2 702
1964/65	1 000	
1965/66 (förslag)	1 000	

Som framhållits senast i prop. 1964: 1 (bil. 9 s. 91) kommer kostnaderna under förevarande anslag att successivt upphöra. Då det även under nästa budgetår kan tänkas uppkomma utbetalningar av arvoden av nu ifrågavarande slag, synes anslaget böra uppföras i riksstaten även för nästa budgetår. Anslaget torde därvid kunna upptas med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anmärkningsarvoden* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

D. Bidrag och ersättningar till kommunerna

D 1. Ersättning till städerna för mistad tolag

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	41 000 000	39 570 784
1964/65	41 000 000	
1965/66 (förslag)	41 000 000	

Enligt beslut av riksdagen (prop. 1964: 157; SU 164; rskr 342) skall den vissa städer tillkommande tolagrsersättningen avvecklas under en femårsperiod fr. o. m. den 1 januari 1965. För år 1965 kommer i princip att utgå full kompensation samt för de närmast följande åren en med en femtedel årligen minskad ersättning. För städer, som tidigare lagts under landsrätt, har ersättningen i sin helhet upphört vid utgången av år 1964. I ett fall, nämligen för Trelleborgs stad, gäller en tjugoårig avvecklingstid. Ersättningen under avvecklingstiden skall grundas på den genomsnittliga tolagrsersättningen för budgetåren 1962/63 och 1963/64. Kungl. Maj:t kan dock, om särskilda skäl föreligger, medge att ersättningen får beräknas på grundval av annan tidsperiod.

Enligt en inom *generaltullstyrelsen* upprättad promemoria kan avvecklingsersättningen för år 1965 beräknas uppgå till ca 40,6 milj. kr. Härav faller på Trelleborgs stad ca 3,1 milj. kr. Denna ersättning beräknas bli utbetald under budgetåret 1965/66.

Jag förordar, att anslaget uppföres med avrundat 41 milj. kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till städerna för mistad tolag* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 41 000 000 kr.

D 2. Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m. För innevarande budgetår har såsom förslagsanslag anvisats till Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m., 90 milj. kr., till Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m., 360 milj. kr. och till Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform 310 milj. kr.

1958 års skatteutjämningskommitté har i sitt betänkande Kommunal skatteutjämning (SOU 1964: 19) föreslagit, att nuvarande skatteersättningar och skattelindringsbidrag till kommunerna fr. o. m. år 1966 skall ersättas med ett allmänt skatteutjämningsbidrag. Utredningens förslag är efter remissbehandling f. n. föremål för beredning inom finansdepartementet.

Säsom jag tidigare denna dag anført vid min anmälan av finansplanen avser jag att sedermera för Kungl. Maj:t lägga fram förslag om proposition till årets riksdag angående kommunal skatteutjämning. Nu ifrågavarande anslag torde därför i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknade belopp. Jag föreslår, att härvid beräknas till Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m., 100 milj. kr., till Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m., 400 milj. kr. och till Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform 345 milj. kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 100 000 000 kr.

D 3. Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m. Under återopande av vad jag anført under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m.* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 400 000 000 kr.

D 4. Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform. Under återopande av vad jag anført under punkten D 2 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 345 000 000 kr.

E. Finansiellt utvecklingsbistånd

E 1. Bilateralt finansiellt utvecklingsbistånd

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	150 000 000	24 206 306
1964/65	70 000 000	
1965/66 (förslag)	90 000 000	

¹ Anslag till Bilateralt finansiellt bistånd samt på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisat anslag till Kreditgivning m. m. för utvecklingsändamål.

För finansiellt utvecklingsbistånd disponeras, förutom nu förevarande reservationsanslag till bilateralt finansiellt utvecklingsbistånd, ett på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisat investeringsanslag till bidrag till Internationella utvecklingsfonden (IDA). Sammanlagt uppgår därmed anslagen till finansiellt utvecklingsbistånd till 82,1 milj. kr. för budgetåret 1963/64 och till 106,1 milj. kr. för budgetåret 1964/65. Lägger man här till för budgetåret 1962/63 anvisade 60,2 milj. kr., kommer man upp till ett totalt belopp av 248,4 milj. kr. för de tre budgetår, som förflutit efter framläggandet av prop. 1962: 100 angående svenskt utvecklingsbistånd.

Det torde vara motiverat att i detta sammanhang redovisa hur förenämnda belopp disponerats och att därmed ge en bild av den finansiella biståndsverksamheten under denna delvis försöksbetonade period. Redovisningen avser inte utbetalade medel utan gjorda åtaganden. Dessa har i vissa fall ännu inte lett till färdiga biståndsavtal. I andra fall har visserligen avtal slutits men medlen ännu inte börjat tas i anspråk.

Det multilaterala finansiella biståndet utgöres av bidragen till IDA. Sveriges ordinarie bidrag till denna institution uppgick för de tre budgetåren 1962/63—1964/65 till 30,1 milj. kr. Härutöver har emellertid Sverige — som enda land — frivilligt betalat extrabidrag till ett sammanlagt värde av 78,3 milj. kr. Detta motsvarar 150 procent av de ordinarie bidragen (52,2 milj. kr.) för hela den femårsperiod (1960/61—1964/65), för vilken IDA-inbetalningarna ursprungligen fastställdes. Sammanlagt har alltså det multilaterala finansiella biståndet budgetåren 1962/63—1964/65 uppgått till 108,4 milj. kr., eller 43,6 procent av de 248,4 milj. kr. som stått till förfogande för finansiellt bistånd under dessa tre år.

Det bilaterala finansiella gävobiståndet domineras av leveranserna av skolbokspapper till Burma, Indien, Indonesien och Pakistan. Dessa upprepas innevarande budgetår för tredje året i följd och utvidgas samtidigt till att omfatta även Afghanistan. Därmed kommer sammanlagt 44 000 ton pap-

Disposition av anslagen för finansiellt utvecklingsbistånd budgetåren 1962/63—1964/65

	Milj. kr.		
	1962/63	1963/64	1964/65
<i>Internationella utvecklingsfonden (IDA)</i>			
Ordinarie bidrag	10,0	10,0	10,0
Extra bidrag	30,1	22,1	26,1
<i>Indien</i>			
Gåva av skolbokspapper	7,8	7,7	8,1
Gåva av skogsbruksredskap	—	2,0	—
Gåva av utredning rörande spannmåls- lagring	—	1,9	—
Utvecklingskredit för mejeri- och elektri- fieringsprojekt m. m.	—	24,0	—
<i>Indonesien</i>			
Gåva av skolbokspapper	2,2	2,3	2,4
<i>Burma</i>			
Gåva av skolbokspapper	0,9	0,9	1,0
<i>Pakistan</i>			
Gåva av skolbokspapper	2,7	2,7	2,9
Utvecklingskredit för spannmålslagrings- projekt	—	—	20,0
<i>Tunisien</i>			
Utvecklingskredit för hamnprojekt	6,0	—	—
Utvecklingskredit för utvidgat hamnpro- jekt, regionundersökning, m. m.	—	—	6,0
<i>Turkiet</i>			
Utvecklingskredit för vattenkraftsprojekt	—	5,2	5,2
<i>Afghanistan</i>			
Gåva av skolbokspapper	—	—	0,7
<i>Sudan</i>			
Utvecklingskredit, sannolikt för vatten- försörjning och industribank	—	—	15,0
<i>Tanzania</i>			
Utvecklingskredit, eventuellt för vatten- försörjning och utvecklingsbank	—	—	10,0
<i>Rese- och expertkostnader</i>	—	0,1	0,2
Disponerat, totalt	59,7	78,8	107,6
<i>Anslag under budgetåret</i> ²	60,2	82,1	106,1
<i>Odisponerat från föregående budgetår</i>	—	0,5	3,8
Odisponerat	0,5	3,8	2,3
¹ Avtal ännu ej slutet; beloppet inte slutligt fast- ställt.			
² Därav multilateralt finansiellt bistånd	40,2	32,1	36,1
• bilateralt finansiellt bistånd	20,0	50,0	70,0

per att ha skänkts till ett värde, inklusive frakt och försäkring, av 42,2 milj. kr. Detta är vad som fordras för tryckning av 100 å 150 milj. skolböcker. Enligt vissa approximativa beräkningar skulle den svenska pappersgåvan innebära i stort sett en fördubbling av skolbokstillgången inom primärundervisningen i länder representerande ungefär två tredjedelar av antalet skolbarn i det underutvecklade Asien (utom Kina). Verkställda undersökningar och inkomna bokexemplar och upplagesiffror tyder på att det svenska gåvopapperet blir väl mottaget och använt.

Inom ramen för det i september 1964 med Indien ingångna avtalet om finansiellt utvecklingssamarbete förberedes f. n. två nya insatser av gåvobistånd. Den ena avser leveranser av skogsbruksredskap, huvudsakligen sågar och yxor, i anslutning till ett av FN:s Särskilda fond finansierat FAO-projekt för utbildning av skogsarbetarinstruktörer vid fyra utbildningscentra i Indien. Huvudparten av redskapen kommer att utdelas till de utexaminerade instruktörerna för att möjliggöra dessas egen utbildningsverksamhet. Den andra biståndsinsatsen avser att täcka kostnaderna i utländsk valuta för en undersökning av spannmålslagringsproblemen i fyra indiska delstater och för projektering av vissa lagringsanläggningar i anslutning härtill. Arbetet avses för indiska regeringens räkning utföras av en svensk-indisk expertgrupp och ett svenskt konsultföretag. För dessa båda biståndsinsatser har avsatts 3,9 milj. kr. Gåvobiståndet kommer därmed att för hela treårsperioden uppgå till sammanlagt 46,1 milj. kr., eller 18,6 procent av disponibla anslag.

Det bilaterala finansiella kreditbiståndet lämnas i form av utvecklingskrediter med 2 procents ränta och återbetalning inom 20 år, varav de fem första är amorteringsfria, de tio därpå följande med 5 procents och de fem sista med 10 procents årlig amortering. Sådana utvecklingskrediter har hittills lämnats till tre länder, nämligen till Tunisien för finansiering av tre fjärdedelar av kostnaderna för ett hamnbyggnadsföretag i Kelibia (6 milj. kr.), till Turkiet för finansiering av import av viss utrustning m. m. för ett kraftverk i Harsit (26 milj. kr., att utgå med 5,2 milj. kr. under vart och ett av budgetåren 1963/64—1967/68) och till Indien för finansiering av import av viss utrustning för 15 mejeriprojekt (12 milj. kr.), sju elektrifieringsprojekt (8 milj. kr.) och vissa andra projekt (4 milj. kr.).

Ytterligare fyra utvecklingskrediter är under förberedande. Dessa avser ett spannmålslagringsprojekt i Pakistan, i vilket Sverige skulle engagera sig parallellt med Världsbanken/IDA (20 milj. kr.), en utvidgning av hamnprojektet i Kelibia och vissa andra projekt på Cap Bon-halvön i Tunisien (6 milj. kr.), ett vattenförsörjningsprojekt och ett kapitaltillskott till industribanken i Sudan (15 milj. kr.) och ett vattenförsörjningsprojekt och ett kapitaltillskott till den kooperativa utvecklingsbanken i Tanzania — f. d. Tanganyika-Zanzibar — (10 milj. kr.). I samtliga dessa fall har preliminära kreditutfästelser lämnats. Projektbedömningar och underhandlingar

är emellertid olika långt komna. Här lämnade uppgifter är därför inte definitiva. Utgår man emellertid från att ifrågavarande avtal kommer till stånd och beloppen inte förändras, skulle för kreditbistånd under de tre budgetåren 1962/63—1964/65 ha disponerats 91,4 milj. kr., eller 36,8 procent av de totala anslagen för finansiellt bistånd.

Därmed skulle under perioden sammanlagt 99 procent av dessa anslag ha disponerats för multilateralt bistånd och för bilateralt gåvo- och kreditbistånd. Återstoden representeras av dels rese- och expertkostnader i samband med projektundersökningar, förhandlingar och följande av igångsatta projekt, dels vid periodens slut odisponerat belopp.

I prop. 1963: 1 (bil. 9 s. 119) och 1964: 1 (bil. 9 s. 99) har jag redovisat skäl för en utbyggnad av det finansiella utvecklingsbiståndet och synpunkter på förhållandet mellan bilateralt finansiellt bistånd och svenska företags verksamhet på u-landsmarknaderna. Det senaste årets utveckling på biståndsområdet påkallar härvidlag inte några uttalanden utöver vad jag sålunda anført. Däremot finns det anledning att beröra vissa av de problem som man f. n. möter i den internationella biståndsgivningen, vilken till ca 90 procent består av finansiellt bistånd.

Efter en snabb expansion under senare delen av 1950-talet förblev den totala internationella biståndsvolymen praktiskt taget oförändrad under de tre åren 1961—1963. Det verkar emellertid som om denna stagnation skulle ha efterföljts av en viss uppgång år 1964. Å andra sidan har det privata kapitalflödet till u-länderna varit i stort sett fallande sedan flera år tillbaka. Samtidigt som den internationella utvecklingen på detta område således varit föga tillfredsställande, har de svenska biståndsanslagen ökat från 52,5 milj. kr. budgetåret 1961/62 till 225,5 milj. kr. budgetåret 1964/65. Även om härigenom Sveriges andel i det totala internationella utvecklingsbiståndet vuxit, kan detta inte tas till intäkt för någon avmattning i våra strävanden att inom ramen för tillgängliga ekonomiska och personella resurser fortsätta biståndsökningen i riktning mot det uppsatta målet, 1 procent av nationalinkomsten.

Förutom det stagnerande tillflödet av finansiella resurser till u-länderna har dessa länders växande skuldbörda också givit upphov till oro. Flera u-länder närmar sig ett läge där räntebetalningar och amorteringar på redan erhållna lån tar i anspråk en så stor del av deras valutaintäkter att ytterligare internationell skuldsättning reser allvarliga problem. Speciellt den kraftiga ökningen av de privata kortfristiga och medellånga exportkrediterna har i detta sammanhang uppmärksamrats. Samtidigt har i det statliga kapitalflödet till u-länderna låneandelen ökat och gåvoandelen minskat. Å andra sidan tenderar lånen att bli längre och räntorna att bli lägre. De amorterings- och räntevillkor som gäller för de svenska utvecklingskrediterna ligger rätt nära det internationella genomsnittet. Jag håller det

inte för uteslutet att skuldbördeproblemet kan framtvinga en fortsatt uppmjukning av de lånevillkor som tillämpas i den internationella biståndsgivningen.

Ett annat problem utgör den växande utsträckning vari biståndet bindes till leveranser från det biståndsgivande landet. Sådana begränsningar i mottagarlandets frihet att välja fördelaktigaste inköpsalternativ kan avsevärt reducera värdet av biståndet. Dessutom kan det allt närmare sambandet mellan bistånd och handel leda till en även för industriländerna ogynnsam snedvridning av den internationella handeln. Problemets omfattning illustreras av att det offentliga kapitalflödet till u-länderna, vilket till större delen är på ett eller annat sätt bundet, uppgår till omkring en fjärdedel av industriländernas export till dessa länder. Från svensk sida söker man i olika sammanhang verka för en reduktion av biståndsbindningen, där denna inte motiveras av givarlandets betalningsbalanssvårigheter. Dessa strävanden kommer att fortsätta. De ansluter sig till den obundenhet som gäller för de svenska utvecklingskrediterna. Denna bör upprätthållas.

Oberoende av om det finansiella biståndet är bundet eller ej kan det antingen destinerats till vissa speciella projekt eller avse mer allmänt angiven import inom ramen för mottagarlandets utvecklingsprogram. Det har framhållits att ett ensidigt projektbistånd till ett visst land kan försvåra planeringen och genomförandet av landets utvecklingsprogram. Det mindre specifikt inriktade programbiståndet kan då visa sig mera värdefullt. Programbiståndet ger visserligen mindre möjlighet att konstatera i vad mån gjorda insatser fått avsedd effekt. Jag vill dock inte utesluta en utveckling av en del av den svenska finansiella biståndsgivningen i riktning mot sistnämnda biståndstyp. Det är mot denna bakgrund man får se den mellanform mellan projekt- och programbistånd som den föregående år till Indien lämnade utvecklingskrediten representerar.

Jag övergår nu till frågan om anslagen till finansiellt utvecklingsbistånd för budgetåret 1965/66.

Vad först *det multilaterala finansiella biståndet beträffar* vill jag erinra om att Sverige här — liksom i fråga om det multilaterala tekniska biståndet — intar en tätplats internationellt sett vare sig man relaterar bidragens storlek till landets folkmängd, nationalinkomst eller totala biståndsvolym. Denna förhållandevis kraftiga satsning på det multilaterala biståndet bör bibehållas. Den är helt i överensstämmelse med de allmänna riktlinjer för det svenska utvecklingsbiståndet, som riksdagen fastställt (prop. 1962: 100; SU 135; rskr 313).

Budgetåret 1965/66 är det första för vilket det svenska bidraget till Internationella utvecklingsfonden (IDA) utgår enligt den 1964 fastställda bidragsskalan för treårsperioden 1965—1967 (prop. 1964: 8; SU 31; rskr

85). Sverige har för denna period accepterat ett årligt bidragsbelopp av 5 milj. dollar eller 150 procent mer än våra genomsnittliga ordinarie årsbidrag under den gångna femårsperioden. Genom denna ökning, som procentuellt sett är mer än dubbelt så stor som den av övriga länder genomsnittligt accepterade, har Sveriges årliga ordinarie IDA-bidrag konsoliderats på den nivå som tidigare uppnått efter tillägg av de tre för budgetåren 1962/63 — 1964/65 utgående extrabidragen.

Man skulle alltså i och för sig kunna motivera att 1965/66 års svenska bidrag till IDA begränsades till det sålunda ökade ordinarie bidraget, detta så mycket mer som Sverige fortfarande är det enda land som lämnat några extrabidrag. Härigenom skulle emellertid det för innevarande budgetår till 36 147 000 kr. uppgående totala (ordinarie plus extra) bidraget till IDA komma att sjunka. En viss ökning av totalbidraget skulle ligga mer i linje med vad jag tidigare anfört och med vår bedömning av effektiviteten i och behovet av den internationella biståndsgivning som IDA:s utvecklingskrediter representerar. Jag förordar därför, att IDA även nästa budgetår lämnas ett svenskt extrabidrag och att detta fastställs till 3 milj. dollar. Sammanlagt skulle IDA alltså 1965/66 komma att tillföras 8 milj. dollar från Sverige. Det totala medelsbehovet under ifrågavarande budgetår för bidrag till IDA bör därmed beräknas till 41 385 000 kr., vilket alltså innebär en ökning med 5 238 000 kr.

Någon medelsanvisning för andra former av multilateralt finansiellt bistånd torde inte påfordras för budgetåret 1965/66. Ett vid FN:s handels- och utvecklingskonferens år 1964 framlagt svenskt-engelskt förslag rörande en plan för tillhandahållande av finansiellt bistånd till undvikande av att ett bortfall av exportintäkter för u-länderna äventyrar deras utvecklingsprogram rönt visserligen betydande gensvar och är på konferensens rekommendation nu föremål för närmare utredning inom Världsbanken. Det är dock osannolikt att denna fråga avancerar så snabbt, att den bidragsgivning som planen förutser kommer att aktualiseras redan nästa budgetår.

När det gäller *det bilaterala finansiella biståndet* bör medel i första hand beräknas för att fullfölja tidigare engagemang. Den i det föregående omnämnda utvecklingskrediten till Turkiet innebär ett åtagande att — under förutsättning att erforderliga medel anvisas — ställa 5,2 milj. kr. till förfogande budgetåret 1965/66. Liknande eller mindre formella åtaganden kan bli aktuella beträffande något eller några av de projekt för vilka utvecklingskredit kan komma att lämnas innevarande budgetår. För detta ändamål torde 10 milj. kr. böra beräknas.

I fråga om gåvoleveranserna av skolboksappar till Burma, Indien, Indonesien och Pakistan föreligger visserligen ingen förpliktelse att fortsätta dessa ett fjärde år. Eftersom de ursprungliga framställningarna avsåg en femårsperiod och eftersom pappersgåvan synes utgöra en väsentlig och ef-

fektiv biståndsinsats, anser jag det emellertid naturligt att motsvarande leveranser sker också under budgetåret 1965/66. Möjlighet bör även finnas att då upprepa den för innevarande budgetår planerade gåvoleveransen av skoleboksapparater till Afghanistan. Denna sker inom ramen för samma internationella plan för skolväsendets utbyggnad i Asien som leveranserna till de fyra nyssnämnda länderna. För dessa leveranser och annat varubistånd, varom vissa förberedande underhandlingar pågår, beräknar jag ett medelsbehov av omkring 20 milj. kr.

Indien har innevarande budgetår erhållit en utvecklingskredit på 24 milj. kr. för import av viss utrustning för huvudsakligen mejeri- och elektrifieringsprojekt. Vissa tecken tyder på att denna kredit kan komma att utnyttjas relativt snabbt. Såsom jag i det föregående antytt synes sådana krediter för vissa länder, till vilka Indien torde få räknas, utgöra en särskilt angelägen biståndstyp. Det har vidare framhållits att man när det gäller det finansiella biståndets länderinriktning inte kan bortse från det förhållandet att Indiens folkmängd är större än Afrikas och Sydamerikas sammanlagda befolkning, något som återspeglas i att av t. ex. IDA:s kreditgivning ungefär hälften gått till Indien. Jag förordar att man, med förbehåll för att erfarenheterna av innevarande budgetårs utvecklingskredit till Indien blir goda, beräknar samma belopp för en liknande kredit till detta land under budgetåret 1965/66.

Vid min anmälan av anslaget till bilateralt finansiellt utvecklingsbistånd i prop. 1964: 1 (bil. 9 s. 99) uttalade jag att man från detta anslag borde kunna bestrida kostnaderna för den planerings- och projekteringsverksamhet som kan visa sig erforderlig som förberedelse för vissa utvecklingskrediter. Behovet av sådana engagemang, som sannolikt bör ske på gåvbasis, accentueras av bristen på färdiga projekt lämpade för svensk finansiell biståndsgivning i större skala. Medelsbehovet för ifrågasvarande verksamhet kan inte med någon säkerhet beräknas. Vissa ytterst preliminära sonderingar tyder emellertid på att ett belopp av storleksordningen 10 milj. kr. skulle kunna erfordras.

Jag har i motsvarande sammanhang i prop. 1963: 1 (bil. 9 s. 119) och 1964: 1 (bil. 9 s. 99) hänvisat till möjligheten av att kanalisera svenskt finansiellt bistånd via Interamerikanska utvecklingsbanken och den planerade afrikanska utvecklingsbanken, vilken senare formellt trädde i funktion i september 1964. Huruvida det kan visa sig lämpligt att nästa budgetår lämna en utvecklingskredit till någon av dessa regionala finansieringsinstitutioner kan nu inte bedömas. En annan möjlighet är att ansluta en svensk utvecklingskredit till en kredit från Världsbanken eller IDA i en s. k. parallellfinansiering av ett gemensamt projekt. Det kan också tänkas att för en svensk finansiell biståndsinsats lämpade projektförslag kommer fram vid de kontakter som fortlöpande äger rum med företrädare för vederbörande u-landsmyndigheter och biståndsgivande internationella organisa-

tioner. Ett belopp av 20 milj. kr. bör stå till förfogande för angivna ändamål. Härtill kommer de delar av tidigare angivna belopp som inte tas i anspråk för primärt avsedda projekt.

Mot bakgrund av vad jag här anfört förordar jag att 90 milj. kr. för budgetåret 1965/66 anvisas till bilateralt finansiellt utvecklingsbistånd. Liksom för innevarande budgetår bör högst en tredjedel av anslagssumman kunna användas för gåvobistånd och återstoden för kreditbistånd.

Sammanlagt torde alltså för nästa budgetår för finansiellt utvecklingsbistånd böra uppföras dels på driftbudgeten 90 milj. kr. under förevarande anslag, dels på kapitalbudgeten 41 385 000 kr. till bidrag till Internationella utvecklingsfonden. Härigenom skulle alltså det finansiella utvecklingsbiståndet komma att höjas från 106 147 000 kr. för innevarande budgetår till 131 385 000 kr. Till anslaget på kapitalbudgeten återkommer jag i det följande.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att vad som här redovisas som utvecklingsbistånd och som efter hänsynstagande till motsvarande anslag under tredje, femte och åttonde huvudtitlarna skulle komma att uppgå till ca 280 milj. kr. för nästa budgetår inte representerar hela de anspråk på våra resurser som de svenska insatserna till förmån för u-länderna innebär. Till det årliga inkomstbortfall av storleksordningen 30 milj. kr. som avskaffandet den 1 januari 1964 av kaffeskatten och tetullen innebär får i sinom tid läggas ett motsvarande bortfall av storleksordningen 40—50 milj. kr. till följd av den svenska utfästelsen vid FN:s handels- och utvecklingskonferens 1964 att eventuellt redan i år slopa tullarna på kaffe, kakao, bananer och kryddor. Härtill kommer att anslagsmedel kan behöva tas i anspråk i samband med eventuella skaderegleringar under den växande kreditgarantivningen på särskilt gynnsamma villkor vid export av speciell betydelse för u-ländernas ekonomiska utveckling. Sådana s. k. u-garantier eller utfästelser därom hade vid utgången av 1964 lämnats till ett värde av ca 344 milj. kr. De höjda råvarupriserna, vilka medfört en värdefull förbättring av u-ländernas betalningsbalansläge och därmed av deras utvecklingsmöjligheter, innebär givetvis en motsvarande fördyring av industriländernas råvaruimport.

Under återopande av det anförda hemställer jag i detta sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig i det föregående angivna riktlinjer för finansiellt utvecklingsbistånd under budgetåret 1965/66;

b) till *Bilateralt finansiellt utvecklingsbistånd* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 000 kr.

F. Diverse

F 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Under hänvisning till vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 228 000 kr.

F 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond. Med åberopande av vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående ersättning till generaltullstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 5 667 000 kr.

F 3. Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	340 000	263 914
1964/65	330 000	
1965/66 (förslag)	425 000	

Förevarande anslag disponeras för Sveriges bidrag till internationella rådet för samarbete på tullområdet, GATT-organisationen, internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag, internationella byrån för mått och vikt i Paris, internationella tulltariffbyrån i Bryssel, internationella organisationen för legal metrologi samt internationella institutet för administrativ forskning.

På grund av ökning av vissa av nu ifrågavarande bidrag förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 95 000 kr. till 425 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 425 000 kr.

F 4. Statens nämnd för förhandlingar med kommuner

	Anslag
1964/65	630 000
1965/66	670 000

Beträffande arbetsuppgifter och organisation för statens nämnd för förhandlingar med kommuner torde få hänvisas till vad som anförts i prop. 1964: 1 (bil. 9 s. 118).

Statens nämnd för förhandlingar med kommuner föreslår, att till nämnden anvisas ett avlöningsanslag av 560 000 kr. och ett omkostnadsanslag av 112 000 kr.

Nämnden anser sig inte nu böra föreslå några ytterligare tjänster. Det framhålls emellertid, att storleken av nämndens personal kommer att bli beroende av förhandlingsverksamhetens omfattning.

Samtliga befattningshavare hos nämnden är f. n. anställda mot arvode. Enligt nämnden är det angeläget, att personalen erhåller fastare anställningsformer. För befattningshavare på löneplan B anses med hänsyn till förhandlingsarbetets karaktär Br-tjänster böra inrättas. För personal på löneplan A föreslås extra-ordinariesättning.

Departementschefen

På grundval av nämndens förslag beräknar jag medelsbehovet för nämndens verksamhet till 670 000 kr., varav 560 000 kr. för avlöningar och 110 000 kr. för omkostnader. Såsom nämnden framhållit, kommer dess personalbehov och därmed anslagsbehovet att bli beroende av omfattningen av förhandlingsverksamheten. Jag föreslår därför, att anslaget liksom för innevarande budgetår anvisas som förslagsanslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens nämnd för förhandlingar med kommuner*
för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 670 000 kr.

F 5. Statens krigsförsäkringsnämnd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	31 000	36 958
1964/65	27 000	
1965/66 (förslag)	29 000	

Från anslaget bestrides kostnader för statens krigsförsäkringsnämnd och statens krigsskadenämnd.

Statens krigsförsäkringsnämnd hemställer, att 24 000 kr. anvisas för nämndens verksamhet. Nämnden beräknar medelsbehovet för nästkommande budgetår för arvoden till ledamöter, sekreterare och experter till sammanlagt 14 000 kr. Vidare beräknas för reseersättningar 6 000 kr. och för expenser 4 000 kr.

Departementschefen

Krigsförsäkringsnämndens beräkning av medelsbehovet för dess verksamhet under nästa budgetår föranleder inte någon erinran från min sida. Till arvoden och expenser för krigsskadenämnden räknar jag med ett belopp av 5 000 kr. Nu förevarande anslag torde alltså böra uppföras med 29 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens krigsförsäkringsnämnd m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 29 000 kr.

F 6. Bidrag till Föreningen fruktdrycker

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	25 000	—
1964/65	25 000	
1965/66 (förslag)	25 000	

Kontrollstyrelsen hemställer, att förevarande anslag — som disponeras för utbetalning av bidrag till Föreningen fruktdrycker på sätt angivits i prop. 1955: 22 — för nästa budgetår uppräknas med 10 000 kr. till 35 000 kr. Härav föreslås 10 000 kr. skola utbetalas till föreningen såsom ett fast grundbelopp och 25 000 kr. enligt nuvarande grunder.

Departementschefen

Alltsedan budgetåret 1955/56 har bidrag utgått till Föreningen fruktdrycker för upplysningsverksamhet rörande alkoholfria fest- och sällskapsdrycker. Enligt de av riksdagen (prop. 1955: 22; SU 31; rskr 106) antagna riktlinjerna för bidragsverksamheten utbetalas bidrag endast i den mån föreningen visat sig ha från producenter, importörer och försäljare av sådana drycker fått bidrag med motsvarande belopp. Jag förordar, att 25 000 kr. anvisas till nu ifrågavarande verksamhet för nästa budgetår och att härför inte uppställas något villkor rörande storleken av bidrag från enskilt håll.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Föreningen fruktdrycker* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 25 000 kr.

F 7. Bidrag till vanföra ägare av motorfordon

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	600 000	635 174
1964/65	600 000	
1965/66 (förslag)	700 000	

Enligt förordningen den 25 november 1960 (nr 603) om bidrag till vanföra ägare av motorfordon utgår bidrag av statsmedel till sådana vanföra motorfordonsägare som befriats från fordonsskatt. Bidragen motsvarar skattekostnaderna för viss mängd bensin eller brännolja. Desamma utgår i efterskott för budgetår och utbetalas av länsstyrelserna.

Med ledning av medelsförbrukningen under budgetåret 1963/64 torde statsverkets kostnader för ändamålet kunna beräknas till omkring 700 000 kr. för budgetåret 1965/66.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanföra ägare av motorfordon* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

III. Statens allmänna fastighetsfond

III: 1. Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m. Fr. o. m. budgetåret 1945/46 har medel anvisats för att fullfölja ett av generaltullstyrelsen uppgjort och successivt reviderat byggnadsprogram för bostäder och expeditiionslokaler m. m. vid tullverkets kust- och gränsbevakning. För ändamålet har hittills anvisats 8 081 000 kr.

Under budgetåret 1965/66 erfordras enligt *generaltullstyrelsen* ett belopp av 22 000 kr. för ombyggnad av expeditiionsbyggnaden i Övertorneå och uppförande av ett garage vid expeditiionsbyggnaden i Eda. Av den under anslaget förefintliga medelsbehållningen hänför sig 22 000 kr. till uppförande av en radiolänkstationsbyggnad invid Skellefteå. Sedan för ändamålet erforderliga lokaler förhyrts, behöver nämnda byggnadsföretag inte utföras. Det för byggnaden avsedda beloppet bör därför enligt generaltullstyrelsen få användas för att utföra nyssnämnda arbeten i Övertorneå och Eda. Anslaget för nästa budgetår kan därför upptas med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder generaltullstyrelsens förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

VI. Fonden för låneunderstöd

VI: 1. Bidrag till Internationella utvecklingsfonden. Under återopande av vad jag under punkten E 1 anförte rörande finansiellt utvecklingsbistånd hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder som erfordras för lämnande av ett extra svenskt bidrag till Internationella utvecklingsfonden;

b) till *Bidrag till Internationella utvecklingsfonden* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 41 385 000 kr.

VI: 2. Lån för inrättande av alkoholfria restauranger. Från förevarande anslag bestrides kostnaderna för långivning enligt kungörelsen den 15 april 1955 (nr 145) om lån av statsmedel för inrättande av alkoholfria restauranger. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån för inrättande av alkoholfria restauranger* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

VIII. Fonden för förlag till statsverket

VIII: 1. Vissa projekteringskostnader. Detta anslag är avsett att disponeras efter Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall för sådant projekteringsarbete som i enlighet med förslag i prop. 1960: 1 (bil. 2, s. 17) skall föregå det slutliga ställningstagandet till genomförandet av vissa husbyggnadsföretag. De byggnadsanslag som kommer att äskas hos riksdagen, sedan nämnda projekteringsarbete utförts, skall inkludera de nedlagda projekteringskostnaderna. Dessa skall därefter återföras till förevarande kapitalfond, när byggnadsanslaget anvisats. Det särskilda projekteringsanslaget förutsättes även komma att utnyttjas för att skapa en reserv av färdigprojekterade husbyggnadsföretag.

Under anslaget har för innevarande budgetår anvisats 35 milj. kr. Den vid budgetårets början ingående medelsbehållningen utgjorde ca 6,5 milj. kr. Sammanlagt disponeras alltså 41,5 milj. kr. De hittillsvarande utbetalningarna från anslaget har utgjort i runt tal 35 milj. kr. För att täcka medelsbehovet under återstående del av budgetåret torde en ytterligare medelsanvisning av ca 25 milj. kr. vara erforderlig. Till denna fråga torde jag få återkomma i annat sammanhang.

För nästa budgetår torde erfordras ett medelsbehov av omkring 50 milj. kr. Anslaget torde böra uppföras med detta belopp.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa projekteringskostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 000 kr.

IX. Diverse kapitalfonder

IX: 1. Statens datamaskinfond: Datamaskiner för högre undervisning och forskning. Genom beslut den 31 maj 1963 uppdrog Kungl. Maj:t åt statskontoret att utreda och avge förslag rörande organisationen av den matematiska databehandlingen och därmed sammanhängande frågor. Tillika utsåg Kungl. Maj:t ett expertråd med uppgift att biträda statskontoret vid

denna utredning. Sedan statskontoret, innan utredningen slutförts, hemställt om beställningsbemyndigande avseende en datamaskinanläggning för Uppsala universitets och lantbrukshögskolans behov, har 1964 års riksdag (prop. 1964: 1 bil. 9 s. 59; SU 7 s. 12; rskr 7) medgivit, att ifrågavarande anläggning finge beställas intill ett värde av 6 milj. kr. Samtidigt lämnade riksdagen utan erinran ett förslag, att en tidigare medgiven beställning av datamaskinutrustning för Göteborgs universitet m. fl. finge avse en anläggning till högre belopp än som tidigare angivits. Därefter har statskontoret den 14 oktober 1964 med huvudsakligt tillstyrkande överlämnat ett av expertrådet avgivet betänkande angående datamaskiner för utbildning och forskning vid universitet och högskolor. Beredningen av därmed sammanhängande frågor är ännu inte avslutad. Förslag torde sedermera få framläggas för Kungl. Maj:t om särskild proposition i ämnet. I avbidan härpå torde under rubriken Statens datamaskinfond: Datamaskiner för högre undervisning och forskning i riksstatsförslaget för budgetåret 1965/66 böra uppföras ett preliminärt beräknat belopp av 10 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1965/66 till *Statens datamaskinfond: Datamaskiner för högre undervisning och forskning* beräkna ett investeringsanslag av 10 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Monica Gustafson

Register

Sid.

1 **ÖVERSIKT****DRIFTBUDGETEN***Sjunde huvudtiteln***A. Finansdepartementet m. m.**

	Finansdepartementet:	Kr.
7	Avlöningar	* 6 700 000
7	Omkostnader	* 1 950 000
7	Kommittéer m. m.	* 3 000 000
8	Extra utgifter	* 275 000
	Säger för finansdepartementet m. m.	11 925 000

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

	Kammarkollegiet:	
9	Avlöningar	1 944 000
11	Omkostnader	188 000
	Kammarrätten:	
12	Avlöningar	5 285 000
13	Omkostnader	210 000
	Statistiska centralbyrån:	
14	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	* 11 770 000
15	Omkostnader för verksamheten i allmänhet	* 6 336 000
15	Särskilda undersökningar	* 1 600 000
15	Utredningsinstitutet	1 000
16	Kostnader för 1965 års folk- och bostadsräkning	3 800 000
22	Kostnader för 1966 års jordbruksräkning	400 000
25	Centralt företagsregister m. m.	860 000
27	Datamaskincentralen	1 000
28	Datamaskincentralen: Anskaffning av datamaskiner	* 8 000 000
	Konjunkturinstitutet:	
28	Avlöningar	905 000
30	Omkostnader	145 000
31	Särskilda undersökningar	375 000
	Statskontoret:	
36	Avlöningar	* 8 600 000
36	Omkostnader	* 1 397 000
	Riksrevisionsverket:	
36	Avlöningar	5 833 000
38	Omkostnader	964 000
39	Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen m. m.	* 2 000 000
	Säger för allmänna centrala ämbetsverk m. m.	60 614 000

* Beräknat belopp.

C. Skatte- och kontrollväsen

Sid.		Kr.
	Tullverket:	
40	Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen	6 273 000
42	Avlöningar till befattningshavare inom tullstaten	87 622 000
49	Omkostnader	11 446 000
51	Anskaffning av viss materiel	1 000 000
	Kontrollstyrelsen:	
52	Avlöningar	3 442 000
53	Omkostnader	386 000
	Kontrollstyrelsens lokalförvaltning:	
54	Avlöningar	2 557 000
55	Omkostnader	658 000
	Mynt- och justeringsverket:	
56	Avlöningar	2 831 000
57	Omkostnader	301 000
58	Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.	65 000
	Statens justerare:	
58	Avlöningar	1 390 000
59	Omkostnader	190 000
	Riksskattenämnden:	
60	Avlöningar	1 072 000
61	Omkostnader	117 000
	Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden:	
62	Avlöningar	3 410 000
63	Omkostnader	955 000
64	Försöksverksamhet med datamaskiner för folkbokföring och uppörd	1 130 000
	Folkbokföringen:	
65	Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer	90 000
66	Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen	152 000
66	Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.	2 506 000
67	Avsättning till banktillsynens fond	800 000
68	Avsättning till fondtillsynens fond	80 000
68	Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond	185 000
68	Avsättning till sparbankstillsynens fond	1 000 000
68	Revision av sparbankernas förvaltning	600 000
68	Avsättning till försäkringsinspektionens fond	1 832 000
71	Stämpelomkostnader	895 000
72	Kostnader för årlig taxering m. m.	26 000 000
73	Kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1965	4 000 000
73	Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden	13 600 000
74	Anmärkningsarvoden	1 000
	Säger för skatte- och kontrollväsen	176 586 000

D. Bidrag och ersättningar till kommunerna

Sid.		Kr.
75	Ersättning till städerna för mistad tolag	41 000 000
75	Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.	*100 000 000
76	Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m.	*400 000 000
76	Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform	*345 000 000
	Säger för ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.	886 000 000

E. Finansiellt utvecklingsbistånd

77	Bilateralt finansiellt utvecklingsbistånd	90 000 000
	Säger för finansiellt utvecklingsbistånd	90 000 000

F. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
85	Byggnadsstyrelsens delfond	2 228 000
85	Generaltullstyrelsens delfond	5 667 000
85	Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.	425 000
86	Statens nämnd för förhandlingar med kommuner	670 000
86	Statens krigsförsäkringsnämnd m. m.	29 000
87	Bidrag till Föreningen fruktdrycker	25 000
88	Bidrag till vanföra ägare av motorfordon	700 000
	Säger för diverse	9 744 000
	Summa för driftbudgeten	1 234 869 000

KAPITALBUDGETEN**III. Statens allmänna fastighetsfond**

89	Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m.	1 000
----	---	-------

VI. Fonden för låneunderstöd

89	Bidrag till Internationella utvecklingsfonden	41 385 000
90	Lån för inrättande av alkoholfria restauranger	1 000

VIII. Fonden för förlag till statsverket

90	Vissa projekteringskostnader	50 000 000
----	------------------------------------	------------

IX. Diverse kapitalfonder

90	Statens datamaskinfond:	
	Datamaskiner för högre undervisning och forskning	*10 000 000
	Summa för kapitalbudgeten	101 387 000

* Beräknat belopp.

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1965

FÖRSTA SAMLINGEN

FJÄRDE BANDET

*Bilaga till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
ecklesiastikdepartementet*

BILAGA 10 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1965

ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4
januari 1965.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON,
LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON,
HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, anmäler de frågor
som gäller utgifterna för budgetåret 1965/66 inom ecklesiastikdepartementets
verksamhetsområde och anför därvid följande.

Innan jag går in på anslagen i detalj, vill jag lämna en översikt över mina
förslag.

ÖVERSIKT

Inledning

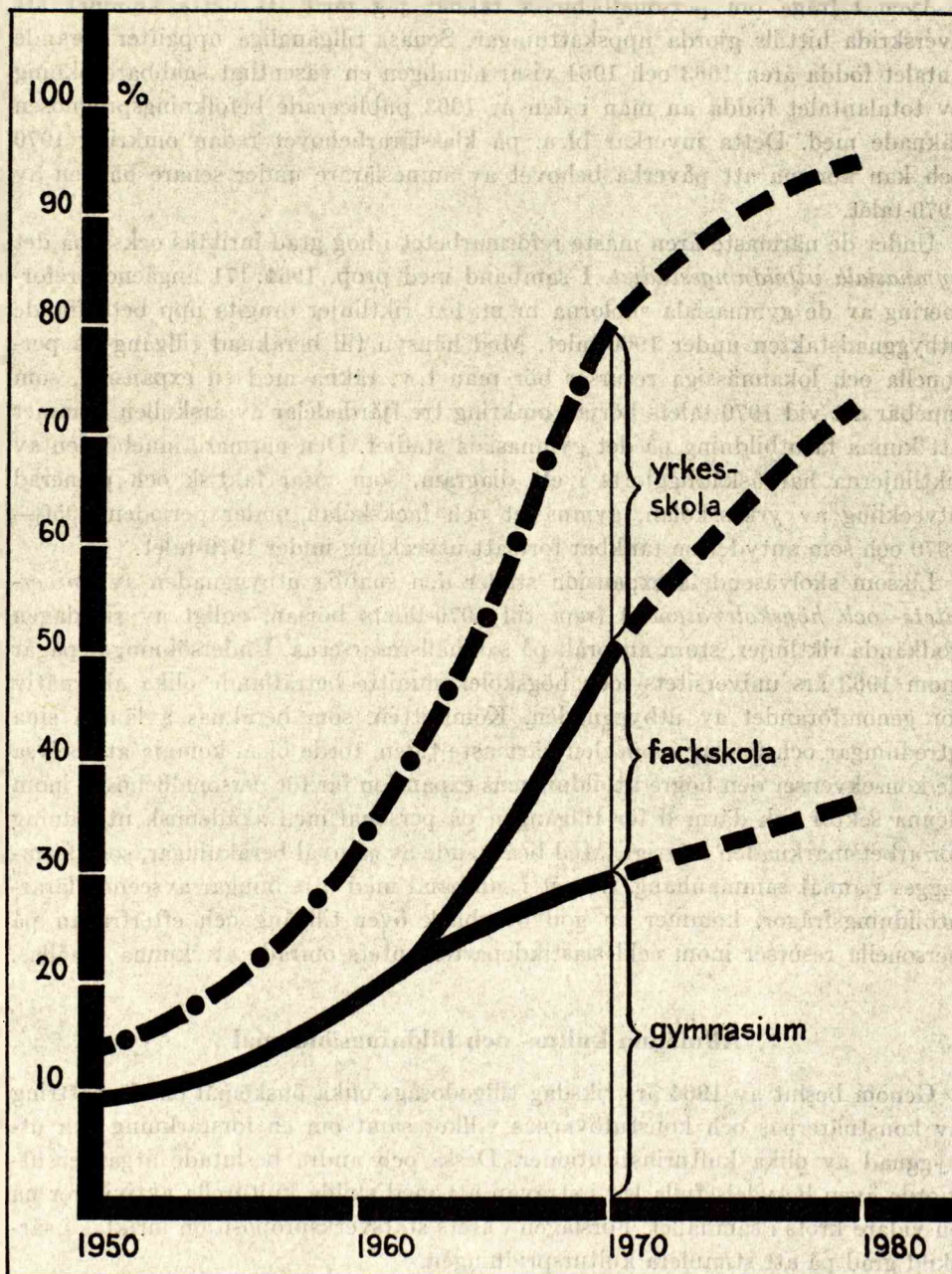
Några av de mest utmärkande dragen i det svenska samhällets utveckling under de senaste åren är den starkt ökade efterfrågan på såväl utbildning som utbildade, den expanderande forskningen och den stegrade kulturella aktiviteten. Omfattande åtgärder har vidtagits för att möta de många och varierande behoven på utbildnings-, forsknings- och kulturområdena. Av allt att döma kommer under överskådlig tid flertalet verksamhetsgrenar inom ecklesiastikdepartementets arbetsområde att kräva ökade insatser från samhällets sida. Möjligheterna att möta dessa anspråk är i hög grad beroende av tillgången på personal- och lokalresurser. Såväl takten som formen för utbyggnaden av varje särskild sektor måste bestämmas så att balans upprätthålles mellan den efterfrågan, som verksamheten inom sektorn har att tillgodose, och tillgången på de resurser samhället kan disponera för utbyggnaden av ifrågavarande sektor. Detta förutsätter att myndigheternas beslut kan grundas på en jämförelsevis *långsiktig planering*, som också måste vara elastisk för att successivt kunna anpassas till ändrade förhållanden.

I enlighet med riksdagens beslut under föregående års vårsession har en omfattande omorganisation genomförts av dels universitets- och högskoleväsendets centrala och lokala förvaltning, dels skolväsendets centrala ledning. För såväl det nya universitetskanslersämbetet som den nya skolöverstyrelsen betonas planeringsuppgifterna starkt. I årets statsverksproposition föreslås skolöverstyrelsen fr. o. m. nästa budgetår erhålla en förstärkning av personalresurserna inom verkets planeringsavdelning i syfte att möjliggöra en aktivare verksamhet inom skolbyggandet. Inom universitetskanslersämbetet har de fem s. k. fakultetsberedningarna, vilka främst har planerande uppgifter, inlett sitt arbete. Nya organ för arbetet med lokal- och utrustningsfrågor har vidare skapats och särskild personal knutits till denna verksamhet.

Planeringsarbetet inom ecklesiastikdepartementet har innevarande budgetår erhållit ökade resurser. Vidare har ett planeringsråd för utbildningsfrågor tillsatts. Frågan om bl. a. ytterligare förstärkningar av planeringsresurserna för departementet kommande budgetår kommer att tas upp till behandling i senare sammanhang.

Grundskolans genomförande har fortgått planenligt. Läsåret 1964/65 omfattar grundskolan ca 66 % av landets kommuner. Innevånarantalet i dessa kommuner uppgår till ca 80 % av landets folkmängd. För att reformen även i fortsättningen skall kunna fullföljas i enlighet med de av riksdagen år 1962 godkända riktlinjerna måste emellertid investeringsramen nästa år bli något

*Antal nybörjare i gymnasium, fackskola och yrkesskola i procent
av motsvarande årskull*

mer omfattande än som räknades med 1962, bl. a. som en följd av byggnadskostnadernas förändringar. En höjning av investeringsramen för byggnadsarbeten för grundskolan, i jämförelse med den tidigare uppgjorda planen, med 25 milj. kr. föreslås därför för budgetåret 1965/66.

Även i fråga om personalbehovet räknar jag med att detta kommer att överskrida hittills gjorda uppskattningar. Senast tillgängliga uppgifter rörande antalet födda åren 1963 och 1964 visar nämligen en väsentligt snabbare ökning av totalantalet födda än man i den år 1963 publicerade befolkningsprognosen räknade med. Detta inverkar bl. a. på klasslärarbehovet redan omkring 1970 och kan komma att påverka behovet av ämneslärare under senare hälften av 1970-talet.

Under de närmaste åren måste reformarbetet i hög grad inriktas också på det *gymnasiala utbildningsstadiet*. I samband med prop. 1964: 171 angående reformering av de gymnasiala skolorna m. m. har riktlinjer dragits upp beträffande utbyggnadstakten under 1960-talet. Med hänsyn till beräknad tillgång på personella och lokalmässiga resurser bör man t. v. räkna med en expansion, som innebär att vid 1970-talets början omkring tre fjärdedelar av årskullen kommer att kunna få utbildning på det gymnasiala stadiet. Den närmare innebörden av riktlinjerna har åskådliggjorts i ett diagram, som visar faktisk och planerad utveckling av yrkesskolan, gymnasiet och fackskolan under perioden 1950—1970 och som antyder en tänkbar fortsatt utveckling under 1970-talet.

Liksom skolväsendets expansion ställer den snabba utbyggnaden av *universitets- och högskoleväsendet* fram till 1970-talets början, enligt av riksdagen godkända riktlinjer, stora anspråk på samhällsresurserna. Undersökningar pågår inom 1963 års universitets- och högskolekommitté beträffande olika alternativ för genomförandet av utbyggnaden. Kommittén, som beräknas avlämna sina utredningar och förslag inom den närmaste tiden, torde bl. a. komma att belysa de konsekvenser den högre utbildningens expansion får för personalbehovet inom denna sektor och därmed för tillgången på personal med akademisk utbildning för arbetsmarknaden i övrigt. Med beaktande av jämväl beräkningar, som framlägges i annat sammanhang, främst i samband med utredningar avseende lärarutbildningsfrågor, kommer en god överblick över tillgång och efterfrågan på personella resurser inom ecklesiastikdepartementets område att kunna erhållas.

Allmänna kultur- och bildningsändamål

Genom beslut av 1964 års riksdag tillgodosågs olika önskemål om förbättring av konstnärernas och konstutövarnas villkor samt om en förstärkning och utbyggnad av olika kulturinstitutioner. Dessa och andra beslutade åtgärder utgjorde även betydelsefulla led i strävan att med skilda kulturella aktiviteter nå en vidare krets i samhället. Förslagen i årets statsverksproposition inriktas i särskild grad på att stimulera kulturspridningen.

En nyhet från principiell synpunkt i fjolårets förbättringar av konstnärsstödet utgjorde införandet av de s. k. *konstnärsbelöningarna*, vilka avsåg att

garantera framstående konstnärer en minimiinkomst för deras återstående livstid. På grundval av vunna erfarenheter rörande utformningen av dessa belöningar föreslås nu en viss ändring av belöningarnas konstruktion. Antalet belöningar utökas från nuvarande 25 till 100. Anslaget till *konstnärstipendier* höjs med 480 000 kr., vilket möjliggör en inte oväsentlig ökning av antalet stipendier.

Statens stöd till det *fria och frivilliga bildningsarbetet* föreslås öka väsentligt genom att statsbidraget till studiecirkelar höjes från 60 till 75 % av de bidragsgrundande kostnaderna. Därmed har tredje etappen av den 1963 beslutade reformen på detta område genomförts. Det framlagda förslaget tillsammans med kostnadsökningar på grund av studiecirkelverksamhetens expansion beräknas för nästa budgetår öka medelsbehovet med 12 milj. kr. Förstärkningar förordas vidare av bidragen till studieförbund och till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet.

Betydande förstärkningar av de *vetenskapliga bibliotekens* resurser föreslås. Ett 40-tal nya tjänster inrättas och anslagen till bokinköp och bokbindning höjs med inemot 25 %. Därtill kommer försöksverksamhet med dokumentalistutbildning.

För nästa budgetår föreslås fortsatta insatser för upprustning av *museerna* framför allt i syfte att stödja deras kulturförmedlande arbete. Tekniska museet har en betydelsefull uppgift att orientera om modern teknik och teknikhistoria. Stigande kostnader har omöjliggjort för museet att fortsätta verksamheten utan samhälleligt stöd. Förslag framlägges om dels bidrag till museets driftkostnader med 400 000 kr., dels ett engångsbidrag till täckande av visst underskott. Genom beslut av 1963 års riksdag övertog staten det ekonomiska ansvaret för Nordiska museet och i samband härmed ökades det statliga stödet avsevärt. Nu föreslås ytterligare åtgärder, vilka innebär att museets organisation omlägges samtidigt som en viss personalförstärkning sker. Förslag framlägges vidare om en förbättring av resurserna för den pedagogiska verksamheten vid nationalmuseet.

Önskemålet att på sikt nå en vidare spridning av *teater- och orkesterverksamheten* har särskilt beaktats vid bedömningen av olika anslagsäskanden inom detta område. Det statliga stödet till skolteater och riksturnéverksamhet vid de kungliga teatrarna och Riksteatern föreslås öka med sammanlagt ca 700 000 kr. Den totala ökningen av bidragen till teaterverksamheten uppgår till ca 10 milj. kr. Medel har vidare beräknats för att försöksverksamheten med rikskonserter under nästa år skall kunna fortsättas samt för försök med nya former av utställningar av konst och kulturhistoriskt material. Anslaget för särskilda kulturella ändamål har uppräknats dels för nu berörda utställningar, dels för att tillgodose det alltmer ökade behovet av statliga insatser för att stimulera och stödja olika initiativ på kulturlivets område. Den sammanlagda uppräknningen av kulturmedelsanslaget utgör 2 450 000 kr.

En fortgående upprustning av utbildningsinstitutionerna inom de konstnärliga områdena blir på längre sikt av väsentlig betydelse för en vidgad kulturspridning. *Konst- och musikhögskolorna samt musik konservatorier* i Göteborg

och Malmö får betydligt ökade resurser. Förslag framläggs om standardförbättringar till en sammanlagd kostnad av 1,4 milj. kr. för dessa institutioner. I enlighet med beslut vid föregående års riksdag har tre statliga *skolor för scenisk utbildning* inrättats, och dessa skolor utbygges under nästa budgetår i planerad takt.

Inom området för *internationellt-kulturellt samarbete* framläggs förslag om medel för att förverkliga ett flertal angelägna nordiska samarbetsprojekt. Såsom dispositionsmedel för nordiskt-kulturella ändamål föreslås ett belopp av inemot 160 000 kr. Till uppförandet av Nordens hus i Reykjavik beräknas ett belopp av 375 000 kr. Den totala faktiska ökningen av medelsanvisningen till internationellt-kulturellt samarbete uppgår till sammanlagt närmare 1 milj. kr.

Kyrkliga ändamål

Bidrag till kostnaderna för restaurering av Linköpings domkyrka föreslås för nästa budgetår utgå med 0,7 milj. kr. Den totala statsbidragsinsatsen, som fördelas över flera budgetår, kommer att uppgå till drygt 1,8 milj. kr., vilket belopp beräknas täcka ungefär hälften av kostnaderna för arbeten, avseende domkyrkans monumentala delar.

Skolväsendet

I såväl prop. 1962:54 angående reformering av den obligatoriska skolan m. m. som prop. 1964:171 angående reformering av de gymnasiala skolorna m. m. har understrukits betydelsen av ökade insatser för att främja skolans utveckling i kvalitativt hänseende. Bland de förslag, som nu framläggs i detta syfte, kan nämnas en höjning av anslaget till *pedagogiskt utvecklingsarbete* med 0,9 milj. kr. till drygt 3 milj. kr. Vidare framlägges förslag om utformningen av den *centrala provorganisation*, som enligt riksdagens beslut vid föregående års höstsession skall inrättas för framställning av standardprov m. m. För denna verksamhet, som avses bli organisatoriskt inordnad i skolöverstyrelsen, beräknas under skolöverstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag ca 0,8 milj. kr.

För *information om skolreformerna* beräknas ett anslag av ca 0,7 milj. kr.

Grundskolans expansion, vissa ändrade bidragsregler och beslutade lönehöjningar beräknas leda till en ökning av bidragsanslaget till *driften av grundskolor* m. m. med 250 milj. kr. till 1 430 milj. kr. Till följd av statsbidragssystemets utformning grundas anslagsberäkningarna på förhållandena innevarande budgetår. Av ökningsbeloppet kan ca 160 milj. kr. hänföras till lönehöjningar och ca 10 milj. kr. till minskning av den kommunandel, som för varje tjänst avräknas från allmänt driftbidrag till obligatorisk skola. Återstoden av ökningen sammanhänger huvudsakligen med grundskolans utbyggnad. Under innevarande budgetår har antalet småskollärartjänster ökat med ca 330 och antalet folk-

skollärartjänster minskat med ca 50. Antalet ordinarie tjänster för lärare i läroämnena på högstadiet har ökat med ca 1 100.

Förslag om förstärkningar av utbildningsresurserna inom *blind- och dövskoleområdet* avses bli framlagda i särskild proposition.

Såsom i det föregående nämnts kommer utbyggnaden av det *gymnasiala skolväsendet* att ske i enlighet med de av riksdagen vid föregående års höstsession godkända riktlinjerna.

Gymnasiet och fackskolan, som innevarande läsår omfattar tillsammans ca 1 150 intagningsklasser, beräknas läsåret 1965/66 omfatta ca 1 385 intagningsklasser, nämligen ca 1 125 gymnasieklasser och ca 260 fackskoleklasser. Detta innebär, att innevarande års försöksverksamhet med fackskola — omfattande ca 120 intagningsklasser, fördelade på aderton orter — nästa budgetår utvidgas med ytterligare ca 140 klasser i första årskursen.

Intagningskapaciteten i gymnasiet och fackskolan beräknas läsåret 1965/66 tillåta en intagning av sammanlagt ca 33 % av den aktuella årskullen mot ca 28 % innevarande läsår.

Av de ca 1 125 nybörjarklasserna inom gymnasiet nästa budgetår beräknas det allmänna gymnasiet komma att omfatta 765, det tekniska gymnasiet 185 och handelsgymnasiet 175. Fackgymnasierna, vilkas andel av det sammanlagda antalet intagningsavdelningar på gymnasiet var knappt 21 % läsåret 1961/62 och innevarande läsår är drygt 30 %, kommer enligt här redovisad bedömning att öka sin andel till ungefär 32 % läsåret 1965/66.

Riksdagen beslöt vid behandlingen av prop. 1964:171 att det nya gymnasiet, som införes den 1 juli 1966, skall vara en kommunal skola. Följande kommunala gymnasier, nämligen de kommunala gymnasierna i Stockholm-Bandhagen, Solentuna och Täby samt det kommunala musikgymnasiet i Stockholm — vilka enligt t. o. m. budgetåret 1963/64 tillämpade grunder skulle förstatligas successivt med början budgetåret 1965/66 — föreslås, med bibehållet kommunalt huvudmannaskap, erhålla statsbidrag med belopp motsvarande hela den kostnad som vid ett successivt förstatligande skulle ha åvilat statsverket.

Handelsgymnasiet i Motala föreslås bli statsbidragsberättigat.

Vid de tekniska gymnasierna föreslås 70 nya lektorstjänster. För handelsgymnasiernas del räknas med 30 nya lektorat.

Den nuvarande anordningen med teknisk gren inom det allmänna gymnasiet ansluter sig relativt nära till den utformning, som den tekniska gymnasieutbildningen får i årskurserna 1—3 i det nya gymnasiet. I linje med beslutet om utspridning av fackgymnasieutbildning till flertalet gymnasieorter föreslås teknisk gren, som innevarande läsår är anordnad vid 28 statliga och 3 kommunala allmänna gymnasier, bli inrättad vid ytterligare ett tjugotal allmänna gymnasier. Några ytterligare filialavdelningar till befintliga tekniska gymnasier föreslås inte.

För de elever, som följt den nya läroplanen för grundskolan och höstterminen

1965 intages i gymnasium, föreslås, med hänsyn till att den nya gymnasieorganisationen införes först 1966/67, speciella åtgärder inom ramen för det nuvarande gymnasiet, en modifierad form av försöksgymnasium.

Under det senaste decenniet har *yrkesskolväsendet* expanderat mycket snabbt. Antalet elever i heltidskurser om minst fem månaders längd vid centrala, kommunala och enskilda yrkesskolor var i mitten på 1950-talet ca 20 000 och är nu omkring tre gånger så stort. Elevantalet beräknas fortsätta att öka och nästa budgetår bli 5—10 % högre än innevarande år.

För statsbidrag till centrala och lokala yrkesskolor räknas med en anslagshöjning om sammanlagt 20 milj. kr. Ökningen hänför sig till volymökningar, generella lönehöjningar under 1964 och 1965 samt en höjning av statsbidragsprocenten för de lokala yrkesskolorna med en procentenhet.

Undervisningsresurserna vid *sjöbefälsskolorna* — vilka fr. o. m. innevarande budgetår redovisas under åttonde huvudtiteln — förbättras ytterligare. Vidare förordas, att utbildning av radiotelegrafister kommer till stånd även vid sjöbefälsskolorna i Härnösand och Stockholm.

Förslag framlägges om vidgade samhälleliga insatser för att bereda barn och ungdomar med *handikapp* utbildningsmöjligheter. Gällande bestämmelser angående specialundervisning för handikappade elever och särskild undervisning för elever, som på grund av lyte, långvarig sjukdom eller liknande omständighet ej kan delta i vanligt skolarbete, föreslås sålunda i huvudsak bli tillämpliga även på elever i gymnasiet, fackskolan och realskolan samt i högre kommunala skolor och privatskolor.

I prop. 1964:171 anmäldes, att utformningen av statsbidraget till *folkhögskolor* kommer att omprövas. I avbidan på utredning, avseende bl. a. reglerna för statsbidragsgivningen, föreslås en provisorisk förstärkning av driftbidraget i den form som tillämpas innevarande budgetår. Härför beräknas ett sammanlagt provisoriskt driftbidrag av 5 milj. kr. Ytterligare en folkhögskola föreslås erhålla statsbidrag under nästa budgetår. Investeringsbidraget till byggnadsarbeten vid folkhögskolor fördubblas från 2,5 till 5 milj. kr.

Staten lämnar bl. a. på grundskolans område till kommunerna vissa bidrag av stimulanskaraktär. Önskemål har i flera sammanhang framförts om en förstärkning av dessa bidrag. Frågan härom har emellertid ett nära samband med den övriga bidragsgivningen till kommunerna.

1958 års skatteutjämningskommitté har i betänkandet *Kommunal skatteutjämning* (SOU 1964:19) framlagt förslag om ett allmänt skatteutjämningsbidrag. Med anledning av vad statsrådet och chefen för finansdepartementet tidigare denna dag anfört samt, vad avser bidraget till folkbiblioteken, med hänsyn till att speciella åtgärder planeras för att främja verksamheten vid centralbiblioteken m. m., bör följande anslag inom ecklesiastikdepartementets verksamhets-

område uppföras med preliminärt beräknade belopp, nämligen Bidrag till folkbibliotek, Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem, Bidrag till anordnande av skolskjutsar, Bidrag till pedagogisk utrustning m. m., Bidrag till anordnande av skolmåltider samt Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider. För innevarande budgetår har för de angivna anslagen på driftbudgeten anvisats 113 833 000 kr. Anslagen har i avbidan på särskilda propositioner uppförts med oförändrade belopp.

Högre utbildning och forskning

Utbyggnaden av universitet och högskolor fortsättes planenligt.

Genom beslut under föregående års höstsession godkände riksdagen i prop. 1964: 161 uppdragna riktlinjer för en odontologisk fakultet vid Göteborgs universitet. Verksamheten kommer att inledas höstterminen 1966 med en intagning av 100 studerande.

Med utgångspunkt i farmaceututbildningskommitténs betänkande »Farmaceutisk utbildning och forskning» (SOU 1964: 48) avses förslag komma att föreläggas årets riksdag om bl. a. organisationen av apotekar- och receptarieutbildningen.

I anslutning till tidigare av riksdagen godkända riktlinjer ökar antalet nybörjarplatser vid de spärrade utbildningslinjerna väsentligt under nästa läsår. Bl. a. kommer intagningen av medicine studerande att kraftigt ökas samt fullständig preklinisk medicinsk och odontologisk utbildning att anordnas i Umeå. Vidare inleder den nya sektionen för kemi vid tekniska högskolan i Lund sin verksamhet, varjämte vid tekniska högskolan i Stockholm den tekniska magisterutbildningen utökas och vidareutbildning av s. k. universitetskemister till civilingenjörer påbörjas.

En väsentlig förutsättning för att expansionen av universitet och högskolor skall kunna äga rum i avsedd takt är att *nya lokaler* tillkommer i betydande omfattning. Medelsförbrukningen för byggnadsverksamheten inom denna sektor, som budgetåret 1963/64 uppgick till ca 50 milj. kr., beräknas under budgetåren 1964/65 och 1965/66 komma att uppgå till sammanlagt omkring 200 milj. kr. Av nämnda belopp avser mer än hälften de tre tekniska högskolorna. En väsentlig del av byggnadsverksamheten i Lund avser nybyggnaden för ett för de medicinska, odontologiska, matematisk-naturvetenskapliga och tekniska fakulteterna gemensamt kemiskt centrum, vilket avses omfatta en nettogolvyta av närmare 30 000 m² och som kostnadsuppskattats till ca 64 milj. kr. I Göteborg påbörjas bl. a. en nybyggnad för den nya odontologiska fakulteten. Sistnämnda byggnad, som omfattar en nettogolvyta av mer än 15 000 m² och som kostnadsuppskattats till ca 32 milj. kr., avses kunna tagas i bruk successivt fr. o. m.

höstterminen 1967. Byggnadsverksamheten vid universitetet i Umeå beräknas kunna utvidgas i snabb takt. Den första delen — innehållande kemilokaler — av ett särskilt byggnadskomplex för utbildning av läkare och tandläkare samt för utbildning t. o. m. tvåbetygsnivån av naturvetare beräknas kunna tagas i bruk höstterminen 1965. I Uppsala väntas den första etappen av ett utbyggnadsprogram för bl. a. medicinsk-teoretiska ämnen kunna påbörjas. Byggnadsarbetena för Stockholms universitets anläggningar i Frescati torde också kunna fortsättas i vidgad omfattning.

Anslagen till inredning och utrustning av lokaler vid universitet och högskolor höjs i en omfattning, som svarar mot den ökade byggnadsverksamheten.

Genom de lokal- och utrustningsresurser som sålunda tillföres universitet och högskolor skapas en ytterligare förstärkt bas för den snabbt expanderande forskningsverksamheten.

Medelsanvisningarna till *högre utbildning och forskning* ökas kraftigt.

Nästa budgetår kommer att inrättas sammanlagt 46 nya professurer och laboraturer (motsvarande). Utöver dem som tillkommer i överensstämmelse med tidigare principbeslut inrättas professurer i internationell rätt (Uppsala), engelska språket och litteraturen (Göteborg), nationalekonomi (Stockholm), analytisk kemi (Lund), fysik (Lund), mikrobiologi (Umeå), anesthesiologi (Uppsala), klinisk bakteriologi (Uppsala och Umeå), rättsmedicin (Lund), embryologi (Lund), neurofysiologi (karolinska institutet), fastighetsstrukturens ekonomi (tekniska högskolan i Stockholm) samt arkitekturens teori och historia (Chalmers tekniska högskola), ävensom laboraturer (motsvarande) i medeltidsarkeologi (Lund), processrätt (Lund), statskunskap (Uppsala och Lund), psykologi, särskilt tillämpad psykologi (Stockholm), statistik, särskilt offentlig statistikproduktion (Stockholm) och geografi, särskilt naturgeografi (Uppsala).

Dessutom föreslås, att riksdagen skall bemyndiga Kungl. Maj:t att i särskilda undantagsfall få inrätta ordinarie professurer under löpande budgetår. Vidare föreslås inrättande fr. o. m. budgetåret 1966/67 av en professur i idé- och lärdoms historia (Göteborg). Därjämte är avsikten att i särskilda propositioner förorda inrättande av ytterligare ett antal professurer.

Vidare kommer nästa budgetår att inrättas 62 ordinarie universitetslektorat, 10 docent- eller forskardocenttjänster, 20 forskarassistenttjänster, 10 tjänster för kvalificerade medhjälpare samt inemot 250 biträdestjänster. Därtill kommer ett sjuttioal assistentbefattningar vid de medicinska och tekniska fakulteterna samt det antal befattningar som universitetslektor, assistent och amanuens vid de filosofiska fakulteterna, för vilka medel utgår enligt de för den s. k. universitetsautomatiken gällande bestämmelserna.

Särskilda medel anvisas till universitetskanslersämbetet för offsettryckning av kurslitteratur samt för tekniska hjälpmedel i undervisningen. Dessutom sker

höjningar av de olika läroanstalternas materielanslag till sammanlagt mer än 26 milj. kr., varjämte, som tidigare nämnts, avsevärda förstärkningar sker av anslagen till inköp och bindning av böcker m.m. samt av de vetenskapliga bibliotekens personalresurser.

Anslagen till forskningsråden och frågor rörande datamaskiner för utbildning och forskning avses att behandlas i särskild proposition. De preliminärt beräknade anslagen till de under ecklesiastikdepartementet hörande forskningsråden och kostnader för datamaskintid samt anslagen till det svenska deltagandet i europeiskt och nordiskt forskningssamarbete kan för nästa budgetår beräknas till sammanlagt ca 77 milj. kr., vilket jämfört med innevarande budgetår innebär en ökning med drygt 22 milj. kr.

Lärarytbildning

En särskild proposition angående utbildning av lärare avses senare att framläggas.

I denna proposition avses att föreslås förstärkning av lärarhögskolornas resurser i syfte att anpassa dessa till en kapacitet för utbildning av drygt 1 000 *ämneslärare* per år. Mot bakgrunden av nu tillgängliga uppgifter rörande barnantalets utveckling överväges ett större intag till *klasslärarytbildning* än vad skolöverstyrelsen räknat med i sin anslagsframställning. Utbildning av *speciallärare* avses komma till stånd i väsentligt ökad omfattning.

Förslag om fortsatt utbyggnad av *förskoleseminariernas* kapacitet avses komma att framläggas.

En ytterligare utökning av den *decentraliserade akademiska utbildningen* avses att föreslås.

Inom *övnings- och yrkeslärarytbildningens område* avses att föreslås en ytterligare utbyggnad av utbildningen av lärare i yrkesämnen.

En fortsatt kraftig utvidgning av *lärarytfortbildningen* avses komma till stånd.

De sammanlagda anslagsökningarna för lärarytutbildning beräknas till drygt 42 milj. kr.

Studiesociala ändamål

Den av 1964 års riksdag beslutade studiesociala reformen genomföres i full utsträckning fr. o. m. nästa budgetår. Det sammanlagda medelsbehovet för de studiesociala stödåtgärderna beräknas till 753 milj. kr., varav 415 milj. kr. för studiebidrag, 300 milj. kr. för återbetalningspliktiga studiemedel samt 38 milj. kr. för lån ur allmänna studielånefonden. Jämfört med innevarande budgetår utgör detta en ökning med 236 milj. kr., varvid anslaget för innevarande år innefattar medel, som kommer att äskas i proposition om utgifter på tilläggsstat II för budgetåret 1964/65.

Sammanställning

De föreslagna anslagsförändringarna inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1964/65 framgår av följande sammanställning (milj. kr.).

Driftbudgeten

Attionde huvudtiteln	Anvisat 1964/65¹	Förslag 1965/66	Ökning el. minskning
A. <i>Ecklesiastikdepartementet m. m.</i>	7,8	8,4	+ 0,6
B. <i>Allmänna kultur- och bildningsändamål</i> ..	142,1	171,1	+ 29,0
a) Konst, litteratur, musik m. m.	55,0	68,5	+ 13,5
b) Arkiv, bibliotek, museer m. m.	24,4	29,1	+ 4,7
c) Frivilligt folkbildningsarbete, ungdoms- verksamhet m. m.	53,4	68,3	+ 14,9
d) Internationellt-kulturellt samarbete	9,3	5,2	— 4,1
C. <i>Kyrkliga ändamål</i>	7,4	8,2	+ 0,8
D. <i>Skolväsendet</i>	2 123,9	2 465,2	+ 341,3
a) Centrala och regionala myndigheter m. m.	27,8	31,1	+ 3,3
b) Pedagogiskt utvecklingsarbete	5,0	6,9	+ 1,9
c) Det obligatoriska skolväsendet m. m. ..	1 287,6	1 537,9	+ 250,3
d) Gymnasier m. m.	418,9	455,4	+ 36,5
e) Yrkesskolor m. m.	170,3	191,3	+ 21,0
f) Folkhögskolor	30,6	36,7	+ 6,1
g) Investeringsbidrag	183,7	205,9	+ 22,2
E. <i>Högre utbildning och forskning</i>	389,5	478,1	+ 88,6
a) Centrala myndigheter m. m.	3,1	3,4	+ 0,3
b) Universiteten m. m.	208,6	240,5	+ 31,9
c) Tekniska högskolorna	65,9	88,0	+ 22,1
d) Högre konstnärlig utbildning	7,5	9,8	+ 2,3
e) Gemensamt för universitet och högsko- lor	5,9	6,3	+ 0,4
f) Vissa forskningsändamål	68,5	94,6	+ 26,1
g) Inredning och utrustning	30,0	35,5	+ 5,5
F. <i>Lärarutbildning</i>	113,3	155,5	+ 42,2
a) Klass- och ämneslärarutbildning m. m.	86,1	116,3	+ 30,2
b) Övnings- och yrkeslärarutbildning m. m.	16,8	21,0	+ 4,2
c) Fortbildning m. m.	10,4	18,2	+ 7,8
G. <i>Studiesociala ändamål</i>	400,7	447,8	+ 47,1
H. <i>Diverse</i>	45,0	53,4	+ 8,4
Summa för driftbudgeten	3 229,7	3 787,7	+ 558,0

Kapitalbudgeten

Statens allmänna fastighetsfond	66,0	107,5	+ 41,5
Statens utlåningsfonder	131,9	342,4	+ 210,5
Fonden för låneunderstöd	3,7	—	— 3,7
Summa för kapitalbudgeten	201,6	449,9	+ 248,3
Totalt för ecklesiastikdepartementet	3 431,3	4 237,6	+ 806,3

¹ Exklusive tilläggsstat.

Anm.: Till följd av att vissa anslag flyttats från en underlittera i 1964/65 års riksstat till en annan i förslaget till riksstat för 1965/66 blir ökningen eller minskningen mellan de två åren i vissa fall något missvisande.

DRIFTBUDGETEN

Attonde huvudtiteln

A. Ecklesiastikdepartementet m. m.

A 1. Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar

För innevarande budgetår har till Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar och Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader anvisats förslagsanslag av 3 492 000 kr. resp. 373 000 kr. Vidare har till Kommittéer och utredningar genom sakkunniga och till Extra utgifter anvisats reservationsanslag av 3 600 000 kr. resp. 325 000 kr.

Med hänvisning till vad chefen för justitiedepartementet tidigare denna dag anfört vid anmälan av anslaget till Statsrådsberedningen: Avlöningar bör nu ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen uppföras endast med preliminära belopp. Jag föreslår, att härvid beräknas till Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar ett förslagsanslag av 3 967 000 kr., till Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader ett förslagsanslag av 433 000 kr., till Kommittéer m. m. ett reservationsanslag av 3 600 000 kr. samt till Extra utgifter ett reservationsanslag av 350 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 3 967 000 kr.

A 2. Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader

Under återopande av vad jag anfört under punkten A 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 433 000 kr.

A 3. Kommittéer m. m.

Under åberopande av vad jag anfört under punkten A 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kommit-
téer m. m.* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservations-
anslag av 3 600 000 kr.

A 4. Extra utgifter

Under åberopande av vad jag anfört under punkten A 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Extra ut-
gifter* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av
350 000 kr.

B. Allmänna kultur- och bildningsändamål**a) Konst, litteratur, musik m. m.****B 1. Konstnärstipendier**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 214 000	1 204 981
1964/65	1 994 000	
1965/66 (förslag)	2 474 000	

Detta reservationsanslag disponeras för innevarande budgetår på sätt som framgår av följande sammanställning, i vilken även redovisas framförda förslag om ökad medelsanvisning för nästa budgetår under de olika posterna.

1. Stipendier åt författare och översättare (nu 360 000)	+	180 000
2. Stipendier åt konstnärer inom måleri m. m. (nu 451 000)	+	980 000
3. Stipendier åt tonsättare (nu 271 000)	+	29 000
4. Stipendier åt konstnärer i övrigt (nu 912 000)	+	688 000
Summa kr. (nu 1 994 000)		+ 1 877 000

Stipendierna utgöres av större arbetsstipendier, mindre arbetsstipendier, resestipendier och stipendier av pensions- eller understödskaraktär. De större arbetsstipendierna utgår normalt med ca 12 000 kr. och de mindre arbetsstipendierna med lägst 4 000 kr. och högst 6 000 kr. Övriga stipendier utgår med belopp enligt vederbörande stipendiemyndighets bestämmande. Stipendiemyndighet för författare- och översättarstipendierna är styrelsen för Sveriges författarfond. För utdelning av stipendier till konstnärer inom måleri m. m. svarar Akademien för de fria konsterna i samråd med Konstnärernas riksorganisation. Stipendier åt tonsättare utdelas av Musikaliska akademien i samråd med Föreningen Svenska tonsättare. Stipendier åt konstnärer i övrigt utdelas av en i särskild ordning tillsatt nämnd, konstnärstipendienämnden, som består av åtta ledamöter, förordnade av Kungl. Maj:t för ett år i sänder. Sju av nämndens ledamöter utses efter förslag av Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd.

Stipendier åt författare och översättare

Styrelsen för Sveriges författarfond framhåller, att konstnärstipendier till författare och översättare ur detta anslag utdelas första gången under innevarande budgetår. De anvisade medlen kommer att användas till 30 större arbetsstipendier. Styrelsen erinrar om de bestämmelser som gäller i fråga om de större arbetsstipendierna och som innebär, att en konstnär som utsetts som innehavare av ett sådant stipendium skall i princip vid ytterligare två utdelningstillfällen äga företräde till stipendiet i fråga. För att möjliggöra för styrelsen att under

nästa budgetår utse nya innehavare av större arbetsstipendier hemställer styrelsen, att medel ställes till förfogande för ytterligare 15 sådana stipendier.

Stipendier åt konstnärer inom måleri m. m.

Akademien för de fria konsterna kommer under innevarande budgetår att kunna utdela 30 större arbetsstipendier samt mindre arbetsstipendier, resestipendier och stipendier av pensions- eller understödskaraktär intill ett belopp av sammanlagt respektive 36 000 kr., 27 000 kr. och 28 000 kr. Enligt inhämtad uppgift utdelades året dessförinnan 20 större och 9 mindre arbetsstipendier, 3 resestipendier och 6 stipendier av pensions- eller understödskaraktär.

Som motivering för sitt förslag om höjning av anslagsmedlen till stipendier för nästa budgetår anför akademien, efter samråd med Konstnärernas riksorganisation (KRO), i huvudsak följande.

De större arbetsstipendierna för konstnärer är enligt akademiens och KRO:s uppfattning ett av de mest betydelsefulla initiativ som tagits till förmån för den enskilde konstnären i hans arbete. Genom dessa har konstnären fått del av samma för vårt kulturliv så väsentliga stöd som sedan länge åtnjutits av den vetenskapliga forskningens företrädare. Stödet bör emellertid ytterligare förstärkas. Trettio större arbetsstipendier är alltså för litet med hänsyn till det stora antalet kvalificerade konstnärer inom måleri, skulptur, grafik m. fl. områden i vårt land. De för större arbetsstipendier avsedda medlen bör sålunda ökas så att ytterligare tjugo stipendier kan utdelas.

Även antalet *mindre arbetsstipendier* bör ökas, ej minst med hänsyn till att dessa ofta utgår till yngre konstnärer. För detta ändamål begär akademien en ökning med 36 000 kr.

Vad *resestipendier* beträffar räcker nuvarande medelsanvisning endast till tre stipendier av lämplig storlek. Medel bör finnas för utdelning av ytterligare ett mindre stipendium samt för ett större resestipendium på förslagsvis 20 000 kr., som kunde möjliggöra studieresa även till utomeuropeiska länder. De medel som avser resestipendier bör därför för nästa budgetår höjas med 29 000 kr.

Akademien och KRO vidhåller sitt tidigare framförda förslag om inrättandet av *långtidslegat* för konstnärer, trots att de under innevarande budgetår för första gången utdelade 25 konstnärsbelöningarna i viss mån tagit fasta på samma idé, nämligen att tillförsäkra innehavaren en viss fast inkomst. Långtidslegaten är dock icke avsedda att vara en belöning. De skall skänka innehavaren relativ ekonomisk trygghet under en aktiv period av hans liv, förslagsvis 15 år, varigenom legatet även får betydelse för innehavarens pension. Akademien och KRO föreslår att 600 000 kr. ställes till förfogande, innebärande legat på 6 000 kr. för 100 konstnärer.

Stipendierna av pensions- eller understödskaraktär har visat sig fylla ett angeläget och behjärtansvärt ändamål. En höjning av nuvarande anslagsmedel med 72 000 kr. till 100 000 kr. skulle ge möjlighet att utdela pensionsstipendier på 5 000 kr. till 20 äldre förtjänta och behövande konstnärer.

De två *ateljéer*, som förvärvats för svensk räkning i *den nyuppförda konstnärsstaden i Paris*, kommer att innevarande arbetsår tas i användning enligt av Kungl. Maj:t fastställda regler. De årliga kostnaderna för dessa ateljéer, innefattande avgifter för värme, belysning m. m., har från fransk sida beräknats till ca 1 200 francs per ateljé. Dessa avgifter skall enligt 1964 års statsverksproposi-

tion utgå av det belopp som beviljats för arbetsstipendier. Enligt akademiens uppfattning bör emellertid särskilda medel för detta ändamål, liksom för annonsering och andra utgifter i samband med ateljé- och stipendiatverksamheten, ställas till förfogande. För budgetåret 1965/66 bör sålunda anvisas ett belopp av 3 000 kr.

Stipendier åt tonsättare

Under innevarande år kan utdelas 15 större arbetsstipendier samt mindre arbetsstipendier, resestipendier och stipendier av pensions- eller understöds-karaktär till ett sammanlagt belopp av 91 000 kr.

Föregående år utdelades ur anslaget 32 tonsättarstipendier, därav 16 större (belopp 11 250 kr.) och 9 mindre arbetsstipendier, 2 resestipendier och 5 stipendier av pensions- eller understödskaraktär.

Musikaliska akademien begär för nästa budgetår en mindre höjning av stipendieanslaget, dels som kompensation för penningvärdeförsämringen dels för en begränsad utvidgning av stipendieutdelningen.

Stipendier åt konstnärer i övrigt

Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (Klys) lämnar bl. a. följande motiveringar för sitt förslag om höjning av anslagsmedlen till stipendier åt gruppen övriga konstnärer.

Av nuvarande stipendieanslag utgår 540 000 kr. i form av större arbetsstipendier (motsvarar 45 stipendier på 12 000 kr.), 250 000 kr. i form av mindre arbetsstipendier, 90 000 kr. i form av resestipendier och 32 000 kr. i form av stipendier av pensions- eller understödskaraktär.

Förra året utdelades 92 stipendier, därav 35 stora och 31 mindre arbetsstipendier, 20 resestipendier och 6 understödssstipendier. Antalet i rätt tid inkomna ansökningar om stipendier uppgick till 582.

Antalet ansökningar väntas i år öka ytterligare, bl. a. därför att kategorin konsthantverkare och formgivare även fått möjlighet att söka stipendium.

Behovet av stipendier av pensions- eller understödskaraktär har endast i en mycket begränsad omfattning kunnat tillgodoses genom de medel som hittills stått till förfogande. De ansökningar som inkommit om stipendier av detta slag har visat, att det bland de berörda konstnärskategorierna finns åtskilliga personer, som gjort en aktiv konstnärlig insats men som i dag på grund av ålder eller sjukdom lever under mycket knappa omständigheter. Vi finner det angeläget att dessa äldre eller sjuka konstnärer, som oftast fått utföra sin insats nästan helt utan stöd från samhället, inte förbigås när villkoren för de aktiva konstnärerna nu gradvis förbättras. Det bör understrykas, att konstnärsbelöningarna i varje fall under de närmaste åren inte kan komma att tillgodose detta behov av stöd till någon väsentlig del.

Departementschefen

De statliga konstnärsstipendierna kan numera i princip utdelas till alla grupper av konstnärliga yrkesutöva. De åtgärder, som för innevarande budgetår genomförts för en förbättring av stipendiemöjligheterna, innebar både en utökning

av antalet stipendier och en utvidgning av stipendieverksamheten till att omfatta de konstnärsgupper, som dessförinnan stått utanför systemet, dvs. de litterära yrkesutövarna samt konsthantverkare och kvalificerade formgivare.

Utöver de uppgifter som lämnades i förra årets statsverksproposition beträffande konstnärstipendiesystemet kan här följande nämnas i fråga om fördelningen av det av riksdagen för innevarande budgetår anvisade stipendieanslaget.

För författare och översättare har anvisats 360 000 kr., som kan disponeras för 30 större arbetsstipendier. Till stipendier åt konstnärer inom måleri m. m. har sammanlagt 451 000 kr. ställts till förfogande. Detta möjliggör utdelning av dels minst 30 större arbetsstipendier, dels mindre arbetsstipendier, resestipendier, och stipendier av pensions- eller understödskaraktär. För sistnämnda tre stipendieformer har disponerats ett sammanlagt belopp av 91 000 kr. Antalet större arbetsstipendier är för tonsättarnas del 15. Därjämte kan även inom denna konstnärsgrupp utdelas 91 000 kr. i mindre arbetsstipendier, resestipendier och stipendier av pensions- eller understödskaraktär. Den sammanlagda medelsanvisningen för gruppen konstnärer i övrigt uppgår till 912 000 kr. Av detta belopp kan utdelas 45 större arbetsstipendier. För mindre arbetsstipendier står ett belopp av 250 000 kr. till förfogande, medan sammanlagt 122 000 kr. kan utdelas i form av resestipendier och stipendier av pensions- eller understödskaraktär.

Det statliga stipendiestödet för konstnärer har sedan budgetåret 1961/62 utbyggt väsentligt. Medelsanvisningen under detta anslag har under de fyra senaste budgetåren ökat med sammanlagt drygt 1,8 milj. kr. Därtill kommer den utvidgning av konstnärstödet, som införandet fr. o. m. innevarande budgetår av de s. k. konstnärsbelöningarna innebar. Som framhölls i förslaget till riksdagen i fjolårets statsverksproposition kunde belöningarna betraktas som en värdefull komplettering av konstnärstödet i form av stipendier, inte minst genom den effekt som den nya stödformen på lång sikt kunde beräknas få för urvalet av stipendiater inom det reguljära konstnärstipendiesystemet.

Enligt min mening bör den utveckling mot ett ökat statligt stipendiestöd, som skett under de fyra senaste åren, fortsätta. De åtgärder, som jag för nästa budgetår föreslår, innebär i första hand en kraftig utvidgning av det stöd som konstnärsbelöningarna utgör och som jag närmare återkommer till under nästföljande anslagspunkt. Samtidigt bör konstnärstipendierna utökas på i det följande närmare angivet sätt med sammanlagt 480 000 kr.

De hittills genomförda höjningarna av stipendieanslaget har i huvudsak använts för att öka antalet större arbetsstipendier för författare och översättare, konstnärer inom måleri m. m. samt tonsättare. Förhållandena inom gruppen konstnärer i övrigt har medfört att anvisade medel i hög grad använts även till mindre arbetsstipendier. Däremot har mycket begränsade medel stått till förfogande för de inom systemet förekommande stipendierna av pensions- eller understödskaraktär. I anslagsäskandena för nästa budgetår har både Akademien för de fria konsterna och Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbets-

nämnd (Klys) framhållit behovet av en ökad insats på detta område. Kraven förefaller mig i hög grad berättigade, varför jag räknar med att 150 000 kr. av den för nästa budgetår förordade höjningen används för sådana *pensions- eller understödsstipendier*. Beloppet bör fördelas med 75 000 kr. på vardera gruppen *konstnärer inom måleri m. m. och konstnärer i övrigt*.

Återstoden av den föreslagna höjningen eller 330 000 kr. bör enligt min mening utnyttjas för ett ökat antal *arbetsstipendier* för de litterärt verksamma konstnärerna, för konstnärer inom måleri m. m. och för konstnärer i övrigt. Jag har sålunda inte heller för nästa budgetår ansett mig böra förorda någon höjning av stipendiemedlen för *tonsättarna*.

Beträffande fördelningen av arbetsstipendierna på olika konstnärsgrepp vill jag framhålla följande.

De i princip treåriga större arbetsstipendier, som införts fr. o. m. innevarande budgetår för *författare och översättare*, kommer i stor utsträckning att bli bundna även under nästa år till de stipendieinnehavare, som nu utses. Det är därför synnerligen angeläget att kunna ställa nya stipendier till förfogande för författargruppen. Jag räknar med medel motsvarande ytterligare 12 större arbetsstipendier eller 144 000 kr. för ändamålet.

I två speciella avseenden vill jag ytterligare precisera användningen av de här behandlade stipendierna. Som jag förutsatte i mitt förslag i fjolårets statsverksproposition angående stipendier åt denna konstnärsgrepp skall stipendierna inte enbart utgå till skönlitterära författare utan även till personer, som ägnar sig åt essästik, kritik, rese- och naturskildring, journalistik m.m. Behovet av stipendier för kulturjournalistisk verksamhet har särskilt framhållits. Det synes mig därför befogat att nästa budgetår tillgodose detta behov genom att två stipendier reserveras för litterär verksamhet av denna art. De dramatiska författarna har hittills vid utdelning av stipendier hänförs till gruppen konstnärer i övrigt men bör i fortsättningen tilldelas stipendier ur de medel, som disponeras för författare och översättare.

Stipendiebehovet för gruppen *konstnärer inom måleri m. m.* är fortfarande inte tillgodosett i tillräcklig omfattning. Jag räknar därför med att 126 000 kr. av ökningen under detta anslag kommer att användas för arbetsstipendier inom denna grepp. Denna ökning möjliggör utdelning av minst tio nya större arbetsstipendier.

För gruppen *konstnärer i övrigt* slutligen beräknar jag medel motsvarande ytterligare fem större stipendier eller 60 000 kr.

Vad jag nu anført rörande stipendiegivningen torde komma att aktualisera vissa förändringar beträffande stipendiemyndigheternas sammansättning. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga föreskrifter härom liksom att, efter hörande av stipendiemyndigheterna, för varje konstnärsgrepp besluta om den närmare fördelningen av de anvisade medlen mellan större arbetsstipendier och övriga stipendityper.

Sammanfattningsvis kommer vid ett genomförande av vad jag här räknat med

de för nästa budgetår tillgängliga stipendierna för varje konstnärsgrupp att uppgå till följande belopp, nämligen för författare, översättare m. fl. 504 000 kr., för konstnärer inom måleri m. m. 652 000 kr., för tonsättare oförändrat 271 000 kr. samt för konstnärer i övrigt 1 047 000 kr. Den sammanlagda ökningen av stipendieanslaget utgör som tidigare nämnts 480 000 kr. Anslaget bör således uppföras med $(1\,994\,000 + 480\,000 =) 2\,474\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstnärstipendier* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 2 474 000 kr.

B 2. Konstnärbelöningar

Enligt statsmakternas beslut (prop. 1964: 1, bilaga 10; SU 8; rskr 8) har under detta förslagsanslag anvisats 300 000 kr. till en ny typ av konstnärstöd med benämningen konstnärbelöningar, åt högt förtjänta konstnärer. Belöningarna är avsedda att vara dels en utmärkelse för gjorda konstnärliga insatser, dels en trygghetsgaranti, innebärande att belöningsinnehavaren i princip under sin återstående livstid skall vara tillförsäkrad en viss nivå i fråga om inkomst eller pension.

Kungl. Maj:t har den 29 maj 1964 utfärdat kungörelse om konstnärbelöningar (nr 526). Enligt kungörelsen skall till innehavare av konstnärbelöning utses den som genom konstnärlig verksamhet, såsom skapande av litterära eller andra konstnärliga verk, uppträdande som utövande konstnär eller i annan form, gjort mycket betydande insatser inom svenskt kulturliv.

Beslut om utdelning av belöningarna fattas av Kungl. Maj:t och skall avse kalenderår eller återstående del därav. Den som innehar konstnärbelöning skall, om ej synnerliga skäl föranleder annat, årligen under sin återstående livstid ånyo utses till innehavare av konstnärbelöning.

Belöningsinnehavarna utses efter förslag av styrelsen för Sveriges författarfond, Musikaliska akademiens styrelse, Akademien för de fria konsterna och konstnärstipendienämnden. Jag vill i sammanhanget dessutom erinra om att Kungl. Maj:t till sitt stöd vid fördelningen har ett rådgivande organ i den inom ecklesiastikdepartementet arbetande kulturpolitiska rådgivargruppen.

Belöningarna beräknas på grundval av det basbelopp som jämlikt lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring gällde vid ingången av det kalenderår, för vilket belöningen utgår. Konstnärbelöning kan maximalt uppgå till fyra gånger nämnda basbelopp. Det för närvarande gällande basbeloppet utgör 5 000 kr. Konstnärbelöningens maximibelopp för år 1965 uppgår således till 20 000 kr. Detta maximibelopp minskas enligt nu gällande regler med innehavarens hela årsinkomst, i den mån denna överstiger ett basbelopp, dvs. 5 000 kr. Som årsinkomst skall i regel anses den av taxeringsnämnd vid senast avslutade taxering för statlig inkomstskatt fastställda sammanräknade nettoinkomsten med avdrag för däri ingående konstnärbelöning.

De angivna reglerna innebär för en belöningsinnehavare med t. ex. en årsinkomst av 18 000 kr. att konstnärsbelöningen utgår med 20 000 — (18 000 — 5 000) = 7 000 kr. Motsvarar eller överstiger årsinkomsten ett belopp av fem gånger basbeloppet — nu 25 000 kr. — utgår under nuvarande förhållanden inget penningbidrag.

Departementschefen

Som ett led i statsmakternas strävanden att bereda ökad trygghet och bättre arbetsförhållanden åt konstnärliga yrkesutövare har fr. o. m. innevarande budgetår det hittillsvarande statliga stipendiesystemet kompletterats med s. k. konstnärsbelöningar. Det nya konstnärsstödet är avsett att vara både ett bidrag till lösningen av konstnärernas trygghetsproblem och en utmärkelse för bestående insatser inom svenskt kulturliv. Belöningsinnehavarna tryggas mot för låg inkomst och mot inkomstvariationer samt får sin ålderspensionering säkerställd. De får härigenom ökade möjligheter att avstå från förvärvsarbete av icke konstnärlig art för att helt kunna ägna sig åt sin egentliga uppgift.

Genom riksdagens beslut inrättades i första omgången 25 konstnärsbelöningar. Den beslutade konstruktionen av belöningarna framgår av den tidigare lämnade redogörelsen.

Vid utseendet av de 25 första innehavarna av konstnärsbelöning har, som förutsattes i förslaget till riksdagen, de konstnärliga prestationerna utgjort den primära kvalifikationsgrunden. Inom den grupp som ansågs uppfylla de ställda kraven har, som också förutsattes, hänsyn tagits även till behovssynpunkten genom att belöningarna redan vid första utdelningen ansågs böra nå så många som möjligt av dem, som kunde förväntas ha omedelbar nytta av den inkomstgaranti som belöningen innebär.

Vid det urval, som måste göras så länge antalet belöningsrum endast uppgår till 25, har det emellertid, som givetvis också var väntat, visat sig att statsverkets utgifter för den nya stödformen blivit begränsade. Enligt vad som nu kunnat redovisas av statskontoret kommer sålunda mindre än hälften av det för innevarande budgetår anvisade anslaget att tagas i anspråk. Statskontorets uppgifter om belöningarnas storlek visar dock samtidigt att för vissa av belöningsinnehavarna den statliga inkomstgarantin medfört betydande inkomstförstärkningar. För de övriga kvarstår den psykologiska betydelse som trygghetsgarantin har och den möjlighet till arbetsplanering som belöningsinnehavet medger.

Den nya stödformen har givit anledning till en omfattande och intensiv offentlig diskussion. På många håll har i debatten uttryckts ett oförbehållsamt erkännande av belöningarnas betydelse som trygghetsskapande åtgärd och för förbättring av konstnärernas pensionsförhållanden. Å andra sidan har åtskilliga invändningar gjorts mot belöningarnas konstruktion. En omarbetning av den regel, som gäller för reducering av belöningen i förhållande till belöningsinnehavarens egen inkomst har därvid bl. a. ansetts behövlig.

För egen del finner jag att de vunna erfarenheterna bekräftar behovet av denna nya form av konstnärssöd. Det finns också enligt min mening starka motiv för en betydande ökning av antalet belöningar. För nästa budgetår föreslår jag därför, att antalet belöningar utökas till 100, således en ökning med 75 belöningar.

I den debatt, som föregick riksdagsbeslutet om att anvisa medel till konstnär-belöningarna, underströk jag att själva konstruktionen av belöningarna kunde behöva omprövas med ledning av de erfarenheter, som den första utdelningen gav. Med utgångspunkt från resultatet av den första utdelningen har jag funnit anledning att redan för nästa budgetår föreslå en viss ändring av belöningskonstruktionen. Ändringen avser regeln för reducering av belöningsbeloppet med hänsyn till belöningsinnehavarens inkomst. Enligt nuvarande bestämmelser reduceras konstnärbelöningens maximibelopp med belöningsinnehavarens hela inkomst i den mån denna överstiger det basbelopp, som systemet bygger på, nämligen basbeloppet jämlikt lagen om allmän försäkring. Jag föreslår att denna regel ändras på sådant sätt att reduceringen sker med 75 % i stället för med 100 % av skillnaden mellan belöningsinnehavarens inkomst och ett basbelopp. För de belöningsinnehavare, som har en egen inkomst lägre än ett basbelopp vill jag dock föreslå att belöningen skall utgå med skillnaden mellan fem basbelopp och den egna inkomsten utan reducering.

Utgående konstnärbelöning för belöningsinnehavare med egen inkomst av exempelvis 4 000 kr. respektive 10 000 kr. bestämmes med den föreslagna reduktionsregeln till $(25\,000 - 4\,000 =) 21\,000$ kr. respektive $[20\,000 - 0,75 \times (10\,000 - 5\,000) =] 16\,250$ kr. Hur den föreslagna reduktionsregeln verkar i jämförelse med den nuvarande vid olika inkomstnivåer framgår av följande tabell, som upptar belöningsbelopp beräknade med utgångspunkt från det för år 1965 gällande basbeloppet.

Inkomst	Nuvarande regler		Dep.chefens förslag	
	Konstnär-belöning	Belöning + ink.	Konstnär-belöning	Belöning + ink.
0	20 000	20 000	25 000	25 000
2 000	20 000	22 000	23 000	25 000
4 000	20 000	24 000	21 000	25 000
6 000	19 000	25 000	19 250	25 250
8 000	17 000	25 000	17 750	25 750
12 000	13 000	25 000	14 750	26 750
16 000	9 000	25 000	11 750	27 750
20 000	5 000	25 000	8 750	28 750
24 000	1 000	25 000	5 750	29 750
28 000	—	28 000	2 750	30 750
31 000	—	31 000	500	31 500
32 000	—	32 000	—	32 000

Vad jag nu förordat beträffande ökningen av antalet konstnärsbelöningar och förändringen av belöningarnas konstruktion bör föranleda en höjning av det nu för ändamålet anvisade anslaget med 200 000 kr. Anslaget till konstnärsbelöningar bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(300\,000 + 200\,000 =) 500\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstnärsbelöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

B 3. Statens konstråd

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	59 000	57 121
1964/65	64 000	
1965/66 (förslag)	70 000	

Konstrådet föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 4 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Arvoden till konstrådets ordförande, övriga ledamöter och suppleanter (nu 20 000)	+ 2 000
2. Resekostnadsersättning och traktamente (nu 6 000)	+ 1 000
3. Ersättning åt sekreterare, sjukvård, expenser m. m. (nu 38 000) ..	+ 1 000
	Summa kr. + 4 000

Konstrådet motiverar förslaget med, att rådets framställning om höjning av utsmykningsanslaget medför ökad arbetsbelastning vilket bl. a. bör medföra, att suppleanterna i rådet tillerkänns ett årligt grundarvode.

Departementschefen

Jag biträder konstrådets förslag och räknar därjämte med, att den automatiska löneökningen för rådets sekreterare uppgår till 3 000 kr. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra höjas med 6 000 kr. och uppföras med $(64\,000 + 6\,000 =) 70\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens konstråd* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kr.

B 4. Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 000 000	333 210
1964/65	1 200 000	
1965/66 (förslag)	1 600 000	

Konstrådet har tidigare i samband med sina anslagsäskanden hemställt om återinförande av den s. k. procentregeln, som innebar att i anslagen till statliga

byggnader skulle inräknas medel för konstnärlig utsmyckning, i regel ej understigande en procent av byggnadskostnaderna. Med hänsyn till statsmakternas beslut i anslutning till propositionen 1963:103, vilket innebar ett bibehållande av det nuvarande systemet, utgår konstrådet från att anslaget inte omedelbart utan etappvis skall höjas, så att det så småningom i stort sett skall motsvara en procent av byggnadskostnaderna. I fråga om anslagsberäkningen för nästa budgetår anför konstrådet bl. a. följande.

Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna för 1965/66 års nybyggnader till ca 300 milj. kr. För enbart de byggnader, som utförs i byggnadsstyrelsens regi, skulle enligt procentregeln utsmykningskostnaderna uppgå till 3 milj. kr. Då dessutom ansökningarna om utsmyckning av byggnader i annan regi än byggnadsstyrelsens tenderar att väsentligt öka, finner konstrådet en höjning av utsmykningsanslaget med 600 000 kr. till 1 800 000 kr. starkt motiverad.

Departementschefen

Anslaget till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader har under de tre senaste budgetåren ökat från 500 000 kr. till 1 200 000 kr. eller med 700 000 kr. Med hänsyn till det ökade utsmykningsbehovet i anslutning till den statliga byggnadsverksamheten bör tillgången på medel för ändamålet ökas i större omfattning än under de senaste budgetåren. Jag föreslår därför en anslagshöjning för nästa budgetår av 400 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 200 000 + 400 000 =) 1 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kr.

B 5. Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 020 000	2 004 085
1964/65	2 020 000	
1965/66 (förslag)	2 040 000	

Detta förslagsanslag disponeras för innevarande budgetår på följande sätt.

1. Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek, <i>förslagsvis</i>	1 940 000
2. Ersättning åt författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker	80 000
	Summa kr. 2 020 000

Beträffande anslagsposten 1 föreligger förslag från styrelsen för Sveriges författarfond om en höjning med 1 720 000 kr. till 3 660 000 kr. För anslagsposten 2 föreslår Fria litterära yrkesutövarnas centralorganisation en höjning med 20 000 kr. till 100 000 kr.

I sina anslagsaskanden för nästa budgetår upprepar styrelsen för Sveriges författarfond sitt redan förra året framlagda förslag om en höjning av biblioteksersättningens grundbelopp från 5 till 8 öre för lån av rättsskyddat svenskt originalverk, från 1 till 4 öre för lån av översatt verk, från 20 till 32 öre för nyttjande av svenskt referensexemplar och från 4 till 16 öre för nyttjande av referensexemplar i översättning. Liksom förra året förordar styrelsen därjämte en sådan om disposition av författarfondens medel att den individuella författarsättningen, författarpenningen, som utgår i proportion till antalet lån, ändras till förmån för mycket utlånade författare.

Efter att ha redogjort för användningen av författarfondens medel under verksamhetsåret 1963/64 och planerna för verksamheten under innevarande år anför styrelsen till stöd för sitt förslag bl. a. följande.

För styrelsen framstår det som ofrånkomligt att biblioteksersättningen kraftigt ökas. Författarfonden har under de tio år den verkat kommit att intaga en central ställning i den allmänna kulturpolitiska verksamhet, som bedrivs av statsmakterna. Supplementära anordningar av annat slag kan inte undanskymma det faktum att detta ersättningssystem och den fördelning av anslagna medel, som möjliggöres genom systemets regler, är en angelägenhet av största vikt och betydelse för författar- och översättarkåren och därmed för vårt lands kulturliv i vidaste mening. Styrelsen ser en fastlåsnings av ersättningsbeloppen vid deras nuvarande nivå som ett allvarligt hot mot den vidareutveckling av författarnas och översättarnas ställning, som är både önskvärd och nödvändig i dagens samhälle.

Beträffande förslaget om ändrad fördelning av fondens medel mellan författarpenning och tillskott till en gemensam fond anför styrelsen följande.

Författarpenningens storlek bör alltså utgöra hälften av ersättningsbeloppet, eller 4 öre för lån och 16 öre för bruk av referensexemplar av svenskt originalverk. För låneantal under 500 (nu 400) bör ingen individuell ersättning utgå utan förekommande belopp tillfalla fondens fria del. För låneantal över 50 000 reduceras nu författarpenningen med 60 %. Styrelsen finner en viss jämkning påkallad och föreslår att nedsättningen begränsas till 50 %, varjämte gränsen för reduktionens inträdande bör höjas till 100 000 lån.

Styrelsen förutsätter, att antalet boklån inom de berörda biblioteken kommer att utgöra ca 50 000 000. Styrelsen räknar vidare med samma proportion som tidigare mellan rättsskyddade originalverk, sådana översättningar och övriga verk. Under angivna förutsättningar beräknar styrelsen medelsbehovet för lån av svenska verk i original och för översatta verk till sammanlagt 3 100 000 kr., innebärande en ökning med 1 425 000 kr. Medelsbehovet för referensexemplar i original och för översatta referensexemplar beräknar styrelsen till sammanlagt 561 600 kr., innebärande en ökning med i runt tal 295 000 kr. Den sammanlagda anslagsökningen enligt styrelsens förslag utgör sålunda ($1\,425\,000 + 295\,000 =$) 1 720 000 kr.

I särskild framställning har *Fria litterära yrkesutövarnas centralorganisation* (Flyco) framlagt synpunkter på biblioteksersättningen. Organisationen fram-

håller som sin bestämda uppfattning, att tillkomsten av de nya generella stödformerna (arbetsstipendier, konstnärsbelöningar) inte får betraktas som ett motiv att hejda den vidare utvecklingen av bibliotekstersättningen och författarfondens litteraturfrämjande verksamhet.

Som det mest väsentliga i fondstyrelsens förslag ser Flyco den begärda höjningen av bibliotekstersättningens grundbelopp. Organisationen framhåller särskilt det angelägna i att den speciella eftersläpning inhämtas, som består i att ersättningen för lån av översatta verk förblivit oförändrat 1 öre sedan den infördes.

I fråga om ersättningssystemets enskildheter fäster Flyco uppmärksamheten på att den senaste höjningen av grundbeloppet från 3 till 5 öre i huvudsak kommit fondens fria del till godo och att detta enligt organisationens mening innebär ett hot mot ersättningssystemets huvudsyfte. Flyco kan inte godtaga det av fondstyrelsen framlagda förslaget om höjning av den gräns för antalet lån, under vilken författarpenning ej utgår, från nuvarande 400 till 500 boklån. Flyco understryker vidare betydelsen av författarfondens sociala verksamhet och föreslår att möjligheterna att utdela pensioner till författare och deras efterlevande ökas.

Flyco har vidare framlagt förslag beträffande de anslagsmedel, som beräknas bli erforderliga under nästa budgetår för ersättning åt författare och översättare, vars verk utnyttjas för framställning av talböcker för utlåning till blindas och andras svårt vanföra. I skrivelsen framhåller Flyco att endast mycket preliminära uppgifter nu kunnat lämnas av de bibliotek eller organisationer, som framställer talböcker. Enligt Flycos bedömning bör ersättningsbeloppet höjas från 80 000 kr. till 100 000 kr. I det äskade beloppet har Flyco inräknat 4 000 kr. för sina egna kostnader i samband med förvaltning och fördelning av anslagsmedlen.

Departementschefen

Vid min anmälan förra året av anslaget till bibliotekstersättning åt författare m. fl. hänvisade jag till förslaget om att särskilda stipendier skulle ställas till förfogande för författare och översättare under anslaget till konstnärsstipendier och till förslaget om införande av konstnärsbelöningar. Genom riksdagens beslut har i år inom författar- och översättarkåren kunnat utdelas 30 större arbetsstipendier, vart och ett på normalt 12 000 kr., utöver den stipendieverksamhet som bedrivs av författarfondens styrelse. För nästa budgetår har jag, som framgår av min anmälan av konstnärsstipendieanslaget, räknat med att antalet stipendier för denna grupp höjes till 42. Samtidigt har jag också förordat en kraftig utökning av antalet konstnärsbelöningar.

De föreslagna åtgärderna spelar otvivelaktigt en viss roll för användningen av författarfondens medel genom att de ökar fondstyrelsens möjligheter att koncentrera sina insatser på socialt inriktad verksamhet, ett område där det också att döma av fondstyrelsens framställning synes vara mest angeläget att

kunna öka insatserna. Jag föreslår därför inte för nästa budgetår någon höjning av bibliotekersättningens grundbelopp och inte heller någon förändring av ersättningssystemet. Till ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek bör sålunda beräknas ett oförändrat belopp av 1 940 000 kr., varvid jag förutsatt att även den av fondstyrelsen beräknade merkostnaden på grund av ökningen av bibliotekens referensboksamlingar kan rymmas inom denna medelsberäkning.

Jag biträder förslaget från Fria litterära yrkesutövarnas centralorganisation (Flyco) om en höjning med 20 000 kr. till 100 000 kr. av anslagsmedlen till ersättning åt författare och översättare, vars verk utnyttjas för framställning av talböcker för blinda och andra svårt vanföra. Det belopp, som Flyco kan anses böra disponera för förvaltning och fördelning av anslagsmedlen, bestämmes av Kungl. Maj:t.

Sammanlagt torde med anledning av vad jag nu anfört detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med $(2\,020\,000 + 20\,000 =) 2\,040\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 040 000 kr.

B 6. Bidrag till Samfundet De nio

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 10 000 kr. *Samfundet De nio* hänvisar till att den fortgående penningvärdeförsämringen och nuvarande beskattningsförhållanden medför svårigheter för samfundet att fullfölja de uppgifter, som samfundet har i enlighet med sina stadgar. För nästa budgetår hemställer samfundet därför om ett till 20 000 kr. förhöjt statsbidrag.

Departementschefen

Jag är inte beredd att förorda någon höjning av samfundets bidrag. Anslaget bör därför uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Samfundet De nio* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 10 000 kr.

B 7. Statens biografbyrå: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	236 000	226 894
1964/65	239 000	
1965/66 (förslag)	263 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *statens biografbyrå* en uppräkning med 19 000 kr. av detta anslag med hänsyn till vissa kostnadsförändringar av automatisk natur.

Departementschefen

Jag förordar en uppräknings med 24 000 kr. för de automatiska kostnadsökningarna under detta anslag. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (239 000 + 24 000 =) 263 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens biografbyrå, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	108 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	91 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	61 600
Summa kr. 263 000	

b) till *Statens biografbyrå*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 263 000 kr.

B 8. Statens biografbyrå: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	33 000	43 452
1964/65	26 000	
1965/66 (förslag)	27 000	

Statens biografbyrå föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 700 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Myndighet	Departementet
1. Reseersättningar	1 300	— 800	— 500
2. <i>Expenser</i>	24 000	+ 1 500	+1 500
Summa kr. 25 300		+ 700	+ 1 000

Under anslagsposten till *expenser* beräknas ökade kostnader i samband med viss modernisering av biografbyråns filmvisningsrum.

Departementschefen

Detta anslag torde i enlighet med departementets beräkning i den föregående sammanställningen böra uppföras med (26 000 + 1 000 =) 27 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biografbyrå*: *Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 27 000 kr.

B 9. Bidrag till Barnfilmkommittén

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	35 000	35 000
1964/65	35 000	
1965/66 (förslag)	45 000	

Ur detta anslag bestrides kostnader för Barnfilmkommitténs upplysnings- och rådgivningsverksamhet samt för nordiskt och internationellt samarbete på barnfilmområdet.

I sitt förslag till stat för verksamheten under budgetåret 1965/66 har *Barnfilmkommittén* räknat med att utgifterna kommer att uppgå till sammanlagt 62 000 kr. Kommittén framhåller särskilt de ökade kostnaderna i samband med att kommittén sommaren 1964 anslutit sig till den internationella barnfilmorganisationen International Centre of Films for Children. Vidare avser kommittén att liksom under år 1963 utlysa en smalfilmtävling bland ungdom för att därigenom få fram bidrag till 1965 års internationella smalfilmtävling.

Kostnaderna för det nordiska samarbetet beräknas öka med anledning av att Nordiska barnfilmnämndens möte under år 1965 skall förläggas till Sverige.

Kommittén räknar med bidrag från Stockholms stad och medlemsavgifter från anslutna organisationer till ett sammanlagt belopp av 7 000 kr. och anhåller om en höjning av det statliga bidraget med 20 000 kr. till 55 000 kr.

Departementschefen

Jag anser det önskvärt, att Barnfilmkommittén får ökat stöd för sin verksamhet, och förordar därför en höjning med 10 000 kr. av det statliga bidraget. Detta anslag torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (35 000 + 10 000 =) 45 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Barnfilmkommittén* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 45 000 kr.

B 10. Teater- och orkesterrådet

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 130 000 kr.

Med anledning av statsmakternas beslut (prop. 1964: 66; SU 115; rskr 250) har Kungl. Maj:t den 29 juni 1964 förordnat att fr. o. m. den 1 juli 1964 skall vara inrättat ett teater- och orkesterråd med den organisation och de arbetsuppgifter, som angivits i propositionen. Kungl. Maj:t har vidare samma dag utsett ledamöter i rådet. Rådets kansliorganisation består nu av en av Kungl. Maj:t förordnad sekreterare samt en kansliskrivare.

Enligt nämnda beslut disponeras det för rådets verksamhet anvisade anslaget på följande sätt.

1. Löner, arvoden och andra ersättningar:		
a. Teater- och orkesterrådets ordförande och övriga ledamöter	20 000	
b. Fast anställd personal	68 500	
c. Expertis och tillfällig arbetskraft	14 000	102 500
2. Sjukvård m.m.		100
3. Reseersättningar		10 400
4. Expenser, engångsanskaffningar m.m.		17 000
	Summa kr.	130 000

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår framhåller *teater- och orkesterrådet* att rådet varit i verksamhet så kort tid att några erfarenheter inte kunnat vinnas beträffande behovet av eventuella ändringar i rådets organisation och medelsbehov. Rådet har därför funnit det lämpligt att inte föreslå några förändringar och hemställer sålunda om oförändrat anslag, 130 000 kr.

Departementschefen

Teater- och orkesterrådet, som inrättats fr.o.m. den 1 juli 1964 och trätt i stället för teaterrådet, har uppgifter som omspannar både den statsunderstödda teater- och orkesterverksamheten och skådespelarutbildningen. Genom den fortgående utvecklingen på dessa områden kommer ökade krav att ställas på insatser av det nya organet. Med hänsyn härtill bör rådets administrativa resurser förstärkas. Jag räknar med att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t, att vid rådet inrättas en extra tjänst i lönegrad Bg 1 för rådets sekreterare. Då medel motsvarande kostnaderna för en sådan tjänst inräknats redan för innevarande år föranleder detta ingen anslagsuppräknning för nästa budgetår. Rådet bör också få ökade möjligheter att engagera arbetskraft för expertuppdrag eller administrativa uppgifter. Jag beräknar därför en höjning med 20 000 kr. av rådets anslagsmedel till expertis och tillfällig arbetskraft. De automatiska kostnadsökningarna för löner beräknar jag till 5 000 kr.

Som kommer att framgå vid anmälan i det följande av anslagen till de tre statliga skolorna för scenisk utbildning har skolstyrelserna begärt särskilda medel för genomförande av inträdesproven vid skolorna. Skolstyrelserna begär i Stockholm 35 000 kr. och i Göteborg och Malmö vardera 30 000 kr. för med proven sammanhängande kostnader. I samtliga fall ingår i de begärda beloppen 10 000 kr. för ersättning till de inträdessökande för deras kostnader för uppehälle på platsen för inträdesproven.

Som framgår av föregående års proposition angående skådespelarutbildningen (prop. 1964: 66 s. 59) fann jag då inte anledning att gå in på hur de olika problem bör lösas, som sammanhänger med intagningsproceduren och som bl.a. gäller frågan om central intagning eller separata intagningar vid varje skola. I

avvaktan på den fortsatta utredning som krävs för en lösning av dessa frågor är det enligt min mening lämpligast, att medel för genomförande av inträdesproven vid alla de tre skolorna anvisas under teater- och orkesterrådets anslag. Jag föreslår för nästa budgetår en medelsberäkning av 60 000 kr. för detta ändamål. Jag har då inte ansett mig kunna biträda förslaget om en särskild medelsanvisning för att bereda ersättning till de inträdessökande av angivet slag.

Med anledning av vad jag här förordat torde detta anslag för nästa budgetår böra höjas med sammanlagt 85 000 kr. och sålunda uppföras med (130 000 + 85 000 =) 215 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Teater- och orkesterrådet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 215 000 kr.

B 11. Bidrag till de kungl. teatrarna

Detta förslagsanslag, varur bidrag utgår till de båda kungl. teatrarna, *Operan* och *Dramatiska teatern*, är för innevarande budgetår uppfört med 21 165 000 kr.

Riksdagen har i enlighet med förslag i propositionen 1964: 66 fr. o. m. innevarande budgetår fattat beslut om ändrade former för stödet åt de kungl. teatrarna, turnéteatrarna — Riksteatern och Svenska teatern — samt stadsteatrar och vissa därmed likställda teatrar (SU 115; rskr 250). I propositionen redogjordes för de tidigare tillämpade formerna för teaterstödet genom lotterimedelsfonden och de därmed förenade olägenheterna. Förslaget att överföra de statliga bidragen till de angivna teaterföretagen till särskilda riksstatsanslag var främst motiverat av önskemålet om förbättrad förhandsbedömning och avvägning av de ekonomiska resurser, som från statens sida ställs till förfogande för teaterverksamheten. Statsbidragen bör, framhölls det vidare, verka så att de i största möjliga utsträckning ger teatrarna likvärdiga förutsättningar för deras verksamhet och samtidigt främjar möjligheterna till ett inbördes samspel i utvecklingen av de olika teaterformerna. Bidragsformen bör därjämte enligt propositionen vara sådan, att den ger garantier för att medel står till förfogande för de anställdas löner.

Förslaget om en ändring av systemet för den statliga medelsanvisningen till de kungl. teatrarna kunde enligt propositionen särskilt motiveras med hänvisning till den kraftiga tillväxten under senare år av de statliga bidragen och teatrarnas regelbundna krav på sådana tilläggsanslag av statsmedel, för vilka tillräckliga medel ej kunnat beräknas i förväg, eftersom de i många fall inneburit avvikelser även från teatrarnas egna ekonomiska kalkyler. Det framhölls, att anslagskonstruktionen borde vara utformad på ett sådant sätt att teaterledningarna inte bindes i sitt konstnärliga handlande och att sålunda teaterledningens frihet att inom en given ekonomisk ram vidtaga de ändrade utgiftsdispositioner, som verksamheten kräver, i så stor utsträckning som möjligt måste bibehållas.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1964 disponeras det av riksdagen för innevarande budgetår anvisade anslaget till bidrag till de kungl. teatrarna på följande sätt.

1. Bidrag till Operan	13 830 000
2. Bidrag till Dramatiska teatern	6 835 000
3. Engångsbidrag till Operan och Dramatiska teatern för reglering av driftunderskott	500 000
	Summa kr. 21 165 000

Kungl. Maj:t har därjämte samma dag fastställt särskilda inkomst- och utgiftsstaten för de båda teatrarna samt föreskrivit att anslagsposterna 1 och 2 skall av teaterstyrelserna tagas i anspråk i enlighet med för vardera teatern fastställd stat jämte i anslutning därtill meddelade föreskrifter. I de gemensamma föreskrifterna anges bl. a. att det statliga bidraget skall utgöra saldott i den för teatern gällande inkomst- och utgiftsstaten men att vissa i staten upptagna förslagsvis betecknade poster ej må överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Som angavs i propositionen 66 har teatrarna rätt att hos Kungl. Maj:t begära anslag utöver i staten upptagna utgiftsposter för ökning av teatrarnas medelsbehov på grund av avtalsenlig ökning av löneutgifterna eller ökning av de s. k. sociala avgifterna, varmed avses bl. a. huvudmansavgifter för pensionering och ATP-avgifter.

Sedan teaterstyrelserna därjämte anbefallts att i enlighet med vad som angivits i propositionen 66 inkomma med förslag angående dispositionen av anslagsposten till reglering av driftunderskott har respektive styrelse lämnat ekonomisk redogörelse för teatrarnas verksamhet under spelåret 1963/64 och hemställt om anslag för täckande av underskott.

För Operans del redovisas ett underskott av i runt tal 880 200 kr., av vilket belopp 152 900 kr. utgör balanserat underskott från föregående år. Vidare har styrelsen i särskild framställning begärt i runt tal 495 300 kr. för vissa ATP-avgifter.

Det totala underskott, som Dramatiska teatern redovisar, uppgår till i runt tal 1 612 600 kr., varav 99 700 kr. utgör förlust från tidigare spelår och 825 800 kr. sociala avgifter.

För nästa budgetår hemställer *styrelsen för Kungl. teaterns AB* och *styrelsen för Kungl. Dramatiska teaterns AB* om en höjning av det statliga bidraget till teatrarnas verksamhet med 5 200 000 respektive 3 613 000 kr., eller sammanlagt 8 813 000 kr.

Enligt gällande inkomst- och utgiftsstat uppgår för *Operan* de sammanlagda utgifterna till 17 345 000 kr. På inkomstsidan upptages egna inkomster och kommunala anslag till sammanlagt 3 515 000 kr.

Teatern räknar för nästa budgetår med en ökning av egna inkomster med 300 000 kr.

Den från Operans sida för nästa budgetår föreslagna ökningen av utgifterna för verksamheten uppgår sålunda till 5 500 000 kr. Härav avser i runt tal 3 830 000 kr. automatiska kostnadsökningar, huvudsakligen för avtalsenliga lönehöjningar och ökade kostnader för s. k. sociala avgifter.

I övrigt sammanhänger utgiftsökningen med följande förslag från teaterns sida.

1. Utökning av hovkapellet	+	326 000
2. Utökning av verkstadspersonalen	+	170 000
3. Kostnader för påklädare	+	92 000
4. Förstärkning av kontors- och vaktmästarpersonalen	+	140 000
5. Inventarier och kontorsutrustning	+	50 000
6. Ökade kostnader för fastighetens underhåll	+	60 000
7. Ökade materielkostnader, särskilt musikmateriel	+	93 000
8. Ersättningar åt författare och översättare m. m.	+	182 000
9. Ökade kostnader för gästspelsutbyten med utlandet och gäst- artister	+	400 000
10. Ökade kostnader för reklam, annonser, trycksaker	+	50 000
11. Diverse utgiftsökningar, bl. a. för dansmuseet	+	107 000
Summa kr.		+ 1 670 000

Inkomstökningen hänför sig främst till en beräknad höjning av recett-medlen. Teaterstyrelsen räknar även med en mindre inkomstökning i samband med den ökade turnéverksamheten i samarbete med Riksteatern.

I fråga om de under *punkterna 1—11* föreslagna utgiftsökningarna inhämtas ur teaterstyrelsens framställning i huvudsak följande särskilda motiveringar.

1. En värdefull utbyggnad av *hovkapellet* har kunnat äga rum under innevarande budgetår genom att ökade medel ställts till teaterns förfogande. En förste konsertmästare och sju konsertmästare har nyanställts. Styrelsen kan därför notera, att orkestern erhållit en viss kvalitetshöjning, och även kunnat medverka till ett ökat antal föreställningar ute i landsorten från 40 spelåret 1963/64 till 67 spelåret 1964/65. För spelåret 1965/66 planeras ca 80 föreställningar i landsorten. För att kunna genomföra denna plan erfordras dock att den planerade utbyggnaden av orkestern fullföljes. Även beträffande hemmascenen är de orkestrala problemen ytterst svårbemästrade. De kan inte lösas tillfredsställande, förrän orkestern utbyggs fullt ut. Det nyligen slutna avtalet mellan arbetsmarknadsparterna innebär införande av vissa repetitionsfria dagar samt viss begränsning av antalet tjänstgöringstimmar per musiker. Teaterledningen har därför ställts inför valet att antingen avsevärt minska antalet föreställningar för att tillgodose konstnärliga krav på stråkbesättning eller att med bibehållet antal föreställningar spela dessa med underbemannad orkester. En nedskärning av antalet föreställningar skulle i första hand påverka den planerade verksamheten i landsorten.

Styrelsen anser det nödvändigt att fortsätta utbyggnaden av orkesternummerären och räknar med att under nästa spelår behöva anställa två konsertmästare och åtta förste kapellister.

2. *Verkstadspersonalen* har visat sig vara otillräcklig och arbeten måste därför ständigt utföras på övertid eller läggas ut på entreprenörer. Förutom de kostnader, som detta medför, försvåras arbetsplaneringen och framförandet av olika verk har till följd därav fått ändras från gång till annan. För att vinna stadga i arbetet måste en förstärkning ske med två medarbetare på snickeriverkstaden, två på dekorationsverkstaden och tre på perukmakeriet. Vidare begärs medel för att anställa en arbetskraft för fastighetens skötsel.

4. Även när det gäller *kontors- och vaktmästarpersonalen* förekommer övertidsarbete i en omfattning, som i vissa fall är orimlig. Vidare avser styrelsen att insätta telefonväxel och måste därför nyanställa personal för att betjäna växeln. För att teaterns kontor, kansli och tekniska kontor samt vaktmästaravdelning skall kunna fungera tillfredsställande måste enligt styrelsens uppfattning en förstärkning ske med sammanlagt tio personer.

6. Styrelsen hänvisar till sina anslagsäskanden för innevarande budgetår och det då påtalade behovet av en större upprustning av teaterns lokaler. För löpande underhåll står för innevarande budgetår 190 000 kr. till förfogande. I särskilda framställningar har styrelsen anhållit om medel för iordningställande av vissa utrymmen inom teaterbyggnaden för loger, musikrum och kontor, för anskaffning och insättning av nya fåtöljer för publiken samt för installation av publika hissar. Den begärda ökningen avser det normala underhållet av fastigheten samt sådana mindre reparationer, som åtminstone delvis kan utföras i egen regi.

7. Enligt uttalande av chefen för ecklesiastikdepartementet i propositionen 66 kan teaterns önskemål om nyanskaffning av musikmateriel endast tillgodoses successivt. Styrelsen är införstådd med att nyanskaffningen måste slås ut över flera år men vill framhålla att teaterns instrument delvis är i mycket dåligt skick och att nyanskaffning i relativt stor omfattning måste ske snarast. Kostnaderna härför beräknas under spelåret 1965/66 till 200 000 kr.

8. Det är angeläget att kungl. teatern kan berika sin repertoar med nya svenska verk samt att genom översättningar kunna uppföra hittills i Sverige icke framförda utländska verk. Teatern bör också beredas möjligheter till värdefulla experiment inom musikteatern. Önskemålet är att varje spelår kunna presentera ett nytt operaverk av svensk kompositör. Styrelsen beräknar kostnaderna för ersättningar åt författare vid beställning av nya, i huvudsak svenska verk samt hyror av äldre svenska och utländska verk, översättningsarbeten m. m. till 300 000 kr. För närvarande disponeras 118 000 kr. för detta ändamål.

9. Utbytet med utlandet i form av gästspel ävensom tillfälliga engagemang av artister, framför allt från utlandet, har varit av stort värde och styrelsen anser att omfattningen av sådana gästspel och engagemang bör utökas. Den stimulans, som engagemang av framstående artister och kanske främst dirigenter inneburit, har varit påtaglig. Styrelsen beräknar kostnaderna för under nästa spelår planerade gästspel av utländska operaensembler samt gästspel i utlandet av operan och baletten samt för sådana tillfälliga engagemang till sammanlagt ca 700 000 kr. Under innevarande spelår disponeras för ändamålet 300 000 kr.

Enligt den för *Dramatiska teatern* gällande inkomst- och utgiftsstaten uppgår de sammanlagda utgifterna till 9 962 000 kr. På inkomstsidan upptages egna inkomster till ett belopp av 3 127 000 kr.

Teaterstyrelsen räknar för nästa budgetår med en minskning av egna inkomster med 363 000 kr. Av den föreslagna inkomstminskningen sammanhänger 345 000 kr. med teaterstyrelsens förslag beträffande skolteater och behandlas närmare i det följande i samband med totalkostnaderna för skolteaterverksamheten. Den för *Dramatiska teatern* för nästa budgetår föreslagna ökningen av utgifterna uppgår till i runt tal 3 250 000 kr. Härav avser i runt tal 1 140 000 kr. automatiska kostnadsökningar av i huvudsak samma slag som vid Operan.

I övrigt sammanhänger den begärda ökningen av utgifterna med följande förslag från teaterns sida.

1. Skolteaterverksamheten	+	420 000
2. Gästspel i landsorten	+	300 000
3. Utökning av personalen (abonnemangschef, producent för barnteater, kanslibiträde)	+	91 000
4. Ökade kostnader för extra anställd personal samt för individuella lönejusteringar	+	1 161 000
5. Fastighetsunderhåll (utbyte av värmepannor)	+	58 000
6. Ökade kostnader för materiel, ersättningar till författare och översättare samt för intensifiering av reklamverksamheten ...	+	152 000
7. Diverse utgifter	+	36 000
8. Bortfall av teaterns nuvarande kostnader för elevskolans tredje årskurs	—	112 000
Summa kr.		+ 2 106 000

Beträffande de föreslagna utgiftsökningarna inhämtas ur teaterstyrelsens framställning följande särskilda motiveringar.

1. Sedan förra spelåret är *skolteaterverksamheten* i huvudsak förlagd till China-Teatern vid Berzelii park. På denna teater visades förra spelåret tre pjäser under sammanlagt 81 föreställningar och innevarande spelår beräknas fyra skolteateruppsättningar under sammanlagt 120 föreställningar. Verksamheten, som bl. a. också omfattat distribution av korta, genom teaterns försorg framställda lärarhandledningar i anslutning till de olika pjäserna, har rönt livlig uppskattning från skolornas sida, både i Stockholm och i Mellansverige i övrigt.

Då China-Teatern på kvällstid fungerar som biograf, måste skolteaterns föreställningar börja kl. 16.00, vilket i de flesta fall medför att en del av skoltiden måste tas i anspråk för teaterbesöket. Inom Stor-Stockholmsområdet har detta väckt viss irritation, något som också torde ha återverkat på abonnemangssiffrorna för skolteatern. Som en åtgärd för att öka intresset för skolteaterföreställningarna har företaget undersökt möjligheterna att helt hyra China-Teatern. Undersökningarna har lett till att *Dramatiska Teatern* har fått möjlighet att hyra China-Teatern från mitten av augusti 1965 mot en årshyra av 280 000 kr. För innevarande år utgör hyran 50 000 kr.

Styrelsen vill i detta sammanhang vidare nämna att den i samråd med skolmyndigheterna och vissa andra större teatrar i Stockholm eftersträvar att i större utsträckning än f. n. få teaterföreställningen som kulturprodukt utnyttjad såsom hjälpmedel och arbetsmaterial i skolarbetet, om möjligt på ett lika naturligt sätt som skolan som hjälpmedel redan utnyttjar bibliotek, museer, utställningar, studiebesök vid företag, radio- och televisionsprogram m. m. Styrelsen anser att skolteaterverksamheten bör kunna pröva nya vägar och göra försök att aktivt medverka i skolans arbete med syfte att uppnå en meningsfull teaterfostran och teatertillvänjning som ett led i skolans uppgift att ge fostran i vidaste mening. Med den komplettering och fördjupning av skolteaterns målsättning, som därigenom bör kunna komma till stånd, kan också följa ett ökat subventionsbehov, eftersom skolteatern i en dylik situation inte gärna kan ta ut biljettpreiser i egentlig mening utan bör ställa sin medverkan till förfogande på ungefärligen samma ekonomiska villkor för utnyttjarna som museer, utställningar, företag etc. Recettinkomsterna av skolteatern kan således beräknas minska.

Styrelsen har vidare sett det som en brist, att inte också de yngsta årsgrupperna i skolan har kunnat nås av för dem avpassade föreställningar på den konstnärliga nivå, som Dramatiska teatern har möjlighet att bjuda. Avsikten är därför att en sådan verksamhet skall kunna påbörjas under det kommande spelåret, då två uppsättningar planeras.

De totala kostnaderna för skolteatern under nästa spelår — således även skådespelar- och regissörskostnader — beräknar styrelsen med här angivna utgångspunkter till 1 200 000 kr.

2. Som en andra konkret åtgärd i syfte att öka förmedlings- och spridningseffekten i teaterverksamheten föreslår styrelsen, att teatern ges möjlighet till *gästspel i landsorten*. Gästspelen skall vara av den omfattning och kvalitet, att också publik utanför det sedvanliga geografiska publikområdet för teatern får tillgång till produktion av samma halt, både artistiskt och så långt möjligt tekniskt, som erbjuds på teaterns scener i Stockholm. Under en dylik turnéverksamhet bör företrädesvis sådana orter besökas, som inte regelmässigt har tillgång till teater av hög kvalitet, och under denna tid bör teatern alltså upphöra med sin ordinarie verksamhet i Stockholm och lämna rum för gästspel från inländsk eller utländsk teater. Under nästa spelår bör denna lösning enligt styrelsens mening prövas genom två turnéer, en under hösten och en under våren, vardera omfattande fem pjäser under en period av sammanlagt ca tio dagar.

3 och 4. Styrelsen räknar med att den produktionsvolym och det utbud av teaterföreställningar, som varit kännetecknande för de senaste två spelåren, skall vara normgivande även för det kommande. Det innebär att ingen väsentlig utökning av den fasta personalen — varken på artistsidan eller ifråga om den övriga personalen — förutsättes komma att ske.

Utökningen av skolteaterverksamheten kräver inte i och för sig någon nämnvärd utökning av *artistpersonalen*. Antalet fast engagerade skådespelare utgör f. n. 72. Från flera håll inom skådespelarkåren har emellertid aviserats krav på höjda individuella löner. Styrelsen har för ändamålet räknat med en utgiftsökning av 300 000 kr. för nästa spelår. Vidare räknar styrelsen med ökade kostnader för extraanställning av skådespelare, statister, koreografer och musiker.

Utgifterna för extra engagerad *teknisk personal* utgjorde under spelåret 1963/64 i runt tal 772 000 kr. Styrelsen har räknat med att totalt för sådan personal under nästa spelår kommer att åtgå 800 000 kr., vilket innebär en

ökning i förhållande till nuvarande medelsanvisning med 342 000 kr. För att möjliggöra en förbättrad organisation av scen- och belysningsarbetet avser styrelsen vidare att i viss utsträckning erbjuda de mest kvalificerade av den kollektivt anställda tekniska personalen kontraktсанställning med personlig lönesättning och beräknar för detta ändamål en utgiftsökning av 60 000 kr.

För *övrig personal* har styrelsen beräknat ett belopp av 60 000 kr. för personliga lönehöjningar. Vidare räknar styrelsen med ett ökat behov av extra engagerad övrig personal och jämför därvid med vad som stod till förfogande för detta ändamål under spelåret 1963/64. Ökningen beräknas till 256 000 kr.

Teatern har sedan flera år tillbaka främst genom ett intimt samarbete med publikorganisationen Skådebanan på olika sätt sökt nå nya publikskikt. Dessa strävanden har lyckats i stor utsträckning, churu ännu mycket återstår att göra. Styrelsen har därför beslutat att från nästa spelår till teatern knyta en försäljnings- och abonnemangschef.

Vidare avser teatern att från nästa spelår utöka skolteaterns tjänstemän med en producent för särskilda skolbarnsföreställningar, dvs. föreställningar för de yngsta årskurserna.

Med hänsyn till den intensifiering av teaterverksamheten som skett under de senaste åren bör en utökning ske av kansliets personal med ett kanslibiträde.

5. Två av teaterns fyra värmepannor har inom de senaste månaderna sprängts och endast nödtorftigt reparerats. För att säkerställa värmetillförseln och därmed teaterdriften och förhindra explosionsrisk anser styrelsen det nödvändigt att under den instundande sommaren byta ut åtminstone tre av de fyra pannorna.

Teater- och orkesterrådet har överlämnat ett gemensamt remissyttrande över anslagsäskandena från de kungl. teatrarna och från de turnéteaterföretag, som kommer att behandlas under nästföljande anslagspunkt, nämligen Riksteatern och Svenska teatern. Rådet framhåller att de begärda ökningarna i främsta rummet är orsakade av sådana lönehöjningar, som hänför sig till generella avtalsuppgörelser, samt av höjda sociala avgifter. De förslag om utvidgad verksamhet, som teatrarna framlägger, framstår enligt rådet som i och för sig motiverade och i allt väsentligt värda att förverkligas. De avses ägnade att vidga och fördjupa intresset för teaterkonstens olika former och bidra till en ytterligare förbättrad kvalitet på verksamheten. Rådet anser emellertid att en avvägning måste göras, bl. a. mellan huvudstadens och landsortens intressen, och att det därför knappast är möjligt att genomföra de föreslagna utvidgningarna på en gång.

Bland de önskemål, som är gemensamma för flera av de berörda teaterföretagen, anser rådet att särskild vikt bör läggas vid ökade bidrag till *skolteaterverksamhet* och till *reklam, ackvisition och därmed sammanhängande verksamhet*. Rådet anför härom huvudsakligen följande.

Både Dramatiska teatern och Riksteatern framhåller skolteaterns stora betydelse som teaterform. Bl. a. anføres att ett av de väsentligaste inslagen i en långsiktig teaterpolitik måste vara en teaterfostran och teatertillvänjning av de uppväxande generationerna. Rådet delar denna uppfattning och anser, att stödet till skolteaterverksamheten bör starkt vidgas.

Av de framlagda förslagen är Dramatiska teaterns det mest omfattande. Rådet tillstyrker teaterns förslag om att China-Teatern förhyres helt och att teater anordnas också för de yngsta årsgrupperna i skolan. Dramatiska teaterns förslag innebär vidare, att skolföreställningarna skulle tillhandahållas utan att biljettpriser i egentlig mening uttages, något som skulle minska recettinkomsterna och öka subventionsbehovet. Vad teatern anfört i detta sammanhang är värt beaktande. Ett genomförande av ett sådant system vid Dramatiska teatern torde emellertid omedelbart få konsekvenser för andra teatrar i riket, såväl fasta som turnerande, i form av ökade kostnader för såväl staten som de kommuner, vilka är huvudmän för fasta teatrar. Rådet anser att innan definitiv ställning tages till Dramatiska teaterns initiativ en närmare undersökning bör göras om konsekvenserna i ekonomiska och andra hänseenden för övriga teatrar.

Ökade resurser till reklam, ackvisition och därmed sammanhängande verksamhet anser rådet vara ett särskilt angeläget önskemål. Teatrarnas förslag är ägnade att ytterligare öka publikfrekvensen. I detta sammanhang må framhållas vikten av den form av ackvisions- och upplysningsverksamhet, som syftar till att bibringa teaterpubliken fördjupad kunskap om teatern i dess olika former för att därmed ge den möjlighet till en rikare upplevelse. Förverkligandet av ett sådant syfte torde kunna främjas bl. a. genom nära samarbete med de olika etablerade bildningsförbunden.

I övrigt framhåller rådet bl. a. att Dramatiska teaterns framträdanden i landsorten är i hög grad önskvärda och erinrar därvid om de önskemål som vid ett flertal tillfällen framförts i den allmänna debatten.

I fråga om anslagsäskanden på särskilda punkter från Operans sida anför rådet bl. a.

Förslaget om utökning av hovkapellet är i huvudsak motiverad av en önskan att kunna vidga landsortsverksamheten. Detta finner rådet i och för sig önskvärt. Frågan om operaorkesterns organisation och storlek har behandlats i det betänkande med förslag till åtgärder för att främja orkesterkonsertverksamheten i Sverige, som i februari 1964 framlagts av en inom ecklesiastikdepartementet tillsatt särskild utredningsman. Till de där framlagda förslagen har rådet icke haft tillfälle att taga ställning. Rådet vill emellertid ifrågasätta lämpligheten av att nu permanent öka orkesternumerären. Enligt rådets mening bör syftet att vidga landsortsverksamheten kunna tillgodoses inom ramen för nuvarande fasta orkesternumerär genom att alla möjligheter till en rationell användning av orkestern på bästa möjliga sätt tillvaratas samt genom att extra arbetskraft anlitas i ökad utsträckning.

I personelhänseende synes den begärda förstärkningen av den administrativa personalen särskilt angelägen. Den sammanhänger till viss del med att telefonväxel kommer att installeras vid teatern. Rådet vill liksom understryka behovet av ökade medel för operalokalernas underhåll. En viss återhållsamhet torde för närvarande kunna iakttagas i fråga om kostnaderna för beställning av operaverk samt gästspelsutbyte.

Departementschefen

Statens stöd till den fasta teaterverksamheten i landet utgår fr. o. m. innevarande budgetår i huvudsak från tre under åttonde huvudtiteln uppförda anslag,

nämligen anslagen till bidrag till de kungl. teatrarna, till bidrag till vissa turnéteatrar samt till bidrag till stadsteatrar och därmed likställda teatrar.

De kungl. teatrarna — Operan och Dramatiska teatern — liksom de båda turnéteaterföretagen — Riksteatern och Svenska teatern — har för innevarande budgetår för första gången ålagts att disponera sitt statliga bidrag i enlighet med särskilda inkomst- och utgiftsstater, fastställda av Kungl. Maj:t. Vissa föreskrifter har vidare meddelats i anslutning till dessa stater av den innebörd, som närmare angavs i propositionen 66 till förra årets riksdag.

För Operans del uppgår enligt gällande inkomst- och utgiftsstat de sammanlagda utgifterna till 17 345 000 kr. På inkomstsidan upptages egna inkomster och kommunala bidrag till sammanlagt 3 515 000 kr. Statsbidraget är sålunda för innevarande budgetår 13 830 000 kr. Enligt den för Dramatiska teatern gällande inkomst- och utgiftsstaten uppgår de sammanlagda utgifterna till 9 962 000 kr. På inkomstsidan upptages egna inkomster till ett belopp av 3 127 000 kr. Statsbidraget uppgår till 6 835 000 kr.

För nästa budgetår hemställer styrelserna för de båda teaterföretagen om en sammanlagd höjning av bidraget till teaternas verksamhet med 8 813 000 kr.

Den utveckling av publikfrekvensen som ägt rum vid Operan och Dramatiska teatern under det förflutna spelåret tyder på ett väsentligt ökat intresse för båda teaterformerna från allmänhetens sida. Operan redovisar en ökning av det genomsnittliga antalet åskådare per föreställning på operascenen från 689 för spelåret 1962/63 till 828 för spelåret 1963/64. Totala antalet åskådare vid föreställningarna på samma scen ökade från 219 970 till 227 587 trots att antalet föreställningar, efter införande av en spelledig kväll, minskade från 319 till 285. Samma gynnsamma utveckling kan teatern notera vid sina föreställningar på Rotunda-scenen i operahuset, på Drottningholms slottsteater och vid gästspelsföreställningar på olika platser ute i landet.

Vid Dramatiska teatern, som under spelåret 1963/64 haft 22 premiärer, därav 7 på Stora scenen, 12 på Lilla scenen och 3 på China-teatern, har en väsentlig ökning av publikintresset ägt rum. I genomsnitt har beläggningen vid föreställningar på Stora scenen uppgått till 75 % av åskådarplatserna mot 67 % under spelåret dessförinnan. Motsvarande siffror på Lilla scenen var 82 respektive 60 %.

Jag anser mig för nästa budgetår bör godtaga den beräknade ökningen av Operans recettmedel med 200 000 kr. Likaså finner jag det rimligt att räkna med en mindre höjning, eller 50 000 kr., av recettinkomsterna för Dramatiska teatern.

Bland de förslag till kvalitetsförbättringar och utvidgad verksamhet, som framlagts från Operans sida, bör enligt min mening särskild vikt läggas vid möjligheterna till en fortsatt utökning av hovkapellet. Detta är av betydelse med hänsyn både till kvalitetskravet och till angelägenheten av att kunna upprätthålla landsortsverksamheten. Jag anser det dock inte möjligt att tillmötesgå teaterns krav i högre grad än vad som motsvarar kostnaderna för hälften av de nya musikertjänster som äskats.

I begränsad omfattning bör dessutom medel beräknas för ökningar av verkstadspersonalen i syfte att ge bättre stadga åt arbetsplaneringen. Dessutom erfordras en viss utökning av telefonist- och skrivbiträdespersonalen.

Att utgifterna på personalsidan skall tillåtas stiga inte bara för en utökning av personalen utan också för individuella lönejusteringar i samband med ny- eller återengagemang är en normal företeelse vid alla teaterföretag. För Operans del finner jag det befogat att ökade medel med i runt tal 130 000 kr. beräknas för detta ändamål under nästa budgetår.

I fråga om övriga kostnader för Operans verksamhet tillstyrker jag en ökning med i runt tal 200 000 kr., främst för fortsatt nyanskaffning av musikmateriel, ökade medel för beställning av nya operaverk och översättningsarbeten samt för ett vidgat gästspelsutbyte.

Tillsammans med de automatiska kostnadsökningarna för i första hand löner och sociala avgifter, som jag beräknar till i runt tal 3 470 000 kr., medför vad jag här förordar en ökning av Operans utgiftsram med 4 070 000 kr. Mot denna utgiftsökning svarar den tidigare nämnda höjningen av recettmedlen med 200 000 kr., varför den erforderliga ökningen av statsbidraget utgör 3 870 000 kr.

Det statliga bidraget till Operan torde sålunda för nästa budgetår böra beräknas till $(13\,830\,000 + 3\,870\,000 =) 17\,700\,000$ kr.

Dramatiska teaterns styrelse har i sina anslagsäskanden fört fram önskemål om en utvidgad skolteaterverksamhet. I likhet med teater- och orkesterrådet anser jag det synnerligen angeläget att stödja denna verksamhet och förordar därför att ökade medel i huvudsak enligt teaterstyrelsens förslag anvisas för uppsättningskostnader och lokalhyra. Teaterns förslag om recettbortfall berör problem som jag i likhet med teater- och orkesterrådet anser ha alltför stor räckvidd för att kunna lösas i förevarande sammanhang.

Jag fäster även stor vikt vid teaterns förslag om ett ökat åtagande från teaterns sida i fråga om gästspel i landsorten och kommer att förordar att medel ställas till förfogande som möjliggör de båda planerade turnéerna. Jag anser emellertid att turnéerna bör äga rum i samarbete med Riksteatern och återkommer därför till frågan om finansieringen vid min anmälan i det följande av Riksteaterns bidrag för nästa budgetår.

Jag räknar med att medel skall ställas till förfogande för den av teatern föreslagna utökningen av den administrativa personalen med en abonnemangschef, en producent för barnteater och ett kanslibiträde.

I begränsad omfattning bör teatern för nästa budgetår kunna utöka den extra personalen. Jag är emellertid inte beredd att tillstyrka medel för en utökning av denna personalkategori i större utsträckning än vad som i stort sett kan ske med anlitande av de medel som teatern själv beräknar komma att friställas i samband med att elevskolan avvecklas.

Jag räknar vidare med att även för Dramatiska teaterns del ett ökat utrymme ges för individuella lönejusteringar. Detta kan beräknas medföra en utgiftsökning av i runt tal 80 000 kr.

Jag tillstyrker därjämte en ökning med i runt tal 80 000 kr. för andra utgifter än personalkostnader och kostnader för skolteaterverksamheten. Jag har därvid även beaktat att vissa engångsutgifter kan bli erforderliga för förbättring av teaterns värmeanläggning.

Ökningen av medelsbehovet för de förut särskilt angivna ändamålen uppgår till sammanlagt 600 000 kr. Dramatiska teaterns automatiska kostnadsökningar för främst avtalsenliga lönehöjningar och höjda sociala avgifter beräknar jag vidare till i runt tal 1 435 000 kr. Med den inkomstberäkning, som jag tidigare föreslagit, innebär detta att en höjning erfordras av det statliga bidraget med sammanlagt 1 985 000 kr.

Det statliga bidraget till Dramatiska teatern bör sålunda för nästa budgetår beräknas till $(6\,835\,000 + 1\,985\,000 =) 8\,820\,000$ kr.

I detta sammanhang torde även böra nämnas att styrelserna för de båda kungl. teatrarna i olika sammanhang har gjort framställningar om omedelbara åtgärder för ombyggnad och underhåll av teatrarnas fastigheter samt om mera långsiktiga investeringar för att förbättra och säkerställa fastigheternas användbarhet. Bidrag av särskilda lotterimedel har under år 1964 beviljats för en mindre ombyggnad av de lokaler inom Dramatiska teaterns fastighet, som kunde tagas i anspråk i och med att den tidigare inom fastigheten bedrivna restaurangrörelsen upphörde. Jag har för avsikt att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att lotterimedel ställs till förfogande för ytterligare åtgärder vid de två teatrarna.

Utöver de för innevarande budgetår anvisade driftbidragen till de båda kungl. teatrarna har riksdagen anvisat ett engångsbelopp av 500 000 kr. till reglering av äldre driftunderskott vid teatrarna. Som redan tidigare redovisats har teatrarna anmält ett sammanlagt underskott av i runt tal 2 493 000 kr., därav för Operan 880 000 kr. och för Dramatiska teatern 1 613 000 kr. Av det sistnämnda beloppet utgör i runt tal 826 000 kr. sociala avgifter. Från Operans sida har ingivits en särskild framställning, i vilken styrelsen hemställer om ett anslag av i runt tal 495 300 kr. för bestridande av vissa ATP-avgifter.

Det torde härmed få bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t genom beslut angående dispositionen av nämnda engångsbelopp för reglering av äldre driftunderskott tilldelat de båda kungl. teatrarna ett sammanlagt bidrag av 1 667 000 kr. Av detta belopp har 880 000 kr. tilldelats Operan och 787 000 kr. Dramatiska teatern. Vidare har föreskrivits att vissa sociala avgifter, som avser tid före den 1 juli 1964 och för vilka medel ej tidigare anvisats till teatrarna, nämligen för Operan 455 121 kr. och för Dramatiska teatern 825 835 kr., må utgå ur de i gällande inkomst- och utgiftsstater för teatrarna upptagna utgiftsposterna till sociala avgifter och sålunda belasta innevarande budgetårs anslag.

Under återopande av vad jag tidigare anfört angående de förordade ökningarna av teatrarnas driftbidrag för nästa budgetår och med hänsyn till att engångs-

bidraget av 500 000 kr. för reglering av driftunderskott bortfaller utgör den totala förändringen av anslaget till bidrag till de kungl. teatrarna för nästa budgetår ($21\,165\,000 - 500\,000 + 3\,870\,000 + 1\,985\,000 =$) 26 520 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till de kungl. teatrarna* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 26 520 000 kr.

B 12. Bidrag till vissa turnéteatrar

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 8 000 000 kr. och disponeras på följande sätt.

1. Bidrag till Riksteatern	4 580 000
2. Bidrag till Svenska teatern	3 420 000
	Summa kr. 8 000 000

I enlighet med de av riksdagen på grundval av förslaget i propositionen 1964: 66 godkända nya formerna för stödet till teaterverksamheten, har även de statliga bidragen till turnéteaterföretagen fr. o. m. innevarande budgetår överförts till ett särskilt riksstatsanslag. Formerna för bidragsgivningen ansågs i tillämpliga delar kunna överensstämma med vad som i propositionen föreslogs beträffande de kungl. teatrarna.

Med anledning av riksdagens beslut har Kungl. Maj:t den 29 juni 1964 fastställt inkomst- och utgiftsstat för de båda turnéteaterföretagen och i anslutning därtill utfärdat föreskrifter av i huvudsak samma innebörd som gäller för de kungl. teatrarna.

Riksteaterns centralstyrelse och *styrelsen för Svenska teatern AB* begär för nästa budgetår en höjning av det statliga bidraget med respektive 890 000 kr. och 1 725 000 kr. eller sammanlagt 2 615 000 kr.

De totala utgifterna för *Riksteaterns* verksamhet uppgår enligt gällande inkomst- och utgiftsstat till 7 623 000 kr. Riksteaterns egna inkomster är upptagna till 3 043 000 kr.

Den av Riksteatern för nästa budgetår begärda höjningen av det statliga bidraget motsvaras av en ökning av teaterns utgifter med 1 040 000 kr. och av egna inkomster med 150 000 kr. I n k o m s t ö k n i n g e n sammanhänger delvis med teaterns förslag om utökad skolteaterverksamhet och berörs i det följande i samband med redovisningen av de av teatern begärda utgiftsökningarna för detta ändamål. Av u t g i f t s ö k n i n g e n avser i runt tal 320 000 kr. automatiska kostnadsökningar för avtalsenliga lönehöjningar, sociala avgifter samt resor och transporter. Utgiftsökningen i övrigt sammanhänger med följande av teatern framlagda förslag.

1. Utökad skolteaterverksamhet (bruttokostnad)	+ 220 000
2. Utökning av den årsengagerade ensemblen samt individuella lö- nejusteringar	+ 100 000
3. Förläggning av viss del av produktion, repetition och annat för- beredelsearbete till Örebro	+ 75 000
4. Ökade kostnader för köpta turnéföreställningar	+ 100 000
5. Utökning av den administrativa personalen m. m.	+ 52 000
6. Ökade kostnader för materiel, resor och transporter, reklam, lo- kalhyror m. m. (utöver vad som begärts under punkterna 1 o. 3)	+ 173 000
Summa kr.	+ 720 000

1. Riksteatern anser det vara den turnerande teaterns skyldighet att förmedla kontakt med den levande teatern också till ungdom i avlägsna delar av landet och att ge differentierade program för olika åldersgrupper. Som skolteaterverksamheten nu bedrivs finns organisatoriska möjligheter att ge en omfattande och varierande repertoar till landets skolor, men de ekonomiska resurserna är ännu allt för blygsamma för en systematiskt uppbyggd verksamhet. Sålunda medför en någorlunda stort upplagd turné för t. ex. skolor i mellanåldrarna, att de yngsta åldersgrupperna på de besökta orterna inte under samma termin kan få något program. För att kunna utbygga skolteatern under spelåret 1965/66 planerar Riksteatern ytterligare 160 föreställningar, fördelade på 80 turnédagar. Totalt beräknas utgifterna för en sådan utvidgning av skolteatern uppgå till 220 000 kr. Mot detta svarar en ökad inkomst från arrangörerna av 70 000 kr.

2. I sina anslagsäskanden för innevarande år framhöll Riksteatern, att teatern hade för avsikt att årsengagera en ensemble, som till en början uppgick till omkring 30 artister. Med det statliga bidrag Riksteatern erhållit under innevarande år var det inte möjligt att i en första omgång erbjuda mer än 20 artister årsengagemang. Det är därför angeläget att under nästkommande spelår få möjlighet att uppnå den tidigare planerade storleken på den fasta ensemblen. Detta led i Riksteaterns artistrekrytering dikteras av en strävan att skapa tryggare anställningsförhållanden också för den turnerande teaterns artister.

3. De produktionstekniska förhållanden under vilka Riksteatern arbetar är för närvarande utomordentligt besvärliga. Inte mindre än 17 olika lokaler på vitt skilda håll i Stockholm krävs för att arbetet med olika delar av produktionen skall kunna fungera.

Örebro stad färdigställer under loppet av år 1965 en ny teater med ändamålsenlig inredning och två scener. Teatern planerar för närvarande ingen egen teaterverksamhet. Riksteatern har därför fr. o. m. spelåret 1965/66 förhyrt vissa av de inom teatern uppförda verkstads- och förrådsutrymmena. En basteater i Örebro medför för Riksteatern alla de fördelar som det innebär att arbeta inom ett och samma teaterhus med olika enheter för produktionen. Medan de totala kostnaderna för verksamheten i Örebro (fördelade på personal, material, hyror) beräknas uppgå till 130 000 kr. räknar Riksteatern med en kostnadsminskning för produktionen i Stockholm med 55 000 kr.

4. Kostnaderna avser de färdiga lyriska föreställningarna, opera och balett, som Riksteatern avser att inköpa från Operan.

5. Den centrala organisationen avses bli utökad med en halvtidsanställd sekreterare inom produktionsavdelningen. Riksteatern disponerar f. n. ett belopp av 40 000 kr. för att arvoda intendenten och ombud i lokalavdelningarna men anser att en fördubbling av denna summa är i högsta grad motiverad.

6. Prisstegringar jämte svårigheterna att förhyra repetitionslokaler för de förberedande repetitionerna kan främst åberopas till stöd för den begärda utgiftsökningen.

Enligt den för *Svenska teatern* fastställda inkomst- och utgiftsstaten för innevarande budgetår uppgår de totala utgifterna för teaterns verksamhet till 5 438 000 kr. och teaterns egna inkomster till 2 018 000 kr. Den för nästa budgetår begärda bidragsökningen beror dels på en av teatern beräknad minskning av de egna inkomsterna med 89 000 kr., dels på förslag om ökade utgifter med 1 636 000 kr. Ifråga om inkomstberäkningen framhåller teatern att inkomsterna enligt årets stat upptagits för högt. Inkomsterna bör reduceras med hänsyn till dels den ränteförlust, som följer av att hela bidraget inte utbetalas på en gång, dels de faktiska för spelåret 1963/64 inbetalda gagerna från lokalarrangörer.

Av den begärda utgiftsökningen hänför sig i enlighet med från teatern särskilt inhämtade upplysningar i runt tal 843 000 kr. till automatiska kostnadsökningar för löner och traktamenten, sociala avgifter samt för resor och transporter. Ifråga om löneutgifterna räknar teatern vidare med en ökning för individuella lönetillägg samt för en mindre förstärkning av den centrala administrationen. Styrelsen framhåller särskilt de kraftigt stegrade löneanspråk, som den korttidsanställda artistpersonalen inte minst genom utvecklingen på televisionens och filmens områden numera ställer teatern inför. Teaterstyrelsens äskanden i övrigt innefattar ökade utgifter för köpta turnéföreställningar med 105 000 kr., för expenser med i runt tal 150 000 kr. och för en effektivare reklamverksamhet med 100 000 kr.

Teater- och orkesterrådets remissyttrande har i de delar det gäller för de kungl. teatrarna och turnéteatrarna gemensamma önskemål återgivits under närmast föregående anslagspunkt.

I fråga om anslagsäskanden på särskilda punkter från turnéteatrarnas sida nämner rådet Riksteaterns anmälan, att teatern fått möjlighet att i Örebro utnyttja stadens nya teaterbyggnad, vilken beräknas bli färdigställd i början av 1965. Enligt rådets mening är det ett mycket angeläget önskemål, att dessa planer realiseras. Genom att flytta viss del av sin förberedande och repeterande verksamhet till Örebro får Riksteatern tillfälle att innan turnéerna går ut avslipa repetitionsarbetet på en fast scen, varjämte teaterns verkstadsresurser blir avsevärt förbättrade. Rådet anser vidare att Riksteatern bör få möjligheter att fast anställa ytterligare 10 skådespelare, eftersom detta underlättar för teatern att rekrytera kvalificerade krafter.

Departementschefen

Statsbidraget till de båda turnéteaterföretagen disponeras i enlighet med en för vardera teatern av Kungl. Maj:t fastställd inkomst- och utgiftsstat jämte i anslutning därtill meddelade föreskrifter av i princip samma innebörd som gäller för de kungl. teatrarna.

De totala utgifterna för Riksteaterns verksamhet uppgår enligt gällande stat till 7 623 000 kr. Riksteaterns egna inkomster är upptagna till 3 043 000 kr. Statsbidraget utgör sålunda 4 580 000 kr.

Enligt den för Svenska teatern fastställda inkomst- och utgiftsstaten utgör det statliga bidraget 3 420 000 kr. De totala utgifterna är beräknade till 5 438 000 kr. och teaterns egna inkomster till 2 018 000 kr.

En ökad publikfrekvens har kunnat noteras vid Riksteaterns föreställningar. Publikfrekvensen har det senaste året varit 80 % mot 76 % för spelåret 1962—63.

Under innevarande spelår räknar Riksteatern med att kunna genomföra omkring 1800 turnéföreställningar. Enligt anslagsäskandena för nästa budgetår avser teatern att i fråga om den ordinarie repertoaren upprätthålla verksamheten i oförändrad omfattning. Den utvidgning som föreslås avser skolteaterverksamheten, som — om medel beviljas — beräknas kunna utökas med omkring 160 föreställningar.

Liksom jag tidigare framhållit beträffande skolteatern i Dramatiska teaterns regi anser jag Riksteaterns förslag om utökad skolteaterverksamhet vara ett mycket värdefullt initiativ. Jag tillstyrker därför att teatern beviljas den begärda bidragsökningen för att kunna utvidga skolteaterverksamheten med det planerade antalet föreställningar under nästa budgetår.

Jag biträder vidare teaterns förslag om en utökning av den årsengagerade ensemblen.

I likhet med teater- och orkesterrådet är jag medveten om de väsentliga fördelar i kvalitets- och produktionstekniskt hänseende, som en förflyttning av vissa delar av förberedelse- och repetitionsarbetena till en basteater i Örebro kan medföra. Jag förordar därför, att ökade medel ställs till Riksteaterns förfogande för genomförande av planerna i enlighet med förslaget.

Vid min anmälan i det föregående av statsbidraget till Dramatiska teaterns verksamhet under nästa budgetår har jag berört frågan om behovet av medel för de planerade turnéföreställningarna i landsorten med teaterns ensemble. Dramatiska teatern hade beräknat kostnaderna för turnéerna till 300 000 kr. Jag framhöll tidigare att de båda turnéerna borde äga rum i samarbete med Riksteatern och då också lämpligen genomföras inom Riksteaterns organisation. Enligt vad jag inhämtat kan Riksteatern genomföra turnéerna under förutsättning att ett särskilt bidrag av 200 000 kr. beviljas teatern. Jag förordar, att dessa medel beräknas för ändamålet.

Behovet av medel för individuella lönejusteringar gör sig inte minst gällande vid turnéteaterföretagen. För Riksteaterns del anser jag, att bidraget för detta ändamål bör ökas med i runt tal 130 000 kr.

De förslag, som jag i det föregående helt eller delvis biträtt, jämte vissa mindre anslagsökningar med hänsyn till prisstegringar m.m. medför en sammanlagd ökning av Riksteaterns kostnader med i runt tal 735 000 kr. De automatiska kostnadsökningarna beräknar jag för Riksteatern till i runt tal 720 000 kr. I fråga om beräkningen av teaterns gageinkomster synes det rimligt att i enlighet med förslaget räkna med att den utökade skolteaterverksamheten ger ett inkomstillskott av 70 000 kr. samt att teatern kan emotse ett inkomstillskott av 25 000 kr. för verksamheten i övrigt.

De sålunda gjorda beräkningarna leder till ett ökat statsbidragsbehov för Riksteatern av sammanlagt 1 360 000 kr.

Jag föreslår sålunda, att det statliga bidraget till Riksteatern för nästa budgetår beräknas till $(4\,580\,000 + 1\,360\,000 =) 5\,940\,000$ kr.

Styrelsen för Svenska teatern har i allt väsentligt begränsat sina anslagsäskanden till kostnaderna för att under nästa budgetår kunna upprätthålla verksamheten i oförändrad omfattning.

Svenska teatern, som sedan televisionens utbyggnad i olika delar av landet haft vikande publiksiffror, har vid bokningen av föreställningar under innevarande säsong kunnat konstatera, att publikintresset i de södra delarna av landet nu visar en tendens att öka.

Vid beräkningen av det statliga bidraget till Svenska teatern för nästa budgetår har jag beaktat den bidragsökning som erfordras på grund av automatiska utgiftsökningar, eller i runt tal 1 225 000 kr. För individuella lönejusteringar beräknar jag vidare ett ökat bidragsbelopp av 140 000 kr. Därjämte anser jag att medel bör beräknas för den begärda förstärkningen av den centrala administrationen. Jag godtagar även teaterstyrelsens förslag till inkomstberäkning.

Sammanlagt innebär vad jag här förordat en höjning av statsbidraget med 1 492 000 kr.

Till bidrag till Svenska teatern bör således för nästa budgetår beräknas ett belopp av $(3\,420\,000 + 1\,492\,000 =) 4\,912\,000$ kr.

Den totala anslagsförändringen med anledning av mina nu framlagda förslag uppgår till $(8\,000\,000 + 1\,360\,000 + 1\,492\,000 =) 10\,852\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa turnéteatrar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 10 852 000 kr.

B 13. Bidrag till stadsteatrar och därmed likställda teatrar

Detta förslagsanslag har för innevarande budgetår uppförts i riksstaten med 10 820 000 kr. i enlighet med 1964 års beslut om omläggning av det statliga stödet till teaterverksamheten (prop. 1964: 66; SU 115; rskr 250).

De nya grunderna för stödet åt stadsteatrar och därmed likställda teatrar innebär att det statliga bidraget skall utgå i form av ett grundbidrag, motsva-

rande 55 % av teatrnas totala kostnader spelåret 1963/64 för löner, arbetsgivaravgifter enligt lagen om allmän försäkring samt avgifter för yrkesskade- och grupplivförsäkring. Efter spelåret 1963/64 skall för varje budgetår tilläggsbidrag utgå med belopp motsvarande dels 55 % av en beräknad löneökning, som skall motsvara inträffade förändringar i statstjänstemännens löner för tiden fr. o. m. den 1 juli 1964, dels 55 % av ökningen av de bidragsberättigade sociala avgifterna.

Med anledning av riksdagens beslut har Kungl. Maj:t den 29 juni 1964 meddelat bestämmelser angående det statliga stödet åt stadsteatrar och därmed likställda teatrar och i samband därmed förordnat att fr. o. m. innevarande budgetår följande teaterföretag skall vara berättigade till statsunderstöd enligt de nya grunderna, nämligen Aktiebolaget Göteborgs lyriska teater, Borås stadsteater, Aktiebolaget Göteborgs teater, Föreningen Hälsingborgs stadsteater u. p. a., Föreningen Malmö stadsteater u. p. a., Stadsteatern Norrköping-Linköping, kretsteater för Östergötland, förening u. p. a., Stockholms stadsteater aktiebolag samt Aktiebolaget Uppsala stadsteater.

Enligt gällande bestämmelser ankommer det på teater- och orkesterrådet att fastställa det belopp med vilket statsbidrag skall utgå. Vidare åligger det rådet att vart tredje budgetår verkställa utredning angående bidragsberättigad teaters ekonomiska förhållanden samt till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag till ändring av gällande grunder för statsbidragsgivningen, som utredningen föranleder. Rådet må dock, om särskilda omständigheter befinnes föreligga, kunna vid annan tidpunkt, efter rådets eget bedömande eller på ansökning av bidragsberättigad teater, verkställa utredning och inkomma med förslag angående beräkningen av de personalkostnader, på vilka statsbidrag utgår.

I särskild framställning har teater- och orkesterrådet tillstyrkt en ansökan från kulturnämnden i Borås om en ökning för Borås stadsteaters del av de personalkostnader, som ligger till grund för statsbidragsberäkningen. Rådet anför härom bl. a. följande.

Teatern i Borås, som startade år 1954, erhöll fr. o. m. spelåret 1963/64 ställning som stadsteater.

Kulturnämnden i Borås, som tillika är styrelse för teatern, har anmält, att teatern fr. o. m. spelåret 1964/65 organiserat sin verksamhet och personaluppsättning i ungefärlig överensstämmelse med andra stadsteatrar. Detta har bl. a. inneburit vissa personalökningar (abonnemangschef, scenmästare m. fl.) jämfört med tidigare spelår, då verksamheten närmast haft karaktären av försöksverksamhet. De vidtagna personaländringarna beräknas öka personalkostnaderna från 423 100 kr. för spelåret 1963/64 till beräknade 506 400 kr. för spelåret 1964/65.

Teater- och orkesterrådet har därjämte avgivit särskilt yttrande över en av styrelsen för föreningen Malmö stadsteater u. p. a. ingiven framställning om statsbidrag för ombyggnads- och driftkostnader för en tredje scen. Av rådets yttrande framgår bl. a. följande.

Malmö stadsteater startade sin verksamhet 1944. Teatern har två scener, stora teaterns med 1 695 och intima teaterns med 204 åskådarplatser. Stora teaterns salong kan genom användande av vikkväggar minskas, så att antalet åskådarplatser nedgår till ca 1 100. På stora scenen framföres både lyrisk och dramatisk repertoar. På den lilla scenen däremot förekommer endast den senare repertoarformen och ofta dramatik av experiment- och studiokaraktär. Stora teatern i förminskat skick utnyttjas i huvudsak endast för dramatisk repertoar.

Stadsteatern framhåller i sin ansökan, att behovet av en tredje scen för teaterns verksamhet ofta påtalats såväl i pressen som hos publiken. Teaterns stora scen och salong lämpar sig väl för den betydande lyriska delen av teaterns repertoar samt för dramatiska verk av stort format. Teaterns lilla scen och salong gör den väl lämpad för dramatik av experiment- och studiokaraktär.

För program som ställer mera normala krav på scen- och åskådarrum, den s. k. mellanrepertoaren, saknar teatern lämplig spelplats. Teatern har sökt kompensera denna brist genom att avskärma stora salongen och på förminskad scen producera program av mellanrepertoartyp. Denna anordning har emellertid visat sig medföra uppenbara nackdelar, såväl i vad avser personalens utnyttjande som ökade kostnader av olika slag.

Teatern har nu fått möjlighet att förverkliga planerna på en tredje scen. Preliminär uppgörelse har träffats med AB Folkets park i Malmö om förhyrande av biografteatern Amiralen i staden. Lokalen har tidigare under sommarmånaderna använts för teaterändamål och inrymmer både scen och logeutrymmen men icke verkstads- eller magasinslokaler. Vissa omändringsarbeten såväl i fråga om scen som salong samt andra utrymmen måste utföras. Härjämte är utrustning av olika slag nödvändig att anskaffa. Antalet platser i salongen kommer att uppgå till 670. Erforderliga byggnadsarbeten har kostnadsberäknats till 900 000 kr. Härav är fastighetsägaren beredd att finansiera 600 000 kr. Återstoden begäres såsom statsbidrag. Utrustningskostnaden uppgår till 200 000 kr., varav Malmö stad ställt i utsikt att bestrida hälften. För kostnaden i övrigt åskas statsmedel.

Driftkostnaden beräknar teatern enligt nuvarande prisläge till 1 143 000 kr. för spelår, varav för personalkostnader 750 000 kr. Teatern räknar med att en utökning av artistkåren med åtta skådespelare skall bli nödvändig. Övriga lönekostnader kommer att bli beroende av antalet program och föreställningar. Dessa anges till 6 respektive 210 per spelår. Teatern räknar med en åskådarsiffra av ca 84 000 personer. Recettinkomsterna har uppskattats till ca 730 000 kr. Teatern hemställer att i fortsättningen teaterns statsbidrag skall beräknas även på de ökade personalkostnader, som föranleds av den sålunda föreslagna vidgade verksamheten. Teatern har med nuvarande löneläge beräknat merkostnaden för statens del till i runt tal 55 % av 750 000 kr., eller 412 000 kr.

Teater- och orkesterrådet tillstyrker att statsbidrag anvisas för iordningställande av en tredje scen för Malmö stadsteater. Rådet föreslår, att de av teatern åskade beloppen för byggnads- och utrustningsarbeten ställes till förfogande, lämpligen ur behållningen av de särskilda lotterier, som anordnas till förmån för teater och andra kulturella ändamål.

Rådet godtagar teaterns bedömning av personalbehovet men erinrar i sammanhanget om den rådande bristen på kvalificerade skådespelare.

Rådet har inhämtat att det varit nödvändigt för Malmö stadsteater att nu binda sig för lokalen i fråga, som eljest torde komma att hyras ut igen som biograf för en längre tidsperiod. Med hänsyn härtill föreligger enligt rådets mening

sådana särskilda omständigheter, som bör möjliggöra för teatern att få sitt grundbidrag omprövat inom löpande treårsperiod. Teater- och orkesterrådet föreslår därför, att i Malmö stadsteaters grundbidrag må inräknas jämväl personalkostnaderna för den föreslagna tredje scenen fr. o. m. den dag verksamheten igångsättes.

Förutsättningarna för att upprätta en fast teater i Norrbottens län har utretts av *Norrbottens bildningsförbund*, som föreslår att en teater upprättas i Luleå. Teatern föreslås bli uppbyggd som kretsteater med turnéverksamhet i hela länet.

I den ingivna framställningen från bildningsförbundet har teaterns inkomster och utgifter för ett normalt spelår beräknats till 570 000 kr. Kostnaderna för personal uppgår till i runt tal 370 000 kr. och innefattar bl. a. en fast skådespelarensemble av 11 artister. Förbundet ansöker om statsbidrag till personalkostnaderna vid teatern enligt de för stadsteatrar m. fl. gällande bidragsgrunderna, till kostnaderna för teaterns turnéverksamhet samt till vissa kostnader i samband med teaterns start, tillsammans i runt tal 369 000 kr. Förbundet uppger att landstinget i Norrbottens län samt Luleå stad ställt bidrag i utsikt till ett sammanlagt belopp av 150 000 kr. till driften av teatern under dess första spelår.

Framställningen har remitterats till *teater- och orkesterrådet*, som i princip har en positiv inställning till förslaget. Det redovisade publikunderlaget och besökssiffrorna anser rådet utgöra tillräckligt underlag för en teaterverksamhet av den storleksordning som föreslagits. Rådet anser att teaterns målsättning med stark inriktning på skolteater är riktig och att teatern kan stimulera och bredda teaterintresset.

Rådet har emellertid vissa erinringar mot det framlagda förslaget och anför härom bl. a. följande.

Utredningens förslag beträffande teaterlokalerna innebär endast en provisorisk lösning. Såväl konstnärlig som annan personal har tilltagits i underkant och lönerna har i många fall beräknats så att svårigheter torde föreligga att anställa tillräckligt kvalificerade krafter på olika poster. Organisationen av turnéverksamheten och framför allt frågan om hur denna skall samordnas med erforderliga repetitioner fordrar en mera detaljerad utredning, innan slutlig ställning kan tagas. Vidare synes en mera ingående undersökning av behovet av utrustning och kostnaden för denna böra göras.

I utredningen om länsteatern saknas mera preciserade uppgifter om vilka överväganden som förekommit i anslutning till kontakterna med de regionala och lokala myndigheterna, landstinget och staden, och vilka utfästelser för framtiden som gjorts från deras sida.

Teater- och orkesterrådet framhåller sammanfattningsvis att rådet inte kan rekommendera ett igångsättande av verksamheten förrän de brister, som vidlåder den framlagda planen, blivit avhjälpda. Ytterligare undersökningar i olika hänseenden från initiativtagarnas sida är enligt rådet nödvändiga. Kostnaden för en sådan undersökning beräknar rådet till ca 20 000 kr. Enligt rådets mening är det rimligt att detta belopp ställes till förfogande av statsmedel.

Teater- och orkesterrådet beräknar medelsbehovet under detta anslag till de nu bidragsberättigade teatrarna till 12 350 000 kr. och grundar därvid sin beräkning dels på uppgifter om teatrarnas personalkostnader för spelåret 1963/64 enligt föreliggande bokslut, dels på ökningen av statstjänstemännens allmänna lönenivå för budgetåret 1964/65 jämfört med budgetåret 1963/64. Rådet anger att det nuvarande anslagsbeloppet är beräknat med utgångspunkt i de uppgifter angående personalkostnaderna, som förelåg våren 1964.

I det angivna beloppet har inräknats det av rådet tillstyrkta ökade bidraget till Borås stadsteater.

Teater- och orkesterrådet har vidare från Malmö stadsteater inhämtat, att de ökade personalkostnader, som föranleds av verksamheten vid en tilltänkt tredje scen, i dagens löneläge kan beräknas till ca 825 000 kr., vilket för statens del skulle innebära en ökad årlig kostnad av i runt tal 450 000 kr.

Departementschefen

Den omläggning av stödet till teaterverksamheten, som statsmakterna förra året beslöt genomföra (prop. 1964: 66; SU 115; rskr 250), medförde för stads-teatrarnas del att ett enhetligt bidragssystem infördes. Fr. o. m. innevarande budgetår tillämpas de nya bidragsgrunderna på följande teatrar, nämligen Göteborgs lyriska teater samt stadsteatrarna i Borås, Göteborg, Hälsingborg, Malmö, Norrköping—Linköping, Stockholm och Uppsala.

De av teater- och orkesterrådet för nästa budgetår föreslagna utvidgningarna av statsstödet på detta område anser jag mig i huvudsak kunna tillstyrka. Således bör de bidragsberättigade kostnaderna för Borås stadsteater tillåtas öka i den omfattning rådet angivit. Jag anser vidare att staten bör stödja den planerade utökningen av verksamheten vid Malmö stadsteater med en tredje scen. Intresset från statens sida för en sådan utveckling av teatern har redan kommit till uttryck genom att Kungl. Maj:t den 20 november 1964 beviljat bidrag av särskilda lotterimedel med 400 000 kr. till ombyggnads- och inredningskostnader. Jag har emellertid inte funnit anledning räkna med att de ökade driftkostnaderna för verksamheten vid den tredje scenen skall inräknas i teaterns bidragsunderlag förrän fr. o. m. den 1 januari 1966. Ökningen av bidragsunderlaget för nästa budgetår begränsas med anledning härav till hälften av det belopp, som angivits av teater- och orkesterrådet, eller i runt tal 410 000 kr. För statens del uppkommer ett ökat medelsbehov av i runt tal 225 000 kr.

Jag delar teater- och orkesterrådets positiva inställning till förslaget om upprättande av en länsteater med fast ensemble i Norrbotten men anser i likhet med rådet, att förutsättningarna för verksamheten behöver ytterligare utredas. Där est en sådan utredning skulle ge till resultat att ett statligt stöd bör utgå redan nästa budgetår, bör tillfälligt medel ur anslaget till bidrag till särskilda kulturella ändamål kunna tas i anspråk härför.

Medelsbehovet under detta anslag för innevarande budgetår har av teater- och orkesterrådet nu beräknats till 12 350 000 kr., vilket innebär en ökning i

förhållande till det för samma budgetår anvisade anslaget med 1 530 000 kr. Med detta belopp som utgångspunkt bör en uppräknings ske med hänsyn till vad jag tidigare förordat beträffande statsbidraget till Malmö stadsteater. Sammanlagt bör således anslaget för nästa budgetår uppföras med (10 820 000 + 1 530 000 + 225 000 =) 12 575 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stadsteatrar och därmed likställda teatrar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 12 575 000 kr.

B 14. Bidrag till särskilda kulturella ändamål

Enligt beslut av statsmakterna (prop. 1964:1 bil. 10 p. 16; SU 8; rskr 8) har lotterimedelsfonden upphört och fr. o. m. budgetåret 1964/65 ersatts med — förutom de under närmast föregående anslagspunkter behandlade riksstatsanslagen för vissa teaterändamål — ett särskilt reservationsanslag, benämnt Bidrag till särskilda kulturella ändamål. Detta är för innevarande budgetår uppfört i riksstaten med 8 850 000 kr.

Enligt beslutet skall det nya reservationsanslaget liksom tidigare medlen i lotterimedelsfonden disponeras genom beslut av Kungl. Maj:t efter prövning i varje särskilt fall. Från anslaget skall bestridas kostnader för, förutom tillfälliga bidrag till kulturella ändamål, fortlöpande bidrag till fasta ändamål såsom till orkestrar och konsertverksamhet, till vissa teaterföretag, till konstbildningsorganisationer m. m.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget för innevarande budgetår har hänsyn tagits till förväntade kostnadsökningar till följd av bl. a. lönehöjningar för personal vid bidragsberättigade institutioner och till behovet av en utvidgning av bidragsgivningen på vissa områden. Ett ökat medelsbehov har därvid i första hand beräknats för verksamheten med rikskonserter samt åtgärder för en effektivare spridning av seriös inhemsk musik, exempelvis genom grammofooninspelningar och framställning av notmaterial.

Av följande översikt över dispositionen under budgetåret 1964/65 av anslaget till bidrag till särskilda kulturella ändamål framgår fördelningen av redan beviljade belopp på särskilt specificerade ändamål inom de fyra huvudområdena Teater och film, Musik och balett, Konst och foto samt Diverse. Vidare upptages de belopp, som enligt inom ecklesiastikdepartementet verkställd planering avses komma att utdelas under den senare hälften av innevarande budgetår inom de fyra områdena. I översikten redovisas användningen av den för innevarande budgetår anvisade anslagssumman (8 850 000 kr.) jämte en obunden behållning av i runt tal 326 000 kr. som överförts från lotterimedelsfonden. Dessutom har från denna fond överförts ett belopp av 654 000 kr., vilket är avsett att disponeras för tilläggsanslag för vissa teatrars och orkestrars kostnader verksamhetsåret 1963/64. Då sistnämnda belopp ej är tillräckligt för sitt ändamål framlägges

senare denna dag förslag om ytterligare medelsanvisning under detta anslag på tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår.

*Fördelning av de för budgetåret 1964/65
tillgängliga medlen till bidrag till särskilda kulturella ändamål*

Ändamål	Beviljade belopp	Planerad utdelning	Summa
A. Fasta ändamål			
I. Teater m. m.	1 081 715	494 000	1 575 715
Drottningholmsteatern	220 000		
Folkteatern i Göteborg	380 000		
Pionjärteatern	280 400		
Föreningen Svensk Dramatik	95 000		
Övrigt	106 315		
II. Musik och balett	5 819 600	474 000	6 293 600
Yrkesorkestrar (inkl. bidrag till Örebro orkesterstiftelse och Västerås musiksäll- skap)	3 848 400		
Försöksverksamhet med rikskonserter ..	1 300 000		
Koreografiska institutet	192 500		
Amatörorkesterverksamhet	320 000		
Övrigt	158 700		
III. Konst och foto	4 25 000	355 000	780 000
Konstbildningsorganisationerna	200 000		
Utställningsverksamhet	20 000		
Sveriges arkitekturmuseum	75 000		
Fria konstkolor	100 000		
Övrigt	30 000		
IV. Diverse	1 21 900		121 900
Stöd till kulturtidskrifter	43 000		
Svenskt visarkiv	25 000		
Övrigt	53 900		
B. Bidrag av engångsnatur	2 53 985	1 50 800	404 785
I. Teater m. m.	35 800	2 000	
II. Musik och balett	18 450	10 000	
III. Konst och foto	1 226	50 000	
IV. Diverse	198 509	88 800	
Sammandrag:			
I. Teater m. m.	1 117 515	496 000	
II. Musik och balett	5 838 050	484 000	
III. Konst och foto	426 226	405 000	
IV. Diverse	320 409	88 800	
	7 702 200	1 473 800	9 176 000

I de översikter över bidragsgivningen ur lotterimedelsfonden, som tidigare ingått i riksdagsberättelsen, har bidragsgivningen fördelats på stads- och landsbygdsändamål. Därvid har med landsbygdsändamål avsetts bidrag som tillgodos göres landsbygd och städer med mindre än 60 000 innevånare. Av den redan verkställda och planerade bidragsgivningen under innevarande budgetår från anslaget till bidrag till särskilda kulturella ändamål kan i runt tal 1 900 000 kr. beräknas avse bidrag till landsbygdsändamål i sådan bemärkelse.

Departementschefen

Det nya reservationsanslaget till bidrag till särskilda kulturella ändamål, som fr. o. m. innevarande budgetår till en del ersatt den tidigare lotterimedelsfonden, jämte den till anslaget överförda behållningen från lotterimedelsfonden, kan beräknas bli helt utnyttjad under budgetåret. Av de disponibla medlen under anslaget har som framgått av den tidigare redogörelsen bidrag redan utdelats till ett sammanlagt belopp av i runt tal 7 700 000 kr.

På vissa av användningsområdena för anslaget föreligger för nästa budgetår behov av utvidgad bidragsgivning. Jag avser därför att för nästa budgetår föreslå en sådan ökning av anslaget som torde komma att betyda en reell förbättring på flera väsentliga punkter av stödet till kulturella ändamål.

På samtliga bidragsområden föreligger ett visst ökat bidragsbehov bl. a. för allmänna kostnadsstegringar vid de bidragsberättigade institutionerna.

På området för teater m. m. kan krav på ökade bidrag väntas på följande punkter. Vid min anmälan i det föregående av anslaget till bidrag till stadsteatrar och därmed likställda teatrar har jag utgått ifrån, att frågan om visst statligt bidrag redan för nästa budgetår till en länsteater med fast ensemble i Norrbottens län kommer att prövas i positiv anda förutsatt att de kompletterande utredningar som begärts av teater- och orkesterrådet kommer till stånd och ger stöd för sådant bidrag. Kravet på ökade bidrag på teaterområdet gör sig vidare gällande i fråga om utbildning bl. a. av teaterpedagoger, en verksamhet som också styrelserna för de nya statliga skolorna för scenisk utbildning äskat särskilda medel för i sina anslagsframställningar för nästa budgetår.

De största kraven på en utvidgning av kulturstödet hänför sig till musikområdet. Ökade bidrag erfordras till försöksverksamheten med rikskonserter, till grammfoninspelningar av svensk musik och till andra stödåtgärder för spridning av musik och upplysningsverksamhet på musikområdet både inom landet och utomlands. Vidare bör en begränsad utökning av stödet till orkesterverksamheten komma till stånd. I detta sammanhang bör erinras om det betänkande med förslag till åtgärder för att främja orkesterkonstverksamheten i Sverige, som i början av 1964 avgivits av en inom ecklesiastikdepartementet tillkallad särskild utredningsman. Betänkandet innehåller en rad förslag till kvalitativa förbättringar av det yrkesmässiga orkesterväsendet och till en vittgående rationalisering av strukturen på orkesterområdet. Betänkandet tillsammans med det

material, som framkommit vid remissbehandlingen av förslaget, har nyligen överlämnats till teater- och orkesterrådet för att tagas i beaktande vid prövningen av uppkommande frågor på orkesterväsendets område. I sammanhanget bör dock påpekas att de i betänkandet upptagna förslagen, som sammanhänger med rikskonsertverksamhet, bör tas upp till behandling först i samband med att konsertbyråutredningens förslag beträffande formerna för denna verksamhet föreligger.

På konst- och fotoområdet har bidrag hittills kunnat lämnas till Norrbottens museum för vissa försök med regional utställningsverksamhet inom Norrbottens län. Jag anser det angeläget att medel ställs till förfogande för att kunna vidga möjligheterna för sådan försöksverksamhet och för att vinna erfarenheter även av utställningar på riksplanet av konst och kulturhistoriskt material från de centrala museerna.

Särskilt bidrag har under innevarande budgetår tilldelats Svenskt visarkiv för insamling och bearbetning av äldre folkligt vismaterial. Ett allmänt bidrag till arkivets verksamhet utgår därjämte ur anslaget till bidrag till vissa museer. Då jag anser det lämpligt att det statliga bidraget till institutionens verksamhet utgår i dess helhet ur ett och samma riksstatsanslag kommer jag i det följande att föreslå att bidraget till arkivet under sistnämnda anslag upphör och att i stället motsvarande medel beräknas under detta anslag.

För att möjliggöra en utökning av bidragsgivningen till kulturella ändamål på bl. a. de områden jag här särskilt berört och samtidigt bibehålla ett visst utrymme för bidrag av engångsnatur förordar jag att detta anslag för nästa budgetår höjes med 2 450 000 till (8 850 000 + 2 450 000 =) 11 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till särskilda kulturella ändamål* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 11 300 000 kr.

b) Arkiv, bibliotek, museer m. m.

B 15. Riksarkivet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 615 000	1 624 261
1964/65	1 685 000	
1965/66 (förslag)	1 847 000	

I *riksarkivets* anslagsäskanden för nästa budgetår beröres inledningsvis behovet av en översyn av arkivets organisation. Den nuvarande uppdelningen på byråer härrör från 1920-talet och motsvarar enligt riksarkivets uppfattning inte de krav som nu bör ställas på en rationell organisation. Behovet av en effektiv uppläggning av arbetet aktualiseras vid inflyttningen i de nya lokalerna våren 1966, inte minst genom att de sedan länge uppdämda leveranserna av arkivalier då blir omfattande. Visst utredningsarbete i organisationsfrågan har bedrivits inom riksarkivet. Utredningen i denna fråga avses fortsätta i samverkan med statskontoret. Det hittills bedrivna arbetet anser riksarkivet tyda på att de omgrupperingar av arbete och arbetskraft, som framstår som nödvändiga, kan utföras inom arkivets nuvarande, av gällande författningar bestämda ram.

För nästa budgetår föreslår riksarkivet en höjning av detta anslag med 382 300 kr. och har därvid dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförändringar

1. Förste arkivarie i Ao 27 (riksarkivets publikationsverksamhet).
2. Byrådirektör i Ao 27 (administrativa och kamerala avdelningen).
3. Arkivarie i Ae 23 (andra byrån).
4. Två förste assistenter i Ae 13 (andra byrån).
5. Telefonistpersonal (kostnad 13 545 kr.).

Tjänsteförändringar

6. Uppflyttning av tjänsten som riksarkivarie från Bo 5 till Bo 6.
7. Uppflyttning av två tjänster som arkivråd från Bo 1 till Bo 3.
8. Förste arkivarie i Ao 27 i stället för arkivarie i Ao 23 (medeltidssektionen).
9. Arkivarie i Ao 25 i stället för i Ao 23 (riksarkivets expeditioner).
10. Bokbinderiförman i Ao 13 i stället för i Ao 11.
11. Tre bokbindare i Ao (Ae) 11 i stället för i Ao (Ae) 9.
12. Expeditionsassistent i Ao 11 i stället för förste expeditionsvakt i Ao 9.
13. Tre expeditionsbiträden i Ao 9 i stället för tre expeditionsvakter i Ao 7.
14. Kontorist i Ao 9 i stället för kanslibiträde i Ao 7.

Departementschefen

Riksarkivet har i sina anslagsäskanden tagit upp frågan om behovet av en översyn av arkivets organisation och erinrat om att den nuvarande indelningen

på två byråer härrör från 1920-talet. Visst förberedelsearbete för en organisationsutredning har redan gjorts inom verket. Jag anser lämpligt att riksarkivet i samråd med statskontoret verkställer en organisationsutredning, vilket är motiverat bl. a. av den kommande överflyttningen till nya lokaler i Mariebergsområdet. Med anledning härav kan jag ej tillstyrka de framlagda förslagen till personalförstärkningar.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid sin anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för en kontorist i Ao 9 i stället för ett kanslibiträde i Ao 7 (p. 14).

I övrigt räknar jag inte med andra förändringar av detta anslag än sådana som är av automatisk natur. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (1 685 000 + 162 000 =) 1 847 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för riksarkivet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	557 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	623 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	664 600
Summa kr.	1 847 000

b) till *Riksarkivet*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 847 000 kr.

B 16. Riksarkivet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	110 000	126 960
1964/65	117 000	
1965/66 (förslag)	222 000	

Riksarkivet föreslår, att anslaget ökas med 33 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Mynd.	Departementet
1. <i>Expenser</i> :			
a. Bränsle och lyse	75 000	—	+ 100 000
b. Övriga <i>expenser</i>	78 000	+ 27 000	+ 2 000
2. Övriga <i>utgifter</i> :			
Materiel för bokbindning och konservering			
m. m.	18 700	+ 6 000	+ 3 000
		+ 33 000	+ 105 000

Av det föreslagna beloppet under delposten till övriga expenser utgör 15 000 kr. en engångsanvisning för produktion av en undervisningsfilm rörande arkivvård, arkivbildning och gallring.

Departementschefen

Enligt vad som inhämtats kommer den nya bergrumsanläggningen med arkivlokaler i Marieberg att tas i bruk i början av år 1966. Medelsbehov för bränsle och lyse kan av denna anledning beräknas öka med 100 000 kr. Med hänvisning till departementets beräkning i den förut redovisade sammanställningen föreslår jag att anslaget uppföres med $(117\,000 + 105\,000 =) 222\,000$ kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 222 000 kr.

B 17. Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten samt utgivande av källskrifter

För innevarande budgetår finns i riksstaten upptaget dels ett reservationsanslag med rubriken *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten*, vilket är uppfört med ett belopp av 9 000 kr., dels ett reservationsanslag om 2 000 kr. benämnt *Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fäderneslandets historia*. Budgetåret 1963/64 var dessa båda anslag upptagna med samma belopp som för innevarande budgetår.

Riksarkivet hemställer om oförändrat anslagsbelopp för förstnämnda ändamål, med hänsyn till att reservationen under anslaget vid ingången av innevarande budgetår uppgick till ca 12 000 kr. Anslaget *Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fäderneslandets historia* föreslås av riksarkivet bli höjt med 20 500 kr. till 22 500 kr. Det är avsett för publicering av serien Svenska riksdagsakter och av riksrådsprotokoll enligt en av riksarkivet utarbetad plan, som redovisats i 1954 års statsverksproposition (prop. 1954: 1, bil. 10 p. 5). Det aktuella läget beträffande utgivningen av riksdagsakterna är att ett band beräknas bli publicerat under år 1965. Kostnaderna härför torde åtminstone till större delen kunna täckas med de medel som är reserverade jämte det för budgetåret 1964/65 beviljade anslaget. Riksarkivet räknar för nästa budgetår med ett medelsbehov av sammanlagt 22 500 kr. Härav beräknas omkring 16 000 kr. för tryckning av en volym antingen av riksdagsakterna 1617 eller av rådsprotokollen för 1659. Därjämte begäres ett honorar för slutredigering av 1600 års riksdagsakter, beräknat till 6 500 kr.

Departementschefen

De båda till riksarkivets förfogande ställda anslagen till inköp av arkivalier och tryckta arbeten samt till fortsatt utgivande av sådana handlingar som är av vikt för fäderneslandets historia om sammanlagt 11 000 kr. bör fr. o. m. nästa

budgetår sammanföras till ett anslag med den inledningsvis angivna rubriken. De reservationer, som eventuellt förefinnes under de båda i riksstaten upptagna anslagen vid utgången av budgetåret 1964/65, bör tillföras det nya anslaget. Detta bör uppföras med ett belopp av 19 000 kr., vilket innebär en ökning av de tillgängliga resurserna för utgivning av källskrifter med 8 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksarkivet: *Inköp av arkivalier och tryckta arbeten samt utgivande av källskrifter* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 19 000 kr.

B 18. Landsarkiven: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 437 000	1 446 409
1964/65	1 503 000	
1965/66 (förslag)	1 728 000	

Riksarkivet föreslår i sina anslagsäskanden för landsarkiven, att detta förslagsanslag höjes med 390 300 kr. Därvid beräknar riksarkivet medel för automatiska utgiftsökningar samt framlägger följande förslag.

Personalförändringar

1. Konserveringsbiträde i reglerad befordringsgång vid arkivet i Lund.
2. Arkivarie i Ao 23 vid arkivet i Lund.
3. Amanuens i reglerad befordringsgång vid arkivet i Härnösand.
4. En förste arkivassistent i Ae 13 vid vardera av arkiven i Vadstena och Härnösand.
5. Ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid vardera av arkiven i Uppsala, Vadstena och Lund.

Tjänsteförändringar

6. Fem arkivarier i Ao 25 i stället för i Ao 23.
7. Fyra kontorister i Ae 9 i stället för fyra kanslibiträden i Ae 7.
8. Tio arkivkonservatorer i A 11 i stället för tio bokbindare i A 9.

Till stöd för de under *punkterna 2—5* redovisade förslagen anför riksarkivet huvudsakligen följande.

2—5. I anslagsäskandena för budgetåret 1959/60 framlade riksarkivet ett förslag till normalstat (minimistat) för landsarkiven. De enligt denna plan delvis genomförda personalförstärkningarna vid landsarkiven syftar till en effektivisering av gallringen i de lokala myndigheternas arkiv. Det är angeläget att upp rustningen fortsätter och avslutas snarast så att lämpliga arbetsgrupper för gallringen kan skapas. Av de bl. a. i normalstaten föreslagna tjänsterna för gallringsverksamheten återstår nu en arkivarietjänst i Lund, en amanuens tjänst i Härnösand, förste arkivassistenttjänster i Vadstena och Härnösand samt kontorsbiträdestjänster i Uppsala, Vadstena, Lund och Göteborg.

Vid bifall till de av riksarkivet för nästa budgetår föreslagna tjänsterna, nämligen arkivarietjänst i Lund, amanuensjänst i Härnösand, förste arkivassistent-tjänster i Vadstena och Härnösand och kontorsbiträdestjänster i Vadstena, Lund och Uppsala, återstår innan personalupprustningen är avslutad en kontorsbiträdestjänst i Göteborg.

Departementschefen

Under de senaste åren har en successiv utbyggnad av landsarkivens personalorganisation genomförts. Riksarkivet har för nästa budgetår begärt en väsentlig personalförstärkning för landsarkiven som — om den genomfördes — innebure att upprustningen enligt en av riksarkivet tidigare utarbetad plan för personalbehovet till landsarkiven skulle vara praktiskt taget avslutad. Jag är för min del inte beredd att godtaga en så snabb expansion. Jag föreslår att två nya tjänster inrättas budgetåret 1965/66, nämligen en tjänst som arkivarie i Ae 23 i Lund (p. 2) och en tjänst som förste arkivassistent i Ae 13 (p. 4).

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för 4 kontorister i Ae 9 i stället för 4 kanslibiträden i Ae 7 (p. 7).

I övrigt förordar jag inga andra förändringar av detta anslag än en uppräknig på grund av automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (1 503 000 + 225 000 =) 1 728 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för landsarkiven, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsarkiven, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	424 700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	709 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	594 300
Summa kr.	1 728 000

c) till *Landsarkiven*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 728 000 kr.

B 19. Landsarkiven: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	181 000	206 959
1964/65	197 000	
1965/66 (förslag)	213 000	

Riksarkivet föreslår, att anslaget ökas med 27 775 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Myndighet	Departementet
1. Reseersättningar	35 300	+ 10 500	+ 5 000
2. Expenser:			
a) Bränsle, lyse och vatten	64 500	— 9 000	— 9 000
b) Övriga expenser	92 200	+ 26 275	+ 20 000
		+ 27 775	+ 16 000

Departementschefen

Med hänvisning till departementets beräkning i den nyss redovisade sammanställningen föreslår jag att anslaget uppföres med (197 000 + 16 000 =) 213 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 213 000 kr.

B 20. Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten, konservering av arkivalier och bokbindning

I riksstaten för innevarande budgetår finns upptaget dels ett reservationsanslag rubricerat *Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* om 8 000 kr., dels ett reservationsanslag om 15 000 kr. benämnt *Landsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier*. Kungl. Maj:t fördelar efter förslag av riksarkivet anslagen på de sju landsarkiven.

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en ökning av förstnämnda anslag med 3 000 kr. och sistnämnda anslag med 2 000 kr. Förslaget om ökade medel till bokbindning och konservering av arkivalier sammanhänger bl. a. med äskandet av en tjänst som konserveringsbiträde vid landsarkivet i Lund.

Departementschefen

Jag finner det lämpligt att de båda i riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagen till landsarkiven för inköp av arkivalier och tryckta arbeten respektive bokbindning och konservering av arkivalier sammanföres till ett anslag med den inledningsvis angivna rubriken. Det nya reservationsanslaget bör fördelas mellan landsarkiven av riksarkivet. Vid utgången av budgetåret 1964/65 eventuellt förefintliga reservationer under de nuvarande anslagen bör tillgodoföras det nya anslaget. Det torde böra uppföras med ett belopp av 27 000 kr., vilket innebär en ökning av de tillgängliga resurserna för här ifrågasvarande ändamål med 4 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten, konservering av arkivalier och bokbindning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 27 000 kr.

B 21. Ortnamnskommissionen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	267 000	251 915
1964/65	278 000	
1965/66 (förslag)	313 000	

Ortnamnskommissionen föreslår en höjning av detta anslag för nästa budgetår med 365 800 kr. och har därvid dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförändringar

1. Fem förste arkivarier i Ae 27.
2. Kamrerare och registrator i Ae 17.
3. Kansliskrivare i Ae 11.
4. Kanslibiträde i Ae 7.
5. Två kontorsbiträden i reglerad befordringsgång.

Tjänsteförändringar

6. Arkivchef i Be 1 i stället för i Ae 27 och samtidigt indragning av särskilt arvode åt arkivchefen.
7. Förste arkivassistent i Ae 13 i stället för kansliskrivare i Ae 11.

Övrigt

8. Arvode av 2 600 kr. åt professorn i nordiska språk, särskilt ortnamnsforskning, vid universitetet i Uppsala såsom ledamot av kommissionen.

Departementschefen

Jag vill erinra om att jag den 28 januari 1964 enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 december 1963 tillkallat tre sakkunniga för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med utredning av svenska ortnamnsarkivets och landsmålsarkivets verksamhet, framtida ställning och organisation. De sakkunniga har att vid sin prövning i första hand överväga målsättningen för ortnamnsforskningen vid olika institutioner med särskild hänsyn tagen till verket »Sveriges ortnamn» och snarast avge förslag om åtgärder för att rationalisera utgivningen av detta verk så att det kan utkomma inom överskådlig tid. I andra hand har de sakkunniga att avge förslag om de nämnda arkivorganisationernas övriga verksamhet, organisationsform och därmed sammanhängande problem.

Jag är beredd att biträda ortnamnskommissionens förslag beträffande detta anslag endast i vad de avser automatiska utgiftsökningar och förordar därför att anslaget för nästa budgetår uppföres med (278 000 + 35 000 =) 313 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	200 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	106 000
	Summa kr. 313 000

b) till *Ortnamnskommissionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 313 000 kr.

B 22. Ortnamnskommissionen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	27 000	33 006
1964/65	30 000	
1965/66 (förslag)	35 000	

Ortnamnskommissionen föreslår, att anslaget ökas med 40 850 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Myndighet	Departementet
1. Sjukvård m.m.	200	+ 100	+ 100
2. Expenser: Övriga expenser	20 600	+ 13 750	+ 2 900
3. Publikationstryck	7 000	+ 7 000	+ 2 000
4. Upprättande av ett svenskt naturnamnsregister	—	+ 20 000	—
		+ 40 850	+ 5 000

Departementschefen

Med hänvisning till departementets beräkning i den nyss redovisade sammanställningen föreslår jag att anslaget uppföres med (30 000 + 5 000 =) 35 000 kr. I den mån ortnamnskommissionen finner det möjligt, bör medel till upprättande av ett svenskt naturnamnsregister kunna utgå ur reservationsanslaget till insamling och bearbetning av vetenskapligt material. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen*: *Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kr.

B 23. Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	49 000	49 000
1964/65	53 000	
1965/66 (förslag)	57 000	

Ortnamnskommissionen hemställer, att detta reservationsanslag höjes med 40 300 kr. Kommissionen motiverar höjningen med att uppteckningsverksamheten under den närmaste tioårsperioden måste intensifieras för att man skall kunna rädda det ytterst värdefulla traditionsmaterial som snart kommer att försvinna.

Departementschefen

Då jag icke förutsätter någon större utökning av verksamheten, anser jag en anslagshöjning med 4 000 kr. tillräcklig. Anslaget bör således uppföras med (53 000 + 4 000 =) 57 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen*: *Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 57 000 kr.

B 24. Landsmålsarkiven: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	536 000	520 230
1964/65	545 000	
1965/66 (förslag)	607 000	

Detta anslag disponeras av styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala samt styrelsen för landsmålsarkivet i Lund.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal är innevarande budgetår uppförd med 374 820 kr., varav 260 250 kr. för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala samt 114 570 kr. för landsmålsarkivet i Lund.

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala hemställer, att arkivets andel av anslaget höjes med i runt tal 59 200 kr. Höjningen föränledes — förutom av automatiska utgiftsökningar — av följande förslag.

Personalförändringar

1. Förste arkivarie i Ae 27.
2. Expeditionsvakt i Ae 7.

Tjänsteförändringar

3. Förändring av en för T. Ordéus personlig tjänst som assistent i Ag 17 till assistent i reglerad befordringsgång.
4. Kansliskrivare i Ae 11 i stället för kontorist i Ae 9.
5. Kontorist i Ae 9 i stället för arkivbiträde i Ae 7.
6. Kanslibiträde i Ae 7 i stället för kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund hemställer, att arkivets andel av anslaget höjes med i runt tal 62 300 kr. med hänsyn dels till automatiska utgiftsökningar, dels till följande av styrelsen framlagda förslag.

Personalförändring

1. Förste arkivarie i Ae 27.

Tjänsteförändringar

2. Arkivchef i Be 1 i stället för i Ae 27 och samtidigt indragning av särskilt arvode åt arkivchefen.
3. Kansliskrivare i Ae 11 i stället för kontorist i Ae 9.

I anslutning till förslaget under punkt 2 om ändrad lönegradsplacering för arkivchefen anholder styrelsen — i den händelse den föreslagna tjänsteförändringen ej kan vidtagas — att arvodet åt arkivchefen höjes från 1 380 kr. till 4 140 kr.

Departementschefen

Som redan nämnts under ortnamnskommissionens avlöningsanslag har särskilt tillkallade sakkunniga i uppdrag att även utreda landsmålsarkivens verksamhet, framtida ställning och organisation.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Uppsala har för nästa budgetår bl. a. föreslagit uppflyttning av den för assistenten T. Ordéus inrättade personliga assistenttjänsten i Ag 17. Jag förordar att för Ordéus inrättas en personlig tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel dels för uppflyttning av två tjänster vid arkivet i Uppsala, nämligen en tjänst som arkivbiträde i Ae 7 till kontorist i Ae 9 och en tjänst som kontorsbiträde i högst Ae 5 till kanslibiträde i Ae 7, dels för uppflyttning av en tjänst som kontorist i Ae 9 vid arkivet i Lund till kansliskrivare i Ae 11.

I övrigt räknar jag för nästa budgetår endast med utgiftsförändringar av automatisk natur. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (545 000 + 62 000 =) 607 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för landsmålsarkiven, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 380
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	401 520
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	204 000
Summa kr.	607 000

- b) till *Landsmålsarkiven*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 607 000 kr.

B 25. Landsmålsarkiven: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	26 000	26 024
1964/65	28 000	
1965/66 (förslag)	34 000	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala äskar en ökning av arkivets andel av anslaget med 4 200 kr. till 24 700 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Myndighet	Departementet
1. <i>Expenser: Övriga expenser</i>	16 400	+ 4 000	+ 2 800
2. <i>Inköp av skåp för förvaring av ordsamlingar</i>	1 800	+ 200	+ 200
		+ 4 200	+ 3 000

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund begär en ökning av arkivets andel av anslaget med 3 800 kr. till 11 300 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Myndighet	Departementet
<i>Expenser</i>	6 200	+ 3 800	+ 3 000

Departementschefen

Med hänvisning till departementets beräkningar i nyss redovisade sammanställningar bör anslaget uppföras med (28 000 + 3 000 + 3 000 =) 34 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 34 000 kr.

B 26. Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	83 000	83 000
1964/65	92 000	
1965/66 (förslag)	100 000	

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår fördelat på två anslagsposter, en på 60 000 kr. till landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala samt en på 32 000 kr. till landsmålsarkivet i Lund. *Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala* begär för nästa budgetår en höjning av arkivets andel av anslaget med 53 000 kr., medan *styrelsen för landsmålsarkivet i Lund* äskar ett anslag av 52 000 kr., dvs. en höjning med 20 000 kr.

Departementschefen

Jag anser mig böra tillstyrka en viss förstärkning av detta anslag och föreslår en höjning för nästa budgetår med 8 000 kr. därav 5 000 kr. för Uppsalaarkivet och 3 000 kr. för arkivet i Lund. Anslaget bör sålunda uppföras med (92 000 + 8 000 =) 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

B 27. Kungl. biblioteket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 286 000	2 343 409
1964/65	2 448 000	
1965/66 (förslag)	2 822 000	

Vid min anmälan av detta anslag avser jag att behandla, förutom riksbibliotekariens anslagsäskanden, vissa frågor rörande såväl de vetenskapliga biblioteken i sin helhet som biblioteksproblemen vid Stockholms universitet. Här kommer sålunda att redovisas en inom forskningsberedningens sekretariat utarbetad promemoria om vetenskaplig information. I samband därmed kommer att särskilt beröras ett nordiskt samarbetsprojekt för bokanskaffning, den s. k. Scandiaplanen. Slutligen är det min avsikt att behandla ett avlämnat och remissbehandlat betänkande om Stockholms universitets humanistiska, juridiska och samhällsvetenskapliga biblioteksproblem.

Riksbibliotekariens anslagsäskanden

Riksbibliotekarien föreslår att detta anslag för nästa budgetår höjes med 745 200 kr. till 3 193 000 kr. Höjningen förorsakas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

*Personalförändringar***Kungl. biblioteket**

1. Biblioteksråd i Bo 1 (centraladministrationen).
2. Bibliotekarie i Ae 23 (lånexpeditionen).
3. Förste biblioteksassistent i Ae 19 (svenska avdelningen).
4. Förste biblioteksassistent i Ae 19 (förvärvsavdelningen).
5. Förste biblioteksassistent i Ae 19 (handskriftsavdelningen).
6. Förste biblioteksassistent i Ae 19 (lånexpeditionen).
7. Förste biblioteksassistent i Ae 19 (katalogavdelningen).
8. Förste biblioteksassistent i Ae 13 (bokvårdsavdelningen).
9. Biblioteksassistent i Ae 11 (bibliografiska institutet, nationalbibliografien).
10. Expeditionsassistent i Ae 11 (bokvårdsavdelningen).

11. Expeditionsassistent i Ae 11 (duplicering).
12. Kontorist i Ae 9 (centraladministrationen).
13. Förste biblioteksbiträde i Ae 9 (bibliografiska institutet, accessionskatalogen) och samtidigt minskning av arvodesmedel med 16 000 kr.

Kungl. bibliotekets service för Stockholms
universitet

14. Förste bibliotekarie i Ag 27.
15. Förste biblioteksassistent i Ag 13.
16. Förste biblioteksbiträde i Ag 9.

Tjänsteförändringar

17. Uppflyttning av tjänsten som riksbibliotekarie från Bo 4 till Bo 5.
18. Förste bibliotekarie i Ao 27 i stället för bibliotekarie i Ao 23 (bibliografiska institutet, centralkatalogisering).
19. Bibliotekarie i Ae 21 (personlig för E. Eriksson) i stället för i Ae 19.
20. Konservator i Ae 21 (personlig för S. Wiklander) i stället för i Ae 13.
21. Kamrerare i Ao 19 i stället för i Ao 17 (centraladministrationen).
22. Förste expeditionsassistent i Ao 13 i stället för expeditionsassistent i Ao 11 (materialtjänst).
23. Expeditionsassistent i Ao 11 i stället för expeditionsbiträde i Ao 9 (bokvårdsavdelningen).
24. Uppsyningsman i Ae 11 i stället för i Ae 9 (statens biblioteksdepå).
25. Maskinist i Ao 11 i stället för i Ao 9.

Övrigt

26. Höjning av arvodesmedel (nu 97 800) med 18 000 kr. (jfr p. 13).

Beträffande de under punkterna 2—4, 6, 7 och 13 redovisade förslagen anför riksbibliotekarien i huvudsak följande.

2 och 6. Kraven på bibliotekens service och därmed även belastningen på den avdelning inom biblioteket, som i första hand svarar för denna, alltså låneexpeditionen, har under senare år oavbrutet stegrats. Trots att sedan år 1955 den svenska litteraturen i huvudsak varit undantagen från hemlån, har den totala utlåningen ökat kraftigt under den gångna tioårsperioden. Anspråken på service har ökat bl. a. genom öppnandet av en forskarrumsavdelning och förlängt öppethållande av läse- och forskarsalarna. En riktpunkt vid beräklandet av arbetskraftsåtgången för låneexpeditionen bör vara behovet av kvalificerad vägledning under åtminstone huvuddelen av den tid biblioteket är öppet för allmänheten. Detta skulle med nuvarande öppethållande och arbetsbelastning kräva ett tillskott av tre och en halv arbetskrafter, varav en och en halv på bibliotekarieplanet. För nästa budgetår bör inrättas en ny tjänst som bibliotekarie i Ae 23, avsedd att avlasta låneexpeditionens chef och för den direkta servicen i katalogrummet gentemot allmänheten. Vidare bör inrättas en tjänst som förste

biblioteksassistent i Ae 19, avsedd att placeras som arbetsledare i hemlänexpeditionen.

3. Den svenska avdelningen har en rad centrala uppgifter, vilka med nuvarande personalresurser ej kan skötas på ett önskvärt sätt. Centralkatalogiseringen har skärpt kraven på snabbhet vid mottagningen och vid kontrollen av det från tryckerierna inkommande leveranstrycket. Uppordningen av det s. k. småtrycket samt musiktrycket ställer krav som med nuvarande personalstyrka ej kan mötas på ett tillfredsställande sätt. Förvärven av bl. a. utländsk litteratur om Sverige och svenska förhållanden kan inte ägnas en uppmärksamhet, som svarar mot kungl. bibliotekets ställning som nationalbibliotek. Särskilt angeläget är det emellertid att komplettera vissa delar av bibliotekets för allmänheten avsedda kataloger. Bristerna i detta avseende medför tidsspillan och opraktiska arbetsformer för såväl personal som allmänhet. För att i första hand leda arbetet med en revision av katalogerna över svenska samlingen bör inrättas en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 19.

4. Bibliotekets förvärvsavdelning har att svara för anskaffning genom köp och byte av i första hand utländsk litteratur inom de områden, där biblioteket fungerar som Stockholms centrala forskningsbibliotek. Trots att avdelningens verksamhet under senare år expanderat kraftigt har den ej sedan år 1960 erhållit något för förvärvsverksamheten avsett personaltillskott. För nästa budgetår bör vid avdelningen inrättas en ny tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 19. Huvuduppgiften för befattningshavaren skall vara att svara för den fortlöpande registreringen av nyinkommande häften av tidskrifter och andra fortsättningspublikationer samt den i samband därmed stående reklamlations- och revisionsverksamheten.

7. Fr. o. m. tryckåret 1956 genomfördes en rad genomgripande förändringar i katalogsystemet, som innebar att nya kortkataloger upplades, avsedda att utgöra för bibliotekets publik mera lätthanterliga hjälpmedel än den äldre kataloguppsättningen. På grundval av nu gjorda fleråriga erfarenheter, torde det vara berättigat att påstå, att resultatet till fullo infriat förväntningarna. En av de rationaliseringsåtgärder, som år 1956 vidtogs i besparingssyfte, har emellertid i efterhand kommit att framstå som en klar standardförsämring. Det bedömdes, att den moderna systematiska katalog, som upplades fr. o. m. tryckåret 1956, skulle göra en särskild alfabetisk ämnesordskatalog överflödigt. Följaktligen beslöts, att den befintliga ämnesordskatalogen icke skulle fortsättas. Erfarenheterna från det dagliga arbetet i länexpeditionen har gjort det nödvändigt att ompröva denna åtgärd. Planer för en ny alfabetisk ämnesordskatalog fr. o. m. tryckåret 1956 har utarbetats. För utvidgningen av katalogavdelningens arbetsprogram i detta avseende äskas en ny tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 19.

13. Det genom den starkt ökade internationella litteraturproduktionen och bibliotekens ökade anskaffningsresurser oerhört stegrade bokförvärvet, har medfört en expansion av accessionskatalogens omfång och därmed uppgifterna för den sektion inom bibliografiska institutet, som omhänderhar utgivningen av katalogen. Fr. o. m. innevarande budgetår tillfördes sektionen en ny arbetskraft. Dessutom anvisades medel för tillfällig arbetskraftsförstärkning med 16 000 kr. En förstärkning av personalresurserna med ett förste biblioteksbiträde i Ae 9 är ofrånkomlig, om det skall bli möjligt att upptaga utarbetandet av accessionskatalogens systematiska delar.

Vetenskaplig information

I oktober 1963 framlades en inom forskningsberedningens sekretariat av nuvarande överbibliotekarien vid tekniska högskolans i Stockholm bibliotek, teknologie licentiaten Björn Tell utarbetad promemoria »*Vetenskaplig information*» (Forskningsberedningens promemoria nr 4, oktober 1963).

I promemorian konstateras inledningsvis, att utbudet på forskningsresultat inom många områden nått en sådan omfattning mätt i antalet publikationer, att forskarens möjligheter att få överblick inom en viss sektor av det vetenskapliga fältet är starkt begränsade och fordrar stora ansträngningar. Det understrykes att den andel av nationalprodukten som tas i anspråk för forskning redan är av en sådan storlek, att samhället måste försäkra sig om att forskningsansträngningarna inte riktas mot redan utforskade områden eller ges en för snäv inriktning.

Den vetenskapliga dokumentationen har till uppgift att samla, ordna och vid behov framtä och presentera den information, som ryms i olika vetenskapliga publikationer. I promemorian erinras om att omfattande åtgärder på dokumentationsområdet vidtagits på statligt initiativ i flera länder, t. ex. i Förenta Staterna och Sovjetunionen, samt även inom internationella organisationer såsom UNESCO, OECD m. fl.

I avsikt att ge forskarna hjälp med informationsförmedlingen föreslås i promemorian en rad olika åtgärder. I första hand framhålls att det vetenskapliga biblioteksväsendet bör ges ökat stöd bl. a. i syfte att åstadkomma en rationalisering av verksamheten. En dokumentation med mekaniska hjälpmedel bör komma till stånd, särskilt inom områden som har betydelse för tillämpad forskning och tekniskt utvecklingsarbete samt medicin. En aktiv spridning av forskningsinformation från de tillämpade vetenskaperna till näringslivet bör stimuleras. Slutligen rekommenderas anordnandet av en särskild utbildning av dokumentalister.

Med utgångspunkt i en analys av det vetenskapliga biblioteksväsendets uppgifter föreslås en rad åtgärder för att universitetsbiblioteken skall kunna bli bättre utrustade för att tillgodose forskarnas behov av litteratur. Bland de vägar som därvid anses böra komma i fråga nämnes förbättrad service vid bibliotekens låneexpeditioner och differentierad låneverksamhet bl. a. genom inrättande av särskilda kurslitteraturbibliotek. Det anses vidare angeläget med förbättrade arbetslokaler i biblioteken för forskare. En förutsättning för en förbättrad service gentemot forskarna är enligt promemorian att rationaliseringsarbetet vid biblioteken intensifieras. Bl. a. bör sålunda en nyorganisation av universitetsbibliotekens arkivfunktion för pliktleveranser av det svenska trycket övervägas. Vidare rekommenderas att biblioteken i större utsträckning specialiserar sig. Kungl. biblioteket föreslås få i uppdrag att studera den senaste tekniken på katalogtryckandets område för att öka utgivnings takten för den av biblioteket utgivna accessionskatalogen.

Vid sidan av universitetsbiblioteken finns en rad vetenskapliga specialbibliotek. I promemorian understrykes angelägenheten av att de upprustas i motsvarande grad som universitetsbiblioteken. Organisatoriskt lyder de emellertid under olika departement. En rationell lösning för att åstadkomma en samordnad upprustning vore enligt promemorian att skapa ett gemensamt beredningsorgan för dessa bibliotek i form av ett »biblioteksråd» för behandling av petitaärenden. Vissa av specialbiblioteken bör också snarast utrustas med litteraturlagring eller dokumentalister.

Dokumentationen med mekaniska hjälpmedel är enligt promemorian stadd i stark utveckling utomlands. Med tanke på att de traditionella formerna för informationsförmedling icke kan anses motsvara de krav, som forskarna i dag ställer på framtagning och förmedling av forskningsresultat, rekommenderas i promemorian ett fortsatt intensifierat arbete på att utveckla ett användbart system för maskinell dokumentation.

Innan frågan om informationsrekuperation med maskinella hjälpmedel tas upp, anses emellertid en utbyggnad av en basorganisation för dokumentation böra komma till stånd. Som en första etapp i denna utbyggnad föreslås att tekniska högskolan i Stockholm och karolinska institutets bibliotek utväljs som basbibliotek. Dessa bör ges behövliga anslag för kompletteringsinköp av litteratur och för anställande av litteraturlagring och dokumentalister.

Den dokumentation, som skall bedrivas i vårt land med mekaniska hjälpmedel, bör enligt vad som uttalas i promemorian inriktas på områden som är av särskilt stor betydelse och ske i anknytning till forskningen. I promemorian framläggs en plan för utveckling av maskinell informationsrekuperation. Vidare föreslås att förberedelser vidtas för upprättande av dokumentationscentraler i anslutning till branschforskningen. Ett akut behov av en sådan central säges bl. a. föreligga för läkemedelsindustrin.

På grundval av ett nät av dokumentationscentraler skulle en utåtriktad, decentraliserad informationsspridning till den tillämpade forskningen och näringslivet kunna byggas upp. I syfte att förbättra den vetenskapliga informationsförmedlingen såväl inom den tillämpade forskningen som inom näringslivet rekommenderas ett system med selektiv distribution av information till forskare, vilket enligt promemorian kan ske genom en relativt liten merinsats vid uppbyggnaden av ett system för maskinell informationsrekuperation.

Beträffande dokumentalistutbildningen föreslås i promemorian bl. a. att ett-betygsundervisning anordnas i första hand vid Stockholms och därefter vid andra universitet. Den nordiska kursverksamhet som genom Nordforsk organiserats för litteraturlagring, förtjänar enligt promemorian största möjliga stöd. Vidare bör orienteringsverksamheten om bibliotek och bibliografiska hjälpmedel vid universitet och högskolor liksom också vid gymnasierna förbättras.

Ett stort antal myndigheter, bibliotek, vetenskapliga institutioner m. fl. har avgivit yttranden med synpunkter på de spörsmål som väckts i

den inom forskningsberedningens sekretariat utarbetade promemorian. Samtliga som yttrat sig är ense med promemorians författare om att den nuvarande situationen inom den vetenskapliga informationen är otillfredsställande. De uttalar sin tillfredsställelse över att man i promemorian så starkt understryker behovet av att upprusta det vetenskapliga biblioteksväsendet, att upprätta ett system för maskinell dokumentation och informationsspridning samt att anordna dokumentalistutbildning.

Även om de flesta som yttrat sig sålunda i princip ansluter sig till promemorian, framföres dock från flera håll kritiska synpunkter rörande vissa av de talrika delrekommendationer, som framläggs i promemorian.

I samtliga yttranden ansluter man sig till uppfattningen att det är nödvändigt att de vetenskapliga biblioteken undergår en väsentlig upprustning i såväl personellt som materiellt och tekniskt avseende.

Universitetskanslersämbetet, som säger sig finna promemorian omfatta en rad betydelsefulla åtgärder, erinrar i fråga om det vetenskapliga biblioteksväsendet om den s. k. kanslersutredningens betänkande av år 1963 i ämnet. I detta konstaterades att universitetsbiblioteken under efterkrigstiden drabbats av en svår och tilltagande eftersläpning. Ämbetet finner nu med tillfredsställelse att promemorian rekommenderat en upprustning i olika hänseenden av universitetsbiblioteken och övriga vetenskapliga bibliotek.

Det i promemorian påtalade behovet av förbättrad låneservice, förstärkning av kurslitteraturbiblioteken, utökat antal forskarplatser i biblioteken anses i yttrandena vara riktigt bedömt. Detsamma gäller i huvudsak också om tanken på en ökad specialisering mellan de svenska vetenskapliga biblioteken.

Promemorians förslag att genom mekanisering öka utgivningstempot för accessionskatalogen över utländsk litteratur i svenska forskningsbibliotek har vunnit bred anslutning. *Kollegienämnden vid tekniska högskolan* anför sålunda bl. a. att accessionskatalogen spelar en stor roll för tekniker och vetenskapsmän inom de exakta och tillämpade naturvetenskaperna. Dess ojämna utgivning och den eftersläpning, som med de ökade kraven på snabb information blivit allt mer besvärande, har enligt kollegienämnden gjort att den till stor del förlorat sitt värde. *Riksbibliotekarien* framhåller emellertid att det utredningsarbete, som bedrivits inom bibliografiska institutet angående en mekanisering av accessionskatalogen visat att användning av maskinella metoder för vissa arbetsmoment är tekniskt möjlig men komplicerad. Tills vidare är man enligt riksbibliotekarien sålunda hänvisad till att genom förstärkningar av arbetskraften öka utgivnings-takten.

De uttalanden som berör förslaget att som ett led i upprustningen av de vetenskapliga specialbiblioteken tillskapa en gemensam beredning, ett »biblioteks-råd» är — med något enstaka undantag — positiva. *Riksbibliotekarien* finner det således högst angeläget att ett dylikt råd kommer till stånd men betonar att problemen om dess sammansättning, målsättning och kompetens måste göras till föremål för noggrant övervägande.

Förslaget om uppbyggnad av en basorganisation för dokumentation har i flera yttranden bemötts positivt. *Styrelsen för farmaceutiska institutet, lärarkollegiet vid karolinska institutet och tekniska högskolans i Stockholm kollegienämnd* stöder förslaget. Kollegienämnden tillstyrker att en försöksverksamhet igångsätts för att skaffa fram underlag för en bedömning av hur frågan i fortsättningen skall behandlas och påpekar att högskolans bibliotek har goda förutsättningar för att utgöra ett basbibliotek på det tekniska området.

Överbibliotekarien vid Göteborgs universitet anser att en svensk uppbyggnad av ett dokumentationssystem bör ske i anknytning till förefintliga internationella system. Dock anses förhållandet vara annorlunda för forskningen inom ämnen av exklusivt nationell karaktär. Liknande synpunkter framförs av *medicinska fakulteten i Göteborg*, som rekommenderar någon form av samverkan mellan nordiska fackbibliotek och förordar en speciell utredning. Direkt negativ ställer sig kollegienämnden vid *Chalmers tekniska högskola* som anser att förslaget att välja karolinska institutets och tekniska högskolans bibliotek som basbibliotek är ägnat att motverka Chalmers tekniska högskolas framgångsrika strävan att fungera som ett tekniskt centralbibliotek.

Promemorians förslag om dokumentation med mekaniska hjälpmedel har fått en mera utförlig behandling endast i ett mindre antal yttranden. Åtskilliga myndigheter intar en allmänt positiv hållning till de framförda principerna för utveckling av maskinell dokumentation. *Universitetskanslersämbetet* understryker bl. a. att en uppbyggnad av ett svenskt dokumentationssystem bör ske etappvis och i anknytning till internationella system. Behovet av fortsatt utredning av frågan angående maskinell dokumentation betonas från flera håll.

Förslaget om uppbyggnad av ett maskinellt system för selektiv informations-spridning betecknas i flera yttranden som intressant och angeläget.

Beträffande förslaget om dokumentalistutbildningen råder enighet om att ett stort behov av en dylik utbildning föreligger. De flesta som yttrat sig, däribland *universitetskanslersämbetet*, instämmer i promemorians förslag om en försöksutbildning.

Kritiska synpunkter på promemorians förslag om en separat utbildning för dokumentalister, skild från den ordinarie bibliotekarieutbildningen, anföres av bl. a. *överbibliotekarierna vid universitetsbiblioteken i Uppsala, Lund och Göteborg*. Dessa framhåller att skillnaden mellan dokumentalister och bibliotekarier och mellan deras uppgifter till forskarnas tjänst inte är av grundläggande art. Utbildningen av dokumentalister hänger därför intimt samman med bibliotekarieutbildningen och dessa båda frågor bör därför helst lösas i ett sammanhang.

Statens naturvetenskapliga forskningsråd framhåller att ett behov för utbildning i dokumentation föreligger på tre plan: för studerande vid universitet och högskolor, för blivande bibliotekarier vid de vetenskapliga biblioteken (framför allt specialbiblioteken) samt slutligen för blivande dokumentalister. För utbildningen av bibliotekarier och dokumentalister är enligt rådets uppfattning en

akademisk utbildning, inkorporerad i det allmänna examensväsendet, en rationell lösning.

I en särskild skrivelse den 19 oktober 1964 understryker *universitetskanslersämbetet* angelägenheten av att utbildning av dokumentalister snarast möjligt kommer till stånd. På grundval av en framställning från rektorsämbetet vid universitetet i Uppsala framlägger kanslersämbetet förslag om anordnande av försöksverksamhet med dokumentalistutbildning under budgetåret 1965/66 vid nämnda universitet. Kostnaderna för verksamheten beräknas av ämbetet till sammanlagt 180 000 kr., varav 80 000 kr. avser anskaffning av referenslitteratur och vissa maskiner samt inredning av tjänsterum.

Scandiaplanen

Nordiska kulturkommissionen har vid sitt sammanträde i Helsingfors den 16—18 november 1964 beslutat föreslå de nordiska regeringarna att anvisa medel för att en bibliotekarie skall kunna anställas med uppgift att koordinera arbetet med den s. k. Scandiaplanen. Denna plan går ut på att få till stånd ett samarbete mellan de nordiska vetenskapliga biblioteken i fråga om inköps- och bytesförvärv av icke-nordisk litteratur.

Kulturkommissionens förslag är grundat på en framställning i ämnet av Nordiska vetenskapliga bibliotekariet förbundet. Av förbundets skrivelse till kulturkommissionen framgår att avsikten med Scandiaplanen är att komma fram till en intressefördelning mellan forskningsbiblioteken i fråga om litteraturanskaffningen för att på så sätt få de totala bokresurserna i Norden ämnemässigt, geografiskt och språkligt sett så rikliga och mångsidiga som möjligt. Planen innebär enligt skrivelsen, att varje bibliotek, som får sig tilldelat ett specialområde eller ett bestämt land, åtar sig att dels så omfattande och systematiskt som möjligt anskaffa litteratur på ifrågavarande område, dels ställa denna litteratur till förfogande för forskare från hela Norden, dels ock fungera som bibliografisk informationscentral på det tilldelade området.

Av framställningen framgår i övrigt bl. a. följande.

Utredningsarbetet rörande Scandiaplanen har pågått sedan år 1956. Den första fördelningsplan som gjordes omfattade blott national- och universitetsbiblioteken. Särskilda kommittéer för parlamentsbiblioteken samt specialbiblioteken för medicin, lantbruksvetenskap och teknik är i verksamhet för att utreda utbyggnaden av Scandiaplanen inom respektive område. I en del fall har enighet redan nåtts om viss intressefördelning. Som ett koordinerande organ för Scandiaplanen finns en s. k. huvudkommitté, som består av två representanter för Sverige och en representant för vart och ett av de övriga ländernas national- och universitetsbibliotek samt en representant för var och en av de särskilda kommittéerna.

Det hittills utförda planeringsarbetet utgör endast en början. Genom att ingen fast avdelad arbetskraft funnits att tillgå för arbetet, har det framskridit långsamt. Den enda utvägen för att få till stånd en förändring i det avseendet är att en deltidsanställd person avdelas för koordinering av arbetet och sammanställande av utredningsmaterial.

Även i nyssnämnda, inom forskningsberedningens sekretariat utarbetade promemoria om vetenskaplig information föreslås en utbyggnad av Scandiaplanen som ett led i den specialisering mellan biblioteken, som anses nödvändig.

Promemorians förslag vad beträffar Scandiaplanen har föranlett nästan alla de myndigheter m. fl. som inkommit med synpunkter rörande promemorian att understryka vikten av att planen byggs ut.

Vissa frågor rörande Stockholms universitets
humanistiska, juridiska och samhällsvetenskapliga
bibliotek

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för ecklesiastikdepartementet den 28 juni 1963 riksbibliotekarien Uno Willers att såsom sakkunnig utreda organisationen av bibliotekstjänsten — efter utflyttning till Frescati — vid dels Stockholms universitets humanistiska och juridiska fakulteter, dels dåvarande socialinstitutet i Stockholm med särskild hänsyn till möjligheterna av ett intensifierat samarbete med kungl. biblioteket. Utredningen skulle även gälla organisations- och verksamhetsformer av provisorisk karaktär för bibliotekstjänsten före utflyttningen till Frescati.

Utredningsmannen har den 30 december 1963 avlämnat betänkandet »*Utredning och förslag rörande Stockholms universitets humanistiska, juridiska och samhällsvetenskapliga biblioteksproblem*» (stencilerat).

Över betänkandet har yttranden avgivits av universitetskanslersämbetet, efter hörande av vederbörande universitetsmyndigheter, överstyrelsen för de tekniska högskolorna, som hört tekniska högskolan i Stockholm, statskontoret, byggnadsstyrelsen, socialinstitutet i Stockholm, Frescatikommittén, Vetenskapsakademien, Stockholms stad, Stockholmsbibliotekens samarbetsnämnd, Sveriges förenade studentkårer (SFS) och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO).

Utredningsmannen konstaterar, efter en rad jämförelser med motsvarande förhållanden i andra länder, att situationen för universitetsbibliotek i en huvudstad kompliceras av att i allmänhet också landets nationalbibliotek är förlagt dit. Ett universitetsbibliotek kan inte vid sidan av nationalbiblioteket utvecklas efter linjer som överensstämmer med förhållandena vid övriga universitetsbibliotek. Det torde enligt utredningsmannen inte heller vara realistiskt att söka lösa biblioteksproblemen i Stockholm genom att där bygga ett helt nytt universitetsbibliotek.

Under ca tio år har mellan universitetet och kungl. biblioteket prövats en samarbetsform, som syftat till en provisorisk lösning av biblioteksproblemet. Kungl. biblioteket har härunder, framhåller utredningsmannen, alltmer antagit karaktären av ett vetenskapligt bibliotek för Stockholms högskola/universitet. Litteraturanskaffningspolitiken har getts en alltmer vetenskaplig inriktning. Som

exempel härpå uppger utredningsmannen, att antalet förda utländska vetenskapliga periodica under de tio åren ökat med 100 %.

Stockholms universitets biblioteksfråga bör enligt betänkandet lösas genom en fördjupning och intensifiering av det relaterade samarbetet med inriktning på en radikal integration mellan universitetets biblioteksorganisation och kungl. biblioteket med bibehållande av universitetsinstitutionernas fullständiga oberoende och utan inkräktande på nationalbibliotekets centrala och traditionella uppgifter.

Ett av de viktigaste momenten för att en sådan integration skall kunna uppnås är enligt utredningsmannen, att stora delar av kungl. bibliotekets samlingar deponeras i universitetets bibliotek, vilka bör omhändervhas av personal uppförd på kungl. bibliotekets stat. I rationaliseringssyfte föreslås vidare centralisering till kungl. biblioteket av vissa med universitetets olika bibliotek gemensamma arbetsmoment, såsom förvärvs- och bytungsverksamhet, katalogisering, bindning m. m. Denna centralisering förutsätter enligt utredningsmannen redan i ett försöksskede vissa förstärkningar av kungl. bibliotekets personal. Princip- och detaljbeslut rörande förvärvsverksamheten bör dock fattas av universitetet genom en inköpsnämnd för vart och ett av de humanistiska, juridiska, slaviska och socialvetenskapliga biblioteken, framhåller utredningsmannen.

Vidare föreslås i betänkandet, att samtliga universitetets bibliotek förläggas till frescatiområdet. I anslutning härtill framläggas vissa förslag till lösning av lokalfrågorna i Frescati.

Då den expeditionella delen av förvärvsverksamheten liksom bindingsverksamheten föreslås förlagd till kungl. biblioteket bör enligt utredningsmannen även kassaförvaltningen för de berörda biblioteken förläggas dit.

Ramen och inriktningen av framställningar om anslag för universitetets bibliotek bör fastställas av universitetet men inges direkt till Kungl. Maj:t av riksbibliotekarien.

Beträffande de berörda bibliotekens organisation och verksamhetsformer framlägger utredningsmannen bl. a. följande särskilda förslag.

Humanistiska biblioteket. För att de aktuella problemen skall kunna lösas och en rationell utveckling säkras bör den nuvarande personalen vid detta bibliotek förstärkas med bl. a. en biblioteksassistent i Ae 11 och ett förste biblioteksbiträde i Ae 9 avsedda för läsesals- och informationstjänst. För katalogisering m. m. av obehandlat material bör före utflyttningen till Frescati ett belopp av 60 000 kr., fördelat på tre år, anvisas för extra arbetskraft. Den årliga medelstillelningen för bokinköp och bindning bör höjas till 170 000 kr. Riksbibliotekarien föreslås vidare få i uppdrag att i samråd med universitetet följa upp och petitavägen redovisa bibliotekets behov.

Slaviska biblioteket. Utredningsmannen föreslår, att en centralkatalog över ryskspråkig litteratur vid Stockholms offentliga bibliotek upprättas. Vidare framhålles vikten av att biblioteksteknisk expertis ingriper för att rädda bibliotekets mycket värdefulla, delvis unika samlingar, som på grund av snabb förlitning riskerar att förstöras. En definitiv bedömning av personal- och medels-

behov anser sig utredningsmannen ej kunna göra vid tiden för betänkandets avlämnande. Dock bör nu en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 19 inrättas för revision av institutets katalogväsen. I stället för tjänsten som bibliotekarie i Ae 23 föreslås en tjänst som förste bibliotekarie i Ag 27. Vidare bör en engångsanvisning av 75 000 kr. ställas till bibliotekets förfogande för bindning av obearbetat material. Bibliotekets årliga medelstilldelning för inköp och bindning av böcker föreslås bli höjd till 30 000 kr.

Juridiska biblioteket. Något slutgiltigt förslag rörande personalorganisationen för detta bibliotek anser sig utredningsmannen inte kunna framlägga förrän frescatilokalerna blivit detaljplanerade. Bibliotekets personal bör dock i nuvarande läge förstärkas med bl. a. en förste biblioteksassistent i lönegrad Ae 13, samtidigt som vissa disponibla arvodesmedel indrages. Medelsanvisningen för bokinköp och bindning föreslås bli höjd till 75 000 kr.

Socialvetenskapliga biblioteket. I betänkandet ifrågasättes om detta bibliotek även efter utflyttning till Frescati skall vara gemensamt för socialhögskolan och universitetet. Utredningsmannen anser att det vore fördelaktigt om biblioteket, till vilket medel för bokinköp och bindning nu anvisas från dels socialhögskolans, dels universitetets materiellanslag, i fortsättningen kunde erhålla medel för detta ändamål från endast ett håll, och att denna medelsanvisning höjdes till 75 000 kr. Personalen föreslås bli förstärkt med en biblioteksassistent i Ae 11.

Tjänsterna vid universitetets bibliotek bör enligt utredningsmannen uppföras på kungl. bibliotekets stat.

Utredningsmannen föreslår vidare, att en institutionstjänst efter mönster från bl. a. Oslo och Lund skall komma till stånd vid universitetet. Den bör ha kungl. biblioteket som bas och försöksvis inriktas på service åt de till humanistiska biblioteket knutna institutionerna. För detta ändamål beräknas enligt förslaget personalen vid kungl. biblioteket redan nu böra förstärkas med en bibliotekarie i Ae 23, en förste biblioteksassistent i Ae 13 och ett förste biblioteksbiträde i Ae 9.

För samordning av frågor rörande universitetets olika bibliotek samt rörande institutionstjänsten föreslås att tills vidare en extra tjänst som överbibliotekarie i Bg 1 inrättas vid kungl. biblioteket. Som sekreterare föreslås denne få till sitt förfogande en biblioteksassistent i Ag 11, likaså med placering tills vidare vid kungl. biblioteket.

Universitetets bibliotekskommission föreslås bli uppdelad i två sektioner, en humanistisk-juridisk-samhällsvetenskaplig och en matematisk-naturvetenskaplig. Vidare bör, som tidigare anförts, en inköpsnämnd för vart och ett av de här berörda biblioteken inrättas.

Samarbetet mellan stockholmsbiblioteken berörs även i betänkandet. Detta samarbete är nu organiserat i Stockholmsbibliotekens samarbetsnämnd, där dock endast 32 av 125 statliga bibliotek är representerade. Utredningsmannen menar, att mycket talar för att en gemensam instans för samtliga statliga bibliotek i Stockholm bör inrättas. För service åt de mindre biblioteken bör denna få ett provisoriskt personaltillskott bestående av en förste biblioteksassistent i Ag 19 och en biblioteksassistent i Ag 11.

På grundval av de i betänkandet framlagda förslagen om intensifierat sam-

arbete med kungl. biblioteket bör, framhåller utredningsmannen, en försöksverksamhet inledas vid humanistiska biblioteket i Stockholm.

Förslaget om integration mellan kungl. biblioteket och universitetets bibliotek har hos flertalet remissinstanser mött kraftig kritik.

Universitetskanslersämbetet ställer sig dock positivt till utredningsmannens förslag och delar i princip dennes uppfattning om det rationella och önskvärda i att en integration mellan kungl. biblioteket och universitetets bibliotek åstadkommes på de områden där detta är möjligt. Sådana åtgärder bör successivt genomföras, lämpligen till en början i form av försöksverksamhet, framhåller ämbetet. En mera långtgående integration bör sedermera upptagas till förnyat övervägande.

De flesta remissinstanserna är tveksamma om fördelarna med att personalorganisationen underställes riksbibliotekarien. *Statskontoret* anser sålunda, att Stockholms universitet i princip bör tillförsäkras samma inflytande över sina biblioteksförhållanden som andra universitet. Av bl. a. budgettekniska skäl framstår det enligt detta ämbetsverk som orealistiskt att inte låta Stockholms universitets bibliotek sortera under universitetskanslersämbetet.

De föreslagna personalförändringarna tillstyrkes av flertalet remissinstanser.

Institutionstjänsten bör redan 1965/66 organiseras i huvudsaklig anslutning till utredningsmannens förslag, anser *universitetskanslersämbetet*, som även framför vissa egna förslag. Ämbetet är sålunda i avvaktan på den föreslagna försöksverksamheten inte berett att tillstyrka förslaget om en tjänst som överbibliotekarie i B 1.

Kritik riktas i ett flertal remissvar mot förslaget att till kungl. biblioteket centralisera vissa delar av biblioteksarbetet. Härvid betonas i synnerhet faran för onödigt dröjsmål med främst katalogiseringen.

De föreslagna höjningarna av anslagen till bokinköp och bokbindning tillstyrkes av *universitetskanslersämbetet*. I samband härmed anser även ämbetet, att det bör övervägas om inte medel för socialvetenskapliga biblioteket framdeles helt bör anvisas från anslag till antingen universitetet eller socialhögskolan.

Humanistiska fakulteten vid Stockholms universitet menar, att universitetets kontroll över inköpsverksamheten kräver att anslaget till bokinköp och bindning vid biblioteket i Frescati tilldelas universitetet.

Universitetskanslersämbetet framhåller, att ämbetet senare kommer att till närmare övervägande upptaga förslaget om inköpsnämnder.

Endast *universitetskanslersämbetet* tar ställning till förslaget om universitetets bibliotekskommission och förklarar sig icke f. n. berett att biträda detsamma.

Enligt *byggnadsstyrelsen* bör frågan om ett vidgat samarbete mellan de statliga biblioteken i Stockholm snarast möjligt utredas. Därvid bör i första hand

behandlas de bibliotek — t. ex. statens psykologisk-pedagogiska bibliotek — där en samordning med frescatibiblioteket kan komma i fråga.

I remissvaren har även redovisats synpunkter på de i betänkandet framlagda förslagen rörande frescatilokalernas utformning.

Departementschefen

De ökande statliga insatserna på forskningsområdet har gjort det angeläget att medlen till forskningsändamål utnyttjas så effektivt som möjligt. Rationella hjälpmedel måste ställas till forskarnas förfogande. Detta gäller i hög grad arbetet med att uppsöka för forskningsarbetet nödvändig information. Svårigheterna i det avseendet har under senare tid ökat, bl. a. genom den starkt stegrade vetenskapliga publikationsverksamheten. Antalet vetenskapliga tidskriftsartiklar uppges ha fördubblats under mindre än en femtonårsperiod.

Mot denna bakgrund har i en inom forskningsberedningens sekretariat utarbetad promemoria frågan om den vetenskapliga informationen behandlats, varvid bl. a. en kartläggning gjorts av de vetenskapliga bibliotekens uppgifter, utvecklingen på den maskinella dokumentationens område och behovet av dokumentalistutbildning.

Jag finner att promemorian ger en god utgångspunkt såväl för det fortsatta arbetet med utbyggnaden av de traditionella organen för informationsförmedling, de vetenskapliga biblioteken, som för bedrivandet av en försöksverksamhet på centrala punkter inom dokumentationsområdet.

De vetenskapliga biblioteken kommer inom överskådlig framtid att utgöra kärnan i förmedlingen av information. Det primära målet bör därför vara att göra dem bättre rustade att svara mot de ökade anspråken genom en utvidgad forskarservice. Dessa biblioteks tillstånd och behov har under senare tid aktualiserats även genom andra utredningar än den nyss omnämnda dokumentationspromemorian.

De vetenskapliga biblioteken har organisatoriskt sett en olikartad ställning. Kungl. biblioteket och vissa specialbibliotek som statens psykologisk-pedagogiska bibliotek är direkt underställda Kungl. Maj:t, medan universitets- och högskolebiblioteken är inordnade i universitetsorganisationen. I promemorian framhålls att samtliga vetenskapliga bibliotek oavsett organisatorisk status bör betraktas som komponenter i ett bibliotekssystem, »sambiblioteket» och inte som separata, självständiga enheter. En konsekvens av detta betraktelsesätt bör enligt promemorian vara att varje bibliotek specialiserar sig och till andra bibliotek överlämnar litteratur utanför sitt specialområde. Ett dylikt betraktelsesätt förefaller mig rimligt i ett läge, då det ekonomiska utrymmet för bokinköp — sett i relation till behoven — är begränsat. Detta förutsätter emellertid att någon form av fördelningsplan mellan biblioteken utformas, en utväg som för övrigt också tillämpats utomlands bl. a. i Förbundsrepubliken Tyskland och Förenta staterna.

På det nordiska planet prövas principen med en fördelningsplan mellan biblioteken genom realiserande av den s. k. Scandiplanen, vilken, som framgår av vad jag anför i det följande under anslaget till främjande av nordiskt-kulturellt samarbete, kommer att ges stöd i enlighet med nordiska kulturkommissionens rekommendationer. Denna nordiska plan låter sig väl förena med en arbetsfördelning mellan biblioteken inom landet.

Vad som här sagts om behovet av specialisering aktualiserar frågan om fastare organiserat samråd mellan de vetenskapliga biblioteken. I promemorian har ett tidigare framfört förslag tagits upp, nämligen inrättande av ett för de vetenskapliga biblioteken gemensamt »biblioteksråd». I de tidigare berörda yttrandena över promemorian råder stor enighet om behovet av ett dylikt organ. Jag anser att ett sådant bör komma till stånd och kommer att under anslaget Extra utgifter vid universitet och högskolor beräkna medel för vissa kostnader för ett sådant samarbetsorgan för de vetenskapliga biblioteken.

En väg att rationalisera biblioteksarbetet — vid sidan av specialisering — är att centralisera vissa funktioner, såsom centralkatalogisering och utgivning av accessionskatalogen över utländsk litteratur i svenska forskningsbibliotek. I promemorian förordas en mekanisering av utgivningen av accessionskatalogen i syfte att öka utgivningstakten. Riksbibliotekarien har dock inte ansett den vägen vara lämplig i nuvarande läge. För att emellertid utgivningen i nuvarande former skall kunna påskyndas avser jag att i enlighet med riksbibliotekariens förslag under förevarande anslag föreslå en personalförstärkning för bibliografiska institutet, som handhar utgivningen av katalogen. Vid min anmälan av bibliotekets omkostnadsanslag kommer jag att i syfte att möjliggöra ett inhämtande av eftersläpningen i utgivningen föreslå en avsevärd ökning av posten till publikationstryck. Det är givet att alla möjligheter bör prövas till en rationalisering av utgivningsverksamheten.

Det framgår genom de i det föregående berörda utredningarna att biblioteksväsendets resurser, oavsett all strävan till specialisering och rationalisering av biblioteksverksamheten, bör ökas för att kunna motsvara forskningens krav. Jag föreslår därför att de vetenskapliga biblioteken ges betydande förstärkningar för nästa budgetår i fråga om såväl personal som utrustning.

Vid de vetenskapliga biblioteken finns för närvarande ca 500 personer anställda varav omkring en femtedel i bibliotekariebefattningar. Jag avser att under respektive anslag beräkna medel för ett 40-tal nya tjänster. Av dessa är sex avsedda för bibliotekarierna och övriga för biträdespersonal av olika kategorier. Jag vill här särskilt framhålla, att några av bibliotekarietjänsterna är avsedda för bibliografisk service till forskare.

Beträffande den materiella förstärkningen kan nämnas att anslagen till bokinköp och bindning nu uppgår till sammanlagt 4,4 milj. kr. Under de olika anslagen avser jag att föreslå höjningar med tillsammans ca 1 milj. kr., varav omkring en fjärdedel utgöres av anvisningar för speciella ändamål. Av ökningen hänför sig de största posterna till Umeå och Stockholm.

Det är som i det föregående belysts förenat med stora svårigheter för den

enskilde forskaren att i dagens läge skaffa sig tillräcklig överblick och information till och med om det enbart är fråga om en relativt begränsad sektor av det vetenskapliga fältet. Inom vissa vetenskapsgränar som t. ex. kemien underlättas forskningsarbetet av internationella bibliografier som redovisar omkring 95 % av alla publicerade artiklar. Inom andra, t. ex. biologien, räknar man med att endast ca 40 % av det totala utbudet upptages i bibliografier. Det har beräknats att ca 30 % av tiden för en forskare inom de experimentella vetenskaperna åtgår till litteratursökning, vilket visar att mycket skulle vinnas om biblioteken i detta avseende kunde bjuda forskaren bättre service. De tidigare omnämnda nya bibliotekarietjänster som föreslås för nästa budgetår får ses mot denna bakgrund.

En fullt effektiv litteratursökning — d o k u m e n t a t i o n — kan emellertid inte uppnås med traditionella biblioteksrutiner. Utvecklingen inom dokumentationens område går dock mycket snabbt framåt och utomlands, särskilt i Förenta staterna, finns utvecklade system för litteratursökning med mekaniska hjälpmedel.

I vårt land pågår numera försöksverksamhet med maskinell dokumentation bl. a. under medicinska forskningsrådets ledning vid karolinska institutet i Stockholm. Det är väsentligt att ökade resurser ges för detta försök och liknande verksamhet genom forskningsrådets försorg för att de möjligheter som denna form av dokumentation erbjuder skall kunna effektivt belysas. Jag vill här erinra om vad som i denna fråga anförts i prop. 1964: 69 angående anslag till vissa forskningsråd m. m.

Utvecklingen på detta område bör på sikt kunna möjliggöra en intensifierad litteraturtjänst baserad på dokumentationsenheter i första hand vid de vetenskapliga specialbiblioteken.

Den specialutbildade personal som står till förfogande för dokumentationsverksamheten vid karolinska institutet bör med fördel kunna utnyttjas i en vidare utbyggnad av framför allt ett nordiskt samarbete rörande vetenskaplig information inom medicinsk forskning och särskilt läkemedelsforskning.

Frågan om personal för den maskinella dokumentationen har aktualiserats av bl. a. Ingeniörsvetenskapsakademien som beräknat att 1970 ca 300 dokumentalister kommer att behövas i vårt land.

Jag avser att inom kort inhämta Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att utreda frågor rörande den framtida utbildningen av bibliotekarier m. m. jämte vissa därmed sammanhängande spörsmål.

För att vinna erfarenheter av utbildningsverksamhet m. m. inom detta område avser jag att i det följande vid min anmälan av anslaget Extra utgifter vid universitet och högskolor föreslå att en speciell kurs i dokumentation anordnas vid Uppsala universitet under nästa budgetår.

Ett stort och modernt universitet med dess intensiva forsknings- och utbildningsverksamhet kräver, som jag tidigare berört, en mycket omfattande litte-

ratur- och biblioteksservice. Bibliotekssituationen vid det snabbt expanderande universitetet i Stockholm föranledde mig att år 1963 tillkalla en särskild sakkunnig med uppdrag att utreda härmed sammanhängande frågor.

Utredningsmannen har som nämnts i ett i slutet av år 1963 avgivet betänkande konstaterat att det inte torde vara realistiskt att söka lösa biblioteksproblemen i Stockholm genom att där bygga ett helt nytt universitetsbibliotek. I stället bör man enligt utredningsmannen tänka sig en fördjupning och intensifiering av det samarbete som under ett tiotal år prövats mellan kungl. biblioteket och universitetets biblioteksorganisation. Samarbetet bör ta sikte på en integration mellan dessa båda biblioteksorganisationer.

Liksom utredningsmannen anser jag, att en rationell samordning, som syftar till effektivitet och ett inte minst i ekonomiskt avseende ändamålsenligt utnyttjande av alla disponibla resurser, är nödvändig. Detta innebär att kungl. biblioteket bör fungera som universitetsbibliotek åt Stockholms universitet med undantag för det naturvetenskapliga ämnesområdet. Det nuvarande stora antalet biblioteksenheter bör vidare ges en fastare organisatorisk sammanhållning.

Ett samarbete mellan kungl. biblioteket och universitetets biblioteksenheter bör enligt min mening redan budgetåret 1965/66 genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med utredningsmannens förslag.

I syfte att utan alltför stora personalinsatser göra universitetets olika *institutionsbibliotek* till effektiva enheter har utredningsmannen föreslagit att en institutionstjänst efter mönster från bl. a. Oslo och Lund skall byggas upp. Försöksvis bör en sådan institutionstjänst enligt min mening tillkomma redan nästa budgetår och organisatoriskt knytas till kungl. biblioteket. En av institutions-tjänstens huvuduppgifter bör vara att åstadkomma den erforderliga samverkan mellan kungl. biblioteket och de skilda biblioteksenheterna samt sistnämnda enheter inbördes. Jag beräknar med anledning härav under detta anslag medel för en tjänst som bibliotekarie i Ag 23, en som förste biblioteksassistent i Ag 13 och en som förste biblioteksbiträde i Ag 9.

Utredningsmannen har i sitt betänkande även föreslagit vissa personella och materiella förstärkningar vid humanistiska, slaviska, juridiska och socialvetenskapliga biblioteken. *Humanistiska biblioteket* föreslås sålunda tillföras en tjänst som biblioteksassistent i Ae 11 och en som förste biblioteksbiträde i Ae 9. Mot dessa förslag har jag inte något att erinra. Jag ansluter mig likaså till utredningsmannens uppfattning att för detta bibliotek bör anvisas ett engångsbelopp till extra arbetskraft för bearbetning av hittills obehandlat material.

Slaviska bibliotekets personal bör förstärkas med en tjänst som förste biblioteksassistent, som föreslagits av utredningsmannen. Den av utredningsmannen förordade omvandlingen av tjänsten som bibliotekarie i Ae 23 vid biblioteket till tjänst som förste bibliotekarie i Ag 27 har inte givit mig anledning till erinran.

Jag biträder vidare utredningsmannens förslag att personalen vid *juridiska biblioteket* förstärkes med en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 13 samt ett förste biblioteksbiträde i Ae 9. Härvid räknar jag med indragning av vissa nu utgående arvodesmedel.

I detta sammanhang vill jag framhålla att jag i det följande kommer att föreslå ett särskilt bokanslag till Stockholms universitet, varvid jag beräknar bl. a. en höjning med 117 000 kr. av medelsanvisningen till *bokinköp och bindning* jämfört med vad som under innevarande budgetår beräknats för detta ändamål under universitetets materielanslag samt en engångsanvisning till slaviska biblioteket för avverkande av vissa balanser.

I sitt betänkande har utredningsmannen föreslagit — utan närmare angivande av tidpunkt och omfattning — att personal vid universitetets olika biblioteksenheter skall uppföras i kungl. bibliotekets personalförteckning. Då en klarare precisering erfordras bör det uppdragas åt kanslersämbetet att i samråd med riksbibliotekarien inkomma med förslag i denna fråga. Tills vidare avser jag att vid mina beräkningar av avlöningsanslaget till Stockholms universitet där upptaga medel för de vid humanistiska, slaviska och juridiska biblioteken föreslagna tjänsterna m. m.

Även i fråga om relationerna i övrigt mellan kungl. biblioteket och universitetets biblioteksenheter fordras vissa närmare preciseringar. I universitetskanslersämbetets och riksbibliotekariens uppdrag bör därför också ingå att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de föreskrifter, som bör meddelas fr. o. m. nästa budgetår rörande biblioteksverksamhetens organisation. Jag förutsätter därvid att kungl. biblioteket kommer att ombesörja teknisk service, katalogisering samt interurban och internationell låne- och bytesverksamhet. Slutligen bör kanslersämbetet och riksbibliotekarien i samråd med övriga berörda myndigheter utreda och inkomma med förslag rörande *socialvetenskapliga bibliotekets* och *statens psykologisk-pedagogiska biblioteks* organisatoriska samordning med kungl. biblioteket och universitetets biblioteksenheter.

Till de av utredningsmannen framlagda förslagen rörande samarbetet mellan samtliga statliga bibliotek i Stockholm är jag inte beredd att taga ställning i detta sammanhang.

Som en följd av den förut föreslagna integrationen mellan kungl. biblioteket och biblioteksverksamheten vid Stockholms universitet bör i fortsättningen uppgiften att svara för utarbetandet av lokal- och utrustningsprogram även för kungl. biblioteket ankomma på lokal- och utrustningsprogramkommittén för universitetet och högskolorna i Stockholm. Jag avser att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att sådant uppdrag lämnas kommittén.

Utredningsmannens förslag om deposition av vissa av kungl. bibliotekets samlingar i blivande bibliotekslokaler inom frescatiområdet har jag inte ansett mig nu böra taga ställning till. Jag förutsätter att denna fråga får prövas i samband med att lokalprogrammet för det blivande frescatibiblioteket fastställs.

Jag övergår slutligen till att behandla riksbibliotekariens anslags-
ä s k a n d e n för nästa budgetår. Med hänvisning till vad jag anförde i det före-
gående föreslår jag, att det inrättas en bibliotekarietjänst i Ae 23 (p. 2) för ser-
vice vid låneexpeditionen. Vid förvärvsavdelningen bör tillkomma en tjänst som
förste biblioteksassistent i Ae 19 (p. 4). I det föregående har jag understrukt
angelägenheten av att utgivningen av accessionskatalogen påskyndas. I enlighet
med riksbibliotekariens förslag räknar jag medel för en ny förste biblioteks-
biträdestjänst (p. 13). Minskningen av medlen till tillfällig arbetskraft bör be-
gränsas till 4 000 kr. (p. 26).

Efter medgivande av Kungl. Maj:t har vid biblioteket inrättats dels en per-
sonlig tjänst som bibliotekarie i Ae 19 för Erik Eriksson, dels en personlig tjänst
som konservator i Ae 13 för S. Wiklander. Jag förordar nu, att dessa båda tjäns-
ter uppflyttas till lönegrad Ae 21 respektive lönegrad Ae 15 och beräknar härför
erforderliga medel.

Slutligen vill jag erinra om att jag redan i det föregående anmält, att under
förevarande anslag beräknats medel för en tjänst som bibliotekarie i Ag 23
(p. 14), en som förste biblioteksassistent i Ag 13 (p. 15) och en som förste biblio-
teksbiträde i Ag 9 (p. 16), alla tre tjänsterna avsedda för kungl. bibliotekets
service till Stockholms universitet.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa lönegradsplaceringen för
maskinisttjänsten vid kungl. biblioteket (p. 25).

Utöver vad jag nu förordat räknar jag inte med andra ändringar beträffande
förevarande anslag än en uppräknings på grund av automatiska utgiftsökningar.
Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med $(2\,448\,000 + 374\,000 =) 2\,822\,000$
kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i
personalförteckningen för kungl. biblioteket, som föranledes av
vad jag i det föregående anförde;

b) godkänna följande avlöningsstat för kungl. biblioteket,
att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	556 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 277 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	986 900
Summa kr.	2 822 000

c) till *Kungl. biblioteket*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66
anvisa ett förslagsanslag av 2 822 000 kr.

B 28. Kungl. biblioteket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	492 000	335 266
1964/65	535 000	
1965/66 (förslag)	743 000	

Riksbibliotekarien föreslår, att anslaget ökas med i runt tal 317 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Myndighet	Departementet
1. Sjukvård m. m.	7 000	+ 2 000	+ 2 000
2. Reseersättningar	3 000	+ 2 000	+ 1 000
3. Expenser: Övriga expenser	227 600	+ 177 750	+ 70 000
4. Publikationstryck	173 000	+ 135 000	+ 135 000
		+ 316 750	+ 208 000

Departementschefen

Jag vill här erinra om vad jag i det föregående vid min anmälan av kungl. bibliotekets avlöningsanslag anfört rörande accessionskatalogen över av svenska forskningsbibliotek förvärvat utländsk litteratur.

Med hänvisning till departementets beräkning i den nyss redovisade sammanställningen föreslår jag, att anslaget uppföres med (535 000 + 208 000 =) 743 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. biblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 743 000 kr.

B 29. Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	638 000	637 990
1964/65	703 000	
1965/66 (förslag)	808 000	

Riksbibliotekarien föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med sammanlagt 397 000 kr., och åberopar till stöd härför i huvudsak följande.

Kungl. bibliotekets anslag till bokinköp och bokbindning bör hållas i nivå med motsvarande anslag för universitetsbiblioteken. För att biblioteket skall kunna fungera som samhällsvetenskapligt universitetsbibliotek för Stockholm måste biblioteket grundligt upprustas icke minst i fråga om möjligheten att förvärva utländsk vetenskaplig litteratur. Biblioteket har visserligen icke universitetsbibliotekens bevakningsskyldighet i fråga om medicinsk och naturvetenskaplig litteratur, men det har som nationalbibliotek en vida mer omfattande och ytterst kostnadskrävande bindningsskyldighet i fråga om den svenska dagspressen och

åliggandet att bevaka s. k. suecana extranea, dvs. skrifter om Sverige och översättningar från svenskan m. m., tryckta utom landet.

För kompletteringsköp av samhällsvetenskaplig periodica begärs 180 000 kr., lika fördelat på två budgetår. För att avverka betydande bindingsbalanser åskas ett engångsbelopp av 160 000 kr., vilket av arbetstekniska skäl bör uppdelas i två lika poster på de båda följande budgetåren. Slutligen anses ett engångsanslag om 50 000 kr. vara erforderligt för att bl. a. kunna emballera äldre tidningslägg, som annars löper risk att förstöras.

Departementschefen

Jag förordar med anledning av riksbibliotekariens förslag en höjning av detta anslag med 105 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (703 000 + 105 000 =) 808 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 808 000 kr.

B 30. Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	90 000	90 559
1964/65	124 000	
1965/66 (förslag)	176 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår konstaterar *styrelsen för statens psykologisk-pedagogiska bibliotek* inledningsvis att man sedan flera år kunnat förmärka en markerad tendens till ett livligare utnyttjande av bibliotekets samlingar. Detta ställer stora krav på personal och bokbestånd. Tendensen anses dels bero på det svenska skolväsendets omdaning, dels på den intensifierade forskningen inom psykologien och till denna vetenskap anknyttande discipliner. Bibliotekets ställning som svenskt specialbibliotek för dessa fack har medfört att dess interurbana utlåning är avsevärd och väntas öka ytterligare. Biblioteket kommer att vid årsskiftet 1964/65 flytta in i nya lokaler i närheten av Stockholms universitet, vilket förväntas leda till en ökad tillströmning av besökare och låntagare.

För nästa budgetår föreslår styrelsen att anslaget höjes med 135 700 kr. och har därvid dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförändringar

1. Förste biblioteksassistent i Ae 21.
2. Dokumentalist i Ag 21.
3. Biblioteksassistent i Ae 11.
4. Två biblioteksbiträden i Ae 7.
5. Expeditionsvakt i Ae 7 och samtidigt minskning med 8 000 kr. av medlen till tillfällig vaktmästarpersonal.

Tjänsteförändringar

6. Bibliotekarie i Ae 23 i stället för amanuens i reglerad befordringsgång.
7. Ordinariesättning av tjänsten som förste bibliotekarie.

Omkostnader

8. Ökning med 9 000 kr. av anslagsposten till expenser.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

3. Bibliotekets personal består f. n. av en förste bibliotekarie i Ae 27, en bibliotekarie i Ae 21, en biblioteksassistent i Ae 11 och ett biblioteksbiträde i Ae 7.

Den assistent som biblioteket nu har ianspråktagas helt för katalogisering. Biblioteksbiträdet har att utföra skriv- och rutingöromål och kan blott en del av dagen tjänstgöra i låneexpeditionen. Ytterligare en biblioteksassistent är därför nödvändig för att bibehålla låneexpeditionens hittillsvarande standard trots den ökade frekvensen och ge bästa möjliga service med korta väntetider på beställda arbeten.

4. I samband med omorganisationen av skolöverstyrelsen förutsattes, att det yrkespedagogiska biblioteket vid överstyrelsen för yrkesutbildning skulle överflyttas till psykologisk-pedagogiska biblioteket. Vid yrkespedagogiska biblioteket har varit anställda tre personer varav en med ett arvode motsvarande lönegrad 19 samt två heltidsanställda biträden. F. n. uppehålls ingen av dessa två biträdesbefattningar. Styrelsen föreslår, att med anledning av överflyttningen av det yrkespedagogiska biblioteket två tjänster som biblioteksbiträde inrättas bl. a. med hänsyn till den väntade utökningen av den internationella korrespondensen.

5. På grund av det ökande antalet postärenden är det nödvändigt att en expeditiönsvakt knyts till biblioteket. Denne avses kunna handha uppställning av återlämnade böcker i bokmagasinen, ta fram beställda arbeten och utföra enklare bokbindningsarbeten, vilket torde i någon mån kunna nedbringa bokbindningskostnaderna. Med hänsyn till att det är nödvändigt att medel också beräknas till tillfälligt arvodesanställd yrkesutbildad personal för vakthållning och extrahjälp under toppbelastningsperioder, kan emellertid inte hela det nuvarande beloppet för tillfällig vaktmästarpersonal bortfalla. En besparing på 8 000 kr. förefaller dock möjlig.

8. Höjningen av anslagsposten till expenser är motiverad dels av ett ökat behov av blanketter och skrivmateriel, dels av behovet av en stencilapparat för framställning av aktuella nyförvärvslistor. Kompletteringsköp av skrivmaskiner måste också ske för den här föreslagna nya personalen. Vidare medför inflyttningen i de nya lokalerna ett ökat medelsbehov för lyse och för städning.

Departementschefen

Jag vill i detta sammanhang erinra om vad jag vid min anmälan av kungl. bibliotekets avlöningsanslag anfört rörande bl. a. statens psykologisk-pedagogiska bibliotek.

Det är angeläget att statens psykologisk-pedagogiska bibliotek får del av den pågående allmänna upprustningen av de vetenskapliga biblioteken. Genomförandet av de stora skolreformerna kommer att kräva betydande insatser både

i fråga om pedagogisk forskning och pedagogiskt utvecklingsarbete. Detta förhållande liksom flyttningen till lokaler närmare Stockholms universitet kan väntas medföra att allt större anspråk ställs på detta specialbibliotek. Med hänsyn härtill bör den nuvarande personalen — bestående av fyra personer — utökas med dels en biblioteksassistent i Ae 11 (p. 3) för service i låneexpeditionen, dels en expeditionsvakt i Ae 7 (p. 5). Samtidigt bör medlen till extra vaktmästarhjälp minskas med 8 000 kr.

I enlighet med styrelsens förslag bör expensmedlen förstärkas med 9 000 kr. (p. 8).

I övrigt bör anslaget uppräknas på grund av automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (124 000 + 52 000 =) 176 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för statens psykologisk-pedagogiska bibliotek, att tillämpas tills vidare fr.o.m. budgetåret 1965/66:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	100 700
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	57 000

Omkostnader

1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i>	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	17 700
Summa kr.	176 000

- b) till Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 176 000 kr.

B 31. Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	45 000	44 720
1964/65	50 000	
1965/66 (förslag)	60 000	

Styrelsen för statens psykologisk-pedagogiska bibliotek föreslår, att anslaget ökas med 35 000 kr. Till stöd för förslaget anföres i huvudsak följande.

Det framstår som oundgängligt, att biblioteket håller sina samlingar aktuella inom sina speciella ämnesområden. Allmänheten visar genom sitt allt större utnyttjande av dess samlingar att så måste ske. Den ökade efterfrågan på tidskrifter beror även på att forskningsresultaten i allt högre grad publiceras i tidskriftsartiklar. Framför allt utomlands ökar antalet nya tidskrifter. Bibliotekets tidskriftsbestånd har också stora luckor, äldre årgångar saknas. Det är därför nöd-

vändigt att för kompletteringsköp bl. a. av nytryck av utgångna sviter under en femårsperiod beräkna ett belopp av minst 8 000 kr. per år.

Bibliotekets läsesal måste upprustas med aktuella uppslagsverk och encyklopedier. Lokalförhållandena och tidigare knappa anslag har lagt hinder i vägen för en successiv inköpspolitik.

Med hänsyn till det ökade antalet studerande i psykologi och pedagogik vid rikets universitet och utbyggnaden av lärarutbildningsanstalterna har man också att vänta en stegrad efterfrågan på kursböcker, som dessutom efterfrågas av avancerade forskare, genom att de ofta har s. k. handbokskaraktär.

Man måste också taga hänsyn till den allmänna prisutvecklingen på bokmarknaden och de automatiska ökningarna i prenumerationsavgifter på tidskrifter och serieverk. Av den föreslagna höjningen kan 12 000 kr. beräknas utgöra automatiska ökringar på grund av prishöjningar.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår höjas med 10 000 kr. och således uppföras med (50 000 + 10 000 =) 60 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr.

B 32. Stifts- och landsbiblioteken: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	464 000	472 961
1964/65	464 000	
1965/66 (förslag)	548 000	

För nästa budgetår föreslår *styrelserna för stifts- och landsbiblioteken i Linköping, Skara, Västerås och Växjö*, att vid ettvar av biblioteken inrättas en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 13 och en tjänst som expeditionsbiträde i Ao 9 i stället för en tjänst som expeditionsvakt i Ao 7. Biblioteksstyrelsen i Växjö förutsätter att, om biblioteksassistenttjänsten inrättas, en extra medelsanvisning till extra kontorspersonal för biblioteket om 5 850 kr. indrages. Styrelserna för biblioteken i *Linköping* och *Västerås* föreslår därutöver, att vid ettvar av biblioteken inrättas en tjänst som extra kontorsbiträde i Ag 5 med halvtidstjänstgöring.

Riksbibliotekarien anför, att motiven för att förstärka det statliga stödet till dessa bibliotek är starka. Bakgrunden är enligt riksbibliotekarien de ökade kraven på biblioteksservice av olika slag, i främsta rummet sammanhängande med utbyggnaden av den högre utbildningen bl. a. genom regional akademisk undervisning. Riksbibliotekarien tillstyrker att en tjänst som biblioteksassistent i Ae 13 inrättas vid ettvar av biblioteken och att expeditionsvakttjänsterna uppflyttas.

Departementschefen

Jag är inte beredd att förorda något av de framförda förslagen till personalförstärkningar. Efter höjning av anslaget på grund av automatiska kostnadsökningar bör detta för nästa budgetår uppföras med $(464\ 000 + 84\ 000 =)$ 548 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för stifts- och landsbiblioteken, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	158 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	189 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	200 000
Summa kr.	548 000

- b) till *Stifts- och landsbiblioteken*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 548 000 kr.

B 33. Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	12 000	11 719
1964/65	20 000	
1965/66 (förslag)	30 000	

I fråga om anslagsmedlen till expenser (nu 4 800 kr. per bibliotek) föreslås av *biblioteksstyrelserna i Linköping, Västerås och Växjö* en höjning med 6 200 kr. för ettvarvt av biblioteken. *Biblioteksstyrelsen i Skara* föreslår för sin del en höjning med 12 500 kr. för inköp av bl. a. en större läsapparat. Ökat behov av teknisk utrustning har även åberopats som grund för övriga biblioteks äskanden om höjda anslag.

Riksbibliotekarien finner starka skäl tala för den föreslagna höjningen av delposten till expenser, bl. a. med hänsyn till den rationalisering en ökad användning av fotokopior kan innebära. Enligt riksbibliotekariens uppfattning bör dock samma belopp beräknas för samtliga fyra bibliotek och en ytterligare medelstildelning för Skara ges formen av ett engångsanslag.

Departementschefen

Jag tillstyrker en höjning med 10 000 kr. av detta anslag, som således för nästa budgetår bör uppföras med $(20\ 000 + 10\ 000 =)$ 30 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

- att till *Stifts- och landsbiblioteken*: Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

B 34. Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	98 000	97 740
1964/65	108 000	
1965/66 (förslag)	123 000	

I fråga om detta reservationsanslag hemställer *biblioteksstyrelserna* om höjningar med tillhoppa 76 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

Bokinköp och bokbindning

Linköping (nu 23 900)	+ 16 100
Skara (nu 22 000)	+ 18 000
Västerås (nu 22 000)	+ 18 000
Växjö (nu 22 000)	+ 18 000

Konserveringsarbeten

Linköping (nu 2 100)	+ 2 900
Skara (nu 4 000)	+ 1 000
Västerås (nu 4 000)	+ 1 000
Växjö (nu 4 000)	+ 1 000
	Summa kr. + 76 000

Riksbibliotekarien finner de motiveringar styrelserna anfört för höjningarna vara bärkraftiga. Han hänvisar till ökade bokpriser och höjda bindningskostnader samt erinrar om de nya krav i fråga om kurslitteratur som ställts på stifts- och landsbiblioteken genom den regionala akademiska undervisningens förläggning till tre av de fyra landsbiblioteksorterna. Den intensiva interurbanutlåningen har också medfört en starkt stegrad efterfrågan på akademisk kurslitteratur.

Sedan budgetåret 1957/58 har från förevarande anslag årligen utgått ett belopp av 4 000 kr. för konserveringsarbeten vid stifts- och läroverksbiblioteket samt domkyrkobiblioteket i Strängnäs (jfr prop. 1957: 1 bil. 10 p. 16). *Riksbibliotekarien* anholder för nästa budgetår om samma belopp för fortsatta konserveringsarbeten men begär samtidigt medel om sammanlagt 11 500 kr. för en inventering, uppordning och revision av de bristfälliga katalogerna över främst läroverksbiblioteket, vars oersättliga bok- och handskriftsskatter under lång tid har varit helt utan vård och effektiv tillsyn.

Departementschefen

För nästa budgetår föreslår jag en höjning av detta anslag med 15 000 kr. till (108 000 + 15 000 =) 123 000 kr. Frågan om medelsanvisning till inventering

m. m. av stifts- och läroverksbiblioteket i Strängnäs bör prövas vid fördelningen av anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 123 000 kr.

**B 35. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarie-
ämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 676 000	2 788 017
1964/65	2 785 000	
1965/66 (förslag)	3 212 000	

Akademien föreslår för nästa budgetår en höjning av detta anslag med 1 056 000 kr. och har därvid dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

P e r s o n a l f ö r ä n d r i n g a r

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.

1. Förste byråsekreterare i Ao 23 (administrativa och kamerala avdelningen).
2. Arkivarie i Ao 23 (arkivet).
3. Byråassistent i Ao 19 (administrativa och kamerala avdelningen).
4. Amanuens i reglerad befordringsgång (pedagogiska avdelningen).
5. Personlig biblioteksassistenttjänst i Ae 13 för bokbindaren Erik Holmberg (biblioteket).
6. Expeditionsvakt i Ao 7 (biblioteket).
7. Kanslibitråde i Ao 7 (biblioteket).
8. Kanslibitråde i Ae 7 i stället för kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring (tekniska avdelningen).
9. Konservatorsbiträde i Ao 7 (tekniska avdelningen).
10. Kontorsbiträde (telefonist) i reglerad befordringsgång med heltidstjänstgöring i stället för motsvarande tjänst med halvtidstjänstgöring (administrativa och kamerala avdelningen).

Riksantikvarieämbetet m. m.

11. Amanuens i reglerad befordringsgång (byggnadsminnesavdelningen).
12. Två förste förmän i Ao 9 (fornminnesavdelningen).
13. Kanslibitråde i Ae 7 i stället för kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring (fornminnesavdelningen).
14. Kanslibitråde i Ao 7 (byggnadsminnesavdelningen).
15. Kartritningsbiträde i reglerad befordringsgång (byggnadsminnesavdelningen).

Statens historiska museum m. m.

16. Fyra amanuenser i reglerad befordringsgång.
17. Två museiassistenter i Ao 11.
18. Museibiträde i Ao 7 (osteologiska undersökningen).
19. Extra museivakter m. m. (kostnad 26 700 kr.).

T j ä n s t e f ö r ä n d r i n g a r

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.

20. Kamrer i Ao 17 i stället för kontorsskrivare (kassör) i Ao 13 (administrativa och kamerala avdelningen).
21. Konservator i Ao 15 (personlig för assistenten R. Wibeck) i stället för assistent i Ao 13 (tekniska avdelningen).
22. Museifotograf i Ae 15 i stället för förste fotograf i Ae 11 (tekniska avdelningen).
23. Materialförvaltare i Ao 13 i stället för uppsyningsman i Ao 11 (administrativa och kamerala avdelningen).
24. Kontorsskrivare (registrator) i Ao 13 i stället för kansliskrivare (registrator) i Ao 11 (administrativa och kamerala avdelningen).
25. Kontorsskrivare i Ao 13 i stället för kontorist i Ao 9 (administrativa och kamerala avdelningen).
26. Kansliskrivare i Ao 11 i stället för kontorist i Ao 9 (administrativa och kamerala avdelningen).
27. Institutionstekniker i Ao 9 i stället för expeditionsvakt i Ao 7 (administrativa och kamerala avdelningen).
28. Kanslibiträde (telefonist) i Ae 7 i stället för kontorsbiträde (telefonist) i reglerad befordringsgång (administrativa och kamerala avdelningen).
29. Fotograf i Ae 9 i stället för fotobiträde i reglerad befordringsgång (tekniska avdelningen).

Riksantikvarieämbetet m. m.

30. Två förste antikvarier i Ao 25 i stället för antikvarier i Ao 23 (fornminnesavdelningen).
31. Två förste antikvarier i Ao 25 i stället för antikvarier i Ao 23 (byggnadsminnesavdelningen).
32. Antikvarie i Ae 23 (personlig för antikvarien I. Anderson) i stället för antikvarie i Ae 19 (byggnadsminnesavdelningen).
33. Två kansliskrivare i Ao 11 i stället för två kontorister i Ao 9 (fornminnesrespektive byggnadsminnesavdelningen).
34. Kontorist i Ae 9 i stället för kanslibiträde i Ae 7 (fornminnesavdelningen).
35. Konserveringsbiträde i Ae 9 i stället för i Ae 7 (byggnadsminnesavdelningen).

Statens historiska museum m. m.

36. Två förste antikvarier i Ao 25 i stället för antikvarier i Ao 23.
37. Två antikvarier i Ae 23 i stället för två amanuenser i reglerad befordringsgång.
38. Tecknare i Ao 18 i stället för i Ao 15.
39. Rustmästare i Ao 13 i stället för uppsyningsman i Ao 11.
40. Kansliskrivare i Ao 11 i stället för kontorist i Ao 9.

Till stöd för de under *punkterna 5 och 10* redovisade förslagen anför akademien i huvudsak följande.

5. I motion nr 422 till 1964 års riksdag föreslogs att en personlig extra biblioteksassistenttjänst skulle inrättas vid riksantikvarieämbetets och historiska museets bibliotek för bokbindaren E. Holmberg. Riksdagen uttalade i enlighet med statsutskottets förslag (SU 8, p. 38; rskr 8), att riksdagen inte hade något att erinra mot att Holmberg medgavs dispens från eljest gällande kvalifikationskrav för erhållande av biblioteksassistenttjänst. Enligt riksdagens mening borde därvid närmast övervägas att tilldela Holmberg en personlig tjänst i vederbörlig lönegrad, varvid den av honom innehavda tjänsten som bokbindare samtidigt borde vakanssättas. Riksdagen framhöll vidare, att det torde böra ankomma på akademien att i sina anslagsäskanden för budgetåret 1965/66 framlägga det förslag till frågans lösning, som var påkallat.

Akademien vitsordar, att Holmberg är en ovärderlig medhjälpare inom biblioteket och vill med glädje instämma i förslaget om en personlig biblioteksassistenttjänst för honom. Akademien föreslår att tjänsten placeras i lönegrad Ae 13.

Samtidigt vill akademien framhålla önskvärdheten av att den av Holmberg innehavda tjänsten som bokbindare i Ao 9 icke vakanssättes. Holmberg har — trots sin nuvarande tjänstetitel — ytterst små möjligheter att medhinna bokbinderiarbete. Bokbindningen är nu ett stort problem för biblioteket. Under flera år har bindningen av brist på medel och personal legat så gott som helt nere med följd, att stora delar av samlingen befinner sig i ett ur bibliotekssynpunkt oförsvarligt skick. Biblioteket förfogar över en bokbindarverkstad, som av brist på personal och anslag står nästan helt oanvänd. Det är följaktligen i hög grad av nöden för akademien att kunna utnyttja bokbindartjänsten i Ao 9 för dess egentliga ändamål.

10. För ämbetsverkets telefonväxel finns en och en halv tjänst som kontorsbiträde/telefonist i reglerad befordringsgång.

I början av december 1964 installeras hos ämbetsverket den utvidgade telefonväxel, vartill medel anvisats redan under innevarande budgetår. Den nya växeln är avsedd att betjänas av två telefonister, vilket också med hänsyn till trivsel- och servicesynpunkter synes böra ske under större delen av dagen.

På anförda skäl anhåller akademien att en halvtidstjänst som kontorsbiträde/telefonist utbytes mot en motsvarande tjänst med heltidstjänstgöring.

Departementschefen

Antikvarieutredningen, som tillkallades enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 december 1961 med uppdrag att verkställa utredning rörande riks-

tikvarieämbetets och statens historiska museums arbetsuppgifter och organisation och därmed sammanhängande spörsmål, väntas inom kort avlämna sitt betänkande. Jag anser mig inte böra föregripa utredningens förslag genom att föreslå några mera väsentliga förändringar av institutionernas personalorganisation.

Med hänsyn till bokbindaren E. Holmbergs kvalifikationer och arten av de arbetsuppgifter, som åvilar honom, anser jag mig dock böra förorda, att för honom inrättas en personlig tjänst som förste biblioteksassistent i lönegrad Ae 13. Den tjänst som bokbindare, som Holmberg nu innehar, bör hållas obesatt, så länge han kvarstår vid den personliga tjänsten (p. 5).

Vidare förordar jag, att antikvarien K. I. Anderssons personliga tjänst i lönegrad Ae 19 uppflyttas till lönegrad Ae 21 (p. 32).

Telefonistpersonalen bör utökas i enlighet med akademiens förslag. Jag beräknar således medel motsvarande kostnaderna för en halvtidstjänst som kontorsbiträde (p. 10).

Utöver vad jag nu förordat räknar jag inte med andra ändringar av detta anslag än den uppräknings, som erfordras på grund av automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med $(2\,785\,000 + 427\,000 =) 3\,212\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	974 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 071 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 165 300
Summa kr.	3 212 000

c) till Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 212 000 kr.

B 36. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	419 000	439 167
1964/65	497 000	
1965/66 (förslag)	573 000	

Akademien föreslår, att anslaget ökas med 255 900 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Mynd.	Departementet
1. Reseersättningar	98 700	+ 21 300	+ 10 000
2. Expenser: Övriga expenser	211 400	+ 135 700	+ 36 000
3. Övriga utgifter	22 100	+ 22 900	+ 5 000
4. Växlande utställningar	12 000	+ 8 000	+ 4 000
5. Publikationstryck	7 000	+ 1 000	+ 1 000
6. Studieverksamheten	19 000	+ 16 000	+ 10 000
7. Laboratoriet för radioaktiv datering	71 000	+ 51 000	+ 10 000
		+ 255 900	+ 76 000

Av det av akademien begärda beloppet under punkt 2 utgör 65 000 kr. en engångsanvisning för inköp av möbler m.m. till nyinredda kontorslokaler och 41 300 kr. en ytterligare anvisning utöver det belopp av 25 000 kr. som beviljats innevarande budgetår för en omläggning och utökning av ämbetsverkets telefonväxel.

Departementschefen

Då Kungl. Maj:t medgivit att medel för inköp av möbler m.m. i samband med en inflyttning i nya lokaler får utgå ur anslaget för detta budgetår, bortfaller behovet av den begärda engångsanvisningen för samma ändamål. Den av akademien begärda ytterligare medelsanvisningen för omläggningen och utökningen av telefonväxeln anser jag böra godtagas.

Med hänvisning till departementets beräkning i den nyss redovisade sammanställningen föreslår jag, att anslaget uppföres med (497 000 + 76 000 =) 573 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m.m.: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 573 000 kr.

B 37. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	50 000	47 733
1964/65	50 000	
1965/66 (förslag)	50 000	

Akademien föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 75 000 kr. för att påskynda genomförandet av de viktigaste inrednings- och utrustningsarbetena inom museet.

Akademien räknar med att för planerade inrednings- och utrustningsarbeten inom historiska museets fyra avdelningar erfordras sammanlagt 1 331 800 kr. De angelägnaste uppgifterna för närvarande är enligt akademiens mening ombyggnad av textilgalleriet, arbeten på sten- och bronsåldersutställningarna, inredande av ett Ekerö-rum, nyordning av myntkabinettets magasin och iordningställande av studiemagasin. Den sammanlagda kostnaden för dessa ändamål beräknas till 1 008 000 kr.

Departementschefen

Akademien bör erhålla medel för att fortsätta vissa av de mest angelägna inrednings- och utrustningsarbetena vid historiska museet. Någon höjning av anslaget är jag dock inte beredd att förorda. Det bör därför uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår, 50 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

B 38. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	921 000	865 476
1964/65	1 300 000	
1965/66 (förslag)	1 460 000	

Statsbidrag till avlönande av landsantikvarier och antikvarie på Gotland utgår fr. o. m. innvarande budgetår med 90% av de kontanta avlöningsförmåner som tillkommer en på vederbörande ort stationerad statlig tjänsteman i löneklass 29 respektive löneklass 23. Dessutom utgår bidrag till landsantikvarie i Borås med 66 $\frac{2}{3}$ % av kontantlönen i löneklass 24. Till högst en amanuens i varje landsantikvariedistrikt må riksantikvarieämbetet kunna medgiva statsbidrag med 90 % av den kontanta lönen i löneklass 19.

Akademien föreslår att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 391 000 kr. Sålunda begär akademien att statsbidrag till landsantikvarie skall beräknas med 90 % av den kontanta lönen i lönegrad B 1 i stället för som nu i löneklass 29 på löneplan A. Vidare hemställer akademien om att statsbidrag till avlönande av amanuens skall få beräknas med utgångspunkt från lönen i löneklass A 21 i stället för som nu i löneklass 19. Akademien hänvisar därvid till att lönegrad Ae 21 fr. o. m. budgetåret 1964/65 är sluttjänst i befordringsgången för amanuenser i statsförvaltningen. Vidare bör enligt akademiens uppfattning den särskilda antikvarien på Gotland i lönehänseende uppflyttas två löneklasser, varför statsbidraget till denne således bör utgå efter löneklass 25. Statsbidragsunderlaget för landsantikvarietjänsten i Borås bör enligt akademiens uppfattning höjas från kontantlönen i löneklass 24 till löneklass 26. Den sammanlagda merkostnaden för höjt statsbidrag enligt dessa förslag utgör 244 900 kr.

Slutligen beräknar akademien medel för bidrag till fyra nya amanuenser och för automatiska kostnadsökningar till följd av den generella löneökningen. Merkostnaden härför utgör sammanlagt 145 800 kr.

Departementschefen

Akademien föreslår med hänvisning till den ändrade befordringsgången för amanuenser i statsförvaltningen att bidragsunderlaget till avlönande av amanuenser bör ändras på så sätt, att det uppgår till belopp, motsvarande lönen i löneklass 21. Jag biträder akademiens förslag i detta avseende. Kostnadsökningen för förslagens genomförande beräknar jag till 61 000 kr. Akademien har vidare beräknat medel för fyra nya amanuens tjänster. För närvarande gäller att riksantikvarieämbetet äger besluta att statsbidrag skall utgå till avlönande av högst en amanuens i varje landsantikvariedistrikt. Emellertid bör ämbetets beslutanderätt begränsas. Ämbetet bör nämligen icke äga besluta om statsbidrag till avlönande av ett större antal amanuenser än Kungl. Maj:t bestämmer. För nästa budgetår bör medelsökningen begränsas till att avse två nya tjänster. Denna ökning medför en merkostnad av 49 000 kr.

I övrigt räknar jag inte med andra öknningar av medelsbehovet än sådana som betingas av generella lönehöjningar. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (1 300 000 + 160 000 =) 1 460 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 460 000 kr.

B 39. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	65 000	64 319
1964/65	70 000	
1965/66 (förslag)	75 000	

Akademien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår uppföres med 163 900 kr., vilket innebär en höjning med 93 900 kr. Till stöd härför åberopas bl. a. ökade kostnader för konserveringsarbeten och för inlösen av lösenpliktiga fynd. Vidare begärs medel bl. a. för inköp av för svensk historia värdefulla medeltida föremål, för komplettering av myntsamlingarna och biblioteket samt för fotografering av museets föremålsbestånd.

Departementschefen

Jag förordar att anslaget för nästa budgetår höjes med 5 000 kr. till 75 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kr.

B 40. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	325 000	325 379
1964/65	325 000	
1965/66 (förslag)	400 000	

Akademien hemställer att under förevarande anslag för nästa budgetår anvisas 880 000 kr. att användas på i huvudsak följande sätt.

Ä n d a m å l	Erforderligt belopp	Ökning utöver nu disponibelt belopp
1. Fornlämningars vård och undersökning	124 000	65 000
2. Byggnadsminnesmärkens vård och undersökning	556 000	320 000
3. Oförutsedda arkeologiska undersökningar	50 000	40 000
4. Ersättning åt ägare av byggnadsminnen	100 000	100 000
5. Arkeologiska undersökningar på Helgö, Ekerö socken ...	50 000	30 000
Summa kr.	880 000	555 000

Till stöd för sina yrkanden anför akademien bl. a. följande.

1. Flertalet fornminnesplatser i landet har hållits i vårdat skick genom att de legat inom områden, som har nyttjats som ängs- och hagmarker. Genom jordbrukets omläggning och särskilt den mindre omfattande betningen har fornlämningsområdena i allt större utsträckning vuxit igen med risk för allvarliga vegetationsskador. Fornminnesvården har härigenom relativt plötsligt ställts inför mycket stora uppgifter. Antalet fornminnesplatser, som erhåller en kontinuerlig vård genom ämbetets försorg, har vidare ökat under senare år. Ett särskilt belopp av 15 000 kr. erfordras för undersökningar på Gotland.

2. Ett ackumulerat behov av underhållsarbeten föreligger f. n. på de byggnader och ruiner för vilka riksantikvarieämbetet bär ansvaret; de flesta av dessa minnesmärken — bland vilka flera av vårt lands främsta monument i sitt slag befinner sig — är i ett mycket dåligt skick.

De arbetsuppgifter, som skall ombesörjas genom medlen till byggnadsminnesmärkens vård och undersökning är i huvudsak följande.

a. Istandsättnings- och konserveringsarbeten på byggnadsminnesmärken och egendomar, vilka är ställda under riksantikvarieämbetets vård och förvaltning.

b. Vård av ruiner och andra fasta fornlämningar. Till denna kategori hör den stora mängden av ruiner efter kyrkor, kloster, borgar, och befästningar. Antalet minnesmärken av denna art är mycket stort.

c. Aktivt stöd åt restaurering av antikvariskt särskilt värdefulla församlingskyrkor i sådana fall, där församlingarna är exceptionellt små och saknar möjlighet att ensamma svara för vården och underhållet av sina kyrkor.

d. Byggnadsteknisk och orgelteknisk expertmedverkan samt tillsyn av vissa egendomar.

Av de uppgifter som är särskilt angelägna kan nämnas följande restaureringsarbeten, nämligen Visingsborgs slottsruin, Tynnelsö slott, Visby ruiner, Mälsåkers slott, slottsruinen Månstorps gavlar, m. m.

4. Enligt den nya byggnadsminneslagen skall i vissa fall ersättning kunna utgå till ägare av sådan byggnad som av riksantikvarieämbetet förklarats för byggnadsminne. Särskilda statsmedel har hittills icke anvisats för detta ändamål, utan man har räknat med att tills vidare kunna tillmötesgå uppkommande behov av denna art genom anslag från den s. k. Lawski-fonden. Det är emellertid självklart att Lawski-fondens avkastning i längden blir otillräcklig. Följden har blivit att ämbetet funnit sig ej kunna vidtaga åtgärder enligt nämnda lagrum i fall där ekonomiska förpliktelser kunde väntas uppkomma för statsverket.

5. För de arkeologiska fältarbetena på Helgö i Ekerö socken har fr. o. m. budgetåret 1954/55 utgått 20 000 kr. årligen eller sammanlagt 220 000 kr. Fr. o. m. budgetåret 1964/65 har förste antikvarien W. Holmqvist befriats från honom eljest åliggande göromål för att han helt skall kunna ägna sig åt Helgöundersökningarna. För att fältarbetena snabbt och rationellt skall kunna slutföras är det emellertid dessutom nödvändigt, att medelstilledelningen under detta anslag höjes från nuvarande 20 000 kr. till 50 000 kr.

Kostnaderna för alla slag av byggnadsarbeten har under senare år stegrats avsevärt. Härtill kommer att arbetsmetodiken förändrats, varför det blivit svårt eller omöjligt — i varje fall mycket oekonomiskt — att uppdelat ett byggnadsarbete i många små, var för sig mindre kostnadskrävande etapper.

Departementschefen

Jag förordar en anslagshöjning för nästa budgetår av 75 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med $(325\,000 + 75\,000 =) 400\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

B 41. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	206 000	206 000
1964/65	226 000	
1965/66 (förslag)	246 000	

Detta reservationsanslag är avsett till bestridande av kostnaderna för en inventering av vårt lands fasta fornlämningar. Syftet är att i enlighet med det av 1937 års riksdag fattade beslutet om utarbetande av en på flygfotografering grundad ekonomisk karta kunna på denna upptaga dylika fornlämningar. Kostnaderna för avlöning av viss med inventeringsarbetet och det insamlade materialets bearbetning permanent sysselsatt personal bestrides från riksantikvarieämbetets avlöningsanslag.

Akademien beräknar det till fornminnesinventeringen för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet till 347 000 kr. Av akademiens framställning inhämtas bl. a. följande.

Enligt meddelande från rikets allmänna kartverk angående den ekonomiska fältrekognosceringen år 1965 skall kartverkets kartläggning omfatta ca 131 kvadrattmil mot 114 kvadrattmil år 1964. På grundval härav beräknas kostnaden för fornminnesinventeringen 1965/66 till 282 400 kr. Kostnadsökningen hänför sig främst till den allmänna lönestegringen med därav följande höjda arvoden till den tillfälliga arbetskraften och till höjningen av rese- och traktamentsersättningarna.

Akademien finner det vara av största betydelse att fornlämningsregistret, som nu i huvudsak endast föreligger i form av blyertsanteckningar i inventeringsböckerna, blir renskrivet och att kopior distribueras till vederbörande landsantikvarier, länsarkitekter och lantmäterikontor. För utförande av detta renskrivningsarbete begär akademien medel till ett kanslibiträde. Vidare framhålls nödvändigheten av att nämnda viktiga originalmaterial arkivfilmas. Även om blyertsanteckningarna i inventeringsböckerna renskrives, är det nödvändigt att bevara primärmaterialet. Detta innehåller nämligen teckningar och skisser, som är ovärderliga i fornminnesavdelningens arbete. För arkivfilmning av fornlämningsregistret begäres för nästa budgetår ett belopp av 10 000 kr.

Departementschefen

För nästa budgetår bör detta anslag höjas med 20 000 kr. och sålunda uppföras med (226 000 + 20 000 =) 246 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:*
Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering för budgetåret
1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 246 000 kr.

B 42. Nationalmuseet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 740 000	1 810 154
1964/65	1 856 000	
1965/66 (förslag)	2 209 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *chefen för nationalmuseet* en höjning av detta anslag med 759 800 kr. Häri innefattas medel dels för automatiska utgiftsökningar, dels för kostnaderna för i det följande redovisade förslag.

Personalförändringar

Moderna museet

1. Personlig tjänst som förste intendent i Ae 27 för intendenten i Ae 23 C. V. Derkert-Rosenberg.
2. Amanuens i reglerad befordringsgång.
3. Kontorsbiträde.

Avdelningen för konsthantverk

4. Halvtidsanställd amanuens.

Avdelningen för konstabildning och depositioner

5. Förste intendent och föreståndare i Ao 27.
6. Intendent (sektionsföreståndare) i Ae 25.
7. Amanuens i reglerad befordringsgång.
8. Halvtidsanställd amanuens.
9. Tekniker i Ae 13.
10. Kontorist i Ae 9.

Avdelningen för slottssamlingar

11. Amanuens i reglerad befordringsgång.
12. Kontorist i Ao 9 i stället för halvtidsanställt kanslibiträde i Ao 7.

Östasiatiska museet

13. Bibliotekarie i Ae 23.

Biblioteket

14. Förste biblioteksassistent i Ae 13 i stället för halvtidsanställd biblioteksassistent i Ae 11.

Centrala kansliet

15. Kamrerare i Ae 19 i stället för i Ao 17 på övergångsstat.

Fotoateljén

16. Fotograf i Ae 9.
17. Förste fotobiträde i Ae 7.

Bildarkivet

18. Förste arkivassistent i Ae 13.

Konservatorsateljén

19. Assistent i Ae 15.

Tjänsteförändringar

20. Överintendent i Bo 5 i stället för i Bo 4.
21. Museidirektör i Bo 1 i stället för förste intendent och förståndare för östasiatiska museet i Ao 27.
22. Museiråd i Bo 1 som chef för en ny depositionsavdelning i stället för förste intendent och föreståndare i Ao 27.
23. Byrådirektör i Ae 27 i stället för i Ae 25.
24. Förste bibliotekarie i Ae 27 i stället för bibliotekarie i Ae 23.
25. Bibliotekarie i Ae 23 i stället för amanuens i reglerad befordringsgång.
26. Uppsyningsman i Ao 13 i stället för i Ao 11.
27. Tekniker i Ao 11 i stället för museitekniker i Ao 9.
28. Tekniker i Ae 11 i stället för hantverkare i Ae 9.
29. Museitekniker i Ao 9 i stället för museivakt i Ao 7.

Övrigt

30. Medel till särskilda forskningsuppgifter (kostnad 42 000 kr.).

Till stöd för de under punkterna 1, 5—10, 15 och 22 redovisade förslagen anför museichefen bl. a. följande.

1. Intendenten Carlo Derkert har sedan 1940-talets mitt i olika befattningar varit knuten till nationalmuseet. Han har således i ett par decennier på skilda sätt aktivt medverkat i museets mångskiftande verksamhet. Särskilt gäller detta utställningsarbetet och den därmed intimt förbundna visningsverksamheten. Hans mest bemärkta insatser har gjorts på konstpedagogikens område. Att dessa saknar motstycke i vårt land, både vad kvalitet och framgång beträffar, är allmänt känt och erkänt. Det stora och glädjande intresse, som möter moderna museets utställningar, får till väsentlig del tillskrivas Derkerts enastående förmåga att på ett för var och en förståeligt och stimulerande sätt levandegöra den moderna konsten. Men även som visare av äldre konst har Derkert sin styrka just i att göra det konstnärliga budskapet aktuellt och fängslande för vår egen tid. Det kan ifrågasättas om något konstmuseum utomlands har tillgång till en begåvning för konstpedagogiska uppgifter av Derkerts format. Han hör som sådan närmast till kategorien »stjärnartister» och bör enligt museets mening avlönas och hedras därefter.

För Derkert bör därför inrättas en personlig tjänst som förste intendent i Ae 27. Den tjänst i Ae 23 som Derkert nu innehar bör vid bifall till förslaget icke få uppehållas, så länge Derkert kvarstår vid den personliga tjänsten.

5—10 och 22. För verksamheten vid den nuvarande *avdelningen för konsthildning och depositioner* står, förutom en förste intendent och föreståndare i Ao 27, följande fasta arbetskrafter till förfogande, nämligen en museilektor i Ae 25, en amanuens och en halvtidsanställd amanuens samt en kontorist i Ao 9 och ett halvtidsanställt kanslibiträde i Ao 7. Dessutom finns vid avdelningen två med kommunala medel avlönade demonstratörer.

En central uppgift för avdelningen är att tillgodose skolornas behov på konsthildningsområdet. Den hittillsvarande verksamheten kan i första hand betecknas som en sorts tillvänjningsövning, som hos barn i förpuberteten skapar en gynn-

sam inställning till besök i konstmuseer. Den tilltänkta och ofrånkomliga fortsättningen och utvidgningen av verksamheten skulle också vända sig till de äldre eleverna, som med ökade intellektuella och framförallt emotionella resurser på allvar kan anknytas till museet genom ett intresse, som varar livet ut. Inriktningen på skolorna är emellertid inte den enda angelägna uppgiften av undervisningskaraktär för nationalmuseet. Ökad fritid och förbättrade förhållanden för äldre människor kan ge museet en ny publik, om denna presumtiva publik på rätt sätt bearbetas. En hittills alltför lite beaktad grupp utgör därvid pensionärerna, som i konsten skulle kunna få ett livsintresse av ny art. Olika kategorier av fysiskt och psykiskt handikappade bör också kunna tillföras museet som besökare, men då måste också museet kunna bjuda dem någonting, som underlättar deras tillägnelse av konsten.

Nya pedagogiska krav kommer slutligen också att redan nästa budgetår ställas på museets undervisningsavdelning om den kurs för blivande konservatorer kommer till stånd som föreslagits av Akademien för de fria konsterna.

För att verkligt goda konstbildande initiativ skall kunna tagas och förverkligas fordras en betydande förstärkning av de personella resurserna. Museet anser att verksamheten bör bedrivas av en självständig avdelning, varvid den nuvarande avdelningen för konstbildning och depositioner skulle komma att delas i två avdelningar med fristående, ehuru alltjämt samverkande verksamhetsfält. Följande personaltillskott kräves för att genomföra den nya organisationen, nämligen vid den nya konstbildningsavdelningen en förste intendent och föreståndare i Ao 27, en ammannens i reglerad befordringsgång med heltidstjänst och en med halvtidstjänstgöring, en tekniker i Ae 13 och en kontorist i Ae 9. Chef för den omorganiserade depositionsavdelningen bör vara ett museiråd i Bo 1, vilken tjänst förutsätts tillkomma genom omvandling av den nuvarande tjänsten som förste intendent och föreståndare i Ao 27. Vid avdelningen erfordras vidare en ny tjänst som intendent i Ae 25. Övriga befattningar ingår i den nuvarande organisationen.

15. I samband med en för ett par år sedan genomförd omorganisation av det centrala museikansliet fördes den nuvarande kamrerartjänsten i lönegrad Ao 17 på övergångsstat, varvid förutsattes att denna tjänst vid innehavarens avgång skulle ersättas med en tjänst i lägre lönegrad, närmast en kameral biträdestjänst i kontorists ställning. De under de senaste åren vunna erfarenheterna av arbetet på kansliet ger vid handen, att kamrerartjänsten vid nuvarande innehavares avgång måste ersättas med en tjänst i kamrerares ställning. De bokföringsgöromål som den nuvarande kamreraren sköter är både arbetskrävande och ansvarsfulla; bokslutet balanserar för närvarande på ca 16 milj. kr. Arbetet kompliceras dessutom ofta av olika redovisningstekniska problem. Härtill kommer en kassarörelse med ofta invecklade insättnings- och utbetalningsärenden och av förhållandevis stor omfattning, vilken till stor del berör utlandet och dessutom växer i takt med hela museets expansion.

För att en tjänstinnehavare med erforderliga kvalifikationer skall kunna förvärvas fordras mot bakgrunden av de senaste årens utveckling på lönemarknaden en lönesättning, som ej understiger 19 lönegraden.

Departementschefen

Museet har framlagt förslag till en genomgripande omorganisation av sin konstbildningsverksamhet, innebärande att den nuvarande avdelningen för konstbildning och depositioner uppdelas på två avdelningar och att personalen

samtidigt förstärkes avsevärt. Jag är inte beredd att tillstyrka förslaget. I avsikt att likväl kunna tillgodose några av museets mest trängande behov av utbyggnad av detta centrala verksamhetsområde vill jag föreslå att konstbildningsverksamheten tillföres en tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång (p. 7). Dessutom avser jag att i det följande vid min anmälan av anslaget till pedagogisk verksamhet m. m. förorda en betydande medelförstärkning.

Nationalmuseets utåtriktade verksamhet har under senare år intensifierats och till följd härav har publikintresset för museets permanenta och tillfälliga utställningar väsentligt ökat. En på det konstpedagogiska området i vårt land helt unik roll har i det sammanhanget intendenten Carlo Derkert-Rosenberg spelat. Jag föreslår, att det för honom inrättas en personlig tjänst i lönegrad Ae 25 (p. 1). Den tjänst som intendent i Ae 23, vilken Derkert nu innehar, bör hållas obesatt, så länge han kvarstår vid den personliga tjänsten.

År 1962 genomfördes i enlighet med beslut av riksdagen en omorganisation av museets centrala kansli. En tjänst som byrådirektör, numera placerad i lönegrad Ae 25, tillkom och i samband därmed fördes en tjänst som kamrerare i Ao 17 på övergångsstat. Bl. a. med hänsyn till vissa förändringar som planeras i vad avser byrådirektörens åligganden, föreslår jag att tjänsten uppflyttas från nuvarande lönegrad Ae 25 till Ae 27 (p. 23). Sedan den nya organisationen tillkom, har arbetet på det centrala kansliet ökat i sådan omfattning att det numera ej kan anses skäligt att — såsom tidigare förutsatts — indraga kamrerartjänsten vid den nuvarande innehavarens avgång. Jag förordar därför, att det vid museet också i fortsättningen skall finnas en tjänst som kamrerare i Ao 17 (p. 15).

Utöver vad jag nu förordat räknar jag inte med andra förändringar beträffande detta anslag än en uppräknig på grund av automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (1 856 000 + 353 000 =) 2 209 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nationalmuseet, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för nationalmuseet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	497 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 340
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	913 860
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	789 200
Summa kr.	2 209 000

c) till *Nationalmuseet*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 209 000 kr.

B 43. Nationalmuseet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	283 000	370 072
1964/65	335 000	
1965/66 (förslag)	404 000	

Museichefen föreslår att anslaget ökas med 350 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Mynd.	Departementet
1. Resersättningar	9 000	+ 3 000	+ 3 000
2. Expenser:			
a. Bränsle, lyse och vatten	145 000	+ 21 500	+ 21 500
b. Övriga expenser:			
nationalmuseet	168 900	+ 319 400	+ 38 400
c. Övriga expenser:			
östasiatiska museet	16 100	+ 3 100	+ 3 100
3. Övriga utgifter:			
a. Tjänstedräkter för museivakter m.m.	1 500	+ 1 000	+ 1 000
b. Försäkring och transport av konstföremål	13 000	— 3 000	— 3 000
4. Publikationstryck	7 000	+ 5 000	+ 5 000
		+ 350 000	+ 69 000

I den av museichefen föreslagna ökningen under p. 2 b ingår följande engångsanvisningar, nämligen 30 000 kr. för högtidlighållande av museets 100-årsjubileum, 230 000 kr. för installation av alarmanläggning och 13 500 kr. för inköp av skåp, hyllor, bord m. m.

I förevarande sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 16 mars 1962 bemyndigade nationalmuseum att mottaga vissa donationer för bestridande av kostnaderna för en tillbyggnad med tillhörande inredning för nationalmuseum. Genom beslut den 1 mars 1963 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att uppföra ifrågavarande tillbyggnad inom ramen för en kostnadsram av högst 1 350 000 kr. Samtidigt föreskrevs, att kostnaderna för tillbyggnaden skulle bestridas av till nationalmuseums förfogande ställda donationsmedel.

Kostnaderna för tillbyggnaden beräknas numera till 1 610 000 kr.

Departementschefen

Byggnadsarbetena för uppförandet av tillbyggnaden beräknas bli avslutade under loppet av budgetåret 1965/66. Enligt vad jag inhämtat torde de merkostnader som uppstår för bränsle, lyse och vatten samt för expenser rymmas inom ramen för de medel som beräknas stå till museets disposition under nästa budgetår.

Med anledning av museichefens förslag förordar jag att anslaget höjes med det belopp, som angivits i departementets nyss redovisade anslagsberäkning. Jag har därvid inte räknat med någon av de av museichefen föreslagna engångsanvisningarna. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (335 000 + 69 000 =) 404 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet*: *Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 404 000 kr.

B 44. Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	421 000	405 961
1964/65	500 000	
1965/66 (förslag)	600 000	
1. Avdelningen för äldre måleri och skulptur (nu 80 000), teckning och grafik (nu 30 000), konsthantverk (nu 35 000) samt slottssamlingar (nu 10 000)		+ 145 000
2. Avdelningen för nutida måleri och skulptur (moderna museet) (nu 80 000)		+ 120 000
3. Östasiatiska museet (nu 18 000)		+ 32 000
4. Biblioteket (nu 27 000)		+ 8 000
5. Inköp av svenska konstnärers arbeten för moderna museet och av modern svensk konst för konsthantverksorganisationernas vandringsutställningar (nu 125 000)		} + 75 000
6. Inköp av svenska konstnärers arbeten för avdelningarna för teckning och grafik samt för konsthantverk (nu 33 000)		
7. Inköp av konst för deposition (nu 42 000)		+ 20 000
8. Till museets disposition (nu 20 000)		of.
	Summa kr.	+ 400 000

Av museichefens framställning inhämtas bl. a. följande.

1—2. De ökningsar av anslagsmedlen till inköp av konst, som statsmakterna på hemställen av nationalmuseet under de senaste åren beviljat museet, har i allt för hög grad motverkats av den ständigt tilltagande konkurrensen på konstmarknaden och den framförallt därav beroende oavslåtlige stegringen av konstpriserna.

Allvarligast ter sig mot denna bakgrund läget ifråga om nationalmuseets möjligheter att inköpa betydande verk av utländsk konst. Under de senaste åren har priserna på den internationella konstmarknaden ökat så våldsamt även ifråga om modern konst, att ej ens många års anslagna medel för inköp av sådan konst skulle räcka till för att förvärva ett enda betydande verk av en av 1900-talets redan klassiska banbrytare inom konsten.

Situationen skulle i och för sig icke vara så beklaglig, om nationalmuseet endast vore att betrakta som statens skattkammare för konst, där sådana estetiska

dyrbarheter, som genom historiska omständigheter hamnat i statlig ägo förvarades och utställdes. Denna definition täcker emellertid icke helt den moderna funktionen för ett centralt konstmuseum. I takt med den moderna utvecklingen har nationalmuseet nämligen också blivit en pedagogisk central, där för närvarande bl. a. omkring 45 000 skolorndomar årligen erhåller sin i många fall nästan enda orientering om den bildande konsten och dess estetiska och sociala funktioner. Den pedagogiska uppgift som museet med nödvändighet har och som det efter förmåga fyller med bl. a. utställnings- och publicistisk verksamhet måste helt naturligt i sin tur återverka på anslagsbehovet. Den historiska slumpen bör således ej få bli avgörande för vad slags studiematerial som tillhandahålles skol- och universitetsungdom samt den bildningssökande allmänheten, utan nationalmuseet bör från pedagogisk synpunkt kunna ge en viss överblick över åtminstone det europeiska konstområdet. Så är emellertid tyvärr ej fallet. I dagens läge måste nämligen nationalmuseets samlingar av utländsk konst betraktas som långt ifrån kompletta.

3. Fr. o. m. budgetåret 1961/62 har under en särskild anslagspost anvisats statsmedel till inköp och underhåll av östasiatiska museets samlingar. Anslagsposten, som nyssnämnda budgetår var uppförd med 3 000 kr., höjdes budgetåret 1962/63 till 10 000 kr. och budgetåret 1963/64 till 13 000 kr. samt ökades innevarande budgetår med 5 000 kr. Posten är alltså nu uppförd med 18 000 kr.

Trots beviljade ökningar av den statliga medelstillelningen kvarstår, att östasiatiska museets möjligheter till nyinköp fortfarande är små. Detta är så mycket mer beklagligt som museets samlingar på vissa punkter är mycket begränsade. Främst gäller detta det fåtaliga beståndet av japansk konst och konsthantverk, som icke kan ge någon rättvis bild av detta lands utomordentligt högtstående och särpräglade konstkultur.

4. Bibliotekets resurser har på grund av prisstegringarna undan för undan minskat och de räcker sedan ett flertal år tillbaka på intet vis till för en tillfredsställande accession av den för upprätthållande av museets vetenskapliga standard erforderliga facklitteraturen. Detta accentueras ytterligare av att antalet utgivna arbeten för varje år ökar. Överhuvudtaget publiceras oundgängligen nödvändiga arbeten såsom standardmonografier med fullständiga oeuvre-kataloger och corpusverk i växande antal.

Av flera skäl är det ofrånkomligt, att museet själv förfogar över det dokumentationsmaterial som tidskrifterna utgör. I samband med katalogarbetena till de stora utställningar, som med jämna mellanrum anordnas, är tidskrifter ett primärmaterial, som kontinuerligt måste finnas tillgängligt.

Ett minst lika viktigt skäl för en ökning av antalet tidskrifter är deras betydelse för den kontinuerliga bearbetningen av samlingarna. Som regel publiceras viktiga rön, nyattributioner m. m. i fackpressen. Vidare ger utgivningen av ett större arbete i regel upphov till en fortsatt debatt, vilken då föres i fackpressen. Museets tjänstemän får ej tillfälle att följa sådana debatter, om tidskrifterna i fråga ej finnes inom museibiblioteket.

5 och 6. De fr. o. m. 1960-talets början förstärkta anslagsmedlen till inköp av svenska konstnärers arbeten har självfallet betytt mycket för museets möjligheter att följa den aktuella utvecklingen inom svensk konst samt att stödja denna. Alltjämt finnes emellertid åtskilliga luckor i museets bestånd av samtida svensk konst, vilka med nuvarande medelstillelning är svåra att fylla. Även ifråga om den moderna inhemska konsten fortfar nämligen prisökningarna att göra sig gällande i ständigt stegrad takt.

7. Också detta anslag har sedan 1960-talets början förlorat i reellt värde till följd av de stigande konstpriserna. Utvidgningen av statsförvaltningens lokaler

har ställt och fortsätter att ställa ökade krav på museets tillgång av konstverk till deras prydnad, och alltjämt måste ett stort antal ansökningar, även angelägna sådana, ställas på framtiden av brist på tillgängligt material.

Departementschefen

I detta sammanhang vill jag erinra om det betydande anslag som förra året ställdes till nationalmuseets förfogande för att komplettera moderna museets samlingar. Genom beslut av Kungl. Maj:t den 28 februari 1964 anvisades nämligen fem milj. kr. för ändamålet ur behållningen av de särskilda lotterier som anordnats till förmån för konst, teater och andra kulturella ändamål. Avsikten med detta engångsanslag var att museet skulle få en möjlighet att fylla vissa luckor i sina samlingar. Bl. a. med tanke på de snabbt stigande priserna på konstmarknaden bedömdes det som mycket angeläget att göra en omfattande samlad inköpsaktion för verk av några av den moderna konstens centralgestalter.

De ändamål som förevarande anslag är avsett för är av annat slag än nyssnämnda engångsanvisning. Det är här fråga om löpande kompletteringsköp för museets alla avdelningar inklusive biblioteket. Framför allt med hänsyn till vad museichefen anfört om vikten av att museets konstbestånd får en sådan sammansättning att de allt större anspråk, som med rätta ställs på museet från skolans håll, kan tillgodoses, vill jag föreslå en ökning av detta inköpsanslag med 100 000 kr. Det bör sålunda uppföras med (500 000 + 100 000 =) 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

B 45. Nationalmuseet: Pedagogisk verksamhet m. m.

Detta reservationsanslag uppfördes för första gången i riksstaten för innevarande budgetår. Det är upptaget med ett belopp av 70 000 kr. och avsett för utställningsverksamhet, vandringsutställningar, moderna museets filmverksamhet m. m.

Museichefen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 179 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Utställningsverksamhet avseende äldre konst, inklusive östasiatiska museet (nu 28 000)	+ 77 000
2. Utställningsverksamhet avseende modern konst (nu 24 000)	+ 51 000
3. Vandringsutställningar (nu 7 000)	of.
4. Moderna museets filmverksamhet (nu 2 000)	+ 28 000
5. Konsertverksamhet (nu 1 000)	+ 21 000
6. Övrig pedagogisk verksamhet (nu 8 000)	+ 2 000
Summa	+ 179 000

Till stöd för sitt förslag anför museichefen bl. a. följande.

1 och 2. Ett mycket viktigt led i den konstbildande verksamheten är anordnandet av större och mindre tillfälliga utställningar och andra publikevenemang i anslutning här till. Endast genom sådana nyhetsskapande arrangemang har det visat sig möjligt att framgångsrikt konkurrera om publikintresset och därmed också hålla besöksfrekvensen uppe. Ansträngningarna att bygga ut och intensifiera museets utställningsverksamhet inom alla dess olika områden måste därför ständigt ökas, något som också sker. År 1962 anordnades sålunda inte mindre än tjugo tillfälliga utställningar, tolv i huvudbyggnaden och åtta i moderna museet. Dessa siffror överträffades dock redan år 1963, då trettio tillfälliga utställningar, sexton i huvudbyggnaden och fjorton i moderna museet, ägde rum. Resultatet härav återspeglar sig också i de årliga besökssiffrorna, vilka redan år 1960 passerat halvmiljonstreck och därefter hållit sig i stort sett rätt väsentligt över detta. Till publikfrekvensen är nationalmuseet redan nu landets ojämförligt mest framgångsrika museala institution.

Den expanderande utställningsverksamheten ställer emellertid helt naturligt ständigt nya och ökade krav på museets såväl personella som materiella resurser för verksamheten i fråga. Detta i förening med den allmänna prisnivåns ständiga förskjutning uppåt gör, att kostnaderna för de tillfälliga utställningarna stegras i en oavslutligt snabb takt. Situationen kan ej upphjälpas genom successivt höjda entréavgifter, en utväg som även av sociala skäl ej ter sig särskilt tilltalande.

Ökningen av posten avseende äldre konst består till ett belopp av 15 000 kr. av en engångsanvisning för anskaffande av ett monterbestånd, gemensamt för avdelningen för konsthantverk samt avdelningen för konstbildning och depositioner.

4. Moderna museets filmverksamhet har alltsedan dess tillkomst upplagts så, att varje år anordnats dels ett antal visningar för vuxna av konstnärligt betydande film i form av serier koncentrerade på ett visst ämne såsom en film-skapare eller en avgränsad del av produktionen från ett visst land, dels ett trettio-tal filmvisningar för barn i samband med konstvisningar. Dessutom startades förra året en filmhistorisk serie för ungdom mellan tolv och aderton år. Besöksfrekvensen, som under åren 1959—1962 varierat mellan ca 6 000 och 9 000, steg under år 1963 till icke mindre än 11 300. I samband med utställningarna anordnas också dagliga filmvisningar med anknytning till respektive utställningar.

För att sätta museet i stånd att finansiera den nuvarande filmverksamheten och samtidigt påbörja en egen produktion av filmer för konstpedagogisk användning i skolor, studiecirkel etc., byggda på museets tillfälliga utställningar, bör förevarande anslagspost för nästa budgetår upptagas med 30 000 kr. Detta innebär en anslagsökning med 28 000 kr.

5. Då konsertverksamheten är ett så viktigt inslag i nationalmuseets utåtriktade verksamhet, att den behöver befästas och ytterligare utvecklas, bör den för densamma avsedda anslagsposten höjas till 10 000 kr. Detta innebär en höjning med 9 000 kr. Därutöver bör posten för nästa budgetår ökas med 12 000 kr., utgörande engångsanvisning för anskaffning av en mindre konsertflygel.

6. I samband med utställningen »Dansk Guldålder» prövade museet att i bottenvåningen inrätta en »Barnens målarstuga» med den dubbla uppgiften att låta de unga få utlopp för sin skaparlust och ge deras föräldrar tillfälle att under tiden i lugn och ro studera utställningen. Experimentet slog mycket väl ut och visade sig i hög grad uppskattat av museets besökare, men är alltför kostnadskrävande för att kunna göras till en permanent institution. Då det emellertid bidrog till att ge museet ett vänligare ansikte förefaller det värt att

fullföljas. För den skull förordas en uppräknig av anslagsposten till övrig pedagogisk verksamhet med 2 000 kr.

I riksstaten för innevarande budgetår finns under avsnittet Allmänna kultur- och bildningsändamål, Konst, litteratur, musik m.m. uppfört ett reservationsanslag med rubriken Utställningar av svensk konst i utlandet. Anslaget är upptaget med 100 000 kr., vilket belopp disponeras av Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet. Medlen är enligt den 4 juni 1964 utfärdade bestämmelser avsedda för utställning av nutida svensk konst i utlandet. Verksamheten planeras och genomföres av en särskild kommitté för nutida konst inom Svenska institutets utställningsnämnd. Kommittén består av de i utställningsnämnden ingående företrädarna för bildande konst, nämligen två konstnärer jämte suppleanter för dessa och överintendenten och chefen för nationalmuseet, samt en representant för vart och ett av moderna museet, Riksförbundet för bildande konst och Svenska institutet.

Svenska institutet begär för nästa budgetår en höjning av anslaget till utställningar av svensk konst i utlandet med 150 000 kr. och framhåller, att resurserna för utställningsverksamhet numera på intet sätt motsvarar behoven. Det oförändrade anslaget under innevarande budgetår har enligt institutet medfört, att de planerade utställningarna måste skäras ned med en tredjedel. Institutet framhåller även att de kostnadskrävande biennalerna i Paris och São Paulo infaller under nästa budgetår, varför ett oförändrat anslag då skulle lämna mycket litet utrymme för andra utställningar. I övrigt hänvisar institutet till den särskilda kommitté inom institutet, som handhar konstutställningsverksamheten och som i en särskild framställning till stöd för den begärda anslagshöjningen bl. a. anfört följande.

De utställningar vid vilka kommittén medverkat har väckt mycket stort intresse. De har otvivelaktigt bidragit till att vidga kännedomen i utlandet om nutida svensk konst och även utgjort ett betydelsefullt bidrag till kulturutbytet med andra länder.

Kommittén vill erinra om att konstorganisationerna redan 1961 i framställning till Kungl. Maj:t beräknade behovet av medel till detta ändamål till minst 200 000 kr. årligen. Kostnaderna för utställningsverksamheten har sedan dess kraftigt ökat, samtidigt som kraven från olika håll på insatser från kommitténs sida starkt vidgats.

Kommittén har tidigare i begränsad utsträckning kunnat lämna stöd åt utställningar, anordnade av enskilda konstnärer eller grupper av konstnärer och ofta tillkomna genom direkt inbjudan från ett utländskt museum eller motsvarande institution, i den mån dessa har ansetts ha betydelse för presentationen av svenskt konstliv utomlands eller för upplysningsverksamheten överhuvudtaget. Medelsbehovet för denna form av verksamhet har starkt ökat i samma mån som svenska konstnärer börjat bli uppmärksammade utomlands. Samtidigt har under innevarande budgetår på grund av det oförändrade anslaget inga medel kunnat anslås för detta ändamål.

Under det i riksstaten för innevarande budgetår uppförda reservationsanslaget Kulturellt utbyte med utlandet finns uppförd en anslagspost om 8 000 kr. till biennalkommitténs verksamhet. Kommittén, vars ledamöter utses

av Kungl. Maj:t, har till uppgift att planera det svenska deltagandet i biennalen i Venedig. Det för innevarande budgetår anvisade anslagsbeloppet är avsett att täcka kostnaderna för biennalkommitténs sammanträden m. m.

Biennalkommittén uppskattar medelsbehovet för det kommande budgetåret till 43 000 kr., vilket innebär en ökning med 35 000 kr. Höjningen är beroende av att under nästa budgetår kostnader uppkommer för deltagande i 1966 års biennal. Kommittén framhåller att det för 1964 års biennal beviljade anslaget om 28 000 kr. inte medgav en tillräckligt intensiv insats för att presentera de svenska konstnärerna. Vidare erinras om att en allmän kostnadsökning skett i fråga om resor, transporter och försäkringar.

Konstnärernas riksorganisation (KRO) har i en skrivelse till Kungl. Maj:t föreslagit att de uppgifter som åvilar biennalkommittén skall överföras till Svenska institutet. Det framhålles som önskvärt att alla frågor om utställningsverksamhet av svenska konstnärers arbeten utomlands handlägges av samma organ.

Departementschefen

Utställningsverksamheten vid nationalmuseet är av betydande omfattning, och det årliga besökarantalet överstiger nu en halv miljon. Antalet utställningar har ökat och deras kvalitet är hög. Det är väsentligt att denna utåtriktade verksamhet ytterligare kan utvecklas. Jag förordar därför en ökning av medlen för den pedagogiska verksamheten med 60 000 kr. till 130 000 kr.

Utställningsverksamheten av nutida svensk konst i utlandet handhas för närvarande av två olika organ, nämligen en särskild kommitté inom Svenska institutets utställningsnämnd och biennalkommittén. Jag är ense med Konstnärernas riksorganisation, att dylik verksamhet bör handhas av endast ett organ. Jag anser att av anslagstekniska skäl medlen för organets verksamhet tills vidare bör beräknas under detta anslag. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser angående organets sammansättning och uppgifter.

Det nuvarande riksstatsanslaget Utställningar av svensk konst i utlandet bör sålunda upphöra och medel beräknas under förevarande anslag. Med anledning av vad Svenska institutet anfört i sin anslagsframställning anser jag att medlen för detta ändamål bör ökas med 50 000 kr. Medel för svenskt deltagande i Biennalen i Venedig, som nu är beräknade under en anslagspost som ingår i reservationsanslaget Kulturellt utbyte med utlandet, bör likaledes utgå ur förevarande anslag, som av denna anledning bör ökas med 35 000 kr.

Vid utgången av budgetåret 1964/65 eventuellt förefintliga reservationer under reservationsanslaget Utställningar av svensk konst i utlandet och under den i reservationsanslaget Kulturellt utbyte med utlandet ingående anslagsposten Biennalkommitténs verksamhet bör tillgodoföras förevarande anslag.

Anslaget bör uppföras med (70 000 + 245 000 =) 315 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet; Pedagogisk verksamhet m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 315 000 kr.

B 46. Livrustkammaren: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	352 000	388 352
1964/65	366 000	
1965/66 (förslag)	390 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *föreståndaren för livrustkammaren*, med tillstyrkan av *Nordiska museets nämnd*, en höjning av detta anslag med 49 800 kr. på grund av dels automatiska utgiftsförändringar, dels förslag om en ny tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång.

Departementschefen

Jag är inte beredd att förorda andra förändringar beträffande detta anslag än sådana som är beroende av automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (366 000 + 24 000 =) 390 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för livrustkammaren, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	140 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	120 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	127 800
Summa kr.	390 000

- b) till *Livrustkammaren: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 390 000 kr.

B 47. Livrustkammaren: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	40 000	40 390
1964/65	69 000	
1965/66 (förslag)	53 000	

Föreståndaren för livrustkammaren föreslår, med tillstyrkan av *Nordiska museets nämnd*, att anslaget ökas med 2 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Mynd.	Departementet
1. Sjukvård m. m.	1 000	+ 200	+ 200
2. <i>Expenser:</i>			
Övriga <i>expenser</i>	55 100	+ 1 800	— 16 200
		+ 2 000	— 16 000

I fråga om delposten till övriga *expenser* begäres, utöver ökade medel till löpande utgifter, två engångsanvisningar, nämligen dels 10 000 kr. för utgivande av en tryckt handledning rörande samlingarna, dels 15 000 kr. för inköp av kopieringsutrustning. Samtidigt bortfaller ett engångsbelopp av 22 000 kr. för installation av en alarmanläggning och ett belopp av 1 500 kr. för nattbevakning.

Departementschefen

I enlighet med departementets anslagsberäkning i nyssnämnda sammanställning föreslår jag att anslaget uppföres med (69 000 — 16 000 =) 53 000 kr. Därvid har jag dels gjort en minskning på grund av ett för innevarande budgetår beräknat engångsbelopp av 22 000 kr., dels för nästa budgetår räknat med en ny engångsanvisning av 7 000 kr. för anskaffande av kopieringsutrustning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Livrustkammaren: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 53 000 kr.

B 48. Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar. B 49. Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader. B 50. Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 22 maj 1959 sakkunniga för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med utredning rörande naturhistoriska riksmuseets och vissa andra institutioners framtida ställning till universitetet i Stockholm jämte därmed sammanhängande spørsmål. De sakkunniga, som antagit namnet riksmuseiutredningen, har i sitt den 10 november 1962 avgivna betänkande (Ecklesiastikdepartementet 1962: 2, stencilerat) framlagt förslag rörande naturhistoriska riksmuseets framtida ställning och organisation.

Den 29 juni 1964 tillkallade jag enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande fem experter för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med översyn av föreliggande förslag rörande naturhistoriska riksmuseets framtida ställning och organisation i vad avser museets forskningsresurser. Experterna har den 7 oktober 1964 avgivit betänkande med utredning och förslag i ämnet (Program för fysiologisk och molekylär biologi vid Stockholms universitet, stencilerat).

Beredningen av här aktuella frågor är ännu icke avslutad. Berörda anslag torde därför nu i avvaktan på särskild proposition i ämnet få uppföras med oförändrade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1965/66 beräkna

a) till *Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 781 000 kr.

b) till *Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader* ett förslagsanslag av 261 000 kr.

c) till *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 275 000 kr.

B 51. Statens etnografiska museum: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	262 000	241 893
1964/65	316 000	
1965/66 (förslag)	341 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, att detta anslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 15 000 kr. Höjningen förändres dels av automatiska utgiftsökningar, dels av uppflyttning av en kansli-skrivartjänst i Ao 11 till en befattning som kontorsskrivare och biblioteksassistent i Ao 13.

Departementschefen

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för en assistent i Ao 13 i stället för en kansli-skrivare i Ao 11. I övrigt räknar jag blott med sådana förändringar som är beroende av automatiska utgiftsökningar.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med $(316\,000 + 25\,000 =) 341\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens etnografiska museum, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	90 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	138 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	111 600
Summa kr.	341 000

b) till *Statens etnografiska museum: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 341 000 kr.

B 52. Statens etnografiska museum: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	78 000	78 613
1964/65	81 000	
1965/66 (förslag)	89 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, att anslaget ökas med 12 400 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Mynd.	Departementet
1. Sjukvård m. m.	900	+ 900	+ 900
2. Expenser:			
a. Bränsle, lyse och vatten	30 000	+ 2 000	+ 1 200
b. Övriga expenser	49 350	+ 9 500	+ 5 900
		+ 12 400	+ 8 000

Departementschefen

I enlighet med departementets anslagsberäkning i nyssnämnda sammanställning föreslår jag att anslaget uppföres med $(81\,000 + 8\,000 =) 89\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 89 000 kr.

B 53. Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	8 000	7 130
1964/65	9 000	
1965/66 (förslag)	10 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 3 000 kr. på grund av ökade kostnader för pågående omkatalogisering, bokbinderiarbeten och fotografering.

Departementschefen

Jag förordar, att detta anslag höjes med 1 000 kr. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(9\,000 + 1\,000 =) 10\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kr.

B 54. Medelhavsmuseet

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	181 000	180 468
1964/65	189 000	
1965/66 (förslag)	214 000	

Från detta förslagsanslag bestrides utgifterna för såväl avlöningar som omkostnader för medelhavsmuseet enligt en av riksdagen godkänd stat.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har, efter förslag av *museiföreståndaren*, för nästa budgetår begärt en höjning av anslaget med 72 900 kr. Höjningen har föranletts av dels automatiska utgiftsförändringar, dels av följande förslag.

1. En intendent i Ae 23	+ 38 076
2. Expenser: Övriga expenser (nu 23 900)	+ 12 830
3. Ökande av samlingarna (nu 4 000)	+ 6 000
	Summa kr. + 56 906

Akademien begär att den nuvarande anslagsposten till ökande av samlingarna skall förändras till ett reservationsanslag.

Departementschefen

Medlen till övriga expenser bör ökas med sammanlagt 7 700 kr. och anslagsposten till ökande av samlingarna med 1 000 kr. Förslaget om att förändra sistnämnda post till ett reservationsanslag kan jag inte biträda.

I övrigt räknar jag inte med annat än automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör uppföras med (189 000 + 25 000 =) 214 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för medelhavsmuseet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

S t a t*Avlöningar*

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	110 000	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	63 200	173 200

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	200	
2. Expenser:		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	4 000	
b. Övriga expenser	31 600	
3. Ökande av samlingarna	5 000	40 800
	Summa kr.	214 000

b) till *Medelhavsmuseet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 214 000 kr.

B 55. Bidrag till Nordiska museet

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1963: 113, som i sin tur föregicks av en av statskontoret verkställd översyn av Nordiska museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer, har riksdagen (SU 133; rskr 317) godkänt ett mellan företrädare för Kungl. Maj:t och kronan, Stockholms stad och Stiftelsen Nordiska museet träffat avtal om att från dåvarande Stiftelsen Nordiska museet avskilja Skansen med därtill hörande egendom att i fortsättningen drivas som en särskild stiftelse. Samtidigt godkände riksdagen nya grunder för bidrag till Stiftelsen Nordiska museet, innebärande ett väsentligt ökat statligt stöd till museiverksamheten fr. o. m. budgetåret 1963/64. I propositionen förutsattes, att statskontoret skulle fortsätta sin översyn av museiorganisationen. I enlighet härmed uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 5 juni 1963 åt statskontoret att fullfölja sin utredning angående bl. a. organisationen av museiverksamheten vid Stiftelsen Nordiska museet och snarast möjligt framlägga sina därav föranledda förslag.

Den 30 september 1964 har *statskontoret* överlämnat en *promemoria* angående organisationen av museiverksamheten vid Nordiska museet m. m. Statskontoret har bedrivit sitt utredningsarbete i samråd med Nordiska museets nämnd.

Mot bakgrunden av en redogörelse för Nordiska museets historia samt nuvarande verksamhet och organisation framlägger statskontoret synpunkter och förslag rörande museets framtida verksamhet och organisation.

Museet är f. n. organiserat på sex huvudavdelningar, nämligen allmogeavdelningen, etnologiska undersökningen, högre ståndsansdelningen, undervisningsavdelningen, arkivet och biblioteket. Därtill kommer följande organisatoriska enheter, nämligen kansliet, högre ståndsansundersökningen, textilkonserveringen, registrering, rustmästarlaget, fotoateljén, fastighetens vård och vakthållning samt institutet för folklivsforskning.

Den allmänna utgångspunkten för förslagen om museets framtida verksamhet och organisation utgör det förhållandet, att museet är den centrala institutionen i landet för svensk kulturhistoria för tiden efter omkring år 1520. Verksamheten skall enligt statskontorets uppfattning liksom hittills bedrivas efter två huvudlinjer, nämligen fältarbete och museiarbete.

Beträffande fältarbetet, som nu bedrivs vid den etnologiska undersökningen, högre ståndsansundersökningen och allmogeavdelningen liksom också vid institutet för folklivsforskning, föreslår statskontoret, att det skall handhas av en ny avdelning kallad undersökningsavdelningen. Denna utgör en sammanslagning av högre ståndsansundersökningen och etnologiska undersökningen. Till avdelningens verksamhetsområde kommer bl. a. att höra byggnadsminnesvård. Statskontoret ifrågasätter i det sammanhanget, om inte museet borde bli remissinstans i frågor inom dess samlingsområde, dvs. nyare tiden.

Medan alltså fältarbetet enligt promemorian bör handhas av undersökningsavdelningen förutsätter förslaget, att den andra verksamhetssektorn, museiarbetet, skötes av tre föremålsavdelningar, en undervisningsavdelning, arkiv, bibliotek och kansli. Museets föremålsbestånd är nu uppdelat på två avdelningar, nämligen högreständ- och allmogearvdelningarna. Statskontoret föreslår att det i stället för dessa skapas tre föremålsavdelningar, en för näringsliv (avd. 1), en för bostadsskick (avd. 2) och en för textilier (avd. 3). Till avdelning 1 föres organisatoriskt föremålsregistreringen, till avdelning 2 rustmästarlaget med magasins- och utställningsgrupperna och till avdelning 3 textilkonserveringen.

Vården av föremålen liksom utställningsverksamheten bör alltså enligt statskontorets mening handhas av de tre föremålsavdelningarna. Kontakten mellan museet och allmänheten skall däremot förmedlas av undervisningsavdelningen, uppdelad på två arbetsgrupper, en för besöksverksamhet och en för föreläget.

Arkiv och bibliotek, som nu utgör skilda avdelningar, föreslås bli sammanlagda till en avdelning till vilken också fotoateljén föres. I fråga om kansliets organisation föreslås inga ändringar. Institutets för folklivsforskning ställning förutsättes bli oförändrad. Denna institution har utvecklats ur en genom privata donationsmedel år 1919 inrättad forskningsprofessur. Sedan år 1928 har professuren varit förenad med undervisningsskyldighet i ämnet nordisk och jämförande folklivsforskning (etnologi) vid Stockholms högskola (Stockholms universitet). Ett avtal angående samarbetet med universitetet är för närvarande under utarbetande. Institutet bör enligt statskontorets uppfattning alltså vara knutet till museet, vars samlingar är nödvändiga för undervisningen. Genom fältarbeten i samverkan med undersökningsavdelningen kan vidare eleverna redan på det teoretiska utbildningsstadiet få praktisk erfarenhet.

Samtidigt med och delvis som en nödvändig följd av den föreslagna omorganisationen föreslår statskontoret en förstärkning av personalorganisationen. Statskontoret förordar vid de olika avdelningarna följande personal- och tjänsteförändringar. Vid undersökningsavdelningen bör en tjänst som intendent i Ae 23 inrättas, samtidigt som en amanuens tjänst i reglerad befördringsgång indrages. Vid avdelningen bör vidare två tjänster som ritare i Ae 9 inrättas, varjämte en tjänst som ritbiträde i reglerad befördringsgång med halvtidstjänstgöring omändras till heltidstjänst. Statskontoret förutsätter, att var och en av de tre föremålsavdelningarna skall förestås av en förste intendent i Ao 27. Detta förutsätter ett upphävande av Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1964 enligt vilket bestämmes att en tjänst som förste intendent vid museet skall utgå ur personalförteckningen nästa gång en sådan tjänst blir ledig. I promemorian föreslås att vid avdelning 2 Bostadsskick inrättas en tjänst som intendent i Ae 23 med uppgift att svara för anläggningarna utom Stockholm. Dessutom erfordras vid avdelningen ett museibiträde i Ae 7. Vid rustmästarlaget bör inrättas följande tjänster, nämligen en förrådsman i Ae 13, en förste förrådsman i Ae 11 och en tekniker i Ae 11. Samtidigt bör tre förefintliga tjänster som hantverkare i Ae 9 indragas. Rustmästartjänsten i Ao 11 föreslås bli uppflyttad till Ao 13.

Vid avdelning 3 Textil föreslås en tjänst i Ao 23 bli inrättad samtidigt som en amanuens tjänst i reglerad befordringsgång indrages. En ny tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång bör enligt statskontorets uppfattning tillkomma vid avdelningen.

Undervisningsavdelningen bör tilldelas en ny intendentstjänst i Ae 21, varjämte en kontorsbiträdestjänst med halvtidstjänstgöring bör utökas till heltidstjänst.

Den av statskontoret beräknade personalförstärkningen vid biblioteket och arkivet med fotoateljén består av dels en tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång, dels en tjänst som fotobiträde i reglerad befordringsgång vid fotoateljén. Dessutom bör ett kontorsbiträde med halvtidstjänst i stället få heltidstjänst.

Statskontoret beräknar kostnaderna för personalförstärkningen till drygt 220 000 kr. Vartill kommer ett belopp av 15 000 kr. för huvudmansavgifter. Dessutom anser statskontoret belopp av 10 000 kr. respektive 6 000 kr. erforderliga för arbete med nomenklatur för föremålsregistreringen och för experthjälp m. m. vid textilkonserveringen. Personalförstärkningen medför också ett ökat medelsbehov för omkostnader, nämligen 12 000 kr. för inköp av inventarier till nya tjänsterum, 13 000 kr. för löpande utgifter och 7 000 kr. för reseersättningar. Statskontoret har vidare kommit fram till att det nuvarande förlagskapitalet av ca 19 000 kr. är för litet för att rörelsen skall kunna vidmakthållas och utvidgas och föreslår därför en ökning med i runt tal 30 000 kr.

De sammanlagda kostnaderna för den föreslagna omorganisationen och personalförstärkningen, inberäknat huvudmansavgifter och experthjälp, beräknas till ca 250 000 kr. På omkostnadssidan leder personalförstärkningen till en sammanlagd ökning med 32 000 kr., vartill kommer beloppet för höjning av förlagskapitalet.

Den ekonomiska redovisningen för verksamheten vid Julita gård ingår f. n. i Nordiska museets anslagsredovisning. Inkomsterna vid Julita redovisas alltså bland museets övriga inkomster och utgifterna bokföres under respektive poster i museets stat. Statskontoret föreslår, att en särskild inkomst- och utgiftsstat för förvaltningen fastställs av Kungl. Maj:t samt att en post för reglering av uppkommande driftunderskott upptages på museets omkostnadsstat. För budgetåret 1965/66 beräknar statskontoret nämnda underskott till 34 500 kr. Inkomstunderskottet budgetåret 1963/64 utgjorde ca 77 000 kr.

Över statskontorets promemoria har infordrade utlåtanden avgivits av skolöverstyrelsen, universitetskanslersämbetet, som hört konsistoriet vid universitetet i Stockholm, riksrevisionsverket, byggnadsstyrelsen, riksantikvarieämbetet, Nordiska museets nämnd, nationalmuseet, statens sjöhistoriska museum, riksmuseiutredningen och antikvarieutredningen. Vidare har yttrandet avgivits av Stockholms stad, Stiftelsen Tekniska museet, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Svenska museimannaföreningen och dess facksektion samt Föreningen Sveriges landsantikvarier.

En allmän enighet råder bland remissinstanserna om att utredningsförslaget i stort bör kunna ligga till grund för genomförandet av en ny organisation vid Nordiska museet. I flera remissvar bl. a. från *Svenska museimannaföreningen* framhålles, att förslagen är framsynta och synes skapa de bästa förutsättningar för Nordiska museets verksamhet som centralt kulturhistoriskt museum. Framför allt i ett par frågor riktas dock invändningar mot promemorians förslag, nämligen i vad de avser undervisningsavdelningens organisation och handläggningen av byggnadsminnesvårdsärenden.

Den enda remissinstans, som anser att statskontorets förslag till ändrad organisation inte bör i nuvarande läge föranleda några åtgärder, är *antikvarieutredningen*. I det betänkande som utredningen beräknar kunna avlämna i början av år 1965 kommer nämligen att beröras vissa principiellt betydelsefulla förslag rörande förhållandet mellan riksantikvarieämbetet och Nordiska museet. Enligt utredningens mening bör sålunda verksamheten vid de båda institutionerna i viss utsträckning samordnas för åstadkommande av bästa möjliga utbyte av den statliga kulturminnesvården och till förhindrande av splittring och dubbelarbete. Utredningen föreslår med hänsyn härtill att prövningen av statskontorets förslag skall anstå till dess antikvarieutredningen framlagt sitt betänkande och detta remissbehandlats.

Beträffande museets verksamhetsområde behandlas i yttrandena framförallt frågan om handläggningen av ärenden rörande den yttre kulturminnesvården, särskilt byggnadsminnesvården. *Riksantikvarieämbetet* och *antikvarieutredningen* anser, att någon förändring i fråga om Nordiska museets handläggning av denna ärendegrupp ej bör ske i nuvarande läge, då förslag inom kort är att vänta från antikvarieutredningen. *Byggnadsstyrelsen* anser, att museets verksamhet på detta område i princip bör inriktas på ett obundet forskningsarbete med rent vetenskapligt syfte. Den traditionella fördelningen av arbetsuppgifterna mellan byggnadsstyrelsen, riksantikvarieämbetet och Nordiska museet bör bestå. Ett tillskapande av en remissinstans med samma kompetensområde, som det riksantikvarieämbetet företräder, anses inte lämpligt.

Statens sjöhistoriska museum ifrågasätter om inte museet skulle kunna åläggas att från nordiska museet övertaga vissa delområden, som lika gärna eller hellre borde ligga inom sjöhistoriska museets verksamhetsram. Som exempel på sådana områden nämnes den svenska inrikessjöfartens historia och fiskerinäringen.

Statskontoret har framhållit nödvändigheten av kemisk-teknisk forskning inom föremålskonserveringen. Kostnaden för en sådan forskning borde enligt statskontorets uppfattning inte bäras enbart av Nordiska museet. Härför krävs ett för alla museer gemensamt vetenskapligt laboratorium med en clearingcentral. Flera remissinstanser understryker behovet av dylik forskning. Olika förslag om hur behovet skall kunna tillgodoses framföres framförallt från de institutioner, som nu bedriver konserveringsverksamhet. *Riksantikvarieämbetet* är tveksamt om den bästa lösningen är ett gemensamt laboratorium. *Statens sjöhistoriska museum* anför bl. a., att grunden till ett centralt konserveringslaboratorium,

framförallt för organiskt material, finns i museets konserveringsanläggning för Wasa.

Fråga om inriktningen av museets verksamhet finner såväl *Nordiska museets nämnd* som *statens sjöhistoriska museum* och *Svenska museimannaföreningen* det glädjande, att fältarbetet i utredningen ansetts vara en förutsättning för att hålla verksamheten vid museet levande. Från flera håll uttalas önskvärdheten av en starkare betoning av den utåtriktade verksamheten. Detta framhålles särskilt kraftigt i yttrandet från *Stockholms stads museinämnd*. Nämnden finner statskontorets indelning av verksamheten i fältarbete respektive museiarbete vara alltför bestämd av att föremålssamlandet, föremålsvården och exponerandet av museiföremålen fått en alltför dominerande ställning vid sidan av andra viktiga verksamhetsgrenar. Uppdelningen motsvaras ej heller av museets två uppgifter att samla respektive sprida kunskaper. Enligt nämndens uppfattning vore det adekvatare att beteckna Nordiska museets verksamhetsfält som forskning och folkbildning. Nämnden finner det ytterligt angeläget, att undervisningsavdelningen beredes tillfälle att i samarbete med pedagogisk expertis fullfölja påbörjade forskningar om museipublikens reaktioner och anser det vara förvånande att utredningen ej visat sig mer angelägen att skapa garantier för att avdelningens erfarenheter och sakkunskap på det pedagogiska planet kommer museets permanenta och tillfälliga utställningar till godo.

Skolöverstyrelsen understryker starkt betydelsen av att samarbete etableras såväl med skolor som med ungdoms- och bildningsorganisationer. Överstyrelsen anser att museet bör sörja för att fotografier, reproduktioner, fotostatkopior och annat material i största möjliga utsträckning ställs till förfogande för undervisningsändamål i hela landet och inte bara i Stockholm.

I fråga om statskontorets förslag till ny organisation riktas egentligen blott invändningar mot undervisningsavdelningens ställning och dimensionering. I övrigt anses den föreslagna nya organisationen allmänt vara rationell och bättre täcka museets verksamhetsområden än den hittillsvarande. *Riksantikvarieämbetet* ifrågasätter dock, om man inte genom att inrätta en arbetsenhet för industrialismens skede vid sidan av och jämställd med de nuvarande allmoge- och högreståndsavdelningarna i stället för att enligt statskontorets förslag införa en ny organisatorisk princip på ett enklare sätt skulle löst vissa av de aktuella problemen.

Organisationsförslaget i vad avser undervisningsavdelningens ställning kritiserar särskilt i yttrandet från *Stockholms stads museinämnd*. Nämnden finner det uppseendeväckande att utredningen inte mera beaktat Nordiska museets stora uppgifter i dagens samhälle med dess växande krav på att även museernas pedagogiska metoder utvecklas. Nämnden förordar en radikal omprövning av undervisningsavdelningens uppgifter och organisation.

Riksantikvarieämbetet anser att undervisningsavdelningen ej erhållit erforderlig personell upprustning. *Skolöverstyrelsen* däremot finner den planerade organisationen av avdelningen lämplig och ändamålsenlig. Överstyrelsen anser

det önskvärt att i vederbörande tjänstemäns kompetens även ingår kännedom om vuxenutbildningens metodik. Vidare ifrågasättes om icke museielektorn borde erhålla samma anställningsvillkor som föreståndaren för övriga avdelningar. *Nordiska museets nämnd* anser, att förstärkningar av personalen vid avdelningen kan bli nödvändiga inom kort. Nämnden anser också att när den nya organisationen träder i kraft, det kan komma visa sig att även andra avdelningar är underbemannade. *SACO* ifrågasätter, om inte antalet tjänstemän med akademisk examen kommer att bli otillräckligt med tanke på museets arbetsuppgifter. *Svenska museimannaföreningen* och *dess facksektion* finner, att personalstaten blir knapp.

Statskontorets förslag vad beträffar den ekonomiska förvaltningen vid *Julita* föranleder blott kommentarer av *riksrevisionsverket*, *Nordiska museets nämnd* och *nationalmuseet*, som alla finner förslaget om en särredovisning av *Julita* gårds ekonomiska förvaltning lämpligt.

Nordiska museets nämnd framlägger i sina anslagsäskanden för nästa budgetår förslag under avlöningsstaten rörande de automatiska utgiftsökningarna för nästa budgetår, varjämte i enlighet med förslagen i statskontorets promemoria kostnaderna för personalen vid *Julita* frändragits. Detta leder till att medelsbehovet för avlöningar beräknas öka från det i nu gällande stat uppförda beloppet av 2 868 300 kr. till 3 130 000 kr., dvs. med ca 262 000 kr. Även beträffande omkostnaderna har frändragits alla utgifter som berör *Julita* gård. Trots detta ökar medelsbehovet från det i staten upptagna beloppet om 1 047 600 kr. till 1 804 400 kr., dvs. med 757 000 kr. Utgiftsökningen är till allra största delen beroende av ett avsevärt ökat medelsbehov för fastighetsunderhåll, inberäknat ombyggnadsarbeten, för huvudbyggnaden och museets övriga fastigheter.

Det statliga bidraget till museet är så utformat, att det får tagas i anspråk i den utsträckning de i staten upptagna särskilda inkomsterna inte förslår. I nu gällande stat är inkomsterna upptagna med 751 900 kr. Nämnden, som räknat bort de inkomster som härrör från *Julita*, beräknar, att under nästa budgetår inkomsterna skall nedgå med 335 000 kr.

Den sammanlagda nettoökningen av bidraget till *Nordiska museet*, som nämndens förslag leder till, uppgår till 1 354 000 kr.

Departementschefen

Riksdagen beslöt år 1963 (prop. 1963: 113; SU 133; rskr 317), att staten skulle överta det ekonomiska ansvaret för den i stiftelseform bedrivna verksamheten vid *Nordiska museet*. Samtidigt höjdes statsbidraget till verksamheten för budgetåret 1964/65 till 3 045 000 kr. från det tidigare beloppet av 656 000 kr. Därjämte beslöts en engångsanvisning för att täcka bl. a. driftunderskott för tiden t. o. m. den 30 juni 1963. Kungl. Maj:ts förslag till riksdagen var grundat på en av statskontoret utarbetad promemoria angående *Nordiska museets* och *Skan-*

sens framtida verksamhetsformer och finansiering. I enlighet med ett i promemorian framfört förslag förutsattes i prop. 1963: 113, att statskontoret skulle komma att fortsätta sitt utredningsarbete med en översyn av museiorganisationen m. m. och lägga fram därav föranledda förslag.

Statskontoret har nu i enlighet med ett av Kungl. Maj:t lämnat uppdrag överlämnat en promemoria angående organisationen av museiverksamheten vid Nordiska museet m. m. Statskontoret föreslår i denna att museet organiseras på sju avdelningar, nämligen tre föremålsavdelningar, en undersökningsavdelning, en undervisningsavdelning, en avdelning bestående av bibliotek och arkiv samt slutligen kansliet. I samband med omorganisationen föreslås en viss personalförstärkning.

Jag har i huvudsak inte något att erinra mot det framlagda förslaget till ny organisation utan finner det välmotiverat att den nuvarande uppdelningen av föremålsbeståndet i högrestånds- och allmogearvdelningar avskaffas och ersättes med en indelning med hänsyn till föremålens art i avdelningar för näringsliv, bostadsskick respektive textilier. På en punkt har flera remissinstanser varit kritiska mot statskontorets förslag, nämligen vad beträffar undervisningsavdelningens ställning och avvägningen av dess personal. Vissa remissorgan anser att föremålsavdelningarna har blivit alltför dominerande på bekostnad av undervisningsavdelningen. Jag vill starkt understryka betydelsen av att undervisningsavdelningen får en central ställning i museets organisation. Anspråken på ökade resurser för museets utåtriktade och pedagogiska verksamhet får bedömas i kommande budgetprövningar. För att få den nya organisationen att fungera är det emellertid nödvändigt att fördela det personaltillskott som kan medges för nästa budgetår på flera av de nya avdelningarna.

I åtskilliga remissyttranden diskuteras statskontorets förslag att Nordiska museet borde bli remissinstans i kulturminnesvårdsfrågor inom dess samlingsområde. I likhet med flera av remissinstanserna anser jag att antikvarieutredningens förslag bör avvaktas, innan slutlig ställning tas i denna fråga.

Av de av statskontoret föreslagna nya tjänsterna bör två intendentstjänster tillkomma på vardera undersöknings- och textilavdelningarna, samtidigt som två amanuensstjänster indrages. Förstnämnda avdelning bör dessutom utökas med en tjänst som ritare. Avdelningen för bostadsskick och undervisningsavdelningen bör tillföras vardera en tjänst som intendent. Vid undervisningsavdelningen samt vid biblioteket och arkivet bör sammanlagt två kontorsbiträdestjänster med halvtidstjänstgöring ersättas med heltidstjänster av motsvarande slag. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma lönegradsplaceringen för nyssnämnda nya tjänster.

En vid museet befintlig tjänst som förste intendent i lönegrad Ao 27, som enligt tidigare beslut av Kungl. Maj:t skulle utgå ur personalförteckningen nästa gång en motsvarande tjänst blir ledig, bör bibehållas för att kunna tagas i anspråk för en föreståndare för en av föremålsavdelningarna.

För huvudmansavgifter åt tillkommande personal och för arbete med nomenklaturen för föremålsregistreringen beräknar jag ett belopp av sammanlagt 22 000 kr. För ökade omkostnader med anledning av tillskottet av personal beräknar jag 19 000 kr.

I enlighet med statskontorets förslag bör i fortsättningen kostnaderna och inkomsterna för Julita redovisas i en särskild av Kungl. Maj:t fastställd stat. I museets stat bör uppföras en post för reglering av det underskott som beräknas uppstå för nästa budgetår. Jag beräknar i enlighet med statskontorets förslag beloppet för nästa budgetår till 34 500 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet för i det föregående angivna personalförändringar och omkostnadsökningar beräknar jag till 194 000 kr.

Med anledning av Nordiska museets nämnds anslagsäskanden för nästa budgetår bör bidraget till museet höjas med 414 000 kr. Ökningen är huvudsakligen beroende av beslutade lönehöjningar och andra automatiskt verkande faktorer. För fastighetsunderhåll har jag blott räknat med medel för löpande underhåll.

Anslaget till bidrag till Nordiska museet bör för nästa budgetår uppföras med $(3\,164\,000 + 608\,000 =) 3\,772\,000$ kr.

Under återopande av vad jag anfört och förordat i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fatta de beslut och vidtaga de åtgärder i övrigt, som fordras för genomförande av vad jag föreslagit rörande Nordiska museet;

b) till *Bidrag till Nordiska museet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 772 000 kr.

B 56. Bidrag till Tekniska museet

I en skrivelse av den 8 maj 1963 hemställde *styrelsen för Stiftelsen Tekniska museet* om årliga statliga anslag till museets verksamhet. Ärendet remissbehandlades och samtliga remissinstanser var positiva till tanken på statsbidrag till museets verksamhet.

Med anledning av två motioner (likalydande I: 158 och II: 208) anhöll riksdagen våren 1964 i enlighet med statsutskottets förslag (SU 1964:8 p. 60 rskr 8) att Kungl. Maj:t snarast möjligt, helst till påföljande års riksdag, måtte framlägga förslag om statligt bidrag till Tekniska museets verksamhet. Statsutskottet konstaterade i sitt utlåtande, att museet var ett i ovanligt hög grad modernt och levande museum. Utskottet pekade särskilt på den utåtriktade verksamheten som föredömlig men vitsordade också betydelsen av att den teknik-historiska forskning som bedrivs vid museet ytterligare utvecklades. Även andra för verksamheten vid museet vitala grenar, såsom utställningsaktiviteten och vården av arkivsamlingarna, förtjänade enligt utskottets uppfattning ökad uppmärksamhet. Därför fann utskottet det uppenbart, att en relativt omfattan-

de personalförstärkning erfordrades för museets olika verksamhetsgrenar, både för bevarande av nuvarande aktivitet och för en rimlig utveckling av densamma.

Styrelsen för Stiftelsen Tekniska museet ingav i juni 1964 en ny framställning, i vilken begärdes ett anslag av 200 000 kr. som bidrag till täckande av redan uppkommet underskott för budgetåret 1963/64 och för säkerställande av museets verksamhet budgetåret 1964/65. Styrelsen underströk att museet stod inför en akut nödsituation, där det för att överhuvud taget säkerställa verksamheten var nödvändigt att täcka ett beräknat underskott. I detta läge hade styrelsen t. o. m. övervägt att nedlägga museets verksamhet.

Den 29 juni 1964 beslöt Kungl. Maj:t att frågan om Tekniska museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer m. m. skulle göras till föremål för en särskild undersökning samt uppdrog åt regeringsrådet Åke Martenius, byråchefen Elof Jerdenius samt filosofie licentiaten Åke Meyerson att med Martenius som ordförande och i samråd med styrelsen för Tekniska museet utföra denna undersökning.

Utredningsmännen överlämnade den 29 oktober 1964 sitt betänkande »Tekniska museets framtida ställning och verksamhetsformer» (stencilerat).

Inledningsvis redogör utredningsmännen för *museets nuvarande förhållanden* och konstaterar därvid bl. a. följande.

Tekniska museet utgör en enskild stiftelse med av Kungl. Maj:t år 1948 fastställda stadgar. Av de högst 20 ledamöterna i stiftelsens styrelse utses en av Kungl. Maj:t. Denne är tillika ledamot av det arbetsutskott om fem ledamöter som styrelsen utser inom sig.

Museets verksamhet innefattar de för all museiverksamhet grundläggande verksamhetsgrenarna, nämligen insamlingsarbete, en bevarande (vårdande) uppgift och en utåtriktad verksamhet (utställningar, visningar, publikationer m. m.). Antalet besökare år 1963 var ca 98 500. Vid museet finns för närvarande förutom arkivarbetare och annan av arbetsmarknadsstyrelsen avlönad personal följande av museet bekostad personal, nämligen en museidirektör, en assistent för föremålsregistrering, fem befattningshavare tillhörande kategorien kontorspersonal, tre tillhörande kategorin verkstadspersonal, tre heltidsanställda och en halvtidsanställd befattningshavare med vaktmästarsysslor samt en kokerska, sammanlagt 14 $\frac{1}{2}$ befattningshavare.

Museet har tillkommit genom enskilt initiativ. Byggnaden uppfördes för donationsmedel under åren 1934—36. Förutom att staten lämnat bidrag till museets upprättande genom att avgiftsfritt ställa mark och vissa byggnader till förfogande samt genom anslag av lotterimedel för inredning av museibyggnaden, har museet icke åtnjutit bidrag av staten. Kostnaderna för verksamheten uppgick budgetåret 1962/63 till 471 000 kr. och 1963/64 till 587 000 kr. För innevarande budgetår beräknas utgifterna stiga till 645 000 kr.

På grund av de senaste årens stegrade utgifter, framför allt till personalens löner, har det — trots de ansträngningar som gjorts för att stärka museets ekonomi — inte varit möjligt att undvika allt större årliga underskott, uppgående till 19 000 kr. budgetåret 1961/62, till 94 000 kr. 1962/63 och till 101 000 kr. 1963/64. Under innevarande budgetår beräknas underskottet med oförändrad

personal komma att öka till 210 000 kr. Det ackumulerade underskottet väntas per den 30 juni 1965 uppgå till ca 450 000 kr. Underskottet har hittills kunnat täckas endast genom upptagande av kortfristiga lån och utnyttjande av leverantörskrediter. Museets ekonomiska resurser har ej räckt till för att bygga upp och utöka museiverksamheten på ett sätt, som enligt styrelsens uppfattning erfordras för att densamma skulle stå i överensstämmelse med museets i stadgarna angivna uppgifter.

Genom beslut av Kungl. Maj:t den 2 juni 1961 medgavs museet rätt att disponera det på museets område befintliga f. d. ridhuset för att där inreda aula m. m. Förslag har sedermera utarbetats till ombyggnad av huset till en välutrustad aula för ca 400 personer jämte därtill hörande arbets- och sammanträdesrum samt en lokal för tillfälliga tekniska utställningar om ca 700 kvm. Byggnaden, som givits arbetsnamnet B-hallen, skall kunna hyras ut till industri-jubileer, kongresser, utställningar m. m. som därvid genom tillgången till museets samlingar skulle kunna förse med en teknisk-historisk bakgrund. I februari 1963 beslöt styrelsen att arbetet med uppförandet av hallen i huvudsaklig överensstämmelse med det utarbetade förslaget skulle påbörjas. Byggnadsarbetena beräknas vara avslutade vid årsskiftet 1964/65. Enligt de senaste kalkylerna beräknas hallen komma att kosta sammanlagt 2 940 000 kr. Byggnadskostnaderna beräknas kunna täckas dels genom en donation om 750 000 kr. från Wallenbergstiftelsen, dels genom anslag från arbetsmarknadsstyrelsen om 1 800 000 kr. Resterande del av byggnadskostnaderna, 390 000 kr., förutsättes kunna bestridas genom reverslån. Genom uthyrningen av B-hallen beräknas vissa inkomster komma att inflyta. Under de första åren beräknar man ej kunna uppnå en sådan omfattning av uthyrningsverksamheten att den blir självbärande. För innevarande budgetår beräknas uppstå ett underskott av ca 50 000 kr. samt för nästa budgetår ett underskott av ca 75 000 kr.

Utredningsmännen tar i fortsättningen upp frågan om *Tekniska museets uppgifter* till ingående granskning och finner att dessa från principiell synpunkt i allt väsentligt sammanfaller med vad som gäller för landets övriga centralmuseer. Museets betydelse som riksinstitution anser utredningsmännen därför vara fullt klar. Det har på grund därav för utredningsmännen stått utom varje tvivel, att museet har en sådan betydelse från samhällelig synpunkt, att dess bestånd ovillkorligen måste tryggas. Om museets uppgifter anföres vidare bl. a. följande.

Den tekniska miljön, teknikens historiska utveckling samt ekonomiska och kulturella konsekvenser (»tekniken och människan») bör accentueras i de permanenta utställningarna snarare än föremål, maskiner, processer etc., som fristående företeelser. I fråga om insamlings- och fälтарbeten är framförallt systematiska teknikhistoriska inventeringar en central uppgift. Vidare bör betonas vikten av den vetenskapliga bearbetningen av föremåls- och arkivsamlingarna. En mera djupgående och vittomfattande teknikhistorisk forskning är i vårt land ett till stora delar obearbetat arbetsfält. De vidgade arbetsuppgifterna framförallt i museets utåtriktade verksamhet, såväl gentemot skolan som allmänheten, ställer stora krav på personella resurser för pedagogisk planering, samarbete med skolan, utformning av pedagogiska hjälpmedel och förnyelse av de permanenta utställningarna.

Utredningsmännen anser, att museets nuvarande personella och materiella resurser är så otillräckliga att dess möjligheter att fungera som ett central-

museum starkt begränsas. De framlägger därför ett förslag till ny *organisation* för museet, varigenom detta skulle kunna fylla de uppgifter som museet enligt utredningsmännen bör ha. Förslaget innebär i huvudsak följande.

Museet föreslås bli organiserat på fem huvudavdelningar, nämligen en administrativ avdelning, en undervisningsavdelning samt tre föremålsavdelningar. Till undervisningsavdelningen bör höra arkivet (med bildsamlingarna) och fältundersökningarna samt fotoateljén. Av föremålsavdelningarna föreslås en få huvudvikten lagd vid mekanisk industri och anläggningsindustri m. m. (avd. I), en omfatta elektroteknik (avd. II) samt en skogsindustri, kemisk industri, bergsvetenskap m. m. (avd. III). Uppbyggnaden av den nya organisationen bör kunna ske under en fyraårsperiod. Den administrativa avdelningen och undervisningsavdelningen föreslås tillkomma i första uppbyggnadsskedet, vilket medför en relativt stor personalförstärkning det första året. För budgetåret 1965/66 föreslås sålunda att personalen utökas från nuvarande 14 1/2 befattningshavare till 30 personer på följande sätt.

Personalen vid undervisningsavdelningen föreslås bestå av en avdelningsdirektör, en museilektor, en arkivarie, en amanuens, en ateljéchef, en arkivassistent, ett förste fotobiträde, ett kanslibiträde samt en arvodesbefattning som föreståndare för B-hallen.

Vid de tre föremålsavdelningarna bör personalen redan fr. o. m. nästa budgetår omfatta en förste intendent och en amanuens vid avdelning I samt en amanuens vid vardera avdelningen II och III.

Vid den administrativa avdelningen tillkommer en byrådirektör, en förste museitekniker samt verkstads-, vakt- och kontorspersonal (sammanlagt 2 1/2 befattningshavare).

Därjämte föreslår utredningsmännen en successiv utökning av personalen under perioden 1966/69 med nio befattningshavare, varav tre på undervisningsavdelningen (två museilektorer och en amanuens) tre på föremålsavdelningarna (två förste intendent och en amanuens) samt tre på administrativa avdelningen (en museitekniker och två muscivakter).

Kostnaderna för museet efter ett genomförande av den föreslagna upprustningen beräknas för budgetåret 1965/66 uppgå till 911 000 kr. för avlöningar och 438 000 kr. för löpade omkostnader, vartill kommer 175 000 kr. för vissa lokal- och inventariiekostnader av engångskaraktär eller sålunda sammanlagt 1 524 000 kr. Museets inkomster av entréavgifter, publikationer, hyror för utställningar m. m. beräknas till 225 000 kr. Nettoutgiften för nämnda budgetår skulle sålunda uppgå till 1 299 000 kr.

En förutsättning för att den föreslagna organisationen skall kunna förverkligas är enligt utredningsmännens uppfattning ett betydande *statligt stöd* till museets verksamhet. Någon större ökning av industrins bidrag till museet anser sig utredningsmännen inte kunna räkna med. De framlägger två alternativ för formerna för det statliga stödet. En möjlighet skulle vara att museet omvandlades till en statlig institution. Det andra alternativet innebär att museet bibehålles

som en fri stiftelse, i vilken dock staten med hänsyn till omfattningen av det statliga stödet får ett ökat inflytande. Även om en omvandling av museet till en statlig institution enligt utredningsmännens uppfattning skulle medföra vissa fördelar för museiverksamheten, främst genom att museet då på ett mera intimt sätt än eljest kunde inordnas i den statliga museiverksamheten, förordar de det alternativ, som innebär att museet bibehålles som en fri stiftelse med statsbidrag. Det förutsättes därvid att verksamheten i administrativt och ekonomiskt avseende underställes statlig kontroll. Styrelsens befogenheter skall begränsas till att motsvara vad som tillkommer styrelsen för en statlig institution av motsvarande karaktär. Styrelsen skall ej ha befogenhet att genom sina åtgärder i ekonomiskt avseende binda stiftelsen på sådant sätt att staten kan komma att ådragas utgifter i vidare utsträckning än vad som skulle vara fallet vid en rent statlig verksamhet. Styrelsen bör sålunda ej utan medgivande av Kungl. Maj:t få mottaga donation för annat än tillfälliga ändamål. Ej heller anses styrelsen böra få försälja eller eljest överlåta eller med inteckning för gäld belasta museets fasta egendom eller för verksamheten upptaga lån, teckna borgen eller dylikt. Kostnaderna för museiverksamheten skall bestridas enligt en av Kungl. Maj:t fastställd inkomst- och utgiftsstat, varjämte den fast anställda personalen skall redovisas å en av Kungl. Maj:t godkänd personalförteckning. Utredningsmännen föreslår vidare, att statens bidrag till kostnaderna skall bestämmas av Kungl. Maj:t och riksdagen i samma ordning som vid anslagstilldelningen till statens verk och alltså grundas på en prövning av museets i petita redovisade behov. Personalens anställningsförhållanden samt löne- och pensionsvillkor föreslås i allt väsentligt motsvara vad som gäller för statstjänstemän. Tjänstemannapersonalen bör sålunda inordnas under Saar och SPR. Kungl. Maj:t föreslås utverka riksdagens bemyndigande att besluta härom. Vid inordnandet under Saar förutsättes befattningshavarna vid museet åläggas skyldighet att låta sig förflyttas till statlig tjänst av motsvarande slag. Personalen bör vidare beredas besvärsmätt.

Vad beträffar statens representation i stiftelsens styrelse finner utredningsmännen det icke obetingat nödvändigt att statens representanter är i majoritet i styrelsen. Det nödvändiga statliga inflytandet över bidragets användning bör i tillräcklig mån kunna uppnås genom de villkor som knytes till bidraget. Om styrelsen skall ha möjlighet att verka för att museet vid sidan av statsbidraget får frivilliga bidrag från näringslivet, är det enligt utredningsmännens mening knappast lämpligt att statens företrädare har majoritet i styrelsen. Utredningsmännen föreslår därför blott den jämkningen i styrelsens nuvarande sammansättning, att antalet av staten utsedda representanter ökas från en till tre. De bör ingå i ett till sju ledamöter utökad arbetsutskott.

Enligt utredningsmännens *kostnadsberäkningar* för alternativet med bibehållen stiftelseform skulle driftutgifterna för nästa budgetår uppgå till sammanlagt 1 524 000 kr., varav 1 385 000 kr. utgör kostnaderna för museiverksamheten och 139 000 kr. kostnaderna för driften av B-hallen. På inkomstsidan förutsättes att bidragen från industrin och Föreningen Tekniska museet uppgår till 300 000

kr. Övriga inkomster beräknas till sammanlagt 225 000 kr. Under dessa förutsättningar skulle det erforderliga tillskottet till museets drift från statens sida behöva uppgå till 999 000 kr. Härtill kommer att ett engångsanslag bör anvisas för reglering av det till 450 000 kr. beräknade ackumulerade driftunderskottet per den 30 juni 1965, varav 400 000 kr. avser museiverksamheten och 50 000 kr. driften av B-hallen. De gjorda beräkningarna förutsätter, att lånet om ca 400 000 kr. avseende kostnader för ombyggnaden av B-hallen kvarstår.

Vid remissbehandlingen av betänkandet har infordrade utlåtanden avgivits av skolöverstyrelsen, universitetskanslersämbetet som hört rektorsämbetena vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola, riksrevisionsverket, byggnadsstyrelsen, riksantikvarieämbetet, Nordiska museets nämnd, statens sjöhistoriska museum, Ingeniörsvetenskapsakademien, riksmuseiutredningen och antikvarieutredningen. Vidare har yttranden avgivits av Stockholms stad, Stiftelsen Tekniska museet, Sveriges akademikers centralorganisation, Svenska museimannaföreningen, Föreningen Sveriges landsantikvarier, Sveriges industriförbund, Svenska teknologföreningen och Svenska uppfinnareföreningen.

Remissinstansernas *allmänna inställning* till utredningsmännens förslag är mycket positiv. I många yttranden uttryckes stor tillfredsställelse över förslaget om att det allmänna skall garantera museets fortsatta verksamhet. Det framföres förhoppningar om att museet på detta sätt skall få de ekonomiska resurser det hittills saknat för att effektivt kunna verka som centralmuseum på det tekniska området. Sålunda biträder *skolöverstyrelsen* utredningens huvudförslag att statsmedel på ett eller annat sätt skall ställas till museets förfogande, eftersom dess fortsatta verksamhet bör vara en samhällelig och statlig angelägenhet. *Riksantikvarieämbetet* finner den plan som framlagts vara väl underbyggd och tillstyrker densamma i princip. Härigenom får museet ökade resurser för både det inre, museala och vetenskapliga arbetet och den utåtriktade pedagogiska verksamheten. Att det sistnämnda området speciellt upprustas finner ämbetet glädjande, då museet redan tidigare i detta hänseende gjort en viktig insats i svenskt museiväsen.

Styrelsen för Stiftelsen Tekniska museet uttrycker sin stora glädje och tillfredsställelse över de positiva förslag angående museets framtida organisation och verksamhet som framlagts i betänkandet. Styrelsen delar helt de uppfattningar, till vilka de sakkunniga kommit rörande museiverksamhetens framtida driftsformer och utbyggnad.

Utredningsmännens synpunkter på den framtida *inriktningen av museets verksamhet* godtages i det stora hela utan invändningar. Sålunda betonas vikten av att systematiska, teknikhistoriska inventeringar igångsättes. *Nordiska museets nämnd* understryker behovet av ett forskningsarbete på bred bas och erinrar om att teknikhistorisk forskning i många andra kultur-

länder ägnas en helt annan uppmärksamhet än i Sverige. *Stockholms stads museinämnd* anser dock att utredningsmännen något ensidigt betonat Tekniska museets verksamhet i kulturhistoriens tjänst. Det är enligt nämndens uppfattning väsentligt att detta museum på ett föredömligt sätt tagit som sin uppgift att orientera skolor och allmänhet om de tekniska vetenskapernas nuvarande situation, varvid de historiska perspektiven ofta kommit att spela en mindre framträdande roll. Härvidlag fungerar museet enligt nämndens uppfattning delvis redan nu som ett pedagogiskt arbetande laboratorium, välutrustat med fyndigt planerad apparatur av det slag som inga skolor eller andra institutioner har tillfälle att tillhandahålla sina elever. *Statens sjöhistoriska museum* framhåller att Tekniska museet kommit att hävda en position som en föregångare vad gäller den utåtriktade och pedagogiska verksamheten. Även flera andra remissmyndigheter, däribland *antikvarieutredningen*, betonar värdet av denna sida av verksamheten.

Flertalet av de remissinstanser, som uttalat sig i frågan, godtager utredningens förslag rörande *museets organisation*. Vissa invändningar framföres dock. Således anser *riksantikvarieämbetet* att förslaget att lägga fältundersökningarna under undervisningsavdelningen inte är tillfredsställande. Enligt ämbetets uppfattning kan det ifrågasättas, om inte fältundersökningarna bör knytas till de tre föremålsavdelningarna, varigenom dessas arbete med föremålsaccessionen skulle berikas och belysas. Ämbetet anser det lämpligt att en av avdelningsföreståndarna göres till avdelningsdirektör och med föreståndarskapet för egen avdelning förenar uppdraget att jämväl leda de två övriga föremålsavdelningarna och fältundersökningarna. Lämpligheten av förslaget till personalorganisation ifrågasattes av *statens sjöhistoriska museum*, som anser att den utåtriktade verksamheten i första hand tillgodoses, medan museiavdelningarna får stå tillbaka. Den undervisningsorganisation som utredningen presenterar är enligt sjöhistoriska museet av ett format, som inte står i rimlig proportion till museiavdelningarnas uppbyggnad. *SACO* anser att undervisningsavdelningen bör uppdelas på fyra sektioner med en ansvarig chef för varje.

Nordiska museets nämnd förmodar att det kommer att möta betydande svårigheter att få de mera kvalificerade befattningarna i den nya organisationen besatta med lämpliga och kompetenta krafter. Nämnden ställer sig därför tveksam till den relativt snabba utbyggnad som utredningsmännen räknat med.

En central frågeställning i utredningen är *formerna för det statliga stödet*. Det övervägande antalet remissinstanser förordar utredningsmännens förslag, enligt vilket statsbidrag skall utgå till en i stiftelseform bedriven verksamhet. Det framhålls att härigenom enskilda ekonomiska bidrag torde kunna påräknas också i fortsättningen. *Universitetskanslersämbetet* framhåller att på detta sätt kan den för museets verksamhet och utveckling betydelsefulla anknytningen till industrin bevaras. Enligt *SACO:s* uppfattning visar emellertid erfarenheten att, om staten ekonomiskt understöder en verksamhet, detta i

regel leder till minskade ekonomiska insatser från enskilt håll. Om det enskilda ekonomiska engagemanget i museets verksamhet skall bestå, måste enligt SACO:s mening intresset för verksamheten stimuleras genom en intensifierad kontakt från museets sida med modern teknik. *Svenska uppfinnareföreningen* ifrågasätter om det på längre sikt är realistiskt att utgå från att industrins intresse framgent kommer att ta sig uttryck i så stora ekonomiska bidrag som de sakkunniga förutsatt. Att enskilda bidrag till finansieringen lämnas också i fortsättningen, finner *Sveriges industriförbund* önskvärt. Även om utfästelser om bidrag av detta slag knappast kan erhållas, finner industriförbundet det sannolikt, att det även framdeles skall bli möjligt att hos enskilda företag och institutioner utverka bidrag till museet av väsentlig betydelse för dess ekonomi.

En enda remissinstans, nämligen *skolöverstyrelsen* förordar det av utredningsmännens båda alternativ, som innebär statsdrift av museet. Avgörande för överstyrelsens bedömning har därvid varit skolans möjligheter att för undervisningen tillgodogöra sig museets samlingar och service. Överstyrelsen understryker vikten av att ungdomsorganisationernas och vuxenundervisningens behov beaktas. Museet bör bl. a. genom föreläsningsserier och genom att ställa lokaler till förfogande för bl. a. studiecirklar bidra till att understödja denna betydelsefulla bildningssektor. Vid övergång till statsdrift kan enligt överstyrelsens mening alla dessa krav tillgodoses på ett självklart sätt. Den nödvändiga anknytningen till industrin anser överstyrelsen möjlig att upprätthålla genom att representera för denna insättes i styrelsen.

Departementschefen

Tekniska museet har haft en särställning bland landets stora museer, därigenom att det inte åtnjutit statsbidrag till driftkostnaderna. Kostnadsstegringar, främst av automatisk natur, ledde till att museets verksamhet fr. o. m. budgetåret 1960/61 började uppvisa underskott. Möjligheterna att få ökade bidrag från industriföretag och andra intresserade, som hittills finansierat museet, visade sig begränsade. Stiftelsens styrelse hemställde av denna anledning 1963 hos Kungl. Maj:t om årliga statliga anslag till museets verksamhet. En förnyad framställning ingavs våren 1964 i vilken också begärdes bidrag för täckande av ett redan uppkommet underskott. Framställningarna ledde till att Kungl. Maj:t i juni 1964 tillkallade särskilda sakkunniga för att närmare undersöka frågan om museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer m. m. Resultatet av deras undersökning har redovisats i betänkandet *Tekniska museets framtida ställning och verksamhetsformer*. Mot bakgrunden av en analys av museets uppgifter framlägges i betänkandet förslag rörande organisation och finansiering av museet. De sakkunniga föreslår att museet även i fortsättningen skall drivas i stiftelseform men med ett statligt driftbidrag, för budgetåret 1965/66 beräknat till 999 000 kr. Härtill kommer ett bidrag för täckande av det underskott som beräknas föreligga den 30 juni 1965.

Jag finner de sakkunnigas utredning förtjänstfull och väl ägnad att ligga till grund för ett ställningstagande rörande Tekniska museets framtida ställning. Flera remissinstanser har framhållit värdet av de nya metoder som prövats vid Tekniska museet med syfte att på ett intresseväckande sätt presentera modern teknik och teknikhistoria. Inte minst med tanke på skolans behov av information på detta område anser jag det angeläget att museet genom samhälleligt stöd får möjligheter att fortsätta och utveckla sin verksamhet. Jag finner det också nödvändigt att museet ges förbättrade resurser för att möjliggöra att samlingarna i större utsträckning skall kunna utnyttjas och komma museipubliken till godo.

Vad beträffar den framtida uppläggnings av museets verksamhet kan jag tillstyrka de allmänna riktlinjer, som de sakkunniga dragit upp och som också godtagits av flertalet remissinstanser.

Beträffande omfattningen av museets personalorganisation är jag inte beredd att förorda utredningens förslag annat än i begränsad utsträckning. Bland remissinstanserna finns också de som förmodar att det skulle möta svårigheter att få de mera kvalificerade tjänsterna i den nya organisationen besatta med lämpliga och kompetenta krafter. Under nästa budgetår bör därför ökningen i antalet tjänster bli mindre än vad de sakkunniga föreslagit.

Flertalet remissinstanser godtager utredningens förslag, att det statliga stödet skall utgå i form av statsbidrag till en i stiftelseform bedriven verksamhet. Av remissmyndigheterna är det blott skolöverstyrelsen som förordar att driften av museet helt övertages av staten. Överstyrelsen anser att härigenom skolans, ungdomsorganisationernas och vuxenundervisningens behov lättare skulle kunna tillgodoses. Även om åtskilligt talar för de av överstyrelsen anförda synpunkterna, anser jag mig dock böra ansluta mig till det av de sakkunniga förordade förslaget om statsbidrag till ett i stiftelseform drivet museum. Jag förutsätter, att även med denna lösning de av skolöverstyrelsen framförda önskemålen om ett målmedvetet utnyttjande av museet i undervisningens tjänst skall komma att beaktas.

Eftersom det statsbidrag till museet, som jag kommer att föreslå, blir av den storleken att det kommer att utgöra den största inkomstposten i museets stat, finner jag det självklart att staten också bör få ett betydande inflytande både i administrativt och i ekonomiskt avseende. De villkor för statsbidraget som de sakkunniga föreslagit synes betryggande.

Styrelsens befogenheter skulle enligt förslaget motsvara vad som tillkommer styrelsen för en statlig institution av motsvarande karaktär. Styrelsen skulle ej ha befogenhet att genom sina åtgärder i ekonomiskt avseende binda stiftelsen på sådant sätt att staten kan komma att ådragas utgifter i vidare utsträckning än vad som skulle vara fallet vid en rent statlig verksamhet. Sålunda skulle styrelsen ej utan medgivande av Kungl. Maj:t få mottaga donationer för annat än tillfälliga ändamål. Ej heller skulle stiftelsen få försälja eller eljest överlåta eller

med in-teckning för gäld belasta museets fasta egendom eller för verksamheten upptaga lån, teckna borgen eller dylikt. Kostnaderna för museiverksamheten skulle bestridas enligt en av Kungl. Maj:t fastställd inkomst- och utgiftsstat, varjämte den fast anställda personalen skulle redovisas i en av Kungl. Maj:t godkänd personalförteckning. Jag finner den sålunda skisserade ordningen vara ur statens synpunkt godtagbar.

Jag förordar att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att besluta om och utfärda erforderliga bestämmelser för att Saar och SPR fr.o.m. in-gången av budgetåret 1965/66 skall bli tillämpliga på innehavare av tjänst vid Tekniska museet. Vid inordnandet under Saar förutsätts att tjänsteinnehavarna vid museet åläggs skyldighet att låta sig förflytta till statlig tjänst av motsva-rande slag.

De sakkunnigas förslag i vad avser statens representation i stiftelsens styrelse kan jag även ansluta mig till. I de nya stadgar för Tekniska museet, som bör fastställas av Kungl. Maj:t, bör föreskrivas att staten skall ha tre representanter i styrelsen. Dessa bör ingå i ett till högst sju ledamöter utökat arbetsutskott.

I det föregående har jag framhållit att jag inte kan godtaga den mycket snabba utbyggnad av organisationen som de sakkunniga föreslagit. Enligt min bedömning bör ett statligt bidrag av 400 000 kr. vara ägnat att stabilisera mu-seets verksamhet och möjliggöra de utvidgningar som i nuvarande läge är erfor-derliga. Vid avvägningen av bidragets storlek har jag utgått från de löneför-måner som tillkommer den nuvarande personalen. Dessutom har jag förutsatt att personalen utökas med en museilektor, en amanuens, en museitekniker och en museivakt. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa såväl de nu-varande som nytillkommande tjänsteinnehavarnas lönegradsplacering. På in-komstsidan har jag räknat med att i entréavgifter, inkomster från B-hallen m. m. skall inflyta 225 000 kr. och som bidrag från industriföretag, Föreningen Tek-niska museet m. fl. 300 000 kr. De sammanlagda inkomsterna skulle härigenom komma att uppgå till 925 000 kr., varav det statliga bidraget alltså utgör 400 000 kr. Om det visar sig att det beviljade statsbidraget tillsammans med inkomsterna i museiverksamheten och andra bidrag inte uppgår till det i den fastställda staten upptagna beloppet, bör det ankomma på styrelsen att tillse att utgifterna för verksamheten i erforderlig omfattning begränsas.

Utöver nämnda driftbidrag erfordras medel för täckande av det underskott i verksamheten som kan förväntas föreligga vid utgången av budgetåret 1964/65. Jag beräknar för ändamålet ett belopp av 400 000 kr. I detta underskott bör för innevarande budgetår inte inräknas andra kostnader än sådana som samman-hänger med en verksamhet av i huvudsak samma omfattning som under före-gående budgetår. Dessutom är det statliga bidraget avsett att täcka det acku-mulerade underskottet från tidigare budgetår utom i den del detta belöper sig på kostnader för den s. k. B-hallen.

Som framgår av vad jag anfört bör de sammanlagda kostnaderna för budgetåret 1965/66 för bidrag till Stiftelsen Tekniska museet beräknas till 800 000 kr., varav 400 000 kr. utgör en engångsanvisning för täckande av underskott. För ändamålet bör ett nytt förslagsanslag uppföras i riksstaten benämnt Bidrag till Tekniska museet.

Under återopande av vad jag anfört och förordat i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna av mig förordade grunder för bidrag till Stiftelsen Tekniska museet;
- b) bemyndiga Kungl. Maj:t att fatta de beslut och vidtaga de åtgärder som fordras för genomförande av vad jag föreslagit rörande Tekniska museet;
- c) till *Bidrag till Tekniska museet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kr.

B 57. Bidrag till Kulturhistoriska museet i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	104 000	104 000
1964/65	129 000	
1965/66 (förslag)	160 000	

Sedan budgetåret 1945/46 har såsom villkor för åtnjutande av anslag till bidrag till Kulturhistoriska museet i Lund gällt bl. a., dels att bidraget skall användas till bestridande av museets förvaltningskostnader och i främsta rummet till avlöning åt vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet, dels att vissa i särskild tabell (kungl. brev den 2 juni 1961) angivna befattningshavare vid museet skall — såvida fråga inte är om aspiranttjänstgöring — åtnjuta minst de avlöningsförmåner, som skulle tillkomma dem, om de vore innehavare av statstjänst med placering i begynnelselöneklassen av i tabellen angivna lönegrader i statens allmänna avlöningsreglemente.

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige hemställer om bidrag för nästa budgetår med 495 220 kr., varav till löner 245 220 kr. och verksamheten 250 000 kr. Föreningen anholder att den minimipersonal som enligt nu gällande bestämmelser skall finnas vid museet utökas och att statsbidrag skall utgå med 2/3 av lönekostnaderna för denna personal.

Föreningen framhåller i sin motivering för ökat bidrag till löner att bidragets relativa andel av inkomststaten sedan mitten av 1950-talet minskat jämfört med bidragen från landsting och Lunds stad samt föreningens inkomster av entréavgifter m. m.

Föreningens äskande om bidrag till museets verksamhet i övrigt innefattar

bl. a. kostnader för nödvändiga reparationer av museets byggnader liksom också för en utställnings- och undervisningsverksamhet som planeras bli avsevärt utökad.

Departementschefen

Jag förordar en höjning av bidraget till museet med 31 000 kr. bl. a. för att möjliggöra en fortsatt utveckling av den utåtriktade verksamhet som bedrivs vid museet. Däremot är jag inte beredd att tillstyrka den av föreningen föreslagna ändringen av grunderna för statsbidrag till museet.

Anslaget bör sålunda uppföras med $(129\,000 + 31\,000 =) 160\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 160 000 kr.

B 58. Bidrag till vissa museer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	191 000	173 500
1964/65	265 000	
1965/66 (förslag)	315 000	

Detta reservationsanslag disponeras innevarande budgetår på sätt som framgår av följande sammanställning i vilken också redovisas framförda förslag om ökad medelsanvisning för nästa budgetår.

1. Bidrag till Musikhistoriska museet (nu 104 000)	+ 185 000
2. Bidrag till Drottningholms teatermuseum (nu 80 000)	+ 44 000
3. Bidrag till Stiftelsen Thielska galleriet (nu 20 000)	+ 15 000
4. Bidrag till Stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem (nu 15 000)	of.
5. Bidrag till Varbergs museum (nu 30 000)	+ 10 000
6. Bidrag till Svenskt visarkiv (nu 16 000)	+ 92 000
Summa kr. + 346 000	

Av handlingarna inhämtas bl. a. följande motiveringar för de framförda förslagen om bidrag under nästa budgetår till ifrågavarande institutioner.

1. Bidrag till Musikhistoriska museet. *Musikaliska akademien* föreslår i samråd med museets föreståndare, att ett särskilt anslag uppföres på riksstaten under rubriken Musikaliska akademien med musikhögskolan: Bidrag till Musikhistoriska museet och att detta uppföres med 289 200 kr., vilket i förhållande till nu utgående bidrag innebär en ökning med 185 000 kr. Av akademiens motivering för förslaget framgår i huvudsak följande.

Musikhistoriska museets personal utgöres f. n. av en på akademiens stat uppförd föreståndare och två arvodesanställda befattningshavare jämte ett antal arkivarbetare. Personalorganisationen måste ges större stadga och i avsevärd grad utökas, om museet över huvud taget skall få möjlighet att på ett tillfredsställande sätt sköta det dagliga rutinarbetet inom museet och den på allmänheten inriktade utställnings- och konsertverksamheten, liksom att vårda och bearbeta de rika samlingarna och uppehålla de för museet livsviktiga internationella förbindelserna. I första hand erfordras förstärkning av personalen med en lektor, tillika föreståndare för folkmusikarkivet, en amanuens vid instrumentsamlingen och folkmusikarkivet, en arkivarie vid det till museet förlagda musikhistoriska arkivet, en ljudtekniker, ett kontorsbiträde och en vaktmästare. Dessutom begäres en personlig tjänst i Ae 19 för den nu arvodesanställda assistenten fru Karin Tenggren. Den sammanlagda lönekostnaden för nämnda tjänster uppgår till 192 900 kr.

För verksamheten erfordras i övrigt 96 300 kr., därav, förutom till kostnader för pensioner, försäkringar, telefon, lyse etc., särskilda medel till ett belopp av 20 000 kr. för underhåll av museets instrumentsamling. Många utsökta och sällsynta instrumentexemplar har under årens lopp kommit i museets ägo. Under de senaste 15 åren har museet dessutom genom donationer kunnat förvärva och sätta i stand en samling äldre instrument, som möjliggjort en konsertverksamhet på autentiska tonverktyg från skilda epoker. Den värdefulla instrumentsamlingen riskerar emellertid att förfaras, om inte museet får ekonomiskt bidrag till en kontinuerlig skötsel av de spelbara och utställda instrumenten och en restaurering av de magasinerade instrumenten. Till kostnader direkt föranledda av den utåtriktade verksamheten begäres 10 000 kr.

2. Bidrag till Drottningholms teatermuseum. *Nämnden för Stiftelsen Drottningholms teatermuseum* hemställer för budgetåret 1965/66 om ett statsbidrag av 124 000 kr. till stiftelsens verksamhet, vilket innebär en höjning av nuvarande bidrag med 44 000 kr. Nämnden erinrar om den omorganisation som under förutsättning av Kungl. Maj:ts bifall avses bli genomförd. En förutsättning för denna omorganisation är dels den innevarande budgetår genomförda ökningen av statsbidraget, dels den höjning av föreningen Drottningholmsteaterns vänners kontantbidrag till stiftelsen, varom överenskommelse träffats med föreningen. Omorganisationen kommer att innebära en nödvändig förstärkning och därtill en bättre disponering av stiftelsens personalresurser. Genom omorganisationen har dock icke personalbehovet blivit tillgodosett i full utsträckning. Sålunda erfordras medel till anställande av tillfällig arbetskraft till särskilda arbeten inom stiftelsens bibliotek och arkiv samt för vaktmästarhjälp. Drottningholms teatermuseum saknar f. n. särskilda anslagsmedel till samlingarnas underhåll, vård och förkovran samt egna medel för bokinköp och bokbindning. Nämnden understryker angelägenheten av att anslag beviljas för dessa ändamål.

Riksmarskalksämberet tillstyrker nämndens förslag.

3. Bidrag till Stiftelsen Thielska galleriet. *Styrelsen för stiftelsen* föreslår att bidraget höjes till 35 000 kr. Detta innebär en ökning med 15 000 kr., vilken är avsedd att användas till annonsering och reklam, för bidrag

till museets konsertverksamhet och för en ombyggnad i syfte att få ett lagerutrymme för museets konstverk.

4. Bidrag till Stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem. *Stiftelsens styrelse* anhåller om ett oförändrat bidrag av 15 000 kr.

5. Bidrag till Varbergs museum. *Styrelsen för museet* motiverar sitt förslag om en höjning av bidraget med 10 000 kr. med inträffade automatiska höjningar av löner och pensioner om tillsammans 9 000 kr. samt med behovet av ett bidrag om 1 000 kr. till museets allmänna verksamhet.

Riksantikvarieämbetet finner ett starkare stöd från det allmännas sida till museet angeläget och tillstyrker därför förslaget om en höjning av bidraget med 10 000 kr.

6. Bidrag till Svenskt visarkiv. *Styrelsen för visarkivet* anhåller för nästa budgetår om ett bidrag av statsmedel med 107 990 kr. Som motivering härför anför styrelsen bl. a. följande.

Svenskt visarkiv, som stiftades 1951, var under de första åren av sin verksamhet så gott som uteslutande hänvisat till ekonomiskt stöd från en enskild mecenat. Fortfarande är arkivet i väsentlig mån beroende av dennes bidrag och offervilja men har därjämte sedan 1955 uppburit ett årligt anslag av statsmedel ur lotterimedelsfonden. Detta anslag belöpte sig för 1962 till 15 000 kr., för första halvåret 1963 till 7 500 kr. och för budgetåret 1963/64 till 20 000 kr. För budgetåret 1962/63 erhöll arkivet därjämte ett anslag på riksstaten av 10 000 kr., som fr. o. m. budgetåret 1963/64 höjts till 16 000 kr.

Under de 13 år som visarkivet varit i verksamhet, har ett mycket omfattande arbete redan utförts. I ett register har sålunda samtliga folkvisor och folkliga visor i handskrifter, skillingtryck och tryckta böcker förtecknats efter textens begynnelse. I ett annat har visor ur de högre ståndens repertoar förtecknats. Kronologiska och topografiska register har även utarbetats, varjämte ett realregister är under uppbyggande.

Bland de mångahanda uppgifter som nu ter sig mest angelägna för arkivet kan, förutom den löpande servicen åt in- och utländska forskare, nämnas det i samarbete med Sveriges Radio samt genom Samarbetsnämnden för svensk folkmusik bedrivna inspelningsarbetet av ännu kvarlevande folkvisetraditioner, den fortsatta bearbetningen av hela det svenska folkvisematerialet samt utgivandet av vetenskapliga editioner av de svenska folkvisorna, främst de medeltida balladerna.

Arkivets personal består f. n. av en föreståndare, huvudsakligen avlönad såsom assistent vid institutionen för visforskning vid Stockholms universitet, en heltidsanställd amanuens jämte av arbetsmarknadsstyrelsen anvisade åtta—nio arkivarbetare. Fullt utbyggt torde arkivets vetenskapligt skolade personal behöva utgöras förutom av föreståndaren av två arkivarier och två amanuenser eller assistenter, samtliga heltidsanställda, jämte minst en deltidsanställd specialist. För budgetåret 1965/66 har medel beräknats för tre av dessa befattningshavare.

Departementschefen

Till Musikhistoriska museet utgår för närvarande ett bidrag av 104 000 kr. För att underlätta den vidare utvecklingen av den verksamhet som bedrivs vid

muséet förordar jag en ökning under detta anslag med 42 000 kr. dvs. till 146 000 kr.

Med anledning av nämndens för Drottningholms teatermuseum framställning föreslår jag en ökning av bidraget till muséet med 10 000 kr. Bidraget till Thielska galleriet bör enligt min mening ökas med 5 000 kr. Vidare bör bidraget till Varbergs museum höjas med 9 000 kr. I överensstämmelse med förslaget från Stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem bör bidraget till stiftelsen utgå med ett oförändrat belopp av 15 000 kr.

Under de senaste åren har till Svenskt visarkiv utgått statsbidrag både från detta anslag och från lotterimedelsfonden samt, sedan fonden upphört, från reservationsanslaget Bidrag till särskilda kulturella ändamål. Med hänsyn till att ett och samma ändamål lämpligen inte bör stödjas från två olika riksstatsanslag och med beaktande av den ovisshet som råder beträffande visarkivets framtida organisatoriska ställning finner jag — i enlighet med vad jag anfört vid min anmälan tidigare denna dag av nyssnämnda anslag — det lämpligast att stödet tills vidare i sin helhet utgår från reservationsanslaget Bidrag till särskilda kulturella ändamål. Medelsbehovet under anslaget minskar av denna anledning med det för visarkivet nu beräknade beloppet av 16 000 kr.

Anslaget bör uppföras med $(265\,000 + 50\,000 =)$ 315 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa museer m. m.* för budgetåret 1965/66
anvisa ett anslag av 315 000 kr.

B 59. Svenskt biografiskt lexikon: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	227 000	201 921
1964/65	273 000	
1965/66 (förslag)	308 000	

Styrelsen för svenskt biografiskt lexikon föreslår i sina anslagsäskanden för nästa budgetår att detta anslag höjes med i runt tal 55 000 kr. Højningen föranledes dels av automatiska utgiftsökningar, dels av ett förslag om en ny kansli-biträdestjänst i Ae 7.

Departementschefen

Förslaget om inrättande av en ny kanslibiträdestjänst vid svenskt biografiskt lexikon kan jag inte biträda utan räknar beträffande detta anslag endast med utgiftsförändringar av automatisk natur. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med $(273\,000 + 35\,000 =)$ 308 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för svenskt biografiskt lexikon, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	34 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	121 500
4. Särskild ersättning till tillfällig personal	60 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	88 400
Summa kr.	308 000

b) till *Svenskt biografiskt lexikon*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 308 000 kr.

B 60. Svenskt biografiskt lexikon: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	45 000	21 181
1964/65	54 000	
1965/66 (förslag)	46 000	

Styrelsen för *Svenskt biografiskt lexikon* föreslår för nästa budgetår en minskning av detta anslag med 5 600 kr. Styrelsen förutsätter därvid att det nu till övriga expenser anvisade beloppet av 22 900 kr. höjes med 2 000 kr., samtidigt som inkomsterna av försäljning av häften och band av lexikonet beräknas öka med 7 600 kr. till 27 000 kr.

Departementschefen

Den av styrelsen beräknade ökningen av inkomsterna under nästa budgetår anser jag bör godtagas. Under delposten till övriga expenser förutsätter jag där-
emot ingen ändring. Jag föreslår således att anslaget uppföres med (54 000 — 8 000 =) 46 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenskt biografiskt lexikon*: Omkostnader för budget-
året 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 kr.

B 61. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	77 000	85 253
1964/65	77 000	
1965/66 (förslag)	90 000	

Beträffande principerna för detta reservationsanslags användning torde få hänvisas till 1962 års statsverksproposition (prop. 1962: 1 bil. 10 p. 59).

Musikaliska akademien hemställer i sina anslagsäskanden för nästa budgetår om

en särskild medelsanvisning av 25 000 kr. till Svenska samfundet för musikforskning som bidrag till utgivande av en serie äldre svenska musikverk, *Monumenta musicae svecicae*.

Departementschefen

En viss förstärkning av de tillgängliga medlen under anslaget är påkallad, främst för att förbättra tidskriftsstödet, varför jag förordar en anslagshöjning med 13 000 kr. Den av Musikaliska akademien begärda särskilda medelsanvisningen kan jag däremot inte tillstyrka. Anslaget bör således för nästa budgetår uppföras med (77 000 + 13 000 =) 90 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kr.

B 62. Bidrag till nämnden för svensk språkvård

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	20 000	20 000
1964/65	30 000	
1965/66 (förslag)	30 000	

Nämnden hemställer, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 1 000 kr. för täckande av den del av underskottet som inte beräknas kunna bestridas med medel som balanserats från innevarande budgetår.

Departementschefen

Någon höjning av detta anslag anser jag mig inte böra förorda. Anslaget bör därför uppföras med oförändrat belopp, 30 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nämnden för svensk språkvård* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 30 000 kr.

B 63. Inlösen av vissa kulturföremål

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 februari 1963 tillkallades en särskild utredningsman med uppdrag att verkställa utredning rörande förbud mot utförsel ur riket av värdefulla konst- och kulturföremål och därmed sammanhängande frågor. Utredningsmannen överlämnade den 25 maj 1964 ett betänkande med förslag till förordning om förbud i vissa fall mot utförsel från riket av kulturföremål samt förslag i vissa andra frågor (Förbud mot utförsel av kulturföremål, SOU 1964: 22).

Remissbehandlingen av betänkandet har nyligen avslutats. Beredningen av de däri ingående förslagen är ännu inte i sin helhet avslutad men väntas bli slutförd inom sådan tid, att särskild proposition kan föreläggas vårriksdagen.

I betänkandet har bl. a. föreslagits att ekonomiska förutsättningar skulle skapas för att möjliggöra inköp i viss utsträckning av kulturföremål, vilka eljest skulle komma att försäljas i utlandet. Med anledning härav avser jag att i kommande förslag i frågan förorda att Kungl. Maj:t bemyndigas att då behov uppkommer medge inköp av föremål av avsett slag intill ett belopp av 1 000 000 kr. under nästa budgetår. Anslag för täckandet av kostnaderna i samband härmed har för kommande budgetår preliminärt beräknats till 100 000 kr. Anslaget bör uppföras i riksstaten som förslagsanslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Inlösen av vissa kulturföremål* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 100 000 kr.

c) Frivilligt folkbildningsarbete, ungdomsverksamhet m. m.

B 64. Bidrag till folkbibliotek

I enlighet med vad jag anfört i översikten bör detta anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår uppföras med ett preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till folkbibliotek* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 8 483 000 kr.

B 65. Bidrag till föreläsningsverksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 100 000	2 100 000
1964/65	2 060 000	
1965/66 (förslag)	2 110 000	

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2 060 000 kr., som disponeras på följande sätt.

1. Bidrag till föreläsningsverksamhet	1 700 000
2. Bidrag till central föreläsningsbyrå	130 000
3. Bidrag till länsbildningsförbund	210 000
4. Bidrag till Folkbildningsförbundet	20 000
	Summa kr. 2 060 000

Bestämmelserna om stödet till föreläsningsverksamheten återfinnes i kungörelsen den 28 juni 1963 (nr 463) om statsbidrag till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet.

I kungörelsen föreskrives bl. a. följande.

Det fria och frivilliga folkbildningsarbetet står under tillsyn av skolöverstyrelsen. Såsom centralt organ för föreläsningar skall finnas en föreläsningsbyrå med en styrelse bestående av sex ledamöter, valda tre av Folkbildningsförbundet och tre av Samverkande bildningsförbunden. Föreläsningsbyrån skall förmedla föreläsningar samt ge råd och anvisningar beträffande föreläsningar, fastställa och utbetala arvoden, resekostnadsersättningar och traktamenten till föreläsare samt fullgöra de övriga uppgifter, som enligt kungörelsen eller eljest föreskrives skola ankomma på byrån.

Statsbidrag utgår för föreläsningar anordnade av länsbildningsförbund, lokal föreläsningsförening, studieförbund eller till studieförbund ansluten lokal avdelning i den mån sådana föreläsningar är avsedda att meddela allmän och medborgarlig bildning.

Statsmedel må tagas i anspråk för högst tre fjärdedelar av det belopp, som under budgetåret utbetalas i arvoden, resekostnadsersättningar och traktamenten till samtliga föreläsare i riket.

Som villkor för bidrag till föreläsning gäller att föreläsning skall vara offentlig, därest icke skolöverstyrelsen medger undantag.

Vad i kungörelsen sägs om föreläsning skall äga motsvarande tillämpning på sång, musik, uppläsning och dramatisk framställning i den mån sådan verksamhet har en kulturellt ambitiös och konstnärligt syftande inriktning.

Skolöverstyrelsen föreslår att anslaget för nästa budgetår höjes med 75 000 kr. till 2 135 000 kr.

Av bidragsökningen hänför sig 25 000 kr. till medelsbehovet för den centrala föreläsningsbyrån och 50 000 kr. till medelsbehovet för länsbildningsförbunden. I motiveringen för sistnämnda ökning framhåller skolöverstyrelsen bl. a. följande.

Överstyrelsen har vid flera tillfällen uttalat, att den regionala upprustningen av folkbildningsarbetet är betydelsefull, eftersom den leder till bättre samordning och planering. Länsbildningsförbunden har i flera län mer och mer fått karaktären av kontakt- och samarbetsorgan. Konsulentverksamheten bör byggas ut, så att den kommer att omfatta alla län. För närvarande saknas konsulent i fyra län. För budgetåret 1965/66 föreslår överstyrelsen, att medel beräknas för ytterligare två heltidsanställda konsulenter, vilket enligt beräkningsgrunderna för posten innebär en höjning med 24 000 kr. Dessutom anser överstyrelsen det skäligt att förbund, som har omfattande verksamhet, får ökade resurser till biträdeshjälp, så att inte konsulenternas tid tages i anspråk för rutingöromål, exempelvis maskinskrivning. För sistnämnda ändamål äskar överstyrelsen en ökning av 26 000 kr.

Departementschefen

Den år 1963 genomförda reformen av stödet till föreläsningsverksamheten innebar en väsentlig förenkling och rationalisering såväl av stödformerna som av den organisation, som svarar för föreläsningsförmedling och fördelning av det statliga bidraget. För att ytterligare stärka de nya verksamhetsformerna föreslår jag att bidraget till den centrala föreläsningsbyrån och länsbildningsförbunden höjes med sammanlagt 50 000 kr. Anslagsposten till bidrag till föreläsningsverksamhet synes för närvarande vara lämpligt avvägd och bör därför inte ändras. Anslaget som helhet bör således uppföras med (2 060 000 + 50 000 =) 2 110 000 kr. och jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till föreläsningsverksamhet m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 2 110 000 kr.

66. Bidrag till studiecirkelverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
963/64	16 300 000	20 335 890
964/65	21 000 000	
965/66 (förslag)	33 000 000	

Enligt bestämmelserna i kungörelsen den 28 juni 1963 (nr 463) om statsbidrag ill det fria och frivilliga folkbildningsarbetet utgår statsbidrag till studiecirklar

med 60 % av de bidragsgrundande kostnaderna, vilka bestämmas enligt i huvudsak följande grunder.

För allmän studiecirkel beräknas bidraget på kostnaderna för ledararvode och studiemateriel, dock för varje studietimme högst 15 kr., varav högst 11 kr. må avse ledararvode. Statsbidrag må icke utgå för mer än tre studietimmar vid varje sammankomst.

Medverkar expert eller fackman i allmän studiecirkel, som han ej tillhör, utgår statsbidrag på det belopp, som utgivits i arvode, resekostnadsersättning och traktamente, dock högst 30 kr. för varje studietimme.

För universitetscirkel beräknas bidraget på kostnaderna för ledararvode och studiemateriel, dock för varje studietimme högst 75 kr.

Skolöverstyrelsen föreslår att anslaget uppföres med 30 000 000 kr., vilket innebär en höjning med 9 000 000 kr. Det ökade medelsbehovet sammanhänger till övervägande del med att överstyrelsen föreslår att bidragsandelen höjes från 60 till 75 %. Överstyrelsen föreslår dessutom att maximeringen av bidraget per studietimme höjes från 15 kr. till 22 kr. och 50 öre, varav högst 16 kr. skulle avse ledararvode.

Departementschefen

Den år 1963 genomförda reformen av bidraget till studiecirkelverksamheten (prop. 1963: 36; SU 74; rskr 190) innebar att bidragsreglerna fick en mera enhetlig och ändamålsenlig utformning samt anpassades till föreliggande behov av en förstärkning av bidragsstödet. Ändringen av bidragsgrunderna avsåg såväl bidragsunderlaget som den procentuella andel av underlaget, som skulle utgå i bidrag. Beträffande bidragsandelen innebar 1963 års beslut att bidraget successivt skulle höjas från 50 % till 75 %. Under budgetåret 1963/64 utgick bidrag med 50 % av bidragsunderlaget. För innevarande budgetår har bidraget höjts till 60 %. Jag förordar nu att bidraget nästa år höjes till 75 %, varigenom den år 1963 beslutade reformen i denna del genomföres på tre år.

Den förbättring av det statliga stödet, som de nya bidragsgrunderna medfört, har i väsentlig mån underlättat studiecirkelnas arbete. Intresset för cirkelstudierna har fortsatt att växa samtidigt med att staten övertagit en väsentligt större kostnad för cirkelnas än tidigare. Den redovisade nettoutgiften för 1963/64 utvisar att statens kostnader under detta budgetår blivit avsevärt högre än som från början kunnat beräknas. På grund härav finns det anledning att antaga att medelsbehovet för innevarande budgetår kommer att bli större än de som förutsattes i 1964 års statsverksproposition. I stället för då beräknade 2 milj. kr. torde ca 25 milj. kr. vara ett mer realistiskt belopp. Med hänsyn till förbättringen av statsbidraget är en fortsatt expansion av studiecirkelverksamheten sannolik, vilket vid nu gällande bidragsgrunder torde medföra att medelsbehovet nästa budgetår ökar till ca 27 milj. kr.

Kostnadsökningen för höjningen av bidragsandelen till 75 % beräknar jag till 6 milj. kr. Då medelsbehovet med oförändrade bidragsgrunder beräknats till 27 milj. kr., erfordras således för nästa budgetår ett anslag av totalt 33 milj. kr. Som jämförelse kan nämnas att nettoutgiften under detta anslag för budgetåret 1962/63, dvs. året före bidragsreformen, utgjorde ca 15 milj. kr. Detta statsstöd beräknas således vid genomförd reform bli väsentligt mer än fördubblat.

Skolöverstyrelsens förslag om höjning av det belopp som maximerar bidraget per studietimme är jag inte beredd att förorda.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till studiecirkelverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 33 000 000 kr.

B 67. Bidrag till studieförbund

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	4 500 000	4 500 000
1964/65	5 300 000	
1965/66 (förslag)	6 000 000	

Av anslaget, som fördelas av skolöverstyrelsen, skall jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1964 3 000 000 kr. användas för bidrag till studieförbundens organisationskostnader och 2 300 000 kr. för bidrag till förbundens pedagogiska verksamhet. Bidraget till organisationskostnaderna skall fördelas mellan förbunden med hänsyn till dels kostnaderna för studieverksamheten, dels den bidragsberättigade studiecirkelverksamhetens geografiska spridning.

Bidragen till pedagogisk verksamhet skall fördelas mellan förbunden i proportion till genomsnittliga antalet statsbidragsberättigade studietimmar under de tre senaste verksamhetsåren. Bidragen skall användas för åtgärder av pedagogisk natur inom studiecirkelverksamheten, i första hand till kostnader för utbildning av ledare för studiecirklar, framställning av studiematerial och pedagogiska hjälpmedel, anskaffande av apparater för pedagogiskt bruk samt pedagogisk försöksverksamhet. Av bidraget skall studieförbunden disponera minst 20 % för ledarutbildning, framställning av studiemateriel och andra åtgärder av pedagogisk natur för studiecirkelverksamhet bland ungdom.

Skolöverstyrelsen föreslår att anslaget höjes med 700 000 kr. till 6 000 000 kr. Den föreslagna ökningen avser helt bidraget till studieförbundens pedagogiska verksamhet. Överstyrelsen framhåller att de anvisade bidragsmedlen för ändamålet 1963/64 motsvarade 74 öre per studietimme. Anslagshöjningen för innevarande budgetår innebar en höjning till ca 1 kr. per studietimme. Det av överstyrelsen för nästa budgetår föreslagna beloppet beräknas medföra en höjning

till ca 1 kr. 10 öre. Överstyrelsen anser att det närmaste målet bör vara ett belopp av 2 kr. per studietimme.

Departementschefen

I samband med 1963 års beslut om ändring av stödet till studiecirkelverksamheten uppdrogs också riktlinjer för stödet till studieförbunden. Efter en första höjning till 4 500 000 kr. för budgetåret 1963/64 förutsattes en fortsatt höjning av bidragsgivningen till förbundens pedagogiska verksamhet. Denna del av bidraget ökades innevarande budgetår med 800 000 kr. För nästa budgetår föreslår skolöverstyrelsen en ytterligare höjning med 700 000 kr. Jag tillstyrker överstyrelsens förslag, och anslaget bör således uppföras med (5 300 000 + 700 000 =) 6 000 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till studieförbund* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 6 000 000 kr.

B 68. Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	102 000	95 231
1964/65	202 000	
1965/66 (förslag)	323 000	

Det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget disponeras på följande sätt.

1. Bidrag till utgivande av tidskrifter	27 000
2. Bidrag till Musikfrämjandet	15 000
3. Bidrag till kurs- och konferensverksamhet	40 000
4. Stöd åt försöksverksamhet och undersökningar inom folkbildningsarbetet	20 000
5. Bidrag till kompetenskurser för musikkirkelledare och lärare engagerade inom den kommunala musikstudieverksamheten	100 000
	Summa kr. 202 000

Skolöverstyrelsen föreslår en ökning av detta anslag med 186 000 kr. Den föreslagna ökningen fördelar sig med 5 000 kr. till Musikfrämjandet, 1 000 kr. till kurs- och konferensverksamhet, 150 000 kr. till kompetenskurser för musikkirkelledare m. fl. samt 30 000 kr. för ett nytt bidrag till Folkrörelsernas konstfrämjande.

Av överstyrelsens motivering för anslaghöjningen framgår bl. a. följande.

Musikfrämjandet har sedan budgetåret 1956/57 erhållit ett bidrag med 15 000 kr. för anordnande av kursverksamhet för kommunala musikledare och pedagoger. Musikfrämjandet har varje år anordnat i genomsnitt fem kurser och dess-

utom årligen utgivit ett tryckt prospekt med uppgifter om samtliga musikkurser som anordnats under sommarsäsongen. Vidare har främjandet stått som värd för diverse konferenser i musikfrågor. Musikfrämjandet har under de senaste åren ådragit sig skulder på grund av de ökade kostnaderna för verksamheten. Med hänsyn till dessa skulder föreslår överstyrelsen, att anslagsposten 2 ökas med 5 000 kr. till 20 000 kr.

Ur anslagsposten 3, Bidrag till kurs- och konferensverksamhet, utgår bl. a. bidrag för Geijersamfundets akademiska sommarkurser med 6 000 kr. Med hänsyn till den ökning av bidraget till universitetscirklar som skett bör bidraget till Geijerskolans akademiska sommarkurser ökas med 1 000 kr.

Bidraget till kompetenskurser för folkbildningsorganisationernas musikcirkelledare och lärare engagerade inom den kommunala musikstudieverksamheten infördes budgetåret 1964/65 och är beräknat motsvara kostnaderna för två sådana kurser. I brev den 17 april 1964 uppdrog Kungl. Maj:t åt skolöverstyrelsen att efter samråd med Musikaliska akademiens styrelse, Samverkande bildningsförbunden, Svenska landskommunernas förbund och Svenska stadsförbundet vidtaga erforderliga åtgärder för anordnande av ifrågavarande kompetenskurser. Överstyrelsen har utsett en särskild styrelse för 1964/65 års kompetenskurser. Till de sammanlagt 60 elevplatserna anmälde sig skriftligen 154 sökande.

Med hänvisning till det stora antalet sökande och till utbildningsbehovet föreslår överstyrelsen att under budgetåret 1965/66 en utökning av ifrågavarande kurs- och fortbildningsverksamhet företages och att bidraget för ändamålet höjes med 150 000 kr. till 250 000 kr.

Musikfrämjandet har i särskild skrivelse anmält att organisationen på grund av ändrade förutsättningar för verksamheten samt ekonomiska svårigheter avser att lägga ned sin verksamhet fr. o. m. den 1 januari 1966. Musikfrämjandet erinrar i detta sammanhang om att aktiviteten inom den statsunderstödda rikskonsertverksamheten liksom anordnandet i skolöverstyrelsens regi av kompetenskurser för lärare sysselsatta inom musikstudieverksamheten berör uppgifter, som i viss mån tidigare ingått i Musikfrämjandets verksamhet. Rörande den föreslagna avvecklingen framhåller Musikfrämjandet att denna bör genomföras på sådant sätt, att de delar av Musikfrämjandets verksamhet som inte på annan väg ersatts genom nya åtgärder för musikbildningsarbetet i landet bör överföras till skolöverstyrelsens folkbildningsbyrå. Den härvidlag avsedda verksamheten utgöres främst av vissa specialkurser samt informationsverksamhet rörande musikbildningsarbetet. För att genomföra denna avveckling fram till årsskiftet 1965/66 samt för att reglera ett i verksamheten uppkommet underskott anholder Musikfrämjandet om ett statsbidrag av 35 000 kr.

Skolöverstyrelsen har i remissutlåtande över Musikfrämjandets skrivelse uttalat att överstyrelsen i avvaktan på upprättandet av annat lämpligt organ under en övergångstid är beredd att vidareföra Musikfrämjandets kursverksamhet, under förutsättning att medel härför ställs till förfogande.

Departementschefen

De med medel ur förevarande anslag under 1964 anordnade kompetenskurserna för folkbildningsorganisationernas musikcirkelledare och för lärare enga-

gerade inom den kommunala musikstudieverksamheten har visat sig värdefulla och effektiva. Med hänsyn härtill och till det väl dokumenterade utbildningsbehovet på området förordar skolöverstyrelsen en väsentlig utbyggnad av denna verksamhet. Jag finner det också angeläget att denna fortbildning får ökad omfattning, och jag förordar därför att medlen för ändamålet ökas med 100 000 kr.

Till Musikfrämjandets verksamhet har sedan länge årligen anvisats ett belopp av 15 000 kr. Med hänsyn till skulder, som organisationen ådragit sig, har skolöverstyrelsen för nästa budgetår föreslagit en viss höjning av bidraget. Musikfrämjandets styrelse har sedermera beslutat nedlägga verksamheten sedan kursverksamheten under nästa budgetår genomförs. Organisationens uppgifter avses därefter komma att i huvudsak övergå till skolöverstyrelsen. I samband med sitt beslut att nedlägga verksamheten har styrelsen anmält att ett belopp av 20 000 kr. utöver nu utgående bidrag erfordras för avveckling av verksamheten och för täckande av ett underskott. Jag anser det motiverat att utöver hittills utgående bidrag av 15 000 kr. Musikfrämjandet tilldelas det belopp som efter Kungl. Maj:ts närmare prövning visar sig vara erforderligt för avveckling av verksamheten. Jag räknar med att detta särskilda medelsbehov kommer att uppgå till högst 20 000 kr.

Då jag i övrigt kan tillstyrka skolöverstyrelsens förslag om ökning av bidragsposten till kurs- och konferensverksamhet med 1 000 kr., beräknar jag medelsbehovet under detta anslag till (202 000 + 121 000 =) 323 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 323 000 kr.

B 69. Bidrag till verksamheten vid hemgårdar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	300 000	300 000
1964/65	300 000	
1965/66 (förslag)	300 000	

Av detta anslag skall till riksförbundet Sveriges hemgårdar utgå ett belopp av 36 000 kr. såsom bidrag till bestridande av förbundets administrationskostnader under budgetåret.

Riksförbundet Sveriges ungdoms- och hemgårdar anholder, att förevarande anslag för budgetåret 1965/66 höjes med 450 000 kr.

Riksförbundet anför, att det vid en beräkning av hemgårdarnas omedelbara behov framgått, att gårdarna för att bedriva sin verksamhet i önskad omfattning under budgetåret 1965/66 skulle behöva statsbidrag med 1 057 000 kr.

Skolöverstyrelsen föreslår i avvaktan på ungdomsutredningens förslag, att anslaget uppföres med ett oförändrat belopp av 300 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag förordar jag att detta anslag uppföres med ett oförändrat belopp av 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till verksamheten vid hemgårdar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 300 000 kr.

B 70. Utbildning av ungdomsledare

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 700 000	1 778 601
1964/65	2 500 000	
1965/66 (förslag)	2 500 000	

Ur anslaget utgår bidrag till anordnande av regionala och centrala kurser för ungdomsledare enligt bestämmelserna i kungörelsen 1954: 575.

Det här avsedda bidraget kan utgå till riksorganisation, vars verksamhet är särskilt inriktad på ungdom i åldern 12—25 år och till samarbetande sådana organisationer. Enligt de nu gällande grunderna må dock bidrag inte utgå till politisk organisation eller organisation som har till huvudsaklig uppgift att tillvarata medlemmarnas enskilda eller yrkesmässiga ekonomiska intressen. Bidrag kan dock utgå för ungdomsledarkurs, som av skolöverstyrelsen godkänt riksförbund för studiecirkelverksamhet anordnar i samverkan med politisk ungdomsorganisation.

Bidrag utgår under olika villkor för anordnande av dels ungdomsledarkurs, omfattande minst två och högst fem dagar med deltagare från viss landsdel (regional kurs), dels ock ungdomsledarkurs, omfattande minst sex och högst tolv dagar med deltagare från hela riket (central kurs).

Bidrag utgår med 15 kr. för varje kursdeltagare och dag under den tid, som kursen pågår. Därjämte utgår bidrag till deltagarnas resor från hemorten till kursorten och åter med billigaste färd sätt, dock högst belopp motsvarande i medeltal för varje deltagare i regional kurs, som anordnas inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län, med 30 kr., för varje deltagare i regional kurs anordnad i annat län med 20 kr. och för deltagare i central kurs med 100 kr. Överstyrelsen må i enlighet med vad som anförts i prop. 1961: 1 (bil. 10 s. 72) av anslaget disponera medel för anordnande av kurser för ungdomsledare, ävensom medgiva att statsbidrag utgår till kostnaderna för ett begränsat antal specialkurser för lokalt verksam ungdomsledare.

Skolöverstyrelsen föreslår att anslaget höjes med 500 000 kr. till sammanlagt 3 000 000 kr. Överstyrelsen har härvid samrått med 1962 års ungdomsutredning.

Av överstyrelsens motivering för äskandet framgår bl. a. följande.

För budgetåret 1965/66 har 53 ungdomssammanslutningar eller grupper av sammanslutningar anmält behov av sammanlagt 7 698 340 kr. till utbildning av ungdomsledare. För kvalificerade ungdomsledarkurser har anmälts ett behov av

1 244 830 kr. Till centrala och regionala kurser har ungdomsorganisationerna begärt 5 203 300 kr. och till specialledarkurser 1 250 210 kr. Genom den föreslagna anslagshöjningen med 500 000 kr. kan den statsunderstödda grundläggande ungdomsledarskolningens och specialledarutbildningens omfattning utökas med en femtedel jämfört med verksamhetsåret 1962/63.

Skolöverstyrelsen föreslår vidare att grunderna för bidrag till utbildning av ungdomsledare beträffande politiska organisationer bringas i överensstämmelse med de av 1964 års riksdag fastställda kvalifikationsgrunderna för bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet. Detta innebär att nuvarande särbestämmelser, enligt vilka bidrag ej kan utgå till politisk organisation, skulle borttagas i 2 § kungörelsen 1954:575 (ändring 1957:307) angående statsbidrag till ungdomens förenings- och fritidsverksamhet.

Departementschefen

Bidraget till utbildning av ungdomsledare har fr. o. m. innevarande budgetår avsevärt förbättrats genom höjningar av det per deltagare och dag utgående beloppet samt genom förhöjt resebidrag. Därjämte har ett belopp av 200 000 kr. anvisats för försöksverksamhet med kvalificerad ledarutbildning.

Ungdomsledarutbildningen är av stor vikt för ungdomsverksamhetens fortsatta utveckling. 1962 års ungdomsutredning har också som en av sina huvuduppgifter att göra en översyn av de nuvarande utbildningsformerna. Jag kommer senare under anslaget Bidrag till driften av folkhögskolor att föreslå att 80 000 kr. beräknas till bl. a. ungdomsledarutbildning. Med hänsyn till vad jag nu anfört samt till de innevarande år genomförda förbättringarna vill jag inte för nästa budgetår förordna någon ytterligare ökning av anslaget. Liksom under innevarande budgetår bör skolöverstyrelsen äga att disponera medel för kurser för ungdomsledare samt att medge statsbidrag till specialkurser för lokalt verk samma ungdomsledare. Av anslaget bör vidare ett belopp av högst 200 000 kr. kunna användas för försöksverksamhet med kvalificerad ledarutbildning.

Enligt gällande bestämmelser kan bidrag inte direkt utgå till ungdomsledarutbildning inom politisk ungdomsorganisation. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag förordar jag att ifrågakvarande bestämmelse ändras, så att förutsättningarna för statsbidrag i detta avseende bringas i överensstämmelse med dem, som gäller för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av ungdomsledare* för budgetåret 1965/66
anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

B 71. Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	6 200 000	7 416 633
1964/65	7 000 000	
1965/66 (förslag)	8 000 000	

Enligt kungörelsen 1954: 575 utgår statsbidrag för anordnande av fritidsgrupp dels med högst hälften av kostnaderna för handledning och materiel, dock högst med 4 kr. 50 öre per medlem, dels ock med 2 kr. per medlem för lokalkostnad och därmed jämförlig utgift. Gruppen skall bestå av lägst fem, högst tjugufem medlemmar och dess verksamhet skall omfatta minst tjugu timmar, fördelade på minst tio sammankomster. Statsbidraget utgår till studieförbund eller kommun, som åtagit sig att vara huvudman för fritidsverksamheten.

Skolöverstyrelsen föreslår att anslaget uppräknas med 3 700 000 kr. till 10 700 000 kr. Ökningen sammanhänger dels med att överstyrelsen räknar med en ökning av den bidragsberättigade verksamhetens omfattning, vilket medför ett ökat medelsbehov av 1 000 000 kr., dels med förslag om förbättring av bidragsgrunderna, vilket beräknas medföra en kostnad av 2 700 000 kr. Sistnämnda förslag, som överstyrelsen framlagt efter samråd med 1962 års ungdomsutredning, innebär en höjning av bidraget för handledning och materiel från 4 kr. 50 öre till 6 kr. per medlem samt av bidraget till lokalkostnader från 2 kr. till 2 kr. 75 öre per medlem, varigenom realvärdet av bidraget skulle återställas till 1954 års nivå.

Departementschefen

Goda skäl föreligger att förbättra stödet till ungdomens fritidsverksamhet. Arbetet inom 1962 års ungdomsutredning bör dock ha avancerat ytterligare — bl. a. bör resultaten av inom utredningen pågående vetenskapliga undersökningar avvaktas — innan formen för en förbättring av stödet till ungdomens fritidsverksamhet tas upp till prövning. Jag är därför inte beredd att tillstyrka skolöverstyrelsens förslag i förevarande avseende. På grund av verksamhetens fortsatta ökning bör anslaget emellertid i enlighet med skolöverstyrelsens förslag räknas upp med 1 000 000 kr. Nästa års anslag bör således upptagas med $(7\,000\,000 + 1\,000\,000 =) 8\,000\,000$ kr., och jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kr.

B 72. Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet

Enligt beslut av 1964 års riksdag (prop. 1964: 1 bil. 10, p. 1; SU 62 p. 9; rskr 175) har ett särskilt bidrag införts till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet. Bidraget, som ersatt ett tidigare bidrag till ungdomsorganisationernas instruktörsverksamhet, har för innevarande budgetår uppförts med 3 016 000 kr.

Enligt de utfärdade bestämmelserna i kungörelsen 1964: 510 utgår bidraget i form av grundbidrag, instruktörsbidrag och rörligt bidrag. Grundbidraget utgör 20 000 kr. Instruktörsbidraget bestämmes efter antalet medlemmar i ungdomsorganisationen och kan enligt i kungörelsen angiven tabell variera mellan 20 000 kr. och 160 000 kr. Det rörliga bidraget slutligen bestämmes på grundval

av antalet lokalavdelningar i organisationen och kan enligt bestämmelserna variera mellan 5 000 och 50 000 kr. Instruktörsbidraget och det rörliga bidraget skall bestämmas till lägre belopp än vad som följer av i kungörelsen angivna tabeller, i den mån så erfordras för att summan av de belopp som skall utgå i statsbidrag icke skall överstiga anvisat anslag.

Som villkor för att en ungdomsorganisation skall kunna erhålla bidrag gäller, att organisationen skall vara uppbyggd och fungera enligt vedertagna demokratiska principer samt öppet taga ställning för demokratin, att den skall bedriva en till kamratskap fostrande verksamhet och att antalet medlemmar i åldern 12—25 år skall uppgå till minst 3 000.

Skolöverstyrelsen föreslår att anslaget höjes med 844 000 kr. Överstyrelsen har därvid räknat med ett medelsbehov av ytterligare 549 000 kr. för att de organisationer som för närvarande är bidragsberättigade skall kunna erhålla bidrag i full utsträckning. Dessutom beräknar överstyrelsen, efter samråd med 1962 års ungdomsutredning, en ökning erforderlig med 350 000 kr. med hänsyn till organisationernas utvecklingsarbete och till att ytterligare sex organisationer förutsättes erhålla bidrag. Samtidigt utgår överstyrelsen från att bidraget till Riksförbundet Sveriges lottakårens ungdomsverksamhet inte längre skall utgå ur detta anslag, vilket medför en minskning med 55 000 kr.

I anslutning till beräkningen av medelsbehovet för nytillkommande organisationer framhåller skolöverstyrelsen bl. a. följande.

Överstyrelsen har funnit anledning att i detta sammanhang behandla följande organisationer: Svenska korporationsidrottsförbundet, Svenska motorklubben, Svenska motorfederationen, Svenska Blå stjärnan, Svenska ponnyföreningen, Sveriges bridgeförbund, ungdomsverksamheten, De vanföras riksförbund, Estniska kommitténs ungdomsverksamhet, Föreningen Nordens ungdomsrepresentantskap, Sveriges konservativa studentförbund samt Riksförbundet Demokratisk ungdom.

Svenska korporationsidrottsförbundet, Svenska motorklubben, Svenska motorfederationen samt Svenska ponnyföreningen är enligt överstyrelsens mening att betrakta som idrottssammanslutningar och bör därför inte tilldelas bidrag under denna anslagsrubrik.

Svenska Blå stjärnan är enligt överstyrelsens uppfattning att betrakta som en med Riksförbundet Sveriges lottakårer jämförlig sammanslutning, för vilken bidrag bör utgå under fjärde huvudtiteln.

Övriga organisationer, dvs. Sveriges bridgeförbund, ungdomsverksamheten, De vanföras riksförbund, Estniska kommitténs ungdomsverksamhet, Föreningen Nordens ungdomsrepresentantskap, Sveriges konservativa studentförbund och Riksförbundet Demokratisk ungdom, föreslås av skolöverstyrelsen erhålla bidrag ur förevarande anslag. I sin motivering härför framhåller skolöverstyrelsen bl. a. följande.

Sveriges bridgeförbund redovisar 5 500 medlemmar i åldern 12—24 år. Antalet distriktsorganisationer uppgår till 19 och antalet lokalavdelningar till 799. Sammanslutningen, som organiserar tävlingsbridgeverksamhet, har visat sig äga en

attraktionsförmåga på ungdom, som närmast påminner om den som Sveriges schackförbund utövar. Bridgeförbundet ägnar ungdomsverksamheten betydande uppmärksamhet sedan flera år tillbaka och har framställt ett material för ledarskolning, som tar sikte på »en fostrande koncentration och en sund fritidssysselsättning för ungdom med intellektuell läggning».

De vanföras riksförbund har 3 500 medlemmar i åldern 12—24 år, fördelade på fyra distriktsorganisationer och 115 lokalavdelningar. Under senare år har förbundet byggt ut en aktiv idrottsverksamhet för handikappade. Vidare har sammanslutningen organiserat ledarskolning, ungdomsläger, ungdomsting samt framställt material för främjande av ungdomsarbetet bland sina medlemmar.

Estniska kommitténs ungdomsverksamhet omfattar 7 500 ungdomar varav 4 100 i åldern 12—24 år. Sammanslutningen har 9 distriktsorganisationer och 165 lokalavdelningar. För medlemmarnas allmänna fostran till trygghet, gemenskap och samhällsanspassning synes sammanslutningen med sin omfattande verksamhet spela en betydelsefull roll.

Föreningen Nordens ungdomsrepresentantskap har ca 7 000 direktanslutna medlemmar, av vilka drygt 5 000 är i åldern 12—24 år. Verksamheten omfattar 153 lokalavdelningar fördelade på 23 distriktssammanslutningar. 21 riksomfattande ungdomsorganisationer är kollektivt anslutna till ungdomsrepresentantskapets verksamhet. Representantskapet har organiserat ett betydande utbyte mellan de nordiska ländernas ungdomssammanslutningar av fritidspedagogiskt material och av instruktörer samt deltagare i ungdomsledarutbildning.

Sveriges konservativa studentförbund redovisar 4 000 medlemmar i åldern 12—24 år, fördelade på elva lokalavdelningar. Arbetsåret 1962/63 tilldelade skolöverstyrelsen sammanslutningen 10 000 kr. till kursverksamhet.

Riksförbundet Demokratisk ungdom redovisar 8 700 medlemmar, (7 650 i åldern 12—24 år) fördelade på 12 distriktsorganisationer med 230 lokalavdelningar.

Departementschefen

Förra årets beslut om införande av ett särskilt statsbidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet innebar en avsevärd förstärkning av det statliga stödet till ungdomsverksamheten. Den krets av organisationer, som för innevarande budgetår erhåller bidrag ur detta anslag omfattar de organisationer, som tidigare erhållit bidrag under åttonde huvudtiteln till ungdomsledarkurser eller instruktörer och som uppfyller de uppställda villkoren för bidrag. I enlighet med riksdagens beslut har dessutom riksförbundet Sveriges lottakårens ungdomsverksamhet tilldelats bidrag ur anslaget. Sammanlagt erhåller 40 organisationer bidrag till sin centrala verksamhet.

I sina anslagsäskanden har skolöverstyrelsen redovisat ytterligare ett betydande antal organisationer, som önskar erhålla bidrag. Överstyrelsen föreslår att sex av dessa organisationer tilldelas bidrag.

För egen del finner jag det befogat att i varje fall under de första åren efter det nya bidragssystemets införande en viss försiktighet iakttages när det kommer i fråga att vidga kretsen av organisationer som erhåller stöd. De fastställda principerna för rätt till bidrag bör därför inte ges en alltför vidsträckt tillämpning med avseende på hur verksamhetens inriktning och organisatoriska uppbyggnad bedömes. Med hänsyn härtill bör antalet bidragsberättigade organi-

sationer för nästa budgetår enligt min mening endast utökas med De vanföras riksförbund. Kostnadsökningen härför beräknar jag till 50 000 kr.

I motsats till skolöverstyrelsen anser jag att bidraget till Sveriges lottakårens ungdomsverksamhet även i fortsättningen bör utgå ur detta anslag.

Det för innevarande budgetår beslutade anslaget för det här avsedda ändamålet har visat sig otillräckligt för att de bidragsberättigade organisationerna skulle kunna erhålla fullt bidrag i överensstämmelse med de förutsättningar som angavs i 1964 års statsverksproposition. För att bidrag nästa budgetår skall kunna utgå helt i överensstämmelse med de i bidragsgrunderna angivna beloppen bör, vid beaktande jämväl av en viss ökning av organisationernas omfattning, anslaget höjas med 600 000 kr.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med $(3\,016\,000 + 650\,000 =) 3\,666\,000$ kr. och jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 3 666 000 kr.

B 73. Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 000 000	1 000 000
1964/65	1 030 000	
1965/66 (förslag)	1 100 000	

Det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget till centralförbundet är uppdelat på två anslagsposter. Av dessa avser den ena å 580 000 kr. bidrag till förbundets verksamhet och den andra å 450 000 kr. bidrag till förbundets organisationskostnader. Den förra anslagsposten har karaktär av särskilt reservationsanslag.

Centralförbundet anhåller om en höjning av anslaget med sammanlagt 300 000 kr., varav 220 000 kr. avser bidraget till verksamheten och 80 000 kr. bidraget till organisationskostnader.

Skolöverstyrelsen tillstyrker en bidragshöjning med 100 000 kr. för verksamheten och 20 000 kr. för organisationskostnaderna. I sin motivering för höjningen av bidraget till verksamheten framhåller överstyrelsen bl. a. följande.

En höjning av bidraget till föreläsningsverksamheten hör till det mest angelägna för närvarande. De höjda arvodena inom CFN:s föreläsningsverksamhet, som tillämpas från den 1 juli 1964, innebär stora kostnadsökningar för förbundet. Det är angeläget, dels att föreläsningsverksamheten på alkoholfrågans område kan erbjuda samma villkor åt föreläsarna som den allmänna föreläsningsverksamheten, dels att den här aktuella verksamheten inte tvingas till nedskärningar av brist på medel. Överstyrelsen finner angeläget att CFN ges möjligheter att i så stor utsträckning som möjligt tillgodose den stora efterfrågan på föreläsningar både från skolans håll och från åtskilliga kommunala och enskilda institutioner. Av CFN:s verksamhetsberättelse framgår, att statsbidrag utbetalades för 5 697 föreläsningar under verksamhetsåret 1962/63 medan ansökningar om statsbidrag till ca 700 föreläsningar måst avslås av brist på medel.

Under 1961/62 avvisades knappt 300 ansökningar om bidrag av denna orsak. I sina kalkyler över föreläsningsverksamhetens framtida omfattning räknar CFN med att behovet av föreläsningar kommer att minska något, beroende på att avgifter i fortsättningen kommer att uttagas från föreläsninganordnarna. Ett antal av 5 000 föreläsningar per år beräknas kosta 450 000 kr., vilket är 130 000 kr. mer än som för närvarande är avsatt till föreläsningsverksamheten.

Departementschefen

Med hänsyn till det av centralförbundet redovisade behovet av medel för föreläsningar på alkoholfrågans område bör bidraget till verksamheten höjas med 50 000 kr. För organisationskostnaderna förordar jag en bidragshöjning med 20 000 kr. Anslaget i dess helhet bör således uppföras med (1 030 000 + 70 000 =) 1 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kr.

B 74. Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 873 000	2 059 297
1964/65	1 980 000	
1965/66 (förslag)	2 080 000	
Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår fördelat på följande poster.		
1. Grundbidrag till nykterhetsorganisationer m. fl		500 000
2. Speciella bidrag:		
A. Samfällid upplysnings- och propagandaverksamhet ..	90 000	
B. Nykterhetsfrämjande verksamhet för barn och ungdom	400 000	
C. Upplysning i alkoholfrågan på arbetsplatser och för hemmen	195 000	
D. Publiceringsverksamhet i alkoholfrågan	75 000	
E. Upplysningsverksamhet bland speciella befolkningskategorier	90 000	850 000
3. Bidrag till instruktörer för upplysning i alkoholfrågan		595 000
Anm. Härav må utgå såsom bidrag till:		
a) Avlöning	450 000	
b) Resekostnadsersättning och traktamente	145 000	
4. Bidrag till internationella byrån i Lausanne för alkoholismens bekämpande		9 000
5. Till Kungl. Maj:ts disposition		25 000
6. Till skolöverstyrelsens disposition för samordning av instruktörsverksamheten		1 000
		Summa kr. 1 980 000

Var och en av anslagsposterna har karaktär av särskilt reservationsanslag.

Grundbidrag utgår nu dels till fyra samarbetsorgan med vissa fixerade belopp, dels till enskilda organisationer med belopp, som står i viss relation till organisationens medlemsantal.

Antalet instruktörsbidrag uppgår till 29. Till avlöning åt instruktör utgår bidrag med belopp, motsvarande tre fjärdedelar av instruktörens årslön, dock högst 15 000 kr. för helt budgetår. Till Sveriges lärares nykterhetsförbund (SLN) och Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund (SSUH) utgår emellertid bidrag, motsvarande vederbörande instruktörs hela årslön, dock att bidrag till vardera förbundet ej får överstiga 20 000 kr. för helt budgetår. Bidraget till resekostnadsersättning och traktamente åt varje instruktör uppgår till högst 5 000 kr. för helt budgetår.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 100 000 kr., varav 50 000 kr. avser grundbidraget och 50 000 kr. de speciella bidragen.

Beträffande grundbidraget framhåller skolöverstyrelsen att bidraget år 1954 fastställdes till 291 000 kr. och 1956 höjdes till 306 000 kr., 1958 till 400 000 kr. och 1961 till 500 000 kr. Överstyrelsen framhåller vidare, att nykterhetsorganisationerna för budgetåret 1965/66 begärt en sammanlagd höjning av grundbidraget från 500 000 till 900 000 kr. Överstyrelsen hänvisar i detta sammanhang till en gemensam skrivelse från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling och De kristna samfundens nykterhetsrörelse.

I skrivelsen framhålls bl. a. följande.

Helnykterheten såsom socialt arbetsinstrument har inte sin effekt begränsad enbart till dem som vunnits för en helnykter livsföring. Undersökningar har visat, att helnykterheten är en miljöförbättrande faktor — personer som tillhört nykterhetsrörelsen löper mindre risk för alkoholskador, ungdomar från helnyktra miljöer blir mera sällan misskötsamma i fråga om alkoholen, förekomsten av helnyktra miljöer utgör ett verksamt stöd för människor med alkoholskador osv. Just dessa omständigheter måste mot bakgrunden av kunskaperna om alkoholens effekt på samhällslivet och den enskilda individen tillmätas stor betydelse. Uppgiften att vidmakthålla och öka den helnyktra sektorn i samhället ställer väsentliga krav på de organisationer som frivilligt ägnar sig häråt. Nykterhetsrörelsen har undan för undan ökat sina ansträngningar att skaffa erforderliga medel. Detta har hitintills lyckats i viss omfattning, men organisationernas ledare tvingas samtidigt konstatera att en betydande del av deras tid åtgår till anskaffande av medel för verksamheten.

I skrivelsen redovisas också medlemsutvecklingen från 1954. Således var det sammanlagda medlemsantalet i de olika nykterhetsorganisationerna år 1954 ca 245 000, år 1957 294 000, år 1960 351 000 och år 1963 355 000.

Skolöverstyrelsen instämmer i de synpunkter, som anförts från nykterhetsrörelsens sida, samt betonar organisationernas behov av ökade medel med hänsyn till ökade arbetsuppgifter och försämrade ekonomiska förutsättningar för verksamheten.

Överstyrelsen framhåller beträffande de speciella bidragen att efterfrågan p°

dessas bidrag från nykterhetsrörelsens sida kan beräknas motsvara ett belopp av ca 2 milj. kr.

De speciella bidragen är dock inte begränsade till nykterhetssällskapen utan utnyttjas också av politiska ungdomsorganisationer, kvinnoorganisationer, länksorganisationer, försvarsstabens personalvårdsbyrå m. fl. Överstyrelsen föreslår, under förutsättning att den utnyttjade reservation, som vid ingången av budgetåret 1965/66 kan beräknas föreligga på instruktörsbidraget, i likhet med vad som tidigare medgivits får disponeras för speciella bidrag, att beloppet till speciella bidrag höjes med 50 000 kr. till 900 000 kr.

Beträffande posten till bidrag till instruktörer för upplysning i alkoholfrågan föreslår överstyrelsen ingen annan ändring än att dessa instruktörsbidrag konstrueras såsom schablonbidrag med 20 000 kr. per instruktör och budgetår, dock att beträffande Sveriges lärares nykterhetsförbund och Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund bidraget fastställs till 25 000 kr. per instruktör och budgetår. Såsom villkor för bidraget föreslås gälla, att organisationen i efterhand redovisar att den under budgetåret haft kostnader för löner, resor och traktamenten av minst samma omfattning som statsbidraget.

Departementschefen

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag förordar jag en höjning av medlen för grundbidrag med 50 000 kr. samt en höjning med likaledes 50 000 kr. beträffande de speciella bidragen. För sistnämnda bidragsändamål bör även den reservation kunna tagas i anspråk som vid utgången av budgetåret 1964/65 kan vara disponibel under anslagsposten till instruktörer för upplysning i alkoholfrågan.

Uppkomsten av reservationer under nyssnämnda anslagspost sammanhänger med de detaljerade reglerna för instruktörsbidraget. En schablonisering skulle vara ägnad att förenkla handhavandet av denna bidragsgivning, och jag tillstyrker skolöverstyrelsens förslag rörande ändrad utformning av bidraget. För varje heltidsanställd instruktör bör således utgå bidrag med ett fixerat belopp av 20 000 kr. för helt budgetår, dock att bidraget för Sveriges lärares nykterhetsförbund och Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund bör utgöra 25 000 kr. per instruktör. Förändringen innebär vidare att någon redovisning av kostnaderna för instruktörsverksamheten inte behöver ske på annat sätt än i form av en redogörelse i efterhand att organisationen haft kostnader för löner, resor och traktamenten av minst samma omfattning som statsbidraget. Medelsbehovet för instruktörsbidrag ändras inte av detta förslag.

Med hänsyn till den inledningsvis föreslagna bidragsökningen bör anslaget uppföras med $(1\,980\,000 + 100\,000 =) 2\,080\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 2 080 000 kr.

B 75. Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	15 000	15 000
1964/65	15 000	
1965/66 (förslag)	15 000	

Svenska nykterhetsfrämjandet anholder om ett anslag av 40 000 kr.

Skolöverstyrelsen föreslår, att bidraget till Svenska nykterhetsfrämjandet för budgetåret 1965/66 utgår med oförändrat belopp. Enligt överstyrelsens mening bör emellertid en förutsättning för att staten på längre sikt skall stödja föreningens verksamhet vara att denna intensifieras och utbygges — även med frivilliga krafter och ökade ekonomiska insatser från medlemmarna. Överstyrelsen betonar att en utförlig redovisning för föreningens planer i detta hänseende bör presenteras, för att överstyrelsen skall kunna upptaga frågan om fortsatt eller ökat bidrag för budgetåret 1966/67 till övervägande.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med ett oförändrat belopp av 15 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 15 000 kr.

B 76. Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blinda

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	437 000	438 860
1964/65	537 000	
1965/66 (förslag)	652 000	

Detta reservationsanslag disponeras för innevarande budgetår på följande sätt.

1. Bidrag till framställning av blindskrifter 37 000
2. Bidrag till De blindas förening för biblioteksverksamhet 500 000

Summa kr. 537 000

Anslagsposten 1 disponeras av blindinstitutet å Tomtebodå, medan posten 2 disponeras av skolöverstyrelsen för utbetalning till De blindas förening.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 165 000 kr., varav 15 000 kr. avser framställning av blindskrifter och 150 000 kr. De blindas förenings biblioteksverksamhet. Av överstyrelsens motivering för ökning av det av blindinstitutet å Tomtebodå disponerade bidraget till blindskrifter framgår bl. a. följande.

Medelsbehovet stiger framför allt på grund av det ökande antal studerande vid högre skolor, som erhåller i blindskrift reproducerade läroböcker från Tomtebodå. För att underlätta denna mycket angelägna service åt blinda studerande

har överstyrelsen bl. a. under blindskolornas avlöningsanslag tillstyrkt en framställning från styrelsen om inrättande av en teknikertjänst vid Tomtebodas. Styrelsen ifrågasätter i sin framställning, om icke denna service, som bör tillhandahållas även andra blinda studerande än f. d. Tomteboda elever, skulle kunna betydligt förbättras, om uppgiften lades på ett statligt centralt bibliotek. Med den utveckling ifrågavarande verksamhet nu undergår, är det enligt överstyrelsens mening klart, att frågan om framställning av studielitteraturen för blinda bör bli föremål för vidare utredning. Överstyrelsen, som ämnar göra en dylik utredning, anser i avvaktan på resultatet därav nödvändigt, att posten ökas.

Genom beslut vid 1962 års riksdag ställdes medel till förfogande för en upprustning av De blindas förenings biblioteksverksamhet i syfte att uppnå en tillfredsställande talboksservice åt de blinda. Vid 1963 och 1964 års riksdagar har bidraget till biblioteksverksamheten ytterligare höjts, från 200 000 kr. för budgetåret 1962/63 till 500 000 kr. för budgetåret 1964/65. De blindas förening hemställer om en ytterligare ökning av statsbidraget med 225 000 kr.

Skolöverstyrelsen framhåller bl. a. följande.

Ett bifall till föreningens hemställan skulle innebära att statsverket skulle svara för alla kostnader för verksamheten, som inte bestrides av ränte- och fondmedel eller bidrag från kyrkoförsamlingar. Det synes emellertid rimligt att föreningen liksom hittills tillskjuter vissa belopp av andra medel, som står till föreningens disposition. För räkenskapsåret 1963 uppgick de tillskjutna medlen till i runt tal 72 000 kr. Då vissa av de uppgivna kostnaderna torde ha beräknats med en relativt stor säkerhetsmarginal, synes det av föreningen angivna ökade behovet av statsmedel kunna begränsas till 150 000 kr.

De blindas förening framhåller, att det framlagda budgetförslaget gäller endast mer kortsiktiga lösningar av aktuella problem. Bland olösta problem pekar föreningen på behovet av läroböcker för olika skolstadier och skolformer, kurslitteratur för de växande kullar av blinda studenter, som söker sig vidare till studier på universitetsnivå, facklitteratur för olika yrkesgrupper, facktidskrifter och övriga periodica. Frågorna om målsättning, organisation och finansiering på längre sikt kräver enligt föreningen en utredning i samverkan mellan olika intressenter. Föreningen har för avsikt att återkomma i ärendet och räknar inte med att något ökat medelsbehov av denna anledning blir aktuellt under budgetåret 1965/66.

Överstyrelsen erinrar om vad som förut anförts rörande en utredning i ämnet. Vissa särskilt angelägna åtgärder för en förbättrad bokförsörjning för studerande med synskador synes dock kunna vidtagas redan inom ramen för den av överstyrelsen föreslagna medelsanvisningen.

Departementschefen

Frågan om tillgodoseende av de blindas behov av studielitteratur har fått allt större aktualitet på grund av den allmänna utvecklingen på skolområdet. De blindas möjligheter att trots sitt handikapp få del av de vidgade utbildningsöjligheterna bör på allt sätt underlättas och jag finner därför skolöverstyrelsens i det föregående redovisade avsikt att utreda frågan om studielitteratur för de blinda välbetänkt. Jag utgår ifrån att ifrågavarande utredning skall kunna

redovisas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1966/67. I avvaktan på resultatet av en sådan utredning bör i enlighet med skolöverstyrelsens förslag bidraget till blindskrifter ökas med 15 000 kr.

Bidraget till De blindas förening för biblioteksverksamhet har under de senaste åren väsentligt förstärkts. Utgångspunkt för dessa förbättringar var en i prop. 1962: 1 (bil. 10 s. 104) redovisad utredning rörande biblioteksverksamheten för blindas. Det i utredningen angivna medelsbehovet har genom de båda senaste årens väsentliga bidragshöjningar tillgodosetts och därutöver har ytterligare bidragsökningar skett. Jag anser därför att, i avvaktan på den förutnämnda utredningen rörande de blindas studielitteratur, en ökning av bidraget till denna biblioteksverksamhet med 100 000 kr. är tillräcklig.

Med hänsyn till det anförda bör detta anslag uppföras med (537 000 + 115 000 =) 652 000 kr., och jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blindas* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 652 000 kr.

B 77. Bidrag till kulturell verksamhet bland döva

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	13 000	12 109
1964/65	13 000	
1965/66 (förslag)	31 000	

Ur detta anslag utgår bidrag till föreläsningsverksamhet och korrespondensundervisning för döva samt bidrag till Sveriges dövas riksförbund för utgivande av tidning.

Skolöverstyrelsen föreslår att anslaget höjes med 56 000 kr. till 69 000 kr.

Överstyrelsen framhåller att Sveriges dövas riksförbund kommit att bli av allt större betydelse. Förbundet har under en nära 100-årig tillvaro så småningom funnit sin form, stabiliserats och erhållit en ledning, som åtnjuter medlemmarnas förtroende och visat sig ha förmåga att samla olika intressegrupper bland de döva till gemensamma insatser. Förbundet har också successivt kommit att spela en allt större roll som samarbetsorgan med myndigheter och organisationer utanför de dövas egna led. Överstyrelsen finner nu tiden vara inne att ge de dövas egen sammanslutning ett mera påtagligt stöd från statens sida än hittills, framförallt till dess kulturella verksamhet. Överstyrelsen erinrar om de betydande belopp, som årligen beviljas till de blindas biblioteksverksamhet. För de döva anses de lämpligaste formerna av bildningsverksamhet vara kurser och en särskilt tillrättalagd tidning.

Skolöverstyrelsen föreslår att, utöver hittillsvarande bidrag, medel beräknas

för kulturdagar, föreningsledarkurs och veckoslutskurser med ett sammanlagt belopp av 18 000 kr. Bidraget till de dövas tidning, SDR-kontakt, föreslås vidare bli höjt från 2 000 kr. till 40 000 kr.

Beträffande bidraget till tidningen framhåller skolöverstyrelsen bl. a. följande.

Under ett stort antal år har till tidningen utgått statsbidrag med 2 000 kr., ett obetydligt tillskott till den dryga utgiftsposten — nu beräknad till 72 000 kr. Överstyrelsen har genom statskontorets tryckeriföreståndare låtit undersöka kostnaderna för tidningens tryckning, vilka befunnits utan anmärkning. Då tidningen är ett synnerligen viktigt medel för de döva att komma ur den isolering, som dövheten innebär, och att skapa inbördes gemenskap, anser överstyrelsen det motiverat att statsbidraget utgår med väsentlig del av kostnaderna.

Departementschefen

Bidraget till kulturell verksamhet bland döva har under flera år utgått med oförändrat belopp. Med hänsyn till vad skolöverstyrelsen anfört finner jag det befogat att staten ger ett starkare stöd åt de dövas strävanden att skapa kulturella kontakter och motverka den isolering som deras handikapp kan medföra. Jag beräknar medel för kulturdagar, föreningsledarkurs och veckoslutskurser om sammanlagt 18 000 kr. Någon ökning av bidraget till de dövas tidning kan jag däremot inte förorda. Anslaget bör således uppföras med $(13\,000 + 18\,000 =) 31\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kulturell verksamhet bland döva* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 31 000 kr.

d) Internationellt-kulturellt samarbete**B 78. Kulturellt utbyte med utlandet**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	504 000	509 704
1963/64	732 000	674 560
1964/65	910 000	
1965/66 (förslag)	1 008 000	

Förevarande anslag disponeras för innevarande budgetår enligt följande sammanställning, i vilken också redovisas framförda förslag om ökad medelsanvisning för nästa budgetår under de olika posterna.

1. Bidrag till Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet (nu sammanlagt 490 000) + 252 700
 - a) stipendieverksamhet (nu 274 500) + 97 800
 - b) kulturutbyte med Sovjetunionen (nu 40 000) of.
 - c) lektoratsverksamhet (nu 144 000) + 98 400
 - d) kurser (nu 15 000) + 48 000
 - e) föreläsarutbyte (nu 16 500) + 8 500
 2. Bidrag till Förenta staternas undervisningsnämnd i Sverige (nu 51 700) of.
 3. Bidrag till Sverige-Amerikastiftelsen för stipendier åt tre amerikanska och en kanadensisk studerande för studier vid svenska universitet och högskolor (nu 23 400) + 5 400
 4. Biennalkommitténs verksamhet (nu 8 000) + 35 000
 5. Centralnämndens för skolungdomsutbytet med utlandet verksamhet (nu 1 000) of.
 6. Svenskt deltagande i europeiska skoldagen (nu 10 000) + 3 500
 7. Bidrag till avlönande av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris (nu 26 000) of.
 8. Resebidrag vid Uppsala universitet (nu 25 000)
 9. Resebidrag vid Lunds universitet (nu 27 500)
 10. Resebidrag vid Göteborgs universitet (nu 15 000)
 11. Resebidrag vid Stockholms universitet (nu 15 000)
 12. Resebidrag vid Umeå universitet (nu 4 000)
 13. Resebidrag vid karolinska mediko-kirurgiska institutet (nu 20 500)
 14. Resebidrag vid tekniska högskolan i Stockholm (nu 10 000) }
 15. Resebidrag vid Chalmers tekniska högskola (nu 7 000) }
 16. Resebidrag vid tekniska högskolan i Lund (nu 2 000) + 2 000
 17. Resebidrag vid farmaceutiska institutet (nu 1 000) of.
 18. Resebidrag vid musikhögskolan (nu 3 000) + 7 000
- + 350 000
- + 60 000

19. Deltagande i internationella konferenser och kurser, anordnade av eller i samverkan med mellanstatliga organisationer på kulturområdet (nu 30 000) —
20. Till Kungl. Maj:ts disposition (nu 139 900) —

Svenska institutet lämnar bl. a. följande motiveringar för sitt förslag om höjning av anslagsposten 1.

1 a) De för innevarande budgetår till *stipendieverksamhet* beräknade medlen är avsedda för sammanlagt 43 stipendier, varav 42 stipendier till utländska studerande för studier i Sverige och 1 stipendium till en svensk studerande för studier i Kina. Flera länder, bl. a. östeuropeiska, har föreslagit en utvidgning av stipendiatutbytet. Institutet föreslår därför, att antalet stipendier till utlänningar för studier i Sverige ökas med sex. Vidare föreslås ett nytt stipendium för studier i Kina, avsett för en naturvetare eller tekniker. Sammanlagt skulle dessa förslag medföra en kostnadsökning av 43 000 kr.

Med hänvisning bl. a. till att nämnden för internationellt bistånd äskat medel för en differentiering av de av nämnden beviljade stipendierna föreslår jämväl institutet en kategoriindelning av stipendierna i studenter och etablerade forskare. Med anledning av detta förslag beräknar institutet en ökning av medelsbehovet med 18 000 kr.

Stipendierna omfattas ej av den allmänna sjukförsäkringen, varför institutet har sjukförsäkrat dem under vistelsen här i riket. Institutet har även funnit skäligt att ansvarsförsäkra stipendierna. Kostnaderna för dessa försäkringar har 1963/64 uppgått till 3 300 kr. och bestritts av institutets allmänna medel. Institutet äskar för sjuk- och ansvarighetsförsäkring 4 700 kr. för nästa budgetår. För bidrag till resor, facklitteratur m. m. för stipendierna äskas 17 100 kr. För utannonsering av stipendier äskas 15 000 kr.

1 c) Institutet begär en ökning av delposten till lektoratsverksamhet med totalt 98 400 kr. till bl. a. engångsbelopp till bekostande under två år av ett lektorat i Melbourne, etableringsstöd till svenskundervisning i Jugoslavien och Amerikas Förenta Stater, stöd till svensk assistent i Belgien samt förstärkning av lektorslönerna i Frankrike, Irland, Island, Schweiz, Storbritannien och Väst-Tyskland. Vidare begärs medel för annonser, Sverigevistelse för utländska svensklärare samt rese- och flyttningkostnader.

1 d) Till kurser begär institutet ett med 48 000 kr. förhöjt bidrag på grund av ökade kostnader för brittisk-nordiska folkhögskolekursen vid Holly-Royde College i Manchester och för utvidgning av en akademisk feriekurs, för vilken medel nu delvis anvisas över tredje huvudtiteln.

1 e) Föreläsarutbyte äger rum med Frankrike, Nederländerna, Storbritannien och Västtyskland. För 1965/66 föreslås ett med 8 500 kr. förhöjt belopp, vilket motiveras bl. a. med önskvärdheten av att skapa ett permanent gästföreläsarutbyte med Benelux-staterna.

Sverige-Amerikastiftelsen anholder för nästa budgetår om ett med 5 400 kr. förhöjt anslag under anslagsposten 3. Stipendierna utgår för närvarande med 650 kr. per månad, vilket belopp önskas höjt till 800 kr. per månad. Härigenom skulle stipendierna komma i paritet med de bidrag som utdelas av Svenska institutet och nämnden för internationellt bistånd.

Universitetskanslersämbetet äskar en höjning av anslagsposterna

8—13 med 350 000 kr. och framhåller som stöd för framställningen, att deltagande i internationella vetenskapliga kongresser och symposier utgör ett regelrätt inslag i vetenskaplig verksamhet och starkt bidrager till att främja forskningen och effektivisera undervisningen. Ämbetet anser vidare, att ifrågavarande anslagsposter bör få utnyttjas även för bidrag till bestridande av kostnader för resor i samband med inom Sverige anordnade internationella kongresser och symposier.

Beträffande anslagsposterna 14—15 föreslår *universitetskanslers-ämbetet* en höjning med 60 000 kr., medan *organisationskommittén för teknisk högskola i Lund* i fråga om anslagsposten 16 föreslår en höjning med 2 000 kr. *Musikaliska akademien* begär en höjning av anslagsposten 18 med 7 000 kr.

Departementschefen. Svenska institutets stipendieverksamhet (p. 1 a) har successivt byggts ut och institutet förfogar för närvarande över medel, som medger att 42 utländska studerande kan beredas möjlighet att bedriva studier i Sverige. För nästa budgetår förordar jag, att ytterligare 9 000 kr. beräknas för detta ändamål.

Med stipendieverksamheten följer för institutets del vissa inte obetydliga utgifter för bl. a. försäkring av stipendiaterna och utannonsering av ledigblivna stipendier. I enlighet med av institutet framfört önskemål anser jag, att viss ersättning bör utgå till institutet för dessa kostnader. Jag beräknar för detta ändamål en ökning av delposten till stipendieverksamheten med 15 000 kr.

Kungl. Maj:t har den 9 september 1964 meddelat beslut angående differentiering av de stipendiebelopp, som av nämnden för internationellt bistånd beviljas nämndens stipendier i Sverige. Jag finner det rimligt, att likartade villkor gäller för nämndens och institutets stipendier. En differentiering av institutets stipendier bör därför genomföras så, att kvalificerade stipendier erhåller ett högre månatligt belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att senare utfärda erforderliga bestämmelser härom. Jag beräknar av detta skäl en höjning av delposten till stipendieverksamheten med 16 000 kr.

Till bidrag till lektorat i svenska språket vid utländska universitet (p. 1 c) utgår under innevarande budgetår 144 000 kr. Intresset för att delta i undervisning i svenska språket synes vara i tilltagande. Jag betraktar en fortsatt utveckling av denna verksamhet som ett betydelsefullt led i upplysningsarbetet om svenskt samhälls- och kulturliv och förordar, att ett belopp av 15 000 kr. beräknas för fortsatt etableringsstöd för undervisningen i svenska vid universitetet i Melbourne i Australien. Jag anser vidare, att 20 000 kr. bör beräknas för förstärkning av lönerna till lektorer i svenska vid utländska universitet.

Till den brittisk-nordiska folkhögskolekursen vid Holly-Royde College i Manchester (p. 1 d) bör beräknas ett med 3 000 kr. förhöjt bidrag.

I enlighet med förslag från Sverige-Amerikastiftelsen (p. 3) räknar jag med en ökning av statsbidraget till stiftelsens stipendieverksamhet med 5 400 kr.

Beträffande biennalkommitténs verksamhet och för bestridande av kostnader för deltagande i 1966 års utställning (p. 4) har jag i det föregående förordat, att medel skall anvisas under anslaget Nationalmuseet: Pedagogisk verksamhet m. m. Förevarande anslag bör med hänsyn härtill minskas med 8 000 kr.

Förslag har framförts om en betydande höjning av de för resebidrag vid universitet och högskolor anvisade medlen (p. 8—18). En viss ökning av dessa anslagsposter bör ske och jag förordar en uppräknings med sammanlagt 20 000 kr. Härav bör 2 000 kr. avse tekniska högskolan i Lund. Jag är inte beredd att förordna någon annan ändring i nu gällande bestämmelser för dessa resebidrag än att anslagsposterna 8—15 och 17 bör sammanföras till en anslagspost, att fördelas av universitetskanslersämbetet.

Slutligen förordar jag, att anslagsposten till Kungl. Maj:ts disposition ökas med 2 600 kr.

I övrigt anser jag mig inte böra förordna någon höjning av anslaget. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles besluta om den närmare dispositionen av anslaget, varjämte Kungl. Maj:t bör äga besluta angående dispositionen av de uppkomna eller uppkommande reservationerna under de olika anslagsposterna.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(910\,000 + 98\,000 =) 1\,008\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kulturellt utbyte med utlandet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 008 000 kr.

B 79. Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 369 000	1 453 254
1963/64	1 575 000	1 459 026
1964/65	1 770 000	
1965/66 (förslag)	1 966 000	

Svenska Unescorådet hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 315 500 kr. till 2 085 500 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Årsbidrag till Unesco (nu <i>förslagsvis</i> 1 560 000)	+ 200 000
2. Deltagande i generalkonferensens sammanträde (nu 35 000)	— 35 000
3. Deltagande i sammanträden med Unescos styrelse och svensk medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt (nu 30 000)	+ 11 500
4. Deltagande i konferenser m. m. anordnade av eller i samarbete med Unesco (nu 20 000)	+ 10 000
5. Svenska Unescorådets verksamhet (nu <i>förslagsvis</i> 125 000) ..	+ 129 000

Summa ökning kr. + 315 500

Av handlingarna inhämtas bl. a. följande.

1. Sveriges årsbidrag till Unesco är beroende av den av generalkonferensen fastställda årsbudgeten och bidragskvoten till FN. Årsbudgeten för 1965/66 kommer att fastställas av Unescos generalkonferens i oktober—november 1964. Redan nu kan emellertid förutses en höjning av budgeten med omkring 20 %, varför Unescorådet beräknar Sveriges årsbidrag till Unesco till 1 760 000 kr.

2. Någon generalkonferens infaller ej under budgetåret 1965/66, varför något äskande på denna punkt ej är aktuellt.

3. Sedan 1953 samarbetar Unesco med ett stort antal nationella unescokommissioner världen över för att stimulera och stödja försöksverksamhet i skolorna med syfte att främja internationell förståelse. Detta Unescos internationella undervisningsförsök går under namnet »Associated Schools Project», förkortat ASPRO. Inom de nordiska länderna har ett visst samarbete uppnåtts beträffande de s. k. ASPRO-skolorna, en verksamhet som till stor del finansieras av de nordiska ländernas unescokommissioner. Då olika svenska skolor visat ett starkt intresse för ASPRO, och då enskilda lärare anhållit hos svenska Unescorådet att under budgetåret 1965/66 anordna ASPRO-konferenser samt aktivt stödja försöksverksamheten i denna form, finner Unescorådet det angeläget, att Sverige aktiviserar verksamheten.

4. Denna anslagsposts storlek har länge varit oförändrad, trots att det vidgade internationella samarbetet medfört att antalet kurser och konferenser, som anordnats av eller i samarbete med Unesco under denna tid kraftigt ökats. Erfarenheter från andra länder visar vidare, att det samarbete som bedrivs mellan kulturella och vetenskapliga icke-regeringsorganisationer, vilka har s. k. konsultativ status hos Unesco, varit synnerligen fruktbart, varför det synes nödvändigt att Sverige för sin del mer aktivt än tidigare stöder detta samarbete mellan dessa organisationer.

5. Unescorådet har den 2 september 1964 framlagt förslag rörande rådets framtida arbetsuppgifter och organisation. Förslaget innebär bl. a., att rådets tjänstemän skall ingå i ecklesiastikdepartementets personalstab samt att vissa arbetsuppgifter beträffande informationen om Unesco skall överflyttas till Svenska FN-förbundet. Samtidigt skall enligt förslaget rådets verksamhet uppdelas på tre sektioner inom rådet. Kostnaderna för löner och arvoden beräknas därvid öka med sammanlagt 109 000 kr., varjämte en ökning av utrednings- och upplysningsverksamheten beräknas medföra ett med ytterligare 20 000 kr. ökat medelsbehov.

Departementschefen. I överensstämmelse med Unescorådets förslag bör för Sveriges årsbidrag till Unesco (p. 1) för nästa budgetår beräknas 1 760 000 kr., dvs. 200 000 kr. mer än för innevarande budgetår. Några särskilda medel för bestridande av kostnader för deltagande i generalkonferensens sammanträde (p. 2) behöver inte anvisas för nästa budgetår. Föreslagen uppräknings av anslagsposten till deltagande i sammanträden med Unescos styrelse och svensk medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt kan jag inte tillstyrka (p. 3). Anslagsposten till deltagande i konferenser m. m., anordnade av eller i samarbete med Unesco bör uppräknas med 5 000 kr. (p. 4).

Till det av Unescorådet framlagda förslaget rörande rådets framtida organisation och verksamhet är jag inte nu beredd att ta ställning, bl. a. med hän-

syn till det utredningsarbete som pågår rörande samordningen av informationsverksamheten i Sverige om Förenta nationerna och dess olika fackorgan. För nästa budgetår synes emellertid vissa personella förstärkningar vid rådet behövas. Ett belopp av 15 000 kr. bör ställas till Kungl. Maj:ts disposition för detta ändamål. Vidare bör ytterligare 11 000 kr. beräknas för automatiska kostnadsökningar i samband med Uneskorådets verksamhet (p. 5).

Anslaget bör således uppföras med $(1\,770\,000 + 196\,000 =) 1\,966\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 966 000 kr.

B 80. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	63 000	55 388
1963/64	82 000	86 573
1964/65	112 000	
1965/66 (förslag)	117 000	

Vetenskapsakademien beräknar i sina anslagsäskanden en höjning av årsavgiften till internationella forskningsrådet med 400 dollar med hänsyn till att den nuvarande internationella organisationen för biofysik kan väntas bli upptagen såsom egen union, ansluten till forskningsrådet. Akademien hemställer vidare, att 10 000 kr. måtte anvisas såsom bidrag till de olika nationalkommittéernas expenser.

Svenska internationella kommittén av The International Council of Museums begär en höjning av anslaget med 30 dollar under hänvisning till att årsavgiften höjts.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, universitetet i Uppsala, riksföreningen mot cancer och svenska kommittén för internationellt historiskt samarbete hemställer om oförändrad medelsanvisning till årsavgifter till de av dem representerade sammanslutningarna. Även *svenska nationalkommittén för hushållsundervisning* anholder om oförändrat statsbidrag till årsavgift till internationella förbundet för hushållsundervisningens befrämjande och till kommitténs utgifter i övrigt.

Till *internationella föreningen för klassisk arkeologi* har för budgetåret 1964/65 anvisats 3 000 kr. från den under reservationsanslaget Främjande av internationellt-kulturellt samarbete uppförda anslagsposten Till Kungl. Maj:ts disposition. Föreningen ansöker om oförändrat statsbidrag för 1965/66.

Departementschefen. Vetenskapsakademiens framställning om ökade medel för årsavgifter till internationella forskningsrådet anser jag mig böra tillstyrka. Jag biträder också svenska nationella kommitténs av The International Council of Museums förslag om medel för höjd årsavgift. Vidare bör under detta anslag

beräknas 3 000 kr. för bidrag till internationella föreningen för klassisk arkeologi. Jag är däremot inte beredd att förorda vetenskapsakademiens förslag om medel till nationalkommittéernas utgifter för expenser. I övrigt räknar jag med oförändrade medelsanvisningar.

Vid bifall till vad jag förordat bör anslaget för nästa budgetår uppföras med (112 000 + 5 000 =) 117 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 117 000 kr.

B 81. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	310 000	252 000
1963/64	310 000	185 237
1964/65	220 000	
1965/66 (förslag)	290 000	

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 220 000 kr. Ur anslaget utgår bidrag till fjorton kongresser och symposier, av vilka elva hållits år 1964 och tre skall hållas år 1965.

Framställningar har gjorts om bidrag till följande kongresser och symposier med angivna belopp.

1. Internationella dietetik kongressen i Stockholm år 1965	50 000
2. Internationell språklärarkongress i Uppsala år 1965	138 500
3. Symposium rörande transport av radioaktivitet i livsmedel	35 000
4. Symposium i naturproduktkemi i Stockholm år 1966	50 000
5. Internationella teaterinstitutets teaterpedagogiska symposium i Stockholm år 1966	140 400
6. Internationell författarkongress år 1965	120 000
7. Internationell konferens för studerande i arkitektur år 1965	50 000
Summa kr. 583 900	

Departementschefen. Med hänsyn till de omfattande önskemålen om statsbidrag till skilda internationella kongresser och symposier under nästa budgetår bör anslaget höjas med 70 000 kr. och således uppföras med 290 000 kr. Vid denna avvägning har jag beaktat, att en viss reservation kan beräknas föreligga vid utgången av innevarande budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i fråga om dispositionen av anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 290 000 kr.

B 82. Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	210 000	210 000
1963/64	210 000	210 000
1964/65	264 000	
1965/66 (förslag)	355 000	

Av anslaget avser 170 000 kr. svenska institutet i Rom, varav 44 000 kr. till stipendier, 35 000 kr. svenska institutet i Athen samt 59 000 kr. Institut Tessin i Paris.

Styrelsen för svenska institutet i Rom anholder för nästa budgetår om 268 000 kr., varav 65 200 kr. för stipendier. Detta innebär en höjning av statsanslaget med 98 000 kr. Som motiv för anslagsökningen framhålles penningvärdeutvecklingen i Italien, varigenom styrelsen nödgas räkna med en fortsatt ökning av löner m. m. Tillskotten från donationsmedel väntas minska.

Styrelsen äskar medel för arvode till ledaren av den konsthistoriska undervisningen vid institutet och för stipendier till deltagande i denna kurs samt för inrättande av ett forskarstipendium för konsthistoriker.

Styrelsen för svenska institutet i Athen meddelar, att institutet kunnat förvärva ytterligare lokaler, vilket medför ökade driftkostnader. Vidare leder pris- och lönestegringarna i Grekland till ökade utgifter för institutet. Styrelsen begär en höjning av anslaget till institutets drift från 35 000 kr. till 45 000 kr. Vidare anholder styrelsen om ett belopp av 9 000 kr. för inrättande av ett forskarstipendium för arkeologer. Den äskade ökningen uppgår följaktligen till 19 000 kr.

I sin framställning om medel för nästa budgetår framhåller *styrelsen för Institut Tessin i Paris*, att institutet genom domstolsutslag kommer att sakna lokaler fr. o. m. utgången av innevarande budgetår. Möjligheter torde dock föreligga att träffa ett nytt hyresavtal med innehavaren av den fastighet, där institutets lokaler nu är belägna. Styrelsen anser sig i det läget böra räkna med en upjustering av hyran med 26 000 kr. Vidare äskas medel för en höjning av arvodet till institutets föreståndare från 10 000 kr. till 22 300 kr., vilket belopp, jämte det arvode som kulturråd vid ambassaden som föreståndaren uppbär, sammanlagt skulle ge denne löneförmåner närmast motsvarande vad en docent (löneklass 25, ortsgrupp 5) åtnjuter, nämligen 37 700 kr. Slutligen föreslår styrelsen en ytterligare uppräknig av anslaget för att möjliggöra en ökning av medlen till bokinköp och bokbindning. Den sammanlagda äskade ökningen uppgår sålunda till 39 000 kr., varigenom statsanslaget till Institut Tessin skulle komma att uppgå till 98 000 kr.

Departementschefen. Styrelserna för de kulturinstitut, till vilka medel utgår från detta anslag, har framställt önskemål om en betydande ökning av statens insatser till institutens verksamhet. Enligt min mening är en ytterligare förstärkning av det statliga stödet behövlig.

Bidraget till Rominstitutet bör höjas med 45 000 kr. Vid min bedömning av medelsbehovet har jag särskilt tagit hänsyn till behovet av ökade resurser för biblioteket vid institutet. Särskilda medel under detta anslag till anordnande av den konsthistoriska kursen kan jag däremot inte tillstyrka.

Bidraget till institutet i Athen bör ökas i enlighet med framfört förslag från institutets styrelse från nuvarande 35 000 kr. till 45 000 kr. Någon medelsanvisning för inrättande av ett stipendium för arkeologer kan jag inte tillstyrka.

I enlighet med förslag från styrelsen för Institutet Tessin beräknar jag 26 000 kr. för att täcka kostnaderna för en väntad hyreshöjning. Med hänsyn till den osäkerhet som råder beträffande storleken av hyreshöjningen, bör institutets styrelse, så snart klarhet vunnits rörande hyreskostnaderna, inkomma till Kungl. Maj:t med anmälan härom. Jag förutsätter vidare, att bostad till föreståndaren för institutet i fortsättningen upplåtes kostnadsfritt till honom. Arvodet till institutets föreståndare uppgår för närvarande till 10 000 kr., varjämte föreståndaren åtnjuter ca 15 500 kr. i arvode såsom kulturråd vid svenska ambassaden i Paris. Med beaktande av vad jag nyss anfört rörande kostnadsfri upplåtelse av bostad åt föreståndaren, bör arvodet till denne för nästa budgetår fastställas till 20 000 kr.

Anslaget bör således uppföras med $(264\,000 + 91\,000 =) 355\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 355 000 kr.

B 83. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	609 000	550 241
1963/64	770 000	828 585
1964/65	1 070 000	
1965/66 (förslag)	1 523 000	

Detta reservationsanslag disponeras för innevarande budgetår enligt följande sammanställning, i vilken också redovisas framförda förslag om ökad eller minskad medelsanvisning för nästa budgetår under de olika posterna.

Ändamål inom högre utbildning och forskning

1. Bidrag till Nordiska institutet för folkdiktning (nu 20 100) ..	+	3 150
2. Bidrag till gemensam nordisk journalistutbildning (nu 26 400)	of.	
3. Bidrag till Vetenskapsakademien för nordiskt samarbete på marinbiologiens område (nu 43 550)	+	500
4. Nordiskt samarbete rörande forskning och undervisning i ter-
rester ekologi (nu 12 000)	+	16 350

5. Nordiska kurser i språk och litteratur för universitetsstuderande (nu 40 000)	+	36 000
6. Feriekurs i svenska för studerande, företrädesvis från Finland, i nordisk filologi (nu 35 000)	of.	
7. Nordiska exkursioner i geologi och geografi till Island (nu 30 000)	of.	
8. Bidrag till svenska landsavdelningen av Nordiska sommaruniversitetet för svenskt deltagande i sommaruniversitetets möte (nu 50 000)	+	36 000
9. Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete (nu 25 000)	+	20 000
10. Anordnande av nordiskt-akademiskt lärarutbyte (nu 1 000) ..	—	1 000
11. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:t Genevièvebiblioteket i Paris m. m. (nu 48 500)	+	1 000
12. Vissa kostnader för Nordiska hushållshögskolan (nu 15 000) ..	of.	

Ändamål inom skolväsende och lärarutbildning

13. Bidrag till Nordiska kommittén för modernisering av matematikundervisningen (nu 87 000)	—	13 000
14. Bidrag till Svenska föreningen Norden för lektoratsverksamhet (nu 80 000)	+	25 000
15. Bidrag till Svenska föreningen Norden för lärarutbyte inom det allmänna skolväsendet, specialskolväsendet och folkhögskolorna mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland (nu 25 000) ..	+	25 000
16. Kurser i svenska för finskspråkiga lärare (nu 57 000)	—	19 000
17. Bidrag till Föreningen Nordisk folkhögskola i Genève (nu 30 000)	of.	
18. Bidrag till Nordens skolresetjänst för främjande av skolresor och skolungdomsutbyten mellan de nordiska länderna (nu 5 000) ..	+	2 500
19. Svenskt deltagande i nionde nordiska yrkesskolmötet i Helsingfors år 1964 (nu 35 000)	—	35 000

Övriga ändamål

20. Bidrag till uppförande av Nordens Hus i Reykjavik (nu 125 000)	+	250 000
21. Bidrag till Svenska föreningen Nordens allmänna verksamhet (nu 150 000)	of.	
22. Bidrag till Svenska föreningen Norden för verksamheten inom föreningens historiska och geografiska facknämnder (nu 3 000) ..	of.	

23. Nordiska rådets litteraturpris (nu 16 000)	+	1 200
24. Stipendieverksamhet vid svenskhemmet Voksenåsen (nu 45 000)	+	5 000
25. Översättning till svenska av finsk facklitteratur (nu 15 000) ..	of.	
26. Bidrag till inköp av svensk litteratur till isländska riksbiblioteket (nu 2 000)	+	500
27. Till Kungl. Maj:ts disposition (nu 48 450)	+	100 000

Av handlingarna inhämtas beträffande de olika posterna bl. a. följande.

1. *Nordiska institutet för folkdiktning* begär en ökning av anslaget med 3 150 kr. för bl. a. löneökningar.

3. Ökningen, som föreslås av *svenska sektionen av Nordiskt kollegium för marinbiologi*, motiveras med ökade rese- och kostutgifter för den internordiska kursen i marinbiologi.

4. *Svenska avdelningen av Nordiska kulturkommissionen* har föreslagit en höjning av medelsanvisningen med 16 350 kr. Verksamheten startar den 1 januari 1965 och för innevarande budgetår har därför medel beräknats endast för ett halvt budgetår. Budgetåret 1965/66 erfordras medel för ett helt budgetår. Vidare föreslås medel för en kurs i terrester ekologi.

5. Höjningen av anslaget med 36 000 kr., som föreslagits av *svenska avdelningen av Nordiska kulturkommissionen*, hänför sig till anordnande av ytterligare en kurs för danska eller norska studenter, utvidgade stipendiemöjligheter för svenska studerande att delta i motsvarande kurser i de övriga nordiska länderna samt andel i gemensamma administrationskostnader. Under budgetåret 1965/66 tillkommer vidare stipendier för en kurs på Island.

8. *Svenska landsavdelningen av Nordiska sommaruniversitetet* står under sommaren 1965 som värdland för sommaruniversitetets sommarsession, varigenom ökade kostnader uppstår för landsavdelningen. Vidare äskas medel till bl. a. höjning av arvoden.

9. Ökningen, som begärs av *svenska kommittén för nordiskt akademiskt samarbete*, avser ökat bidrag till anordnande av gruppresor för studerande vid svenska universitet och högskolor till de övriga nordiska länderna. Kommittén framhåller, att anslaget varit oförändrat under åtskilliga år.

11. *Riksbibliotekarien* anholder bl. a. om en höjning av anslaget till anskaffning av svensk litteratur till biblioteket.

13. *Skolöverstyrelsen* beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 74 000 kr.

14—15. *Föreningen Nordens centralstyrelse* anholder, att posten 14 ökas så att den dels täcker de stegrade kostnaderna för lektorernas arvoden, traktamenten och resekostnadsersättningar, dels ger utrymme för en verksamhet omfattande ca 3 000 undervisningstimmar. Ökningen under posten 15 motiveras av ökade kostnader för verksamheten.

16. *Skolöverstyrelsen* beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 38 000 kr.

18. *Styrelsen för Nordens skolresetjänst* begär ökat anslag på grund av stegrade administrationskostnader.

20. För innevarande budgetår har för upprättande av ett Nordens hus i Reykjavik anvisats 125 000 kr. Den totala svenska andelen av anläggningskostnaderna beräknades i statsverkspropositionen 1964 till 500 000 kr. *Nordiska*

kulturkommissionens svenska avdelning har meddelat, att förnyade kostnadsberäkningar har utvisat en ökning av kostnaderna i förhållande till den ursprungliga kalkylen med mer än 100 %. Orsaken till denna fördyring får främst sökas i den prisstegring, som ägt rum på Island sedan de ursprungliga kalkylerna uppgjordes, och i en nödvändig ökning av byggnadens kubikmeterinnehåll. Enligt de senast verkställda beräkningarna skulle Sveriges bidrag totalt komma att uppgå till ca 920 000 kr. För budgetåret 1965/66 äskas ett anslag av 375 000 kr.

23. *Nordiska rådets svenska sekretariat* begär en höjning med 1 200 kr. med hänsyn till ökade resekostnader.

24. *Styrelsen för svensk-norska samarbetsfonden* framhåller som skäl för den begärda anslagshöjningen, att inackorderingspriserna vid Voksenåsen beräknas stiga med 10 %.

26. *Riksbibliotekarien* anhåller om ökat anslag med hänvisning till att de svenska inköpen till isländska riksbiblioteket inte motsvarar den isländska insatsen.

27. Ur posten till Kungl. Maj:ts disposition har under budgetåret 1963/64 bestritts bl. a. kostnader för stipendier till isländska folkhögskoleelever i Sverige. *Föreningen Nordens centralstyrelse* begär för nästa budgetår 25 000 kr. för detta ändamål.

Nordiska kulturkommissionens svenska avdelning föreslår, att ett belopp av 100 000 kr. ställes till Kungl. Maj:ts disposition för att bestrida kostnaderna för ändamål av engångskaraktär samt för sådana angelägna samarbetsprojekt, vilkas genomförande förutsätter beslut med kort varsel.

Olika förslag har framförts om nya ändamål, för vilka medel anses böra utgå ur förevarande anslag.

Nordiska kulturkommissionen har hos de nordiska regeringarna hemställt om medel för möjliggörande av en avsevärt utbyggd elevutbytesverksamhet mellan skolorna i de nordiska länderna. För detta ändamål har i Sverige under budgetåret 1963/64 beviljats ca 3 000 kr. Kulturkommissionens äskande innebär för svensk del en ökning av kostnaderna till 80 000 kr. *Föreningen Nordens centralstyrelse* har hemställt om ett bidrag till föreningen med 15 000 kr. att användas för elevutbytesresor.

Nordiska kulturkommissionen har vidare äskat medel hos de nordiska regeringarna för utväxling mellan de nordiska länderna dels av kulturkritiker, dels av litteraturkritiker. De på Sverige belöpande kostnaderna beräknas till sammanlagt 22 000 kr. under nästa budgetår.

Vid den nordiska kulturkommissionens plenarmöte i Helsingfors i november 1964 antog kommissionen flera resolutioner om konkreta samarbetsprojekt, vilka enligt kommissionen kan förverkligas under loppet av nästa budgetår. Sålunda har kulturkommissionen hemställt att sammanlagt 100 000 norska kr. anvisas för ett samarbete inom fysisk oceanografi. Av dessa kostnader förutsätts Sverige bestrida 40 % eller 29 000 svenska kr. Vid sammanträdet antogs vidare resolutioner beträffande samarbete mellan de vetenskapliga biblioteken i Norden samt stöd till nordiska samrådet för att skapa gemensamma lapska ord för moderna begrepp. De på Sverige belöpande kostnaderna för dessa båda projekt har av kulturkommissionen beräknats till 11 000 kr.

Departementschefen. Det alltmer utvidgade nordiska samarbetet leder till ökade anspråk på medel från detta anslag. Betydande insatser göres redan från svensk sida i detta samarbete. Det kan sålunda nämnas, att under innevarande budgetår mer än 3 milj. kr. utgår i direkta anslag över budgeten till olika nordiskt-kulturella ändamål. Härtill kommer medel, utdelade via de statliga forskningsråden och myndigheterna, samt de belopp som utdelas av olika kulturfonder med nordiskt-kulturell anknytning.

I 1964 års statsverksproposition redovisades planerna för upprättande av ett Nordens Hus i Reykjavik. Vid den fortsatta projekteringen har det visat sig nödvändigt att revidera de ursprungliga kostnadsberäkningarna, på vilka uppgifterna om medelsbehovet för innevarande budgetår baserade sig. En betydande ökning av kostnaderna för husets uppförande kan nu förutses. Den isländska regeringen har i anledning härav utfäst sig att medverka till att även Island deltagar i finansieringen av Nordens hus. Enligt uppgift kommer byggnadsföretaget att påbörjas under loppet av år 1965. I enlighet med förslaget från den svenska avdelningen av Nordiska kulturkommissionen bör för nästa budgetår 375 000 kr. beräknas för detta ändamål (p. 20).

Nordiska kulturkommissionen har framlagt olika förslag, vilka syftar till att öka den internordiska kulturaktiviteten. I enlighet med kommissionens förslag beräknar jag medel för samarbete inom den fysiska oceanografins område samt för utbyte av kultur- och litteraturkritiker med 29 000 respektive 22 000 kr.

Beträffande ett annat av nordiska kulturkommissionen framfört projekt — angående resestipendier åt studerande i grundskola, gymnasium etc. för studier i övriga nordiska länder — har redan vissa, ehuru tämligen blygsamma insatser gjorts från svensk sida genom utnyttjande av särskilda medel. Jag betraktar en utvidgning av denna verksamhet som en betydelsefull angelägenhet och förordar, att 21 000 kr. ställes till förfogande för detta ändamål.

Svenska avdelningen av nordiska kulturkommissionen har äskat en betydande höjning av dispositionsmedlen för nordiskt-kulturella ändamål. Vid det gemensamma nordiska undervisningsministermötet i Helsingfors föregående år förelåg enighet om att ökade medel borde ställas till ministeriernas disposition för att kunna utnyttjas för ett snabbt förverkligande av olika samarbetsprojekt. I anslutning till detta uttalande och till kulturkommissionens äskande föreslår jag, att sammanlagt inemot 160 000 kr. beräknas såsom dispositionsmedel, att efter förslag av svenska avdelningen av nordiska kulturkommissionen disponeras för nordiskt-kulturella ändamål (p. 27). Av dessa medel bör bestridas kostnaderna för stödet till samrådet och för samarbetet mellan de vetenskapliga biblioteken i de nordiska länderna.

Ökade bidrag har begärts för en betydande del av de ändamål, för vilka för närvarande medel utgår från anslaget. Det är inte möjligt att tillgodose alla dessa önskemål. Bidrag till de under punkterna 1, 3—5, 13, 16, 18, 23 och 26 avsedda ändamålen bör utgå i enlighet med de redovisade äskandena. Med hänsyn till att svenska landsavdelningen av nordiska sommaruniversitetet

(p. 8) står som värd för 1965 års sommaruniversitet, förordar jag för nästa budgetår en höjning av bidraget till landsavdelningen med 24 000 kr. Anslaget till kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete (p. 9) bör höjas med 5 000 kr. Till anskaffande av svensk litteratur vid S:te Genevièvebiblioteket i Paris (p. 11) bör beräknas ett höjt bidrag.

Jag avser att under anslaget till gästföreläsningar föreslå, att medel för anordnande av nordiskt-akademiskt lärarutbyte (p. 10) i fortsättningen skall utgå från nyssnämnda anslag. Förevarande anslag bör med hänsyn härtill minskas med 1 000 kr.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om den närmare användningen av anslaget, varjämte Kungl. Maj:t bör äga besluta angående dispositionen av uppkomna eller uppkommande reservationer under de olika anslagsposterna.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,070\,000 + 453\,000 =) 1\,523\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 523 000 kr.

C. Kyrkliga ändamål

C 1. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 252 000	1 359 389
1963/64	1 440 000	1 384 760
1964/65	1 466 000	
1965/66 (förslag)	1 608 000	

Ur detta anslag bestrides kostnaderna för *dels* avlöning åt den vid domkapitlen och stiftsnämnderna anställda personalen *dels* arvoden och andra ersättningar åt ledamöter i domkapitlen och stiftsnämnderna m. fl. *dels* ock avlöning åt kyrkoherdarna för döva. Den del av dessa kostnader, som avser stiftsnämndernas verksamhet och avlöningar åt kyrkoherdarna för döva, skall emellertid ersättas ur kyrkofonden. Av kostnaderna faller på statsverket alla utgifter för den vid domkapitlet i Stockholm avlönade personalen ävensom utgifterna för nämnda arvoden och andra ersättningar till den del de avser domkapitlen. På kyrkofonden faller alla utgifter för avlönande av den skogliga personalen hos stiftsnämnderna, för arvoden och andra ersättningar, avseende stiftsnämnderna, och för avlönande av kyrkoherdarna för döva. Kostnaderna för kanslipersonalen vid andra domkapitel än domkapitlet i Stockholm delas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål upptages som särskilda uppbördsmedel i den för domkapitlen och stiftsnämnderna fastställda avlöningsstaten. Nämnda bidrag utgör för innevarande budgetår 2 403 000 kr.

Av anslagsäskandena rörande domkapitlen och stiftsnämnderna samt kyrkoherdarna för döva inhämtas huvudsakligen följande.

Flera domkapitel föreslår uppflyttning av stiftssekreterar- och stiftsjägmästar-tjänster från Ao 27 till Bo 1 samt av tjänster som biträdande stiftsjägmästare från Ao 23 till Ao 25.

Domkapitlen i *Uppsala, Strängnäs, Västerås, Lund, Karlstad* och *Visby* föreslår utbyte av nuvarande tjänster mot högre tjänster på sätt framgår av följande sammanställning.

Domkapitel	Nuvarande tjänst	Föreslagen tjänst
Uppsala	förste stiftsnotarie i Ae 21 kansliskrivare i Ae 11 kontorsbiträde i Ao 5 kontorsbiträde i Ae 5	förste stiftsnotarie i Ae 23 kontorsskrivare i Ae 13 kanslibiträde kanslibiträde
Strängnäs	förste stiftsnotarie i Ao 23	byrådirektör
Västerås	förste stiftsnotarie i Ao 23 expeditionsvakt i Ao 7	byrådirektör expeditionsvakt i Ao 8
Lund	förste stiftsnotarie i Ae 21	förste stiftsnotarie i Ae 23
Karlstad	förste stiftsnotarie i Ao 23 kanslist i reglerad befordringsgång	byrådirektör kanslist i Ao 15
Visby	förste stiftsnotarie i Ae 21 kontorist i Ae 9	förste stiftsnotarie i Ae 23 kansliskrivare i Ae 11

Domkapitlet i Stockholm föreslår, att ett nytt distrikt för kyrklig verksamhet bland döva bildas och att i samband därmed fyra av de nuvarande distrikten ändras. Då det i varje distrikt skall finnas en tjänst som kyrkoherde för döva innebär förslaget inrättande av ytterligare en dylik tjänst. *Kammarkollegiet*, som avgivit utlåtande över denna framställning, finner att utredningen i ärendet ger vid handen, att de döva i det nuvarande nordligaste distriktet icke kan erhålla den andliga omvårdnad från kyrkans sida, varav de får anses vara i behov. Kollegiet tillstyrker därför förslaget om bildande av ett sjätte distrikt för den kyrkliga verksamheten bland döva.

Med anledning av att en på övergångsstat uppförd tjänst som förste stiftsnotarie i Ao 21, vilken varit placerad vid *domkapitlet i Västerås*, blivit vakant, föreslår detta domkapitel, att en extra ordinarie tjänst som förste stiftsnotarie i Ae 21 i stället skall inrättas vid domkapitlet.

Vidare anholder *domkapitlet i Lund* om inrättande av en ordinarie kontoristtjänst vid domkapitlet.

Den begärda sammanlagda anslagshöjningen för här angivna ändamål uppgår till ca 70 000 kr.

Domkapitlen räknar i övrigt huvudsakligen endast med automatiska förändringar i medelsbehovet, till en del såsom följd av en fortgående anpassning till den av 1960 års riksdag fastställda personalorganisationen för domkapitlen.

Departementschefen

Mot den föreslagna nya distriktsindelningen för kyrklig verksamhet bland döva har jag inte något att erinra. Jag tillstyrker därför att ytterligare en ordinarie tjänst som kyrkoherde för döva inrättas.

Vidare föreslår jag, med hänsyn till vad jag inhämtat angående behovet av kanslipersonal vid domkapitlet i Västerås, att vid nämnda domkapitel inrättas en halvtidstjänst som extra ordinarie förste stiftsnotarie i lönegrad Ae 23. Den på övergångsstat uppförda tjänsten som förste stiftsnotarie i Ao 21 bör indragas.

I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka några förändringar i den av 1960 års riksdag beslutade personalorganisationen vid stiftskanslierna. Jag räknar dock med en ökning av kostnaderna för vikarier, övertidsersättningar m. m. om i runt tal 15 000 kr.

Härjämte bör vid anslagsberäkningen beaktas vissa utgiftsförändringar av automatisk natur, delvis beroende på den successiva anpassningen till den nya personalorganisationen.

Yrkade lönegradsförändringar är inte av den natur att de bör prövas i detta sammanhang.

Avlöningsstatens utgiftssida kan för nästa budgetår beräknas komma att sluta på 4 294 000 kr., vilket innebär en höjning med 425 000 kr. Kyrkofondens bidrag, som nu är uppfört med 2 403 000 kr., bör höjas med 283 000 kr. till 2 686 000 kr. Anslaget på riksstaten, som nu uppgår till 1 466 000 kr., bör således för nästa budgetår uppföras med (4 294 000 — 2 686 000 =) 1 608 000 kr., vilket innebär en höjning av anslaget med 142 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för domkapitlen och för kyrkoherdarna för döva, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

I. Domkapitlet i Stockholm

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	67 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	12 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	44 700
	Summa kr. 127 900

II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 051 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	54 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	718 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 007 600
	Summa kr. 2 831 500

III. Tillfällig personal hos domkapitlen m. m., enligt Kungl. Maj:ts bestämmande,

förslagsvis 74 000

IV. Skoglig personal hos stifts- nämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	541 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	48 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	72 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	349 400
Summa kr.	1 011 000

V. Kyrkoherdar för döva

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	158 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslags- vis</i>	600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	90 600
Summa kr.	249 600

VI. Sammanfattning

I. Domkapitlet i Stockholm	127 900
II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.	2 831 500
III. Tillfällig personal hos domkapitlen m. m., enligt Kungl. Maj:ts bestämmande	74 000
IV. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m. ..	1 011 000
V. Kyrkoherdar för döva	249 600
Summa kr.	4 294 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från kyrkofonden	2 686 000
Nettoutgift kr.	1 608 000

c) till Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar
för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 608 000 kr.

C 2. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	176 000	182 437
1963/64	192 000	183 579
1964/65	211 000	
1965/66 (förslag)	219 000	

Ur detta anslag bestrides domkapitlens och stiftsnämndernas kostnader för sjukvård m. m., reseersättningar, expenser, publikationstryck, hyresersättningar samt vissa kostnader enligt lagen angående användande i vissa fall av prästlönefond m. m., kostnader för stiftsnämndernas medlemskap i Föreningen Skogs-trädsförädling och vissa omkostnader för kyrkoherdarna för döva. Ur kyrkofonden utgår bidrag med belopp motsvarande hälften av de beräknade sjukvårds- och expenskostnaderna för samtliga domkapitel utom Stockholms samt hela den beräknade kostnaden för stiftsnämndernas och kyrkoherdarnas för döva verksamhet. Återstoden av de beräknade kostnaderna bestrides med medel från riksstaten.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål uppföres som särskilda uppbörds-medel i den för domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva fastställda omkostnadsstaten.

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår domkapitlens förslag till ändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1964/65 upptagna belopp, kr.	Av domkapitlen för 1965/66 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1965/66, kr.
I. Domkapitlet i Stockholm			
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500	—	—
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	450	—	—
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> ...	400	—	—
b) Övriga <i>expenser</i>	7 000	+ 600	+ 600
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	1 350	+ 100	+ 100
Summa kr.	9 700	+ 700	+ 700
II. Övriga domkapitel			
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	4 500	+ 125	+ 200
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	60 000	+ 2 200	+ 2 200
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> ...	34 100	— 800	— 800
b) Övriga <i>expenser</i>	213 500	+ 7 300	+ 8 200
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	15 300	+ 1 050	+ 1 300
Summa kr.	327 400	+ 9 875	+ 11 100

III. Stiftsnämnderna

1. Sjukvård m.m., <i>förslagsvis</i>	1 000	—	—
2. Reseersättningar m.m., <i>förslagsvis</i>	169 000	+ 12 700	+ 12 700
3. Hyror för tjänstelokaler åt stiftsjägmästarna, <i>förslagsvis</i>	8 100	+ 1 300	+ 1 300
4. Vissa kostnader enligt lagen angående användande i vissa fall av prästlönefond, <i>förslagsvis</i>	6 000	—	—
5. Kostnader för medlemskap i Föreningen Skogsträdsförädling, <i>förslagsvis</i>	11 000	—	—
Summa kr.	195 100	+ 14 000	+ 14 000

VI. Kyrkoherdar för döva

1. Sjukvård m.m., <i>förslagsvis</i>	250	—	—
2. Reseersättningar m.m., <i>förslagsvis</i>	46 500	+ 13 800	+ 13 800
3. Ersättning för tjänstebrevsrätt, <i>förslagsvis</i>	1 900	+ 200	+ 200
4. Expenser, <i>förslagsvis</i>	3 750	+ 2 200	+ 2 200
Summa kr.	52 400	+ 16 200	+ 16 200
Summa utgifter kr.	584 600	+ 40 775	+ 42 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från kyrkofonden	373 600	+ 33 450	+ 34 000
Nettoutgift kr.	211 000	+ 7 325	+ 8 000

Den föreslagna höjningen av anslagsposten till reseersättningar m.m. åt kyrkoherdar för döva sammanhänger med det under föregående anslagspunkt redovisade förslaget om inrättande av ytterligare en dylik tjänst. I övrigt är den av domkapitlen föreslagna höjningen av detta anslag huvudsakligen betingad av kostnadsförändringar av automatisk natur.

Departementschefen

Anslaget bör i enlighet med vad som angivits i departementsberäkningen uppräknas med 8 000 kr. och således uppföras med (211 000 + 8 000 =) 219 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m.m.: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 219 000 kr.

C 3. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Iordningställande av vissa lokaler för domkapitlet och stiftsnämnden i Göteborg

Efter företagen besiktning av domkapitlets och stiftsnämndens i Göteborg arkivlokaler har brandchefen i Göteborg framhållit, att det yttre arkivet brandtekniskt icke kan bedömas som en fullvärdig arkivlokal. Länsarkitektkontoret i Göteborg har på uppdrag av domkapitlet undersökt möjligheterna att åstad-

komma arkivlokaler, som byggnadstekniskt uppfyller gällande fordringar, samt utarbetat ett förslag till erforderliga byggnadsåtgärder, vilket kostnadsberäknats till ca 12 000 kr.

Domkapitlet i Göteborg hemställer, att ett anslag av förslagsvis 12 000 kr. ställes till domkapitlets förfogande för de sålunda föreslagna byggnadsåtgärderna.

Byggnadsstyrelsen har intet att erinra mot domkapitlets hemställan.

Kammarkollegiet har inte heller någon erinran att göra mot att ifrågasvarande arbeten kommer till utförande på sätt i ärendet föreslagits eller mot de härför beräknade kostnaderna. Kostnaderna bör enligt kollegiet, såsom tidigare skett i liknande fall, lika fördelas mellan staten och kyrkofonden.

Departementschefen

Då det är angeläget att domkapitlet och stiftsnämnden i Göteborg erhåller tillfredsställande arkivlokaler tillstyrker jag, att medel anvisas för de föreslagna byggnadsåtgärderna. Mot de beräknade kostnaderna och kammarkollegiets förslag till fördelning av dessa har jag inte någon erinran. Jag förordar alltså, att för bestridande av statens andel av kostnaderna ett belopp av 6 000 kr. anvisas under förevarande anslag samt att ett lika stort belopp får utgå ur kyrkofonden.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Domkapitlet och stiftsnämnderna m. m.: Iordningställande av vissa lokaler för domkapitlet och stiftsnämnden i Göteborg* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 6 000 kr.;

b) medgiva, att ur kyrkofonden må för samma ändamål utgå ett belopp av 6 000 kr.

C 4. Kleresistaten

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	8 000	11 686
1963/64	8 000	5 387
1964/65	8 000	
1965/66 (förslag)	8 000	

Detta anslag, ur vilket numera endast utgår indelningsersättningar till vissa domkyrkosysslomän, är för innevarande budgetår uppfört med 8 000 kr. och bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kleresistaten* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 kr.

C 5. Vissa ersättningar till kyrkofonden

Enligt lagen om kyrkofond skall från statsverket för varje år till kyrkofonden utgå ersättning med 5 050 737 kr. för prästerskapets till statsverket indragna tionde m. m. Ersättningen bestrides från detta anslag, som för innevarande bud-

getår är uppfört med i avrundat tal 5 051 000 kr. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 5 051 000 kr.

C 6. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	89 000	91 637
1963/64	113 000	102 466
1964/65	117 000	
1965/66 (förslag)	117 000	

Enligt kyrkomusikerstadgan skall kantorstjänst i regel vara inrättad i kyrkomusikerdistrikt med lägre invånarantal än 5 000. Genom ändring i stadgan (1958:369) har vid sidan av dittillsvarande kantorstjänst, dvs. tjänst såsom kyrkomusiker och folk- eller småskollärare, i fortsättningen benämnd skolkantorstjänst, införts en ny typ av självständig kyrkomusikalisk tjänst, benämnd kyrkokantorstjänst.

För utbildning av skolkantorer anordnas varje år särskilda sommarkurser, vilka är öppna för elever och — i mån av utrymme — förutvarande elever vid folkskoleseminarium ävensom vid lärarhögskolas småskollärar- och mellanskollärarlinje. I anslutning till kurserna förrättas organist- och kantorsexamen, vilken utgör det kyrkomusikaliska behörighetsvillkoret för anställning som kantor. För varje kurs finnes en av Kungl. Maj:t förordnad kursledare som uppbär dels resekostnadsersättning och traktamente, dels arvode i form av grundarvode med 200 kr. för varje kurs samt tilläggsarvode med 50 kr. för varje seminarium (lärarhögskola), varifrån elever må uttagas till under hans ledning stående kurs, under förutsättning att han är närvarande under de vid läroanstalten i fråga anordnade inträdesprovningarna för kursen.

För behörighet till kyrkokantorstjänst krävs utöver den kyrkomusikaliska behörigheten en särskild pedagogisk examen för kyrkokantorer. För avläggande av sistnämnda examen anordnas särskilda kurser, vilka utgöres av brevkurser i musikhistoria och pedagogik samt sommarkurser i metodik jämte övningsundervisning. Ledare för sommarkurs uppbär särskilt arvode med 200 kr. för varje kurs.

Censor vid organist- och kantorsexamen eller vid pedagogisk examen för kyrkokantorer erhåller arvode med 75 kr. för examensdag samt resekostnadsersättning och traktamente.

Musikaliska akademien föreslår, att arvodet åt censor höjes till 120 kr. för examensdag. Förslaget beräknas medföra en merkostnad å 3 780 kr.

Akademien har vidare räknat med en ökning av kostnaderna för arvoden till kurslärare samt för resekostnadsersättningar och traktamenten med tio procent eller tillhoppa 10 340 kr.

Den för innevarande budgetår uppförda posten å 320 kr. för tryckning av blanketter föreslås utgå.

Departementschefen

Någon höjning av detta anslag är jag inte beredd att tillstyrka. Jag föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildande av kyrkomusiker m.m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 117 000 kr.

C 7. Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lap-ska språken

Ur detta anslag utgår för närvarande tre stipendier, varav två för utbildande av präster, förtrogna med finska språket, samt ett företrädesvis för utbildande av lapsktalande präster inom Luleå stift. Varje stipendium uppgår till 2 000 kr. för år och utdelas för högst tre år i sänder med 1 000 kr. för varje lästermin, dock att stipendium må utgå med 1 500 kr. för termin, då ej flera än två stipendiater finnes. I enlighet med framställning av domkapitlet i Luleå föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken*, för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 6 000 kr.

C 8. Bidrag till restaurering av Uppsala domkyrka

Från förevarande anslag skall bestridas kostnaderna för förberedande åtgärder för en restaurering av Uppsala domkyrka (se prop. 1962: 42). Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 300 000 kr.

Med anledning av en av *domkapitlet i Uppsala* gjord framställning om anvisande av medel till skyddsarbeten å domkyrkan föreslår jag, att ur anslaget även skall få bestridas kostnader för dylika arbeten. Någon uppräknig av anslaget med hänsyn härtill torde icke erfordras.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till restaurering av Uppsala domkyrka* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

C 9. Bidrag till restaurering av Linköpings domkyrka

I 1964 års statsverksproposition (bil. 10, s. 186 f.) föreslogs att, utöver tidigare anvisat statsbidrag å 333 000 kr., skulle få utgå 1 500 000 kr. såsom bidrag till kostnaderna för restaurering av Linköpings domkyrka. Innevarande budget-

år har 100 000 kr. anvisats för restaureringen, vilken beräknas kunna påbörjas våren 1965. Jag förordar, att av det återstående statsbidraget 700 000 kr. anvisas för nästa budgetår, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till restaurering av Linköpings domkyrka* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kr.

C 10. Ersättningar till kyrkor

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	100 000	113 086
1963/64	100 000	101 846
1964/65	100 000	
1965/66 (förslag)	100 000	

Ur detta anslag utgick tidigare tillhopa omkring 1 500 ersättningar till egentliga församlingskyrkor samt vissa domkyrkor och förutvarande domkyrkor. Efter medgivande av 1946 års kyrkomöte (skrivelse 1946: 6) och enligt beslut av 1947 års riksdag (skrivelse 1947: 168) har ur ifrågavarande anslag utgående ersättningar för vin- och byggnadssäd, för kronotiondeanslag och för avskrivna mjöl- och kvarnräntor samt andra därmed jämförliga ersättningar till församlingskyrkor — domkyrkor samt förutvarande domkyrkorna i Kalmar och Mariestad därvid undantagna — indragits med utgången av budgetåret 1946/47. Möjlighet föreligger emellertid för Kungl. Maj:t att av särskilda skäl låta församling behålla dylik ersättning eller erhålla gottgörelse för densamma. Anslaget belastas sålunda numera med ersättningar till domkyrkor och förutvarande domkyrkor samt med eventuellt kvarstående ersättningar till församlingar eller gottgörelse härför.

Departementschefen

Ifrågavarande anslag bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till kyrkor* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

C 11. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord

Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 1 000 kr., bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord*, för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

C 12. Bidrag till svenska ekumeniska nämnden

Under denna rubrik har fr. o. m. budgetåret 1951/52 anvisats ett anslag till svenska ekumeniska nämnden, avsett såsom bidrag till bestridande av Sveriges årsavgift till Kyrkornas världsråd. Anslaget, som under budgetåren 1961/64 varit uppfört med 27 000 kr., har fr. o. m. innevarande budgetår höjts till 40 000 kr.

Svenska ekumeniska nämnden anhåller, att bidraget för nästa budgetår skall få utgå med ett oförändrat belopp av 40 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med nämndens förslag bör detta anslag uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska ekumeniska nämnden* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 40 000 kr.

D. Skolväsendet

a) Centrala och regionala myndigheter m. m.

D 1. Skolöverstyrelsen: Avlöningar

	Anslag
1964/65	14 520 000
1965/66 (förslag)	17 640 000

Sedan den 1 oktober 1964 är förutvarande skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning omorganiserade till ett nytt ämbetsverk, benämnt skolöverstyrelsen. Det nya ämbetsverkets verksamhetsområde omfattar — förutom de båda förutvarande verkens arbetsfält — bl. a. sådan ungdomsutbildning, som tidigare anordnats i form av omskolningskurser för arbetslösa, sjöbefälsutbildningen samt yrkesutbildningen inom socialvårdsområdet.

1963 års organisationskommitté för skolväsendets centrala ledning m. m. föreslår beträffande detta anslag en höjning med 3 806 000 kr. Höjningen betingas — förutom av ca 2,4 milj. kr. i automatiska kostnadsförändringar — av följande förslag.

1. Personal för utvecklingsarbete på skolbyggnadsområdet m. m.
 - a) En chef (tekniker) med arvode motsvarande B 4.
 - b) En arkitekt i Be 1.
 - c) En byrådirektör i Ae 27.
 - d) En kanslist i reglerad befordringsgång.
 - e) Ett skrivbiträde i reglerad befordringsgång.
 - f) En byrådirektör i Ae 27 (för teknisk ekonomisk granskning).
2. Två skolkonsulenter för särskolan (arvode).
3. Två skolkonsulenter för vård- och skolorganisationen för rörelsehindrade (arvode).
4. En skolkonsulent för vuxenutbildningen (arvode).
5. En folkbildningskonsulent för den frivilliga musikbildningsverksamheten (arvode).
6. Ett kanslibiträde i Ae 7 samt tre skrivbiträden i reglerad befordringsgång.
7. Ökning med 18 000 kr. av medlen för biträdespersonal med hänsyn till ökade arbetsuppgifter på grund av kompletteringsgymnasiets avskaffande.
8. Bortfall av vissa tjänster på grund av avveckling av sektionen för centralupphandling.

9. En byrådirektör i Ae 25 och ett kanslibiträde i Ae 7 för informations- och kontaktverksamhet mellan skolöverstyrelsen och de olika organ, som kommer att ombesörja upphandlingen för skolväsendet.
10. Uppräkning av arvodesposten med 4 500 kr. för arvoden åt ledamöter och suppleanter i ett samrådsorgan för utvecklingsarbete på skolbyggnadsområdet.
11. Uppräkning av expertposten med 124 000 kr. för att möjliggöra en höjning av ersättningsnivån.
12. 150 000 kr. för arvoden åt experter för utvecklingsarbetet på skolbyggnadsområdet.
13. 265 000 kr. för pedagogiska arbetsgrupper för grundskolan, fackskolan och gymnasiet.
14. En biträdande produktionsledare för framställning av undervisningsfilm (arvode motsvarande löneklass 25).
15. En granskningsledare för film och AV-media (arvode motsvarande löneklass 25).
16. 50 000 kr. för arvoden åt sakkunniga för granskning av film och AV-media.

Av motiveringen för de olika förslagen inhämtas bl. a. följande.

1. Kommittén förklarade i sitt betänkande Den nya skolöverstyrelsen (ecklesiastikdepartementet 1963: 9), att det slutliga bestämmandet av personalbehovet för utvecklingsarbete i fråga om skolanläggningarnas utformning borde anstå i avvaktan på resultatet av den utredning angående enhetlig form för byggnadsteknik och byggnadsekonomisk granskning inom det statsstödda byggandet, som statskontoret erhållit i uppdrag att verkställa i samråd med berörda ämbetsverk och andra intressenter.

Sedan 1964 års riksdag (SU 1964: 113, rskr 258) avvisat ett i propositionen 1964: 83 framfört, på statskontorets utredning baserat förslag om inrättande av ett särskilt organ för teknisk ekonomisk granskning av skolbyggnadsprojekt, bör enligt kommittén ställning nu tas till frågan om personalbehovet tills vidare för utvecklingsarbetet på skolbyggnadsområdet.

Utvecklingsarbetet på skolbyggnadsområdet har hittills bedrivits dels inom skolöverstyrelsen, dels — sedan 1955 — av den s. k. skolhusgruppen inom Statens institut för byggnadsforskning. I enlighet med riksdagens på organisationskommitténs förslag och statsutskottets utlåtande grundade beslut bör samarbetet mellan överstyrelsen och institutet för byggnadsforskning fortsätta.

Eftersom enligt riksdagsbeslutet bedömningen av de enskilda skolbyggnadsärendena i sin helhet skall ske i skolöverstyrelsen och institutet ej heller kan åta sig någon granskning, rådgivning eller motsvarande beträffande enskilda skolbyggnadsobjekt, kommer institutets deltagande i samarbetet främst att avse generella problem och därutöver syfta till allmän information. Inom institutet bör bl. a. utarbetas tillämpningar för skolbyggandet av rön, som vunnits inom byggnadsområdet i allmänhet, och dessa bör publicitetsvägen bringas till kommuners och andra intressenters kännedom. Rådgivning i enskilda fall bör åvila skolöverstyrelsen som en del av den i dess löpande arbete ingående serviceverksamheten.

En uppdelning av de gemensamma arbetsuppgifterna bör genomföras på så sätt att överstyrelsen i huvudsak svarar för sådana uppgifter, som avser skolan-

läggnings funktion och därmed sammanhängande frågor, medan institutet närmast inriktar sig på problem av teknisk och ekonomisk art.

För utvecklingsarbetet bör enligt kommittén organiseras en särskild arbetsgrupp inom skolöverstyrelsen. Gruppen skulle arbeta i nära kontakt med den personal, som i första hand svarar för det löpande arbetet och den service som i samband därmed ges åt kommunerna.

Kommittén finner det utomordentligt angeläget att utvecklingsarbetet på skolbyggnadsområdet får sådana resurser, att det kan bedrivas effektivt och utan onödig tidsspillan. Det kan enligt kommittén inte förväntas, att den för det löpande arbetet och serviceverksamheten avdelade personalen även skall hinna göra någon väsentlig insats i utvecklingsarbetet.

2. Utvecklingen av särskoleväsendet under de senaste två decennierna har inneburit en stark ökning av antalet små skolenheter, externatskolor. Detta har medfört betydande fördelar från flera synpunkter, bl. a. att fler barn kan bo i sina egna hem, en närmare anknytning mellan grundskolan och särskolan m. m. Från pedagogiska synpunkter har emellertid denna utveckling medfört ökade svårigheter genom sämre skolformer och minskade möjligheter till kontakt mellan lärarna i särskolan. Särskollärarytbildningen har under denna utvecklingsperiod inte kunnat hållas i nivå med behoven. Många externatskolor har endast fått otillräckligt utbildade lärarkrafter, som saknar kännedom om den speciella pedagogiska tekniken i särskolan. Även de större särskolorna har för närvarande en brist på utbildade lärare som i medeltal uppgår till ca 27 %.

För att motverka den negativa utveckling av särskolans inre arbete som har skett och stimulera till ett utvecklingsarbete motsvarande det som sker inom det allmänna skolväsendet föreslår kommittén inrättande av särskilda skolkonsulentbefattningar för särskolan.

Ett annat område inom särskolan som kräver ökad uppmärksamhet är den förskoleverksamhet som bedrivs för de psykiskt utvecklingsstörda barnen. För att stimulera till en fortsatt utbyggnad och till en kvalitativt sett förbättrad förskoleverksamhet behövs en skolkonsulentbefattning för denna verksamhet.

Kommittén anser, att det föreligger behov av minst tre konsulentbefattningar för angelägna uppgifter inom särskolan. Med hänsyn till bl. a. lämpligheten av att successivt uppbygga konsulentverksamheten inom särskolan vill kommittén emellertid begränsa sitt förslag för budgetåret 1965/66 till två skolkonsulenter för särskolans behov.

3. I betänkandet Högstadiundervisning för rörelsehindrade m. m. (Socialdepartementet 1964: 2) har föreslagits att i skolöverstyrelsen skulle inrättas två inspektörstjänster för vård- och skolorganisationen för rörelsehindrade. I utlåtande den 10 september 1964 över betänkandet uttalar skolöverstyrelsen att ämbetsverket finner riktigt att överstyrelsen tillföres speciell sakkunskap för detta undervisningsområde men föreslår att i stället för inspektörstjänster två skolkonsulentbefattningar inrättas.

4. Skolöverstyrelsen föreslår i sina petita att statens kompletteringsgymnasium skall upphöra med utgången av budgetåret 1964/65 samt att den rådgivande och inspekterande verksamhet, som för närvarande ankommer på rektor vid gymnasiet, skall övertagas av befattningshavare hos överstyrelsen. På överstyrelsen skulle vidare ankomma att omhänderta övriga kvarvarande uppgifter beträffande kompletteringsgymnasiets verksamhet — intagning av elever till kompletteringskurser och i daggymnasier, uppföljning av redan intagna elever vid kvällsgymnasier m. m.

Med hänsyn till dessa nya arbetsuppgifter och med beaktande jämväl av det

förslag till personalförstärkning hos den centrala skolmyndigheten, som framlagts i betänkandet *Vidgad vuxenutbildning på gymnasiestadiet* (SOU 1962: 5, s. 76 och 77) föreslår kommittén att en skolkonsulentbefattning inrättas. På befattningshavaren bör även ankomma övriga uppgifter som sammanhänger med den centrala ledningen av vuxenundervisningen på gymnasiestadiet — läroplansfrågor, frågor i samband med upprättande av nya statsunderstödda kvällsgymnasier för vuxna, rådgivning och service i övrigt.

5. För budgetåret 1964/65 tilldelades överstyrelsen en särskild anslagspost under anslaget till speciella folkbildningsåtgärder för igångsättande av kompetenskurser för musikcirkelledare och lärare inom den kommunala musikstudieverksamheten enligt det förslag, som framlades av musikledarutredningen (SOU 1962: 51). Överstyrelsen har anhängit om ytterligare medel under denna anslagspost för att under budgetåret 1965/66 kunna möta det stora behov av dylika kompetenskurser, som visat sig föreligga. Kommittén finner det med hänsyn till denna verksamhet angeläget att till skolöverstyrelsen knyta särskild expertis på det folkliga musikbildningsområdet.

6. Inrättandet av sex nya konsulentbefattningar medför ökade anspråk på biträdespersonal.

8—9. Genom statsmakternas beslut våren 1964 kommer den upphandlingsverksamhet, som för närvarande ombesörjes för kommunala huvudmäns räkning och som utgör den helt övervägande delen av sektionens verksamhet, att den 1 juli 1965 överförs till Kommunaktiebolaget och Landstingens inköpscentral.

Kommittén, som på uppdrag av Kungl. Maj:t låtit göra en utredning rörande centralupphandlingen för statliga skolor, föreslår, att Kommunaktiebolaget och Landstingens inköpscentral fr. o. m. den 1 juli 1965 övertar centralupphandlingen för statliga skolor i vad avser sådan materiel, som ej tillhandahålles av statlig myndighet, att sektionen för centralupphandling avvecklas med utgången av juni 1965, samt att den pris- och fakturagranskning, som för närvarande utförs på sektionen, överförs till byrå P 4 respektive kassakontoret, att ett särskilt kontaktorgan inrättas inom byrå UA 3 för kontakt mellan överstyrelsen och de olika organ, som upphandlar för skolväsendet, samt att för angivna nya arbetsuppgifter inrättas extra ordinarie tjänster för en byrådirektör och ett kansli-bitråde.

11. De experter, som överstyrelsen behöver anlita, måste i stor utsträckning hämtas från lärarkåren och överstyrelsen bör ha möjlighet att utbetala arvoden, som står i rimlig relation till de ersättningar som utgår för t. ex. lärares över-timmar.

12. För täckande av kostnader för de experter och andra uppdragstagare, som behöver anlitas för den föreslagna arbetsgruppen för utvecklingsarbete, beräknar kommittén en ökning av expertposten med 150 000 kr.

13. Skolöverstyrelsen har den 27 september 1963 och 16 oktober 1963 beslutat att för tiden intill utgången av år 1964 tillkalla ett antal särskilda sakkunniga, vilka gruppvis har att utföra vissa pedagogiska arbetsuppgifter inom ramen för den verksamhet som initieras av Läroplan för grundskolan. Var och en av de för närvarande 16 arbetsgrupperna har tilldelats ett bestämt ämnes- eller verksamhetsområde och medgivits möjlighet att sammanträda tio dagar per läsår. Kommittén finner det synnerligen angeläget, att den sålunda inledda verksamheten inom de pedagogiska arbetsgrupperna för grundskolan får fortsätta.

Genomförandet av det nya gymnasiet och fackskolan ställer samma krav på insatser från skolöverstyrelsens sida när det gäller utvecklingen av undervisningen som grundskolan gör. Gymnasieutredningen har (SOU 1963: 42) föresla-

git, att läroplanen fortlöpande revideras. Utredningen har vidare föreslagit, att överstyrelsen förses med sådana resurser att den fortlöpande kan genomföra kursplaneundersökningar. I detta inbegriper utredningen även organiserad provning av nya uppslag för undervisningen i fråga om verksamhetsformer och hjälpmedel.

Överstyrelsen har i sitt yttrande över gymnasieutredningens betänkande understrukit behovet av den fortlöpande revisionen. För att revisionsarbetet skall kunna fungera smidigt är det betydelsefullt att redan från det nya gymnasiets och fackskolans start sådana arbetsgrupper kan verka. De mest angelägna uppgifterna, frågor i anknytning till fortbildning, hjälpmedelsbehov och provkonstruktion är dessutom av den karaktären att de fordrar ingående uppmärksamhet oavsett vid vilken tidpunkt det nya gymnasiet kan beräknas genomföras. Inte minst är dessa uppgifter angelägna med tanke på fackskolornas behov. Sålunda har t. ex. behovet av studieplaner och andra hjälpmedel aktualiserats redan under försöksverksamhetens första år.

De för gymnasiet och fackskolan erforderliga experterna kan enligt kommittén fördelas på 16 arbetsgrupper. Arbetsgruppernas uppgifter gör att de endast behöver samlas ca tio gånger per år. Därmed vinnes bl. a. att tjänstgörande lärare ej i någon avsevärd utsträckning behöver friställas från undervisningen.

Kostnaderna för arvoden för dessa arbetsgrupper, inklusive sammanträdesarvoden, ersättning för mistad lön och expenser, beräknas för budgetåret 1965/66 till 265 000 kr.

14. För närvarande ingår arbetet inom överstyrelsen med stöd åt och produktion av undervisningsfilm som en del av de arbetsuppgifter, som tilldelats en av konsulenterna på rotel U 2. Arbetet är emellertid så tidskrävande och betydelsefullt, att en skolkonsulent på heltid avses bli anförtrodd dessa uppgifter inom nya överstyrelsens byrå UA 3 sektion 1. En stor del av denne produktionsledares tid kommer att åtgå till planering och behovsanalys för produktion i samarbete med övriga intressenter och för internationellt samarbete. Det torde därför vara nödvändigt att redan budgetåret 1965/66 knyta en biträdande produktionsledare till hjälpmedelssektionen att handha uppgifter av administrativ-pedagogisk karaktär, t. ex. att deltaga som överstyrelsens kontaktman under pågående arbete med produktion. Den biträdande produktionsledaren skall också kunna biträda vid de mycket omfattande diskussioner som föregår en produktionsinsats från överstyrelsens sida.

15—16. För att granskningen av film och andra audivisueella hjälpmedel skall få avsett resultat måste planering, granskning och information om granskningsresultat systematiseras. Den personal som inom hjälpmedelssektionen skall handha dessa frågor måste därför förstärkas med en granskningsledare knuten som expert till byrå UA 3. För granskningens fullgörande bör en stab av ämnesexperter, som är väl förtrogna med det medium som skall granskas, anlitas. För detta ändamål beräknas ett medelsbehov på 50 000 kr. för budgetåret 1965/66.

I detta sammanhang bör även redovisas ett av *skolöverstyrelsen* framlagt förslag om inrättande av ett särskilt organ, *Skolväsendets provinstitut*, som skulle handha framställning av standardprov m. m. Överstyrelsen föreslår, att för nämnda organ anvisas 630 000 kr. till avlöningar och 370 000 kr. till omkostnader. Ur överstyrelsens motivering för förslaget i vad avser anslag till avlöningar inhämtas bl. a. följande.

Standardproven har fått en allt större användning inom den obligatoriska skolan och torde, även om användningen av dem i fortsättningen liksom hittills blir helt frivillig, komma att utnyttjas av samtliga berörda lärare. Efterhand som grundskolan utbyggs kommer då samtliga elever i de årskurser, för vilka standardprov anses nödvändiga, att få utnyttja sådana prov. Varje serie av proven i fråga kommer därför att få utges i upplagor på lägst 100 000 exemplar.

Överstyrelsen har i samarbete med den pedagogisk-psykologiska institutionen vid lärarhögskolan i Stockholm svarat för framställningen av proven och har också ombesörjt tryckning och distribution. Detta arbete har nu fått en betydande omfattning. I samma mån som verksamheten utbyggs att omfatta såväl flera av de på skolans schema förekommande ämnena som ett större antal skolor och klasser inom grundskolan blir det nödvändigt att skapa ett särskilt organ för denna verksamhet.

Såväl det föreslagna nya gymnasiet som fackskolorna kommer att ställa krav på centralt utarbetade prov av olika slag. Gymnasieutredningen har i sitt betänkande Ett nytt gymnasium (SOU 1963: 42 s. 689) framhållit, att vid skolöverstyrelsens arbete med konstruktion av standardprov och diagnostiska prov för grundskolan också de gymnasiala skolformernas behov bör beaktas. Utredningen ger även vissa principiella synpunkter på frågan om hur ett särskilt provinstitut med nära anknytning till skolöverstyrelsen bör vara sammansatt och organiserat.

Överstyrelsen har i sitt utlåtande över gymnasieutredningens och fackskoleutredningens betänkanden förordat att provinstitutet lämpligen bör organiseras med uppgift *dels* att färdigställa för användning sådana prov, som godkänts av överstyrelsen, samt att genomföra uppföljningar och revisioner, *dels* att följa forskningen på området och själv bedriva sådan, att utpröva nya provtyper samt att genom samarbete med andra institutioner och överstyrelsen ta initiativ till att lämpligt forsknings- och utvecklingsarbete blir utfört, *dels ock* att svara för tryckning och distribution samt för ekonomisk redovisning och petitaarbete. Ett provinstitut med ovannämnda organisation bör vara nära anknutet till om än icke på sedvanligt sätt direkt inordnat i överstyrelsen.

Med hänsyn till den omfattning verksamheten redan från början beräknas få finner överstyrelsen följande extra ordinarie personal erforderlig, nämligen en föreståndare med ansvar för provcentralens ledning och med speciell utbildning för forsknings- och utvecklingsarbete,

sju psykologer, varav tre helst med licentiatexamen i psykologi, pedagogik eller statistik och fyra med lägre akademisk examen i sagda ämnen eller annan lämplig utbildning,

två sekreterare, av vilka den ena med ansvar för tryckning och distribution och den andra med ansvar för ekonomisk redovisning, petitafrågor etc.,

en kansliskrivare,
en kontorist,
ett kanslibiträde,
ett räknebiträde och
en vaktmästare.

Överstyrelsen beräknar den årliga kostnaden för nämnda personal till 480 000 kr. Kostnaderna för de ämnesexperter, som måste knytas till institutet, samt för sakkunnigarvoden m. m. beräknas till 150 000 kr. Vid bifall till förslaget bortfaller emellertid ett under lärarhögskolans i Stockholm avlöningsanslag anvisat belopp av ca 87 000 kr. samt ett belopp av ca 80 000 kr. (personalkostnader) under anslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete. Den reella ökningen av personalkostnaderna kan därför beräknas till ca 463 000 kr.

Departementschefen

Med anledning av vid föregående års riksdag väckta motioner angående utredning rörande utformningen av ett statligt organ för utvecklingsarbete, information och rådgivning i byggnadstekniska frågor förklarade statsutskottet (SU 1964: 113, s. 19 f), att — om samarbetet med redan förefintliga organ inte visade sig till fyllest för att lösa uppkommande frågor i här berörda avsenden — enligt utskottets mening särskild personal borde kunna anställas i skolöverstyrelsen för att speciellt ägna sig åt byggnadstekniska och byggnadsekonomiska frågor. 1963 års organisationskommitté för skolväsendets centrala ledning m. m. har nu föreslagit, att särskild personal skall anställas för utvecklingsarbete på skolbyggnadsområdet m. m. (p. 1). I likhet med statsutskottet anser jag, att någon erfarenhet av den nya organisationen och av samarbetsmöjligheterna med förefintliga organ bör avvaktas, innan mera slutgiltiga anordningar vidtages inom skolöverstyrelsen för att tillgodose ifrågavarande behov. Jag föreslår beträffande nästa budgetår, att för detta utvecklingsarbete inrättas en extra ordinarie tjänst som byrådirektör i lönegrad Ae 27 och att dessutom under anslagsposten till expertiser och tillfällig personal beräknas ett belopp av 200 000 kr. för ändamålet.

Den lämnade motiveringen för de föreslagna nya befattningarna som skolkonsulenter för särskolan och för vuxenutbildningen har övertygat mig om att behov föreligger av ytterligare dylika befattningar. Jag tillstyrker därför, att medel beräknas för en skolkonsulent för särskolan och en skolkonsulent för vuxenutbildningen (p. 2 och 4). Förslag rörande vård- och skolorganisationen för rörelsehindrade kommer att läggas fram i särskild proposition (p. 3).

Sektionen för centralupphandling bör i enlighet med organisationskommitténs förslag avvecklas med utgången av juni 1965 (p. 8).

I prop. 1964: 171 har jag framhållit, att olika former av skriftliga prov kommer att bli av stor betydelse i det nya gymnasiet och i fackskolan och att det bl. a. erfordras centralt utgivna, skriftliga prov till hjälp vid betygssättning och betygsekvivalering. Jag förklarade även, att det enligt min mening var nödvändigt att en provverksamhet organiserades för att handha de uppgifter det här är fråga om. Jag fann också att skolöverstyrelsen måste ha ansvaret för denna verksamhet, i vilken även borde ingå framställningen av standardprov för grundskolan. Som framgår av vad jag anförde i nämnda proposition anser jag, att framställningen av dessa prov bör ingå i överstyrelsens verksamhet. Jag förordar med hänsyn härtill, att det föreslagna skolväsendets provinstitut organisatoriskt inordnas i överstyrelsen.

I fråga om personalbehovet vid provinstitutet tillstyrker jag, att för verksamheten med framställning av prov inrättas tjänster för följande befattningshavare, nämligen en föreståndare i Be 1, tre psykologer i Ae 27, fyra psykologer i Ae 21, en kansliskrivare i Ae 11, en kontorist i Ae 9, ett kanslibiträde i Ae 7 och ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Dessutom bör för detta ändamål

ett belopp av 75 000 kr. beräknas för arvoden till experter och tillfällig personal m. m.

Med hänsyn bl. a. till svårigheterna att exakt beräkna lönekostnaderna för den nyanställda personalen förordar jag, att i likhet med innevarande budgetår icke-ordinarieposten anvisas förslagsvis. Anslagsposten bör dock icke få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

I övrigt räknar jag, bl. a. på grund av att erfarenheter ännu saknas av den nya organisationen för skolväsendets centrala ledning, endast med kostnadsförändringar av automatisk natur, varvid också beaktats att vissa av kompletteringsgymnasiets nuvarande uppgifter i fortsättningen kommer att fullgöras av överstyrelsen. Medelsbehovet för de nya tjänster och den uppräknig av anslagsposten till experter och tillfällig personal m. m., som jag förordat, kan beräknas till 810 000 kr. och de automatiska utgiftsökningarna till 2 310 000 kr. Anslaget bör således för nästa budgetår uppföras med $(14\,520\,000 + 810\,000 + 2\,310\,000 =) 17\,640\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för skolöverstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 969 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	46 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	1 625 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	8 480 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 520 000
Summa kr.	17 640 000

c) till Skolöverstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 17 640 000 kr.

D 2. Skolöverstyrelsen: Omkostnader

	Anslag
1964/65	1 866 000
1965/66 (förslag)	2 524 000

1963 års organisationskommitté för skolväsendets centrala ledning m. m. föreslår, att detta anslag höjes med 610 000 kr. Kommitténs förslag framgår av följande sammanställning.

Utgifter

1. Sjukvård m. m. (nu 29 000)	of.
2. Reseersättningar (nu 592 000)	+ 228 000
3. Tjänstgöringstraktamenten åt vikarierande undervisningsråd (nu 41 000)	of.
4. <i>Expenser</i>	
a) Bränsle, lyse och vatten (nu 79 000)	of.
b) Övriga <i>expenser</i> (nu 972 000)	+ 382 000
5. Publikationstryck (nu 228 000)	— 75 000

Inkomster

6. Prenumerationsavgifter m. m. avseende tidskriften »Aktuellt från skolöverstyrelsen» (nu 75 000)	— 75 000
Summa ökning kr.	610 000

Av motiveringen inhämtas bl. a. följande.

2. Biljettpiserna på statens järnvägar och i inrikes flygtrafik har höjts med 5—6 %. Kommittén beräknar, att anslagsposten därför behöver höjas med 18 000 kr. för bibehållande av resemöjligheter i oförändrad utsträckning.

Beräkningen av anslagsposten för budgetåret 1964/65 har skett med utgångspunkt i de i omkostnadsstaterna för 1963/64 för de båda överstyrelserna anvisade beloppen. För skolöverstyrelsens del visade det sig emellertid inte möjligt att hålla resekostnaderna för 1963/64 inom ramen för det anvisade medelsbeloppet och genom beslut den 16 maj 1964 har Kungl. Maj:t medgivit anslagsöverskridande med 100 000 kr. Då resefrekvensen för 1965/66 måste bli i vart fall lika stor som under 1963/64 är en uppräkning med ytterligare 100 000 kr. sålunda i första hand nödvändig.

Sedan konsulentbefattningarna nu tillsatts har det visat sig att omkring 20 är bosatta utanför Stockholm. Kommittén anser det realistiskt att räkna med behovet av en engångsanvisning av 50 000 kr. avsedd att täcka kostnaderna för traktamenten i samband med anstånd med omstationering.

Till täckande av resekostnader för skolöverstyrelsens pedagogiska arbetsgrupper beräknar kommittén ett belopp av 60 000 kr.

Vid bedömningen av medelsbehovet under denna anslagspost bör enligt kommittén beaktas, att i överensstämmelse med skolöverstyrelsens i dess petita framlagda förslag reservationsanslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet icke längre avses skola tagas i anspråk för resekostnadsersättning m. m. till befattningshavare inom överstyrelsen.

Kommittén föreslår sålunda, att anslagsposten 1965/66 uppföres med (592 000 + 18 000 + 100 000 + 50 000 + 60 000 =) 820 000 kr.

4 b). Den nybyggnad i kvarteret Murmästaren, Hantverkargatan 25—27, vari huvuddelen av skolöverstyrelsen skall förläggas, beräknas bli färdig för inflyttning i början av budgetåret 1965/66. För täckandet av flyttningskostnader behövs en engångsanvisning av 100 000 kr. Genom att överstyrelsen erhåller en samlad förläggning beräknas kostnaderna för interna transporter nedgå, varför det engångsbelopp av 10 000 kr., som anvisats för ändamålet ej ånyo behöver utgå. Kommittén anser det även nödvändigt, att utöver de medel, som anvisats under

det särskilda utrustningsanslaget, ett engångsbelopp av 100 000 kr. ställes till överstyrelsens förfogande för anskaffning av modern kontorsteknisk utrustning.

För inköp av skrivmateriel beräknas en ökning av anslagsposten med 75 000 kr.

Skolöverstyrelsen har föreslagit att statens kompletteringsgymnasium i Stockholm skall upphöra med utgången av juni 1965. Med anledning härav behöver skolöverstyrelsens omkostnadsanslag förstärkas med 30 000 kr. för täckande av de expenskostnader, övertagandet av gymnasiets kvarvarande uppgifter medför.

Jämlikt de av Kungl. Maj:t i cirkulär 1958:662 meddelade bestämmelserna angående företagsnämnder m. m. inom statsförvaltningen skall ersättning till ledamot och sekreterare i nämnd utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen. Vederbörande myndighet må medgiva, att ersättning till ledamot eller sekreterare i underkommitté av nämnden skall utgå efter samma grunder. Kostnaden för dagarvoden till ledamöter av nämnden och dess underkommittéer kan beräknas uppgå till omkring 17 000 kr.

I samband med övergången till nya statsbidragsbestämmelser för studiecirkelverksamheten budgetåret 1963/64 igångsattes en försöksverksamhet med maskinell databehandling av studiecirkelrapporterna. Till täckande av kostnaderna för försöksverksamheten beviljade statskontoret 70 000 kr. under anslaget Kostnader för förhyrd datamaskintid m. m. 1963/64. De studieförbund, som deltagit i försöksverksamheten, har liksom skolöverstyrelsen funnit att datamaskinbehandlingen av studiecirkelrapporterna medför påtagliga fördelar. Genom datamaskinbehandlingen av studiecirkelrapporterna ernås för första gången en totalkontroll av samtliga rapporter för ett budgetår. Vidare vinnes full säkerhet vid uträkningen av statsbidragets storlek, vilken nu överföres till att ske helt under överstyrelsens kontroll. Genom övergången till ett enhetligt rapportsystem underlättas överstyrelsens inspektioner och kontroller och genom datamaskinbehandlingen möjliggöres en enhetlig beskrivning av verksamhetsområdet. Kommittén föreslår, att 70 000 kr. ställes till överstyrelsens förfogande för maskinell databehandling av studiecirkelrapporter.

Delposten till övriga expenser föreslås uppförd med $(972\,000 + 90\,000 + 100\,000 + 75\,000 + 30\,000 + 17\,000 + 70\,000 =)$ 1 354 000 kr.

5—6. Kommittén föreslår, att »Aktuellt från skolöverstyrelsen» och dess avläggare skall utges inom ramen för den självbärande förlagsverksamheten och att prenumerationsavgifter m. m. avseende någon av överstyrelsen utgiven tidskrift ej längre skall såsom särskilda uppbördsmedel inlevereras till statsverket. Kostnadsminskningen under anslagsposten till publikationstryck motsvarar de för innevarande budgetår beräknade inkomsterna i form av prenumerationsavgifter m. m., vilka inlevereras till statsverket.

Skolöverstyrelsen föreslår, såsom redovisades under föregående anslagspunkt, att till omkostnader för ett *skolväsendets provinstitut* anvisas 370 000 kr. Överstyrelsen har därvid beräknat att 1 000 kr. erfordras för sjukvård m. m., 47 000 kr. för reseersättningar, 30 000 kr. för expenser, 220 000 kr. för tryckning och distribution av prov samt 72 000 kr. för utrustning av kontorslokaler.

Ett bifall till överstyrelsens förslag föranleder bortfall av under anslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete för hithörande ändamål anvisat belopp, ca 175 000 kr. Den reella ökningen av medelsbehovet till omkostnader för provinstitutet kan därför uppskattas till ca 195 000 kr.

Departementschefen

På de av organisationskommittén anförda skälen förordar jag en uppräkningsanslagsposten till reseersättningar med 118 000 kr. (p. 2).

Beträffande delposten till övriga expenser tillstyrker jag en höjning med 210 000 kr. Jag har därvid räknat med ett medelsbehov av 100 000 kr. för flyttkostnader, ytterligare 75 000 kr. för skrivmateriel, 30 000 kr. för kostnader på grund av övertagandet av vissa uppgifter, som tidigare ombesörjts av statens kompletteringsgymnasium, 5 000 kr. för arvoden till ledamöter m. fl. i företagsnämnd samt 70 000 kr. för maskinell databehandling av studiecirkelrapporter. Dessutom har jag beaktat, att engångsanvisningar för innevarande budgetår om sammanlagt 70 000 kr. bortfaller (p. 4 b).

Mot förslaget att »Aktuellt från skolöverstyrelsen» och dess avläggare skall utges inom ramen för den självbärande förlagsverksamheten och de i anslutning härtill föreslagna ändringarna i omkostnadsstaten för överstyrelsen har jag inte något att erinra (p. 5 och 6).

Utöver de höjningar, som jag nu förordat beträffande anslagsposterna till reseersättningar och övriga expenser, tillstyrker jag, under hänvisning till vad jag i denna fråga anfört under föregående anslag, en uppräkningsanslag med 330 000 kr. för omkostnader för verksamheten med framställning av standardprov m. m. Av nämnda belopp hänför sig 1 000 kr. till kostnader för sjukvård m. m., 29 000 kr. till reseersättningar, 30 000 kr. till expenser m. m. 220 000 kr. till tryckning och distribution av prov samt 50 000 kr. till utrustning av kontorslokaler.

Anslaget bör således för nästa budgetår uppföras med (1 866 000 + 658 000 =) 2 524 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skolöverstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 524 000 kr.

D 3. Skolöverstyrelsen: Inredning och utrustning av ny ämbetsbyggnad

Innevarande budgetår har för inredning och utrustning av ny ämbetsbyggnad för skolöverstyrelsen anvisats 1 880 000 kr.

Skolöverstyrelsen anholder att ytterligare 504 000 kr. anvisas för ändamålet. Överstyrelsen har vid den nu genomförda omorganisationen fått lokaler på tolv olika ställen och en omfattande omflyttning har genomförts. Vid den gång av utrustnings- och anslagsfrågor som företagits i samband med omorganisationens genomförande, den första flyttningen samt det mera detaljerade arbetet med utrustningen av det nya ämbetshuset har enligt överstyrelsen framkommit, att de tidigare beräknade beloppen visat sig otillräckliga. Överstyrelsen finner att, för att det nya ämbetshuset skall få en godtagbar inredningsstandard, en ytterligare medelstildelning fordras enligt i huvudsak följande sammanställning.

1. Möbler	203 000
2. Armatur	181 000
3. Solavskärmning	50 000
4. Utrustning för vissa specialutrymmen, gatuskylt	31 000
5. Viss kontorsutrustning	10 000
6. Oförutsedda utgifter och kostnadsstegringar	29 000
	Summa kr. 504 000

Av överstyrelsens motivering inhämtas bl. a. följande.

2. 1963 års organisationskommitté för skolväsendets centrala ledning m. m. beräknade på grundval av från experter erhållna uppgifter kostnaderna för armatur till 90 000 kr. Detta belopp inkluderar enligt vad som sedermera blivit klarlagt endast en mindre del av de totala kostnaderna och ett tilläggsanslag på 181 000 kr. erfordras för ändamålet.

3—6. Kostnader för dessa ändamål har tidigare icke beräknats.

Departementschefen

Med hänsyn till att vissa oundvikliga kostnader icke beaktats vid den tidigare gjorda beräkningen av medelsbehovet för inredning och utrustning av skolöverstyrelsens nya ämbetsbyggnad tillstyrker jag, att ytterligare 490 000 kr. anvisas för ändamålet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skolöverstyrelsen: Inredning och utrustning av ny ämbetsbyggnad* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 490 000 kr.

D 4. Länsskolnämnderna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	5 255 000	5 513 247
1963/64	7 979 000	7 456 828
1964/65	7 424 000	
1965/66 (förslag)	8 270 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att detta förslagsanslag för budgetåret 1965/66 höjes med 983 000 kr. Höjningen betingas, förutom av automatiska lönekostnadsökningar, av följande förslag.

1. Två nya länsskolpsykologer i Ae 27.
2. Två skrivbiträden med halvtidstjänstgöring hos de nya länsskolpsykologerna.
3. Utbyte av tjänsten som kanslibiträde hos nomadskolinspektören mot tjänst som kansliskrivare.
4. Ökning med 60 000 kr. av medlen till experter.
5. 168 000 kr. för arvoden åt praktikanter hos länsskolpsykologerna.
6. Ökning med 78 500 kr. av medlen till avlönande av vikarier.

Av överstyrelsens motivering för förslagen framgår bl. a. följande.

1—2. Budgetåret 1964/65 finns nio länsskolpsykologtjänster med biträden hos nämnderna. Ytterligare två psykologtjänster samt två biträdestjänster föreslås inrättade i enlighet med 1962 års riksdags principbeslut.

4. För att möjliggöra en tillfredsställande inspektion av gymnasier och yrkeskolor måste i stor utsträckning experter anlitas. Nu anvisade medel är ej tillräckliga. De väntade gymnasie- och fackskolereformerna liksom den växande aktiviteten inom yrkesutbildningssektorn kräver organisatoriska och planerande insatser på dessa områden. Med hänsyn härtill beräknas en ökning av posten med 60 000 kr.

5. Medel för arvoden åt praktikanter hos länsskolpsykologerna har hittills anvisats under den på länsskolnämndernas omkostnadsstat uppförda anslagsposten Kostnader för kurser inom den skolpsykologiska verksamheten samt för till länsskolpsykologorganisationen tillfälligt knuten personal. I fortsättningen bör medel för ändamålet beräknas under förevarande anslag och nu utgående belopp, 85 000 kr., överföras från omkostnadsanslaget. Därutöver räknar överstyrelsen med en förstärkning av praktikantverksamheten. Varje länsskolnämnd med länsskolpsykolog bör ha möjlighet att anställa praktikant under 6 månader per år. Arvode till praktikant har beräknats ungefär motsvarande lönegrad A 17. Kostnadsökningen uppgår till 83 000 kr.

I skrivelse den 4 maj 1964 till statens högertrafikkommission angående skolornas trafikundervisning i samband med övergången till högertrafik har överstyrelsen aktualiserat vissa åtgärder från skolornas sida i samband med denna övergång. Bl. a. förordar överstyrelsen att 25 trafik konsulenter anställas vid länsskolnämnderna. Totalkostnaderna uppgår budgetåren 1965/68 till 1 200 000 kr. varav för budgetåret 1965/66 300 000 kr. Överstyrelsen har i skrivelsen uttalat att kostnaderna i första hand bör bestridas av medel, som anvisats eller kommer att anvisas för övergången till högertrafik. Skulle medel icke ställas till förfogande i angivna ordning hemställer överstyrelsen att ett belopp av 300 000 kr. anvisas under förevarande anslag för budgetåret 1965/66.

I detta sammanhang bör även anmälas en av *skolnämnden för Stockholms stad och län* gjord framställning om inrättande av ytterligare en skolinspektörstjänst vid nämnden med särskild uppgift att handlägga ärenden rörande yrkeskolväsendet. Av motiveringen för förslaget framgår bl. a. följande.

Redan före den 1 juli 1964 var arbetsbördan oproportionerligt stor för skolinspektörerna vid nämnden. Sedan arbetsområdet utvidgats därigenom att nämnden blivit mellaninstans också för Stockholms stad och sedan en mängd nya arbetsuppgifter i övrigt tillkommit, har det blivit allt svårare för skolinspektörerna att hinna med de uppgifter som enligt arbetsordningen åligger dem.

Ett arbetsområde som blivit alltmer tidskrävande är yrkesskolväsendet, som under senare år vuxit enormt inom området. Antalet heltidskurser i yrkesskolorna i Stockholms stad och län uppgick år 1963 till inte mindre än 1 098 och antalet deltidskurser till 2 238. Detta är betydligt mer än vad O, M och E län hade tillsammans i sina yrkesskolor samma år. Av landets 71 statsunderstödda enskilda yrkesskolor som numera sorterar under nämnderna, finns i Stockholms stad och län 36, alltså mer än hälften. De tre skolinspektörerna vid skolnämnden har att handlägga fler yrkesskolärenden än nio skolinspektörer i O, M och E län.

Departementschefen

Som ett led i den successiva utbyggnaden av länsskolpsykologorganisationen bör ytterligare två tjänster som länsskolpsykolog i Ae 27 inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Jag beräknar även medel för två kontorsbiträdestjänster med halvtidstjänstgöring hos dessa psykologer. Liksom tidigare bör det ankomma på skolöverstyrelsen att bestämma till vilka nämnder tjänsterna skall knytas.

Beträffande anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar till experter och tillfällig personal m. m. förordar jag en uppräknings med 60 000 kr. på grund av ökat behov av att anlita experter. Av denna uppräknings motiverar jag halva beloppet med behovet av förstärkning av skolnämnden för Stockholms stad och län.

Den av överstyrelsen föreslagna överföringen till detta anslag av 85 000 kr. för arvoden åt praktikanter hos länsskolpsykologerna tillstyrker jag. Vidare förordar jag, att ett belopp av 20 000 kr. beräknas för förstärkning av praktikantverksamheten.

I övrigt är jag endast beredd att tillstyrka en uppräknings av anslaget motsvarande de automatiska kostnadsökningarna på grund av de generella lönehöjningarna.

Kostnaderna för den del av skolornas trafikundervisning som har direkt samband med övergången till högertrafik bör bestridas av de medel, som anvisas för övergången till högertrafik.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (7 424 000 + 846 000 =) 8 270 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för länsskolnämnderna, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsskolnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 772 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	323 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	430 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 084 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 661 000
Summa kr.	8 270 000

c) till *Länsskolnämnderna*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 8 270 000 kr.

D 5. Länsskolnämnderna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 284 000	1 176 660
1963/64	1 497 000	1 573 032
1964/65	1 690 000	
1965/66 (förslag)	1 690 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 246 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Sjukvård m. m. (nu 12 000)	+	1 000
2. Reseersättningar (nu 912 000)		
a) Reseersättningar m. m. vid egentliga förrättningar (nu 780 000)	+	80 000
b) Reseersättningar i övrigt (nu 132 000)	+	8 000
3. Expenser (nu 641 000)		
a) Lyse (nu 14 000)	+	4 000
b) Övriga expenser (nu 627 000)	+	278 000
4. Kostnader för kurser inom den skolpsykologiska verksamheten m. m. (nu 125 000)	—	125 000
Summa ökning kr.		246 000

Av överstyrelsens motivering för förslagen framgår bl. a. följande.

2 a). Överstyrelsen har budgetåret 1964/65 måst skära ned skolinspektörernas önskemål om medel till reseersättningar med omkring 20 %. Överstyrelsen, som under de senaste åren i större omfattning än tidigare kallat inspektörerna till möten och konferenser, vilket medfört ett ökat behov av medel, räknar med ett väsentligt ökat behov av konferenser i framtiden. Ytterligare 90 000 kr. bör därför anvisas under denna post.

Med hänsyn till de föreslagna nya länsskolpsykologtjänsterna räknas med en höjning av posten med 12 000 kr. Till reseersättningar åt länsskolpsykologernas praktikanter bör under förevarande post anvisas 1 500 kr. per nämnd eller totalt 16 000 kr.

Medelsbehovet för reseersättningar till byrådirektörer m. fl. tjänstemän har ej kunnat tillgodoses på ett tillfredsställande sätt. En uppräknings av posten med 4 000 kr. bör av denna anledning ske.

Den under länsskolnämndernas avlöningsstat föreslagna uppräknings av medlen till arvodering av experter medför behov av ytterligare medelsanvisning med 8 000 kr. under förevarande post.

Enär endast ringa behov av medel synes föreligga till reseersättning åt ledamöter i de tekniska råden, kan posten minskas med 50 000 kr.

Totalt bör delposten till reseersättningar m. m. vid egentliga förrättningar således uppräknas med 80 000 kr.

2 b). Med hänsyn till personalökningen bör delposten till reseersättningar i övrigt uppräknas med 8 000 kr.

3 b). Då ett antal nämnder kommer att flytta till större lokaler med därav följande ökade städkostnader beräknas 115 000 kr. för renhållning och städning.

I synnerhet fortbildningsverksamhetens utökning medför betydande kostnader för skrivmateriel, papper och blankettryck m. m. För detta ändamål beräknas 200 000 kr.

Nämnderna har beräknat annonseringskostnaderna till 25 000 kr., vilket belopp knappast kan underskridas. För telefon bör upptagas 165 000 kr.

På uppdrag av skolöverstyrelsen har statskontoret gjort en utredning om länsskolnämndernas ersättnings- och nyanskaffningsbehov av framförallt kontorsmaskiner. Av utredningen framgår, att brist föreligger på maskiner hos vissa nämnder samt att i andra fall maskiner behöver utbytas. Enligt överstyrelsens mening är det nödvändigt att för arbetets rationella bedrivande på nämnderna en engångsanskaffning i enlighet med vad i statskontorets utredning förordas kommer till stånd. Överstyrelsen hemställer, att 115 000 kr. anvisas för ändamålet. Även beträffande möbelbeståndet är viss komplettering erforderlig. Det kan vidare förutsättas, att ett antal nämnder kommer att flytta till större och för deras verksamhet mer ändamålsenliga lokaler budgetåret 1965/66. Erfarenhetsmässigt medför varje flyttning kostnader på omkring 25 000 kr. Utrustning, apparatur och testmateriel till de föreslagna nya länskolpsykologerna medför behov av ytterligare 18 000 kr. Totalt beräknas för inköp och underhåll av möbler m. m. ett belopp på 203 000 kr.

För bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål beräknar överstyrelsen ett belopp av 3 000 kr. per nämnd eller sammanlagt 72 000 kr.

Nomadskolinspektören har ur denna post äskat 10 000 kr., vilket belopp överstyrelsen finner rimligt.

4. Överstyrelsen föreslår att medel för fortbildningsverksamhet för skolpsykologer (omkring 40 000 kr.) överföres till anslaget Lärares fortbildning m. m. samt arvoden till praktikanter (omkring 85 000 kr.) till länsskolnämndernas avlöningsanslag.

Departementschefen

Beträffande medel till reseersättningar m. m. vid egentliga förrättningar tillstyrker jag en uppräknig med 30 000 kr.

Vidare föreslår jag, att medelsbehovet till lyse i enlighet med överstyrelsens förslag räknas upp med 4 000 kr.

Under medelsberäkningen till övriga expenser bortfaller engångsanvisningar till ett sammanlagt belopp av 101 000 kr. Här räknar jag med en ny engångsanvisning av 90 000 kr. för anskaffande av kontorsmaskiner, varjämte medelsbehovet bör uppräknas med 102 000 kr. för tillgodoseende av övriga behov.

Då det inte är möjligt att förutse i vilken omfattning länsskolnämnderna kommer att flytta till nya lokaler under nästa budgetår, beräknar jag inte nu medel till flyttningskostnader. I den mån sådana kostnader uppkommer, bör de emellertid täckas från anslaget.

I övrigt räknar jag beträffande detta anslag endast med en minskning av medelsbehovet med 125 000 kr. på grund av det föreslagna överförandet av kostnader för kurser inom den skolpsykologiska verksamheten m. m. till andra anslag.

Anslaget bör vid bifall till vad jag i det föregående förordat för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsskolnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 690 000 kr.

D 6. Läroboksnämnden

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	170 000	136 509
1963/64	182 000	149 140
1964/65	230 000	
1965/66 (förslag)	300 000	

Läroboksnämnden föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 170 000 kr. till 400 000 kr. Nämnden förutsätter därvid, att de förändringar, som kan komma att beslutas med anledning av den av särskilda sakkunniga den 6 december 1963 avgivna promemorian »Statens läroboksnämnd, organisation och verksamhet», kommer att i full utsträckning påverka utgifterna under budgetåret 1965/66. Nämnden utgår därför från de i nämndens remissvar över nämnda promemoria gjorda beräkningarna rörande anslagsbehov och personalutveckling m. m. för ett granskningsorgan med ökade arbetsuppgifter.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för ecklesiastikdepartementet den 5 juni 1962 såsom experter för att, i samråd med skolöverstyrelsen och läroboksnämnden, verkställa den i propositionen 1962: 54 (s. 411) förutskickade översynen av gällande föreskrifter för statens läroboksnämnd läns-skolinspektören Ragnar Israelsson och ledamoten av riksdagens andra kammare, filosofie doktorn Hilding Johansson.

Experterna har, som tidigare nämnts, den 6 december 1963 avgivit en promemoria med förslag rörande läroboksnämndens organisation och verksamhet.

Över promemorian har yttranden avgivits av skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, läroboksnämnden, Föreningen Svenska läroboksförfattare, Svenska bokförläggarföreningen och föreningen Minerva.

Experterna förklarar, att granskningsförfarandet tills vidare i stort sett bör försiggå på samma sätt som nu.

Beträffande granskningsområdet framhåller experterna, att behovet av granskning av läroböcker enligt de principer och former, som nämnden tillämpar, finns för alla slag av fackskolor och gymnasier. Traditionen att skolor, som stått under inseeende av överstyrelsen för yrkesutbildning, inte får sina läroböcker granskade av nämnden kan enligt experterna inte utgöra något skäl mot en rationell ordning på området. Experterna föreslår därför, att nämndens granskningsuppgift utsträcker till att omfatta samtliga fackskolor och gymnasier.

Nämndens granskningssituation har delvis förändrats genom att läroboken på ett annat sätt än tidigare bildar en enhet tillsammans med andra hjälpmedel. I vissa fall kan man inte använda en lärobok utan att begagna sig av andra hjälpmedel som hör till läroboken, t. ex. bild- och ljudband, bredvidläsningsböcker, övningsböcker och instruktionskort. För att en bok skall kunna godkännas och uppföras på läroboksförteckningen bör enligt experterna fordras att tillhörande bredvidläsningsböcker och övningsböcker skall vara godkända av nämnden och att andra tillhörande hjälpmedel skall vara rekommenderade av skolöverstyrelsen. Beslutet om uppförande av läroboken med tillhörande hjälpmedel bör fattas av läroboksnämnden. Härigenom vinnes, att man får en avslutande instans.

På grund av kristendomsämnets karaktär skall nämnden granska läroböcker i detta ämne inte bara för i 1 § kungörelsen den 30/6 1948 (nr 613) om granskning av vissa läroböcker uppräknade skolformer utan även för folkskoleseminarier, lärarhögskolor, blindskolor, dövskolor, anstalter för epileptiker och vanföra, särskolor samt skolor tillhörande barn- och ungdomsvården. Enligt experternas mening gäller med samma rätt kravet på att läroböcker i samhällskunskap för nämnda skolor granskas av nämnden.

För att uppehålla kravet på aktualitet bör enligt experterna varje nytryck av lärobok granskas av nämnden. Med de snabba förändringar, som äger rum på många områden, blir det väsentligt för nämnden att se till att läroböckerna är aktuella. Den föreslagna granskningen av nytryck skulle också ge nämnden ökade möjligheter att följa och påverka prissättningen.

Experterna föreslår vidare vissa ändringar i läroboksnämndens sammansättning som en följd av förslaget att även skolor, som tidigare stått under inseeende av överstyrelsen för yrkesutbildning, skall inordnas i nämndens verksamhet. Även grundskolereformen och förändringarna i skolöverstyrelsens organisation bör enligt experterna medföra ändringar i nämndens sammansättning. Antalet ledamöter föreslås utökat med två till tio. Av de tio ledamöterna skulle Kungl. Maj:t utse åtta, skolöverstyrelsen en och överstyrelsen för yrkesutbildning en. Av de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna skulle tre, däribland ordföranden, företräda de allmänna intressena, fyra vara lärare och en vara tryckerisakkunnig. Av lärarna skulle en företräda grundskolans låg- och mellanstadium, en grundskolans högstadium samt dessutom övriga skolformer inom förutvarande skolöverstyrelsens område, en de merkantila och en de tekniska skolorna inom förutvarande överstyrelsens för yrkesutbildning område.

Granskningsavgiften, som för närvarande är 60 kr., föreslås höjd till 600 kr. vid första granskningen av en bok och till 300 kr. vid granskning av nytryck eller ny upplaga. Höjningen motiveras främst av det omfattande arbete, som granskningen innebär, och den stora fördel, som uppförandet av en bok på läroboksförteckningen medför för ett förlag.

Experterna framför även vissa synpunkter på den framtida mera genomgripande prövningen av läroboksgranskningens karaktär och organisation.

I flera av de avgivna remissyttrandena över promemorian understrykes behovet av en förutsättningslös utredning. Läroboksnämnden förklarar, att den betraktar de sakkunnigas förslag som ett provisorium i avvaktan på den förutsättningslösa utredning rörande granskningen av pedagogiska hjälpmedel, som enligt nämndens mening inte kan utan allvarligare olägenheter uppskjutas med tanke på de skärpta krav som ett genomförande av gymnasie- och fackskoleutredningarnas förslag kommer att ställa på hjälpmedelsgranskningen.

Förslaget om utvidgning av granskningsområdet till att omfatta samtliga fackskolor och gymnasier tillstyrkes av skolöverstyrelsen och läroboksnämnden. Överstyrelsen för yrkesutbildning avstyrker däremot förslaget. Bokförläggarföreningen tillstyrker granskning för allmänna ämnen i fackskola och gymnasium men anser att merkantila och tekniska ämnen bör undantagas.

Den föreslagna ordningen för granskning av lärobokspaket tillstyrkes av skolöverstyrelsen och läroboksnämnden medan bokförläggarföreningen anser att den skulle innebära en alltför invecklad procedur.

Beträffande förslaget att böcker i samhällskunskap skall granskas av nämnden i samma utsträckning som böcker för kristendomsundervisningen förklarar läroboksnämnden sig inte ha något att invända.

Förslaget att varje nytryck av lärobok skall granskas tillstyrkes av skolöverstyrelsen och läroboksnämnden. Nämnden anser dock att aktualitetsgranskningen bör inskränkas till nytryck senare än två år efter senaste beslut om godkännande. Föreningen Svenska läroboksförfattare föreslår att granskningen ej skall gälla nytryck, i vilket endast rättelser gjorts. Bokförläggarföreningen och Minerva anser att granskning av nytryck skulle medföra betydande olägenheter.

Bokförläggarföreningen framhåller slutligen beträffande den föreslagna höjningen av granskningsavgiften, att en dylik höjning skulle påverka prissättningen och motverka strävandena att hålla priserna nere.

Beträffande innehållet i experternas förslag samt däröver avgivna yttranden torde i övrigt få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Departementschefen

I prop. 1964: 171 (s. 572 f) förklarade jag mig ha för avsikt att utverka Kungl. Maj:ts tillstånd att tillkalla särskilda sakkunniga för en samlad utredning av frågorna rörande läroboksproduktionen samt granskningen av olika hjälpmedel. De sakkunniga borde bl. a. företa den förutsättningslösa omprövning av läroboksnämndens verksamhet och uppgifter, vilken, såsom framhållits redan i prop. 1962: 54, på längre sikt ter sig nödvändig. Jag framhöll även, att ändringar i bestämmelserna angående läroboksnämnden så långt möjligt borde begränsas med hänsyn till vad jag anfört om en mera genomgripande omprövning av hela granskningsverksamheten.

Då läroboksnämnden enligt gällande bestämmelser inte skall granska läro-

böcker för fackgymnasierna kräver det nya gymnasiets konstruktion en justering av nuvarande granskningsordning. Jag ansåg därför, att läroboksnämnden i avbidan på denna omprövning skulle ha att pröva sådana böcker för det nya gymnasiet, vilka enligt nu gällande bestämmelser skall granskas, och att läroböcker i tekniska och ekonomiska ämnen inom gymnasiet således även fortsättningsvis skulle undantas från granskning.

Vidare framhöll jag, att det för att inte lärobokstillförseln skall fördröjas vid det nya gymnasiets start kan visa sig nödvändigt att övergångsvis granska läroböcker i annan ordning och omfattning än som nu sker. Kungl. Maj:t borde senare besluta härom och om de ändringar i bestämmelserna rörande läroboksnämnden, vilka erfordras på grund av det nya gymnasiets konstruktion.

Jag är med hänsyn till den kommande utredningen inte beredd att nu föreslå någon ändring av gällande granskningsordning utöver vad som följer av det jag nyss anför. Trots att nämnden således enligt min mening inte nu bör åläggas några nya granskningsuppgifter, har jag funnit det vara nödvändigt, att nämnden erhåller ökade resurser för sin verksamhet. Jag föreslår, att anslaget till nämnden höjes med 70 000 kr.

Anslaget bör således uppföras med $(230\,000 + 70\,000 =) 300\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läroboksnämnden* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr.

D 7. Bidrag till skolbibliotek

	Anslag	Nettcutgift
1962/63	2 257 000	2 345 326
1963/64	200 000	157 315
1964/65	200 000	
1965/66 (förslag)	200 000	

I anslutning till propositionen 1962:54 (s. 598—600) beslöt 1962 års riksdag (SäU 1; rskr 328), att det särskilda bidraget till primärkommunerna för skolbiblioteksverksamhet skulle avvecklas fr.o.m. budgetåret 1962/63 och att bidragsmedel av den omfattning, som utgått genom det särskilda bidraget, i stället skulle tillföras kommunerna genom minskning av kommunandelen vid beräkning av driftbidraget för obligatoriska skolor. Även budgetåret 1962/63 belastades emellertid förevarande anslag av bidrag till kommunala skolbibliotek, vilket sammanhängde med att slutreglering av bidragsgivningen sker budgetåret efter det som avses med bidraget. Numera belastas detta anslag endast av bidrag till bibliotek vid skolor med annan huvudman än kommun.

Skolöverstyrelsen anser att anslaget bör bibehållas oförändrat.